

ZASEDÁNÍ
DEVÍTI
KOMUNISTICKÝCH STRAN

O ZALOŽENÍ INFORMAČNÍ KANCELÁŘE KOMUNISTICKÝCH
STRAN V BĚLEHRADĚ

Knížnice
SVĚTOVÝCH
rozhledů

KNIŽNICE
SVĚTOVÝCH ROZHLEDŮ
SVAZEK Č. 1

Zasedání devíti komunistických stran

Ozaložení informační kanceláře komunistických stran
v Bělehradě

VYDÁVÁ
REDAKCE SVĚTOVÝCH ROZHLEDŮ — TISKNE SVOBODA
PRAHA

KOMUNIKÉ

o informační poradě představitelů několika komunistických stran.

Koncem září konala se v Polsku informační porada za účasti těchto stran: Komunistické strany Jugoslavie soudr. E. Kardelj a M. Djilas; Bulharské dělnické strany (komunistů), soudr. V. Červenkov a V. Poptomov; Komunistické strany Rumurska, soudr. G. Dej a A. Paukerová; Maďarské komunistické strany, soudr. M. Farkas a J. Révay; Polské dělnické strany, soudr. W. Gomulka a H. Minc; Všesvazové komunistické strany (bolševiků), soudr. A. Ždanov a G. Malenkov; Komunistické strany Francie, soudr. J. Duclos a E. Fajon; Komunistické strany Československa, soudr. R. Slánský a Š. Baštovanský, a Komunistické strany Italie, soudr. L. Lorgo a E. Reale.

Účastníci porady vylechli informační zprávy o činnosti ÚV stran zde zastoupených: za Komunistickou stranu Jugoslavie podal zprávu soudr. E. Kardelj a M. Djilas; za Bulharskou dělnickou stranu (komunistů) soudr. V. Červenkov; za Komunistickou stranu Rumunska soudr. G. Dej; za Maďarskou komunistickou stranu soudr. J. Révay; za Polskou dělnickou stranu soudruh W. Gomulka; za Všesvazovou komunistickou stranu (bolševiků) soudr. G. Malenkov; za Komunistickou stranu Francie soudr. J. Duclos; za Komunistickou stranu Československa soudr. R. Slánský a za Komunistickou stranu Italie soudr. L. Longo.

Účastníci porady pojednali o těchto zprávách a rozhodli se posouditi otázku mezinárodní situace a otázku výměny zkušeností a koordinace činnosti komunistických stran, zastoupených na poradě.

Referát o mezinárodní situaci přednesl soudr. A. Ždanov. Účastníci porady projednali referát, došli k plné shodě v názorech na současnou mezinárodní situaci i na úkoly, které z ní vyplývají a jednomyslně se usnesli na prohlášení o mezinárodní situaci.

Referát o výměně zkušeností a o koordinaci činnosti komunistických stran přednesl soudr. W. Gomulka. Vzhledem k negativním zjevům, způsobeným nedostatkem styku mezi stranami zastoupenými na poradě a vzhledem k nutnosti vzájemné výměny zkušeností, porada k tomuto bodu se usnesla vytvořiti informační byrů.

Informační byrů se bude skládat ze zástupců ústředních výborů výše uvedených stran.

Úkolem informačního byra je organisovati výměnu zkušeností mezi stranami a v případě potřeby koordinovat jich činnost na podkladě vzájemné dohody.

Bylo rozhodnuto, aby informační byrů vydávalo časopis.

Za sídlo informačního byra a redakce časopisu byl určen Bělehrad.

A. Ždanov:

O mezinárodní situaci

I.

Poválečná situace ve světě

Konec druhé světové války přinesl s sebou podstatné změny v celé mezinárodní situaci. Vojenská porážka bloku fašistických států, protifašistický osvobozenecový charakter války, rozhodující úloha Sovětského svazu při vítězství nad fašistickými útočníky — všechno to změnilo příkře poměr sil mezi dvěma soustavami, socialistickou a kapitalistickou, a to ve prospěch socialismu.

V čem spočívá podstata těchto změn?

Hlavním výsledkem druhé světové války byla vojenská porážka Německa a Japonska — dvou nejmilitarističtějších a nejútočnějších zemí kapitalismu. Reakční imperialistické živly na celém světě, zejména v Anglii, USA a ve Francii, skládaly mimořádné naděje v Německo a Japonsko, a především v hitlerovské Německo; spoléhaly na ně — za prvé — jako na sílu, jež je nejspůsobivější, aby zasadila Sovětskému svazu ránu, která, i když by jej nezničila, tedy by jej aspoň určitě oslabil a podlomila jeho vliv; za druhé spoléhaly na ně jako na sílu, způsobilou rozbít revoluční dělnické a demokratické hnutí v samotném Německu i ve všech zemích, které byly předmětem hitlerovské útočnosti — a zpevnit tak celkovou situaci kapitalismu. To byla jedna z hlavních příčin předválečné, tak zvané mnichovské politiky »usmírování« a povzbuzování fašistické útočnosti; politiky, kterou důsledně provozovaly vládnoucí imperialistické kruhy Anglie, Francie a USA.

Avšak naděje, které anglo-francouzsko-američtí imperialisté skládali v hitlerovce, se nesplnily. Ukázalo se, že hitlerovci jsou slabší a Sovětský svaz se svobodomilovnými národy silnější, než předpokládali Mnichované. V důsledku druhé světové války byly poraženy a na dlouhou dobu vyřazeny hlavní síly války chtivé mezinárodní fašistické reakce.

Ve spojitosti s tím světová kapitalistická soustava ve svém celku utrpěla ještě jednu vážnou ránu. Jestliže nejdůležitějším výsledkem první světové války byl průlom jednotné imperialistické fronty a odtržení Ruska od světové soustavy kapitalismu, jestliže v důsledku vítězství socialistického řádu v SSSR přestal být kapitalismus jedinou všeobjímající soustavou světového hospodářství, pak druhá světová válka a porážka fašismu, oslabení posic kapitalismu ve světě a zesílení protifašistického hnutí způsobilo odpadnutí řady zemí střední a jihovýchodní Evropy od imperialistické soustavy. V těchto zemích vznikly nové, lidové, demokratické režimy. Velký příklad Vlastenecké války Sovětského svazu, osvoboditelská úloha sovětské armády se pojily s rozmachem masového národně-osvobozeneckého boje svobodmilovných národů proti fašistickým uchvatitelům a jejich pomahačům. V průběhu tohoto boje byli nejdůležitější velkokapitalisté, velkostatkáři, vysoká byrokracie a monarchističtí důstojníci odhaleni jako zrádci národních zájmů, jako profašisté, spolupracující s Hitlerem, jako kolaboranti. Vysvobození z německé fašistické poroby bylo v podunajských zemích provázáno tím, že moci byla zbavena buržoasně velkostatkářská vládnoucí vrstva, zkompromitovaná spoluprací s německým fašismem a že k moci přišly nové síly z lidu, které se osvědčily v boji proti hitlerovským utiskovatelům. V těchto zemích přišli k moci představitelé dělníků, rolníků, představitelé pokrokové inteligence. Poněvadž dělnická třída tu všude prokázala největší hrdinství, největší důslednost a nesmiřitelnost v protifašistickém boji, vzrostla nezměrně její autorita a vliv mezi lidem.

Nová demokratická moc v Jugoslavii, Bulharsku, Rumunsku, Polsku, Československu, Maďarsku, Albánii, opírajíc se o podporu lidových mas, dokázala uvést v život v nejkratší lhůtě takové pokrokové demokratické přeměny, jaké buržoasní demokracie není už schopna provést. Pozemková reforma předala půdu do rukou rolníků a přivedla k likvidaci třídu velkostatkářů. Nacionalisace velkého průmyslu a bank, konfiskace majetku zrádců, kteří spolupracovali s Němci — v těchto zemích podlomila v základech posice monopolistického kapitálu a osvobodila masy z imperialistické poroby. Současně byly položeny základy státního všennárodního vlastnictví, byl vytvořen nový typ státu — l i d o v á r e p u b l i k a, v níž moc patří lidu, velký průmysl, doprava a banky patří státu, a vedoucí silou je zde blok pracujících tříd obyvatelstva v čele s dělnickou třídou. Výsledkem pak je, že národy těchto zemí se nejen zbavily pout

imperialismu, ale kladou základy pro přechod na cestu socialistického vývoje.

Výsledkem války je nezměrný vzrůst mezinárodního významu a autority Sovětského svazu. SSSR byl vedoucí silou a duší válečné porážky Německa i Japonska. Kolem Sovětského svazu se sdružily demokratické pokrokové síly celého světa. Socialistický stát obstál v nejtěžších zkouškách války a ze smrtelného souboje s neobyčejně silným nepřítelem vyšel jako vítěz. Místo k oslabení SSSR došlo k jeho posílení.

Podstatně se změnila také tvářnost kapitalistického světa. Ze šesti tak zvaných imperialistických velmocí (Německo, Japonsko, Anglie, USA, Francie, Itálie) byly tři vyřazeny vojenskou porážkou (Německo, Itálie, Japonsko). Francie byla také oslabena a ztratila svůj dřívější význam jako velmoc. Zůstaly tedy pouze dvě světové imperialistické »veliké« mocnosti — Spojené státy a Anglie. Avšak jedna z nich — Anglie — má své posice podlomeny. Během války se ukázalo, že anglický imperialismus je zeslaben jak vojensky, tak politicky. Ukázalo se, že Anglie byla v Evropě bezmocnou vůči německé útočnosti. V Asii Anglie jako největší imperialistická mocnost nebyla schopna vlastními silami si udržet své koloniální državy. Anglie ztratila dočasně spojení s koloniemi, které zásobovaly metropoli potravinami a surovinami a odssávaly značnou část její průmyslové výroby; dostala se tak do vojensko-hospodářské závislosti na amerických dodávkách potravin i průmyslových tovarů a po skončení války finančně-ekonomická závislost Anglie na Spojených státech dále stoupala. Po skončení války se sice Anglii podařilo dostat kolonie nazpět, ale setkala se tam s posíleným vlivem amerického imperialismu, který během války rozvinul svou aktivitu ve všech těch oblastech, které před válkou byly považovány za monopolní sféru vlivu anglického kapitálu (Arabský Východ, Jihovýchodní Asie). Upevnil se vliv Ameriky v dominiích Britské říše a v Jižní Americe, kde dřívější úloha Anglie ve značné a stále rostoucí míře přechází do rukou USA.

Zostření krise koloniální soustavy, které je důsledkem druhé světové války, nalezlo svůj výraz v mocném rozmachu národně-osvobozeneckého hnutí v koloniích a závislých zemích. Tím byla ohrožena zázemí kapitalistické soustavy. Národy kolonií nechtějí již žít po staru. Panující třídy metropolí nemohou již po staru vládnout v koloniích. Pokusy o potlačení národně-osvobozeneckého hnutí vojenskou silou nyní narážejí na neustále rostoucí

ozbrojený odpor národů kolonií a vedou k vleklým koloniálním válkám (Holandsko-Indonesie, Francie-Vietnam).

Válka byla plodem nerovnoměrnosti vývoje kapitalismu v jednotlivých zemích a způsobila další zostření této nerovnoměrnosti. Ze všech kapitalistických mocností toliko jediná kapitalistická mocnost - USA - vyšla z války nejen neoslabena, nýbrž značně posílena jak hospodářsky, tak i vojensky. Američtí kapitalisté jaksepatří vydělali na válce. Současně americký národ nezakusil válečných útrap, tíže okupace, leteckého bombardování; oběti na životech, vzhledem k tomu, že USA fakticky vstoupily do války v poslední etapě, když výsledek války byl již rozhodnut, byly poměrně nevelké. Pro Spojené státy se stala válka především popudem k širokému rozvíjení průmyslové výroby, k rozhodnému zvětšení vývozu (hlavně do Evropy).

Konec války vytyčil před Spojenými státy americkými řadu nových otázek. Kapitalistické monopoly usilovaly o zachování svých zisků na dosavadní vysoké úrovni. Proto požadovaly, aby se nezmenšoval rozsah dodávek z doby války. Avšak k tomu Spojené státy potřebovaly, aby udržely pro sebe ony zahraniční trhy, které pohlcovaly americkou výrobu během války, a aby ovládly nové trhy, poněvadž v důsledku války poklesla příkrě koupěschopnost většiny států. Vzrostla také finančně-hospodářská závislost těchto států na USA. USA poskytly za hranice úvěry v částce 19 miliard dolarů, nečítaje v to vklady do mezinárodní banky a do mezinárodního valutového fondu. Hlavní soupeři USA — Německo a Japonsko — zmizeli ze světového trhu, a to vytvořilo nové, mimořádně velké možnosti pro USA.

Jestliže až do druhé světové války se nejdůležitější reakční kruhy amerického imperialismu řídily politikou izolacionismu a nevměšovaly se aktivně do záležitostí Evropy nebo Asie, pak za nových poválečných podmínek, páni Wallstreetu přešli k nové politice. Vytyčili program, aby celá americká vojenská a hospodářská moc byla využita za účelem nejen udržení a upevnění zahraničních posic dobytých za války, ale i k co největšímu jich rozšíření, a nastoupili na světovém trhu na místo Německa, Japonska a Itálie. Příkrý pokles hospodářské moci ostatních kapitalistických států přinesl možnost spekulativního využívání poválečných hospodářských obtíží, které ulehčují podřízení těchto zemí americké kontrole, zejména pak využití poválečných hospodářských obtíží Velké Britannie. USA vyhlásily nový otevřeně dobytelský, expansivní kurs.

Nový, otevřeně expansivní kurs USA si vytyčil jako cíl nastolení světovlády amerického imperialismu. Aby bylo upevněno

monopolní postavení USA na trzích, které vzniklo zmizením dvou největších soupeřů USA — Německa a Japonska — a oslabením kapitalistických partnerů USA — Anglie a Francie — nový kurs americké politiky zahrnuje široký program opatření vojenských, hospodářských a politických, jejichž cílem je nastolit politické a ekonomické panství USA ve všech zemích, jež jsou objektem výboje USA, srazit tyto země do postavení satelitů USA, zřídit v nich takové vnitřní režimy, které by odstranily všechny překážky, jež by dělnické a demokratické hnutí mohlo klást vykořisťování těchto zemí americkým kapitálem. Je snaha rozšířit nyní tento nový kurs americké politiky nejen na včerejší válečné nepřátele nebo na neutrální státy, ale stále více i na válečné spojence USA.

Zvláštní pozornost je přitom věnována využívání hospodářských obtíží Anglie — spojence a současně i dávného kapitalistického soupeře a konkurenta USA. Americký expansivní kurs vychází z toho, že je třeba nejen nepouštět Anglii z hospodářských kleští závislosti na USA, jež se vytvořila během války, ale naopak, že je třeba zesilovat tlak na Anglii tak, aby bylo možno postupně jí vyrvat kontrolu nad koloniemi, vytlačit Anglii z jejích sfér vlivu a srazit ji do postavení vasalské mocnosti.

Nová politika USA směřuje tedy k utvrzení vlastního monopolního postavení a chce uvést své kapitalistické partnery do podřízeného závislého postavení vůči USA.

Avšak na cestě usilování USA o světovládu stojí SSSR s jeho rostoucím mezinárodním vlivem — tvrz protiimperialistické a protifašistické politiky, stojí země nové demokracie, které se vymanily z kontroly anglo-amerického imperialismu, stojí dělníci všech zemí, mezi nimi i dělníci samotné Ameriky, kteří nechtějí nové války za panství svých utiskovatelů. Proto nový, expansivní a reakční kurs americké politiky počítá s bojem proti SSSR, proti zemím nové demokracie, proti dělnickému hnutí ve všech zemích, proti dělnickému hnutí USA, proti osvobozeneckým protiimperialistickým silám ve všech zemích.

Američtí reakcionáři, poplašení úspěchy socialismu v SSSR, úspěchy zemí nové demokracie a poválečným růstem dělnického a demokratického hnutí ve všech zemích světa, by měli chuť vzít na sebe úkol »záchranců« kapitalistické soustavy před komunismem.

Takto tedy otevřeně expansivní program USA velmi připomíná neslavně zkrachovávalý dobrodružný program fašistických

útočníků, kteří také, jak známo, byli nedávno pretendenty na světovládu.

Podobně jako hitlerovci, kteří v přípravách lupičské agrese se maskovali svým antikomunismem, aby si zajistili možnost k utiskování a zotročování všech národů a především svého vlastního národa, tak i nynější vládnoucí kruhy USA maskují svou výbojnou politiku a dokonce svou ofensivu proti životním zájmům slabšího imperialistického soupeře — Anglie — domněle obrannými protikomunistickými úkoly. Horečný závod ve zbrojení, stavba nových válečných základů a vytváření nástupišť amerických ozbrojených sil ve všech světadílech se farizejsky ospravedlňuje úvahami o »obraně« před fantastickou válečnou hrozbou se strany SSSR. Americká diplomacie, která používá metod zastrašování, podplácení a vydírání, snadno vynucuje od ostatních kapitalistických zemí a především od Anglie souhlas k legálnímu upevňování převážně amerických posic v Evropě i v Asii — v západních pásmech Německa, v Rakousku, v Itálii, v Řecku, v Turecku, Egyptě, Iránu, Afganistanu, Číně, Japonsku atd.

Američtí imperialisté, kteří se považují za hlavní sílu, jež stojí proti SSSR, zemím nové demokracie, dělnickému a demokratickému hnutí ve všech zemích světa, kteří se považují za oporu reakčních, protidemokratických sil v celém světě, doslova nazíří po ukončení druhé světové války přistoupili k obnově fronty nepřátelské SSSR a světové demokracii a k povzbuzování protilidových reakčních sil — kolaborantů a dřívějších kapitalistických agentů v evropských zemích, osvobozených z hitlerovského jařma a přikročivších k budování svého života podle vlastní volby.

Nejzavilejší imperialističtí politikové, vyvedení z rovnováhy, začali podle vzoru Churchilla vytahovat plány co nejrychlejšího uskutečnění preventivní války proti SSSR a otevřeně vyzývají, aby proti sovětským lidem byl použit dočasný americký monopol atomové zbraně. Podněcovatelé nové války se pokoušejí zastrašit a vydírat nejen na SSSR, ale na ostatních zemích, zejména na Číně a Indii tím, že pomlouvají SSSR jako možného útočníka a sebe samé líčí jako »přátele« Číny a Indie a »spasitele« před komunistickým nebezpečím, povolané »pomoci« slabším. Tím plní úkol udržet Indii a Čínu v poslušnosti imperialismu, jakož i úkol jich dalšího politického a hospodářského zotročení,

II.

Nové seskupení politických sil po válce a vytvoření dvou táborů — tábora imperialistického a protidemokratického a tábora protiimperialistického a demokratického.

Podstatné změny, k nimž došlo důsledkem války v mezinárodní situaci a v postavení jednotlivých zemí, změnily celý politický obraz světa. Vytvořilo se nové seskupení politických sil. Čím delší doba nás dělí od konce války, tím ostřeji se vyhraňují dva hlavní směry v poválečné mezinárodní politice, odpovídající rozdělení politických sil, působících ve světové aréně, na dva hlavní tábory — na tábor imperialistický a protidemokratický a na tábor protiimperialistický a demokratický. Hlavní vedoucí silou imperialistického tábora jsou Spojené státy americké. Ve spolku se Spojenými státy jsou Anglie a Francie, při čemž existence labouristické vlády Attleeho a Bevina v Anglii a socialistické vlády Ramadierovy ve Francii nijak nebrání Anglii a Francii, aby ve všech hlavních otázkách šly cestou imperialistické politiky Spojených států jako jejich sateliti. Imperialistický tábor též podporují koloniální státy jako Belgie a Holandsko, země s reakčním protidemokratickým režimem jako Turecko a Řecko, země závislé politicky a hospodářsky na Spojených státech jako země Středního východu, Jižní Amerika a Čína.

Hlavním cílem imperialistického tábora je upevnění imperialismu, příprava nové imperialistické války, boj proti socialismu a demokracii a podpora reakčních a protidemokratických profašistických režimů a hnutí ve všech zemích.

Při řešení těchto úkolů neváhá imperialistický tábor se opřít o reakční a protidemokratické síly ve všech zemích a podporovati včerejší válečné nepřátele proti svým válečným spojencům.

Protiimperialistické a protifašistické síly tvoří druhý tábor. Základnou tohoto tábora jsou SSSR a země nové demokracie. Dále jsou v něm také země, které se rozešly s imperialismem a vstoupily pevně na cestu demokratického rozvoje, jako Rumunsko, Maďarsko, Finsko. K protiimperialistickému táboru se přidružují Indonésie a Vietnam, sympatisují s ním Indie, Egypt a Syrie. Protiimperialistický tábor se opírá o dělnické a demokratické hnutí ve všech zemích, o bratrské komunistické strany ve všech zemích, o bojovníky národně-osvobozeneckého hnutí v koloniálních a závislých zemích, o podporu všech pokrokových demokratických sil, které jsou v každé zemi. Cílem tohoto tá-

bora je boj proti nebezpečí nových válek a imperialistické expanzi, upevnění demokracie a vykořenění zbytků fašismu.

Skončením druhé světové války vyvstal před všemi svobodomilovnými národy velmi důležitý úkol, zabezpečit pevný demokratický mír, který by utvrdil vítězství nad fašismem. Při plnění tohoto hlavního úkolu v poválečném období připadá vedoucí úloha Sovětskému svazu a jeho zahraniční politice. To vyplývá z postavy sovětského socialistického státu, jemuž jsou zcela cizí jakékoliv útočné vykořisťovatelské rohnutky a který má zájem na vytvoření co nejmírnějších podmínek pro budování komunistické společnosti. Jednou z takových podmínek je vnější mír. Jako nositel nové, vyšší společenské soustavy, vyjadřuje Sovětský svaz ve své zahraniční politice tužbu všeho pokrokového lidstva, které usiluje o trvalý mír a nemůže mít zájem na nové válce, která je plodem kapitalismu. Sovětský svaz je věrným bojovníkem za svobodu a nezávislost všech národů, je nepřitelem národnostního a rasového útisku a koloniálního vykořisťování v jakýchkoliv formách. Změny v obecném poměru sil mezi světem kapitalismu a světem socialismu, k nimž došlo v důsledku druhé světové války, zvýšily ještě více význam zahraniční politiky sovětského státu a zvětšily jeho zahraničně-politickou aktivitu.

K úkolu zabezpečení spravedlivého demokratického míru se sjednotily všechny síly protiimperialistického a protifašistického tábora. Na této půdě vyrostla a upevnila se přátelská spolupráce SSSR a demokratických zemí ve všech otázkách zahraniční politiky. Tyto země, a zejména země nové demokracie — Jugoslavie, Polsko, Československo, Albánie, které hrály významnou roli v osvobozené válce proti fašismu, jakož i Bulharsko, Rumunsko, Maďarsko a částečně Finsko, jež se připojily k protifašistické frontě, ukázaly se v poválečné době jako pevní bojovníci za mír a demokracii, za svou svobodu a nezávislost proti všem pokusům Spojených států a Anglie zvrátit zpět jejich vývoj a zatáhnout je znovu pod imperialistické jařmo.

Úspěchy a růst mezinárodní prestiže demokratického tábora nebyly po chuti imperialistům. Již za druhé světové války vzrůstala v Anglii a Spojených státech ustavičně aktivita reakčních sil, které se snažily zmařit koordinované akce spojeneckých mocností, protáhnout válku, nechat vykrváčet Sovětský svaz a zachránit fašistické útočníky před úplnou porážkou. Sabotáž druhé fronty anglosaskými imperialisty v čele s Churchilllem vyjednávala zjevně tuto tendenci, která byla v podstatě pokračo-

váním »mnichovské« politiky v nové změněné situaci. Avšak pokud trvala válka, neodvažovaly se reakční kruhy Anglie a Spojených států vystupovat s otevřeným hledím proti Sovětskému svazu a demokratickým zemím, neboť dobře chápaly, že sympatie lidových mas jsou v celém světě plně na jejich straně. Ale již v posledních měsících před koncem války se situace počala měnit. Již při jednání na berlínské konferenci tří mocností v červenci 1945 ukázali anglo-američtí imperialisté, že nechtějí bráti ohled na oprávněné zájmy Sovětského svazu a demokratických zemí.

Zahraniční politika Sovětského svazu a demokratických zemí v uplynulých dvou letech je politikou boje za důsledné uskutečnění demokratických principů poválečného míru. Státy proti-imperialistického tábora se ukázaly věrnými a důslednými bojovníky za uskutečnění těchto zásad, neustupující od nich ani o krok. Proto hlavním úkolem zahraniční politiky demokratických států po válce byl boj za demokratický mír, za likvidaci zbytků fašismu, za znemožnění obnovy fašistické imperialistické útočnosti, za utvrzení zásady rovnoprávnosti národů a respektování jejich suverenity, za všeobecné snížení zbrojení a zákaz nejničivějších druhů zbraní, určených k hromadnému vyhlazování pokojného obyvatelstva. Při řešení všech těchto úkolů narazila diplomacie Sovětského svazu a demokratických států na odpor anglo-americké diplomacie, která sleduje po válce neúchylně a důsledně politiku zřeknutí se obecných zásad výstavby poválečného světa, zásad, vyhlášených spojenci za války, a nahrazuje tuto politiku míru a upevnění demokracie novou politikou, směřující k zmaření všeobecného míru, k obraně fašistických živlů a k pronásledování demokracie ve všech zemích.

Obrovský význam má společná činnost diplomacie Sovětského svazu a demokratických států, usilující o rozřešení problému snížení zbrojení a zákazu zvláště ničivého druhu zbraní, atomových pum.

Z iniciativy Sovětského svazu byl v organizaci Spojených národů předložen návrh na všeobecné snížení zbrojení a návrh, aby zákaz výroby a užití atomové energie k válečným cílům byl uznán jako prvořadý úkol. Tento návrh sovětské vlády se setkal s urputným odporem Spojených států a Anglie. Všechno úsilí imperialistických kruhů bylo zaměřeno k sabotáži tohoto návrhu, což se projevilo ve všemožných nekonečných a neplodných průtahích a překážkách, aby se tak zabránilo přijetí jakýchkoliv účinných praktických opatření. Činnost delegátů SSSR a demokratických zemí v orgánech organizace Spojených národů

má ráz systematického každodenního úporného boje za demokratické zásady mezinárodní spolupráce, za odhalení intrik imperialistických spiklenců proti míru a bezpečnosti národů.

To se projevuje zvláště názorně na příklad při jednání o situaci na severních hranicích Řecka. Sovětský svaz spolu s Polskem vystoupil rozhodně proti využívání Bezpečnostní rady k diskreditaci Jugoslaviie, Bulharska a Albánie, které jsou imperialisty živě obviňovány z útočných aktů proti Řecku.

Sovětská zahraniční politika vychází ze skutečnosti, že na dlouhou dobu budou existovat vedle sebe dvě soustavy — kapitalismus a socialismus. Z toho vyplývá možnost spolupráce mezi SSSR a zeměmi jiných soustav za podmínek respektování zásady vzájemnosti a plnění přijatých závazků. Je známo, že SSSR vždycky byl a zůstane věren závazkům, které vzal na sebe. Sovětský svaz prokázal svou dobrou vůli k spolupráci.

Zcela opačnou politiku provádějí v organizaci Spojených národů Anglie a Amerika, které dělají vše, aby se zřekly dříve přijatých závazků a uvolnily si ruce k provádění nové politiky, směřující nikoliv k spolupráci národů, ale k vzájemnému rozeštvávání, k porušování práv a zájmů demokratických národů a k izolaci SSSR.

Sovětská politika dělá politiku loyálních dobrých sousedských vztahů se všemi státy, které si přejí spolupráci. V poměru k zemím, jež jsou opravdovými přáteli a spojenci Sovětského svazu, Sovětský svaz vždycky byl, je a bude věrným přítelem a spojencem. Sovětská zahraniční politika počítá s dalším rozšířením přátelské pomoci Sovětského svazu těmto zemím.

Hájíc věc míru, odmítá sovětská zahraniční politika zásadu pomsty vůči poraženým národům.

Sovětský svaz, jak známo, je pro vytvoření jednotného, mírumilovného, demilitarisovaného, demokratického Německa. Soudruh Stalin ve své formulaci sovětské politiky vůči Německu uváděl, že »stručně řečeno, spočívá politika Sovětského svazu v německé otázce v demilitarisaci a demokratisaci Německa . . . Demilitarisace a demokratisace Německa je jednou z nejdůležitějších podmínek vytvoření pevného dlouhodobého míru«. Avšak tato politika sovětského státu vůči Německu naráží na zuřivý odpor imperialistických kruhů USA a Anglie.

Zasedání rady ministrů zahraničních věcí, které se konalo v Moskvě v březnu a v dubnu 1947, ukázalo, že USA, Anglie a Francie jsou schopny nejen zmařit demokratisaci a demilitarisaci Německa, ale jsou schopny přistoupit dokonce k likvidaci

Německa jako jednotného státu, k jeho rozčlenění a k separátnímu rozřešení otázky míru.

Provádění této politiky se uskutečňuje v nové situaci, kdy Amerika opustila starý kurs Rooseveltův a přechází k nové politice — k politice přípravy nových válečných dobrodružství.

III.

Americký plán na zotročení Evropy

Přechod amerického imperialismu k útočnému, nezahaleně expansivnímu kursu po skončení druhé světové války nalezl svůj výraz jak v zahraniční, tak i ve vnitřní politice USA. Aktivní podpora reakčních protidemokratických sil na celém světě, zmaření postupimských usnesení, směřujících k demokracii a demilitarisaci Německa, nadřzování japonským reakcionářům, rozšíření válečných příprav, hromadění zásob atomových bomb — to vše je provázáno útokem na základní demokratická práva pracujících v USA. Přes to, že USA byly poměrně málo dotčeny válkou, převážná většina Američanů nechce, aby se opakovala válka a s ní spojené oběti a omezení. To nutí monopolistický kapitál a jeho přísluhovače ve vládnoucích kruzích USA k tomu, aby vymýšleli mimořádné prostředky ke zdolání opozice proti útočnému a expansivnímu kursu v zemi, a aby si uvolnili ruce k dalšímu provádění této nebezpečné politiky.

Avšak tažení proti komunismu, vyhlášené americkými vládnoucími kruhy, které se opírají o kapitalistické monopoly, s logickou nevyhnutelností vede k zásahům proti životním právům a zájmům amerického pracujícího lidu, k vnitřnímu zfašisování politického života USA a k šíření nejdivočejších, barbarských »teorií« a názorů. Americké expansivní kruhy, které sní o přípravě nové, třetí světové války, mají nejužší zájem na tom, aby udusily v zemi každý možný odpor proti zahraničním dobrodružstvím, aby otrávil politicky zaostalé a málo kulturní masy prostých Američanů jedem šovinismu a militarismu, aby amerického průměrného občana »obalamutily« pomocí nejrůznějších prostředků protisovětské, protikomunistické propagandy prostřednictvím filmu, rozhlasu, církve a tisku. Výbojná zahraniční politika, inspirovaná a prováděná americkou reakcí, sleduje současně aktivitu ve všech směrech:

1. Vojensko-strategická opatření,
2. hospodářskou výbojnost a
3. ideologický boj.

Uskutečnění vojensko-strategických plánů budoucích útočníků je spjato se snahou do krajnosti využít válečného výrobního aparátu USA, který neobyčejně vzrostl ke konci druhé světové války. Americký imperialismus provádí důslednou politiku militarisace země. Vydává USA na armádu a loďstvo převyšují 11 miliard dolarů ročně. Na udržování ozbrojených sil USA bylo v r. 1947—1948 assignováno 35% rozpočtu, to jest 11krát více než v letech 1937 až 1938.

Jestliže začátkem druhé světové války armáda USA byla na 17. místě mezi armádami kapitalistických zemí, v nynější době je mezi nimi na prvním místě. Vedle hromadění atomových bomb američtí stratégové bez ostychu mluví o tom, že v USA se provádí příprava bakteriologické zbraně.

Válečně strategický plán USA sleduje v době míru vytvoření početných základů a nástupišť, značně vzdálených od americké pevniny, které by sloužily využití pro útočné cíle proti SSSR a zemím nové demokracie. Americké válečné letecké a námořní základny jsou anebo se nově budují na Aljašce, v Japonsku, v Itálii, v Jižní Koreji, v Číně, v Egyptě, v Iránu, v Turecku, v Řecku, v Rakousku a v západním Německu. Americká vojenská misse působí v Afganistanu a dokonce v Nepalu. Jsou v proudu horečné přípravy k využití Arktidy pro vojenskou agresi.

Přes to, že válka již dávno skončila, nadále existuje vojenský spolek mezi Anglií a USA a dokonce sjednocený anglo-americký štáb branných sil. Pod pláštíkem dohody o standardisaci výzbroje Spojené státy rozšířily svou kontrolu branných sil a válečných plánů jiných zemí, především Anglie a Kanady. Pod pláštíkem společné obrany západní polokoule zařazují se země Latinské Ameriky do okruhu válečně-dobyvačných plánů USA. Vláda USA prohlásila za svůj oficiální úkol napomáhat modernisaci turecké armády. Američtí instruktoři cvičí armádu reakčního kuomintanu, a vyzbrojují ji americkou technikou. Vojenská klika se stává aktivní politickou silou v USA, z jejího středu se ve velkém rozsahu rekrutují státníci a diplomaté, kteří provádějí útočný militaristický kurs v celé politice země.

Hospodářská expanse USA je důležitým doplňkem uskutečňování strategického plánu. Americký imperialismus se snaží, jako lichvář, využít poválečných těžkostí evropských zemí, zvláště nedostatku surovin, paliva a potravin ve spojeneckých zemích, které nejvíce utrpěly za války, aby jim diktoval své zotročující podmínky pomoci. V perspektivě nastávající hospodářské krise USA prospíchájí, aby našly nové monopolní sféry pro

investice kapitálů a odbyt zboží. Hospodářská »pomoc« USA sleduje široký cíl porobení Evropy americkým kapitálem. Čím hospodářská situace té které země je těžší, tím krutější podmínky snaží se jim americké monopoly nadiktovat.

Hospodářská kontrola má však v zápětí i politické podrobení americkému imperialismu. Takovému rozšíření monopolní sféry pro odbyt amerického zboží spojují USA se získáním nových nástupišť k boji proti novým demokratickým silám v Evropě. Americké monopoly, »zachraňující« tu kterou zemi před hladem a rozvratem, usilují zbaviti ji jakékoliv samostatnosti. Americká »pomoc« téměř automaticky nese v zápětí změnu politického kursu té země, na níž se tato »pomoc« rozšiřuje: k moci přicházejí strany a osoby, odhodlané podle směrnic z Washingtonu provádět pro USA žádoucí program ve vnitřní a zahraniční politice (Francie, Itálie atd.).

Konečně, úsilí o světovládu a protidemokratický kurs USA, je spjato s ideologickým bojem. Základní úkol ideologické části amerického strategického plánu je v tom, aby veřejné mínění bylo balamuceno rozšiřováním pomluv o domnělé útočnosti Sovětského svazu a zemí nové demokracie, a aby tak byl anglosas. blok ukázán v úloze bránící se strany a zbaven odpovědnosti za přípravu nové války. V letech druhé světové války v ohromné míře vzrostla za hranicemi popularita Sovětského svazu. Svým obětavým hrdinským bojem proti imperialismu získal Sovětský svaz lásku a úctu pracujících lidí ve všech zemích. Před celým světem byla názorně prokázána vojensko-hospodářská moc socialistického státu, nerozborná síla morálně-politické jednoty sovětské společnosti. Reakční kruhy USA a Anglie si lámou hlavu, jak by vymýtily tento nesmazatelný dojem, jímž socialistické zřízení působí na dělníky a pracující celého světa. Váleční paliči si velmi dobře uvědomují, že k tomu, aby mohli poslat své vojáky bojovat proti Sovětskému svazu, je nutná dlouhá ideologická příprava.

V ideologickém boji proti SSSR američtí imperialisté, kteří se nevyznají v politických otázkách a dokazují svou ignoranci, vyzdvihují především myšlenku, aby vylíčili Sovětský svaz jako protidemokratickou totalitní sílu, kdežto USA a Anglii a celý kapitalistický svět jako demokracii. Tato platforma ideologického boje - obrana měšťácké pseudodemokracie a obvinění komunismu z totalitarismu — sjednocuje všechny nepřátele dělnické třídy bez výjimky od kapitalistických magnátů až po vůdce pravých socialistů, kteří s největší ochotou se ujímají jakékoliv pomluvy SSSR, napovězené jejich imperialistickými pány.

Pilířem této podvodné propagandy je tvrzení, že znakem skutečné demokracie je prý více stran a existence menšiny, seskupe-
né v opozici. Na tomto základě angličtí labouristé, nelitující sil
v boji proti komunismu, chtěli by odhalit antagonistické třídy
a tomu odpovídající boj stran v SSSR. Ignoranti v politice, —
nijak nemohou pochopit, že v SSSR již dávno není kapitalistů
a statkářů, není protichůdných tříd a není proto více stran. Přáli
by si v SSSR mít tak blízké jejich srdci měšťácké, mezi nimi
pseudosocialistické strany, jako imperialistickou agenturu. K je-
jich žalu však dějiny odsoudily tyto vykořisťovatelské měšťác-
ké strany k zániku.

Labouristé a jiní advokáti měšťácké demokracie, nelitující
slov k šíření pomluv proti sovětskému režimu, mají současně za
úplně normální krvavou diktaturu fašistické menšiny nad lidem
v Řecku a Turecku, zavírají oči nad mnohým do nebe volajícím
porušováním norem dokonce formální demokracie v měšťác-
kých zemích, zamlčují národnostní a rasový útlak, korupci a bez-
ohledné deptání demokratických práv v USA.

Jedním ze směrů ideologické »kampaně«, která souvisí s plány
na ztročení Evropy, je útok na zásadu národní svrchovanosti,
výzva k zřeknutí se svrchovaných práv národů, proti nimž stavi
myšlenku »všesvětové vlády«. Smysl této kampaně je v tom,
aby okrášlili nespoutanou expansi amerického imperialismu,
jenž bezohledně porušuje svrchovaná práva národů, aby posta-
vili USA do světla borce za všelidské zákony, a ty, kteří se stavi
americkému pronikání na odpor, aby vylíčili jako stoupence od-
umřelého »sobeckého« nacionalismu. Myšlenka »všesvětové nad-
vlády«, přejatá měšťáckými inteligenty z řad fantastů a paci-
fistů, je využívána nejen jako prostředek nátlaku za účelem ide-
ového odzbrojení národů, bránících svou nezávislost před útoky
amerického imperialismu, nýbrž i jako heslo, zvlášť stavěné proti
Sovětskému svazu, jenž neúnavně a důsledně hájí zásadu sku-
tečné rovnoprávnosti a ochrany svrchovaných práv všech ná-
rodů, velkých i malých. V dnešních podmínkách imperialistické
země, jako jsou USA, Anglie a jim blízké státy, stávají se ne-
bezpečnými nepřáteli národní nezávislosti a sebeurčení národů,
zatím co Sovětský svaz a země nové demokracie spolehlivou
oporou při obraně rovnoprávnosti a sebeurčení národů.

Je velmi příznačné, že uskutečňování ideologického plánu, vy-
tyčeného americkým imperialismem, se účastní v úzkém souru-
čenství i američtí vojensko-političtí špióni Bullitova typu, i žlu-
táčtí odborářští vůdcové typu Greenova i francouzští socialisté
v čele se zavilým obhájcem kapitalismu Blumem, německý so-

ciální demokrat Schumacher i labourističtí vůdčové typu Bevinova.

Konkretním výrazem dobovačných snah USA v současných poměrech je »Trumanova doktrina« a »Marshallův plán«. V podstatě jsou oba tyto dokumenty výrazem jednotné politiky, i když se odlišují formou, jakou je prezentován v obou dokumentech jeden a týž americký nárok na zotročení Evropy.

Základní rysy »Trumanovy doktriny« vzhledem k Evropě jsou:

1. vytvoření amerických základů ve východní části Středomořího moře za účelem utvrzení amerického panství v tomto pásmu;

2. demonstrativní podpora reakčních režimů v Řecku a Turecku jako bašt amerického imperialismu proti nové demokracii na Balkáně (poskytování vojenské a technické pomoci Řecku a Turecku, poskytování půjček);

3. nepřetržitý nátlak na státy nové demokracie, jenž se projevuje ve falešných obviněních z totalitarismu a z výbojných snah, v útocích na základy nového demokratického režimu, v neustálém vměšování do vnitřních záležitostí těchto států, v podpoře všech protistátních a protidemokratických živlů uvnitř zemí, v demonstrativním přerušování hospodářských styků s těmito zeměmi, směřujícím k vytvoření hospodářských těžkostí, k brzdění rozvoje hospodářství těchto zemí, k znemožnění jejich industrialisace atd.

»Trumanova doktrina«, jež chce poskytovat americkou pomoc všem reakčním režimům, které aktivně vystupují proti demokratickým národům, má nezahaleně útočný ráz. Její uveřejnění vyvolalo určité rozpaky dokonce i v kruzích amerických kapitalistů, zvyklých na všechno. Pokrokové živly veřejného života v USA a jiných zemích rozhodně protestovaly proti vyzývavé, otevřeně imperialistické povaze Trumanova vystoupení.

Nepříznivé přijetí, jehož se dostalo »Trumanově doktríně«, vyvolalo nutnost, aby se objevil »Marshallův plán« — tento zahalenější pokus o uskutečnění téže výbojné politiky.

Podstata mlhavých, úmyslně nejasných formulí »Marshallova plánu« tkví v tom, aby byl vytvořen blok států, spojených závazky vůči USA, a aby byly poskytnuty americké úvěry jako žold za to, že se evropské státy vzdají hospodářské, a posléze i politické samostatnosti. Přitom základnou »Marshallova plánu« je obnova průmyslových oblastí západního Německa, kontrolovaných americkými monopoly.

»Marshallův plán«, jak se stalo jasným z pozdějších porad a projevů amerických činitelů, spočívá v tom, že chce poskytnout především pomoc nikoli ožebračeným vítězným zemím, spojencům Ameriky v boji proti Německu, nýbrž německým kapitalistům, a to tak, aby bylo možno si podržít základní zdroje uhlí a kovu pro potřeby Evropy a Německa a tak postavit státy, jež potřebují uhlí a kov, do závislosti na obnovované ekonomické moci Německa.

Přes to, že »Marshallův plán« předpokládá definitivní degradaci Anglie a Francie do postavení druhořadé mocnosti, labouristická vláda Attleeho v Anglii a socialistická vláda Ramadierova ve Francii se chopily »Marshallova plánu« jako spásné kotvy. Je známo, že Anglie již v podstatě spotřebovala americkou půjčku v částce 3750 milionů dolarů, jež jí byla poskytnuta roku 1946. Je známo dále, že rabské podmínky této půjčky spoutaly Anglii na ruku i na nohou. Když se labouristická vláda Anglie dostala už jednou do smyčky finanční závislosti na USA, spatřuje jediné východisko v opatření nových půjček. Proto uvítala »Marshallův plán« jako východisko z hospodářské slepé uličky, jako naději na obdržení nových úvěrů. Kromě toho angličtí politikové doufali, že budou moci využít vytvoření bloku západoevropských zemí — dlužníků USA a pokusit se hrát uvnitř tohoto bloku úlohu hlavního amerického šafaře, jemuž by se možná podařilo přiživit se na účet slabých zemí. Anglická buržoasie se domnívala, že využije-li »Marshallova plánu«, prokáže-li službu americkým monopolům a podřídí-li se jejich kontrole, bude moci obdržet zpět ztracené posice v řadě zemí a zejména obnovit své posice v balkánsko-dunajské pánvi.

Aby bylo dodáno americkým návrhům zdání větší »objektivity«, bylo rozhodnuto pozvat mezi iniciátory příprav k uskutečnění »Marshallova plánu« také Francii, která už z poloviny obětovala svou svrchovanost ve prospěch USA, neboť úvěr, poskytnutý Francii Spojenými státy americkými v květnu 1947, byl podmíněn odstraněním komunistů z francouzské vlády.

Podle směrnic z Washingtonu, anglická a francouzská vláda navrhly Sovětskému svazu, aby se zúčastnil projednávání Marshallových návrhů. Tento krok měl zastřít protisovětský ráz těchto návrhů. Počítalo se s tím, že bude možno na Sovětský svaz svalit odpovědnost za »neochotu spolupracovat na hospodářské obnově Evropy« a postavit tak proti SSSR evropské země, které potřebují reálnou pomoc — poněvadž bylo napřed dobře známo, že Sovětský svaz odmítne jednat o návrzích americké pomoci za podmínek, stanovených Marshalllem. Jestliže

se Sovětský svaz zúčastní jednání, pak tím snadněji bude vládati do pasti »hospodářské obnovy Evropy za pomoci Ameriky« země východní a jihovýchodní Evropy. Zatím co Trumanův plán sázel na teroristické zastrašování těchto zemí, »Marshallův plán« směřoval k tomu, aby ohledal jejich hospodářskou pevnost, aby se pokusil zlákat tyto země a poté je spoutati dolarovou »pomocí«.

»Marshallův plán« byl v tom případě povolán, aby napomáhal uskutečnění jednoho z nejdůležitějších úkolů celkového amerického programu — obnovit moc imperialismu v zemích nové demokracie a donutit je, aby se vzdaly těsné hospodářské a politické součinnosti se Sovětským svazem.

Zástupci SSSR, kteří vyslovili ochotu projednat v Paříži Marshallovy návrhy společně s anglickou a americkou vládou, odhalili na pařížské poradě nesmyslnost úkolů vypracovat hospodářský program pro celou Evropu, a odhalili pokus vytvořit novou evropskou organizaci pod egidou Francie a Anglie jako hrozbu vměšování se do vnitřních věcí evropských zemí a porušení jejich svrchovanosti. Ukázali, že »Marshallův plán« odporuje normálním zásadám mezinárodní spolupráce a tají v sobě rozkol Evropy, nebezpečí podřízení řady evropských zemí zájmům amerického kapitalismu a že počítá na úkor spojenců s přednostním poskytnutím pomoci monopolistickým koncernům Německa, jejichž obnově je v »Marshallově plánu« zjevně přičena zvláštní úloha v Evropě.

Tato jasná posice Sovětského svazu strhla masku z plánu amerických imperialistů a jejich anglo-francouzských šafářů.

Celoevropská porada skandálně zbankrotovala. Účast na ní odmítlo 9 evropských států. Avšak i mezi státy, které vyslovily souhlas s účastí při projednávání »Marshallova plánu« a při vypracování konkrétních opatření k jeho realizaci, byl tento »plán« uvítán bez zvláštního nadšení, tím spíše, když se brzo objevilo, že předpoklady Sovětského svazu o tom, že tento plán má ještě daleko ke skutečné účinné pomoci, se ukázaly naprosto správnými. Ukázalo se, že americká vláda naprosto nespěchá s uskutečňováním Marshallova slibu. Američtí činitelé kongresu přiznali, že kongres bude jednat o otázce povolení nových úvěrů jednotlivým evropským zemím ne dříve než r. 1948.

Takto se stalo zřejmým, že Anglie, Francie a ostatní západoevropské státy, které přijaly pařížské »schema realizace« »Marshallova plánu«, se samy staly obětí amerického vydírání.

Avšak pokusy stlouci dohromady západní blok pod egidou Ameriky pokračují.

Je třeba poznamenat, že americká varianta západního bloku nemůže nenarazit na vážný odpor dokonce tak závislých už na USA zemích, jako je Anglie a Francie. Vyhliídka na obnovu německého imperialismu jako reálné síly, která by byla schopna postavit se proti demokracii a komunismu v Evropě, nemůže lákat ani Anglii, ani Francii. Zde je zjevný jeden z hlavních rozporů uvnitř bloku Anglie — USA — Francie. Americké monopoly a celá mezinárodní reakce, jak je vidět, nepočítá příliš s tím, že by Francie nebo řečtí fašisté mohli být nějakou spolehlivou oporou USA proti SSSR a novým demokraciím v Evropě. Proto skládají mimořádné naděje na obnovu kapitalistického Německa a vidí v tom nejdůležitější záruku úspěšného boje proti demokratickým silám v Evropě. Nedůvěřují ani labouristům v Anglii, ani socialistům ve Francii, považující je přes všechnu jejich podlízavost za »polokomunisty«, nezasluhující plné důvěry.

Proto otázka Německa a zejména otázka Poruří jako potenciální vojensko-průmyslové základny protisovětského bloku, je nejdůležitější otázkou mezinárodní politiky a spornou otázkou mezi USA, Anglií a Francií.

Chutě amerických imperialistů nemohou nevyvolávat vážný neklid v Anglii a ve Francii. USA nedvojsmyslně daly najevo, že chtějí vzít Poruří Angličanům. Američtí imperialisté žádají také sloučení tří okupačních pásem a otevřené politické osamostatnění západního Německa pod americkou kontrolou. USA trvají na tom, aby byla zvýšena úroveň výroby oceli v Poruří na podkladě zachování kapitalistických podniků pod egidou USA. Úvěry slibované Marshalllem na obnovu Evropy jsou chápány ve Washingtoně jako přednostní pomoc německým kapitalistům.

»Západní blok« je tedy stloukán Amerikou dohromady ne podle vzoru Churchillova plánu Spojených států Evropy, který byl vymyšlen jako nástroj anglické politiky, nýbrž jako americký protektorát, v němž svrchovaným evropským státům, nevyjímaje ani Anglii, se určuje úloha ne příliš vzdálená od úlohy proslulého »49. amerického státu«. Americký imperialismus stále drzeji a neomaleneji nakládá s Anglií a s Francií. Dvojstranné a trojstranné porady o určení úrovně průmyslové výroby západního Německa (Anglie—USA, USA—Francie) byly svévolným porušením postupimských rozhodnutí a současně ukazují, jak Spojené státy úplně ignorují životní zájmy svých partnerů při jednáních. Anglie a zvláště Francie jsou nuceny vyslechnout americký diktát a pokorně jej přijímat. Chování se americké diplomacie v Londýně a v Paříži v mnohém ohledu

začíná připomínat jejich chování v Řecku, kde američtí představitelé už vůbec nepokládají za nutné zachovávat jakékoli formy slušnosti, jmenují a sesazují podle libovůle řecké ministry a chovají se jako dobyvatelé. Nový plán dawesace Evropy směřuje tedy v podstatě proti základním zájmům evropských národů, je plánem porobení a zotročení Evropy Spojenými státy.

»Marshallův plán« směřuje proti industrialisaci demokratických zemí Evropy a tudíž i proti základně jejich nezávislosti a samostatnosti. A jestliže svého času plán dawesace Evropy byl odsouzen ke krachu v době, kdy síly odporu proti Dawesovým plánům byly daleko menší než nyní, pak nyní v poválečné Evropě je zcela dostatečné množství sil, nemluvě ani o Sovětském svazu, které když projeví vůli a rozhodnost, mohou zmařit tento rabský plán. Všecko spočívá na vůli a pohotovosti k odporu u evropských národů. Pokud jde o SSSR, tedy SSSR nasadí všechny síly, aby tomuto plánu nebylo souzeno se uskutečnit. Charakteristika »Marshallova plánu« zeměmi protiimperialistického tábora byla plně potvrzena celým průběhem událostí. Vzhledem k »Marshallovu plánu« se tábor demokratických zemí ukázal mohutnou silou, která stojí na strážích nezávislosti a svrchovanosti všech evropských národů, která nepodléhá vydírání a zastrahování a stejně tak se nedá oklamat falešnými manévry dolarové diplomacie.

Sovětská vláda nikdy neměla námitek proti využití zahraničních, zejména amerických úvěrů jako prostředku, který je schopen urychlit proces hospodářské obnovy. Avšak Sovětský svaz vždycky vycházel z toho, aby podmínky úvěru neměly zotročujícího charakteru a aby neměly za následek hospodářské a politické zotročení dlužnického státu státem věřitelským. Vycházejí z této politické koncepce, Sovětský svaz vždycky hájil stanovisko, že zahraniční úvěry nemají být hlavním prostředkem obnovy hospodářství země. Hlavní a rozhodující podmínkou hospodářské obnovy má být využití vnitřních sil a zdrojů kterékoli země a vytvoření vlastního průmyslu. Jen na této základně může být zajištěna nezávislost země před úklady zahraničního kapitálu, který neustále projevuje tendenci využívat úvěru jako prostředku politického a hospodářského zotročení. Právě takový je »Marshallův plán«, směřující proti industrialisaci evropských zemí a tedy namířený i k podlomení jejich samostatnosti.

Sovětský svaz stále hájí stanovisko, že politické a hospodářské vzájemné vztahy mezi rozličnými státy mají být vybudovány výhradně na zásadách rovnoprávnosti stran a vzájemné úcty k jejich suverenním právům. Sovětská zahraniční politika

a zejména sovětské hospodářské vztahy k jiným státům se opírají o zásadu rovnoprávnosti, zabezpečení oboustranných výhod z uzavíraných dohod. Smlouvy se Sovětským svazem jsou dohodami oboustranně výhodnými pro jejich účastníky a nikdy neobsahují žádné zásahy do státní nezávislosti, do národní svrchovanosti smluvních stran. Tento základní rys dohod SSSR s jinými státy vystupuje zvláště jasně nyní ve světle nespravedlivých, nerovnoprávných smluv, uzavíraných a připravovaných Spojenými státy. Sovětská zahraniční obchodní politika nezná nerovnoprávných dohod. Nejen to, rozvoj hospodářských vztahů SSSR se všemi státy, které mají na nich zájem, ukazuje, na jakých základech mají být zbudovány normální vztahy mezi státy. Stačí připomenout nedávno uzavřené smlouvy SSSR s Polskem, Jugoslavií, Československem, Maďarskem, Bulharskem a Finskem.

Tím SSSR jasně ukazuje cesty, na nichž může Evropa nalézt východisko z těžké hospodářské situace. Podobnou smlouvu mohla mít i Anglie, kdyby labouristická vláda pod nátlakem zvenčí nezmařila už připravovanou dohodu se SSSR.

Odhalení amerického plánu na hospodářské zotročení evropských zemí je nesporně zásluhou zahraniční politiky SSSR a zemí nové demokracie.

Přitom nutno mít na paměti, že sama Amerika je ohrožena hospodářskou krizí. Oficiální Marshallova štědrost má své pádné důvody. Jestliže evropské země nedostanou americkou půjčku, klesne poptávka těchto zemí po americkém zboží, což způsobí urychlení a zesílení hospodářské krise ve Spojených státech. Proto, jestliže evropské země projeví nutnou vytrvalost a odhodlanost odporovat zotročujícím podmínkám amerického úvěru může být Amerika donucena k ústupu.

IV.

Úkoly komunistických stran při sjednocování demokratických protifašistických mírumilovných sil k boji proti novým válečným a útočným plánům.

Rozpuštění Komunistické internacionály, které odpovídalo požadavkům vývoje dělnického hnutí za nových dějinných podmínek, splnilo svou pozitivní úlohu. Rozpuštění Kominterny navždy skoncovalo s pomluvami nepřátel komunismu a dělnického hnutí, že prý se Moskva vměšuje do vnitřního života jiných států, že prý se komunistické strany jednotlivých zemí neřídí zájmy svého národa, nýbrž příkazy zvenčí.

Kominternu byla vytvořena po první světové válce, kdy komunistické strany byly ještě slabé, kdy téměř nebylo spojení mezi dělnickou třídou jednotlivých zemí a komunistické strany neměly ještě všeobecně uznávaných vůdců dělnického hnutí. Zásluhou Kominterny je, že obnovila a upevnila spojení mezi pracujícími jednotlivých zemí, propracovala theoretické otázky dělnického hnutí za nových, poválečných podmínek vývoje, určila všeobecná pravidla propagace a agitace za ideje komunismu a usnadnila vyškolení předáků dělnického hnutí. Tím byly vytvořeny podmínky, aby se z mladých komunistických stran staly masové dělnické strany. Jakmile se však z mladých komunistických stran staly masové dělnické strany, nebylo možné a účelné řídit tyto strany z jednoho střediska. V důsledku toho se Kominternu měnila z činitele, který napomáhal rozvoji komunistických stran, v činitele, jenž brzdil tento rozvoj. Nové období ve vývoji komunistických stran vyžadovalo nových forem styku mezi stranami. Tyto okolnosti určily nutnost rozpuštění Kominterny a vytvoření nových forem styku mezi stranami.

Za čtyři roky, které uplynuly od rozpuštění Kominterny, došlo k značnému upevnění komunistických stran, jejich vliv zesílil skoro ve všech evropských a asijských zemích. Vliv komunistických stran zesílil nejen ve východní Evropě, nýbrž skoro ve všech evropských zemích, kde vládl fašismus a rovněž tam, kde zažili německou fašistickou okupaci — ve Francii, Belgii, Holandsku, Norsku, Dánsku, Finsku atd. Zvláště vzrostl vliv komunistů v zemích nové demokracie, kde jsou komunistické strany nejlivnějšími stranami ve státě.

Avšak v dnešním postavení komunistických stran jsou také určité nedostatky. Někteří soudruzi pochopili rozpuštění Kominterny, jako odstranění jakéhokoli styku, jakéhokoli kontaktu mezi bratrskými komunistickými stranami. Zkušenosti však ukázaly, že tato vzájemná odloučenost komunistických stran je nesprávná, škodlivá a v podstatě nepřírozená. Komunistické hnutí se vyvíjí v národním rámci, současně však má úkoly a zájmy společné stranám různých zemí.

Vzniká poněkud podivná situace: socialisté, kteří se ze všech sil namáhali, aby dokázali, že prý Kominternu diktovala komunistům všech zemí směrnicí Moskvy, obnovili svou internacionálu; naproti tomu komunisté nedělají dokonce ani to, aby se scházeli navzájem a tím spíše, aby se radili o otázkách, které je navzájem zajímají, neboť se obávají nepřátelských pomluv o »prstech Moskvy«. Představitelé nejruznějších oborů působnosti — vědci, družstevníci, odboráři, mládež, stu-

denti — všichni se snaží o mezinárodní kontakt, chtějí si vyměňovat zkušenosti, radit se o své práci, pořádat mezinárodní konference a porady, kdežto komunisté, dokonce těch zemí, které jsou ve spojeneckém poměru, se obávají navázat mezi sebou přátelské spojení. Není pochyb, že kdyby taková situace trvala nadále, byla by plna krajně škodlivých důsledků pro vývoj činnosti bratrských stran. Tato potřeba vzájemných porad a dobrovolné koordinace činnosti jednotlivých stran dozrála zvláště nyní, kdy další odloučenost by mohla vést k zmenšení vzájemného porozumění, a časem i k vážným chybám.

Poněvadž velká část vedení socialistických stran (zvláště angličtí labouristé a francouzští socialisté) vystupuje jako agentura imperialistických kruhů USA, připadá komunistům důležitý historický úkol — postavit se do čela odporu proti americkému plánu zotročení Evropy, směle odhalovat všechny vnitřní pomahače amerického imperialismu. Současně musí komunisté podporovat všechny opravdové vlastenecké živly, které nechtějí, aby bylo ublíženo jejich vlasti, které chtějí bojovat proti zotročení své vlasti cizím kapitálem, chtějí bojovat za její národní svrchovanost. Komunisté mají být vedoucí silou při získávání všech protifašistických svobodomilovných živlů pro boj proti novým americkým výbojným plánům na porobení Evropy.

Nutno pamatovat, že mezi přáním imperialistů rozpoutat novou válku a možností organisovat takovou válku je obrovská vzdálenost. Národy celého světa si nepřejí válku. Síly, které chtějí mír, jsou tak významné a velké, že budou-li vytrvalé a pevné při hájení míru, projeví-li vytrvalost a pevnost, pak plány útočníků plně zkrachují. Nesmí se zapomínat, že pokřik imperialistických agentů o nebezpečí války má zastrašit lidi slabých nervů, lidi kolísavé a vydíráním má dosáhnout ústupků pro útočníka.

Hlavní nebezpečí dělnické třídy nyní je v nedoceňování vlastních sil a v přeceňování sil nepřítel. Jako v minulosti mnichovská politika uvolnila cestu hitlerovské útočnosti, tak i ústupky novému kursu USA a imperialistického tábora mohou učinit jeho inspirátory ještě drzejšími a útočnějšími. Proto se musí komunistické strany postavit do čela odporu proti plánům imperialistické rozpínivosti a útočnosti ve všech směrech — po linii státní, hospodářské i ideologické; musí se semknout, sjednocovat své úsilí na základě společné protiimperialistické a demokratické platformy a seskupovat kolem sebe všechny demokratické a vlastenecké síly národa.

Bratrským komunistickým stranám Francie, Italie, Anglie a jiných zemí připadá zvláštní úkol. Musí vzít do svých rukou prapor obrany národní nezávislosti a svrchovanosti svých zemí. Budou-li komunistické strany stát pevně na svých posicích, nedají-li se zastrašit a vydírat, budou-li mužně stát na stráži trvalého míru a lidové demokracie, na stráži národní svrchovanosti, svobody a nezávislosti svých zemí, dovedou-li ve svém boji proti pokusům o hospodářské a politické zotročení svých zemí se postavit do čela všech sil, odhodlaných hájit věc cti a národní nezávislosti, pak nemohou být uskutečněny žádné plány za zotročení Evropy.

Edvard Kardelj:

Komunistická strana Jugoslaviie v boji za nezávislost národů země, za lidovou moc, za hospodářskou obnovu a socialistickou přestavbu hospodářství

Cesta, kterou prošla Komunistická strana Jugoslaviie v období od fašistického vpádu až do dneška, je slavnou cestou velikých vítězství a úspěchů v boji za nezávislost národů Jugoslaviie, za lidovou moc, za hospodářskou obnovu země a její socialistickou přestavbu. Takových velikých vítězství nad nepřátelskou přesilou mohla dosáhnout jen strana, která se zocelila v dlouholetém boji proti nepřátelům lidu a dosáhla v tomto boji poměrně vysoké ideologické úrovně. Právě to umožnilo straně, aby správně využila všech možností a všech prostředků, daných objektivními podmínkami ke zničení nepřátel a zrádců lidu.

Hluboce chybný je názor, že Komunistická strana Jugoslaviie teprve za války navázala spojení se širokými lidovými masami nebo pouze »náhodou«, shodou některých »příznivých« okolností za války nabyla vlivu v lidových masách. Naopak, Komunistická strana Jugoslaviie už dávno před válkou získala pevné posice v lidových masách. Strana se osvědčila nejenom jako přední bojovník za hospodářské požadavky dělnické třídy, rolnictva a veškerých pracujících mas, nýbrž i jako jediná důsledná politická strana v Jugoslaviie, která měla jasné stanovisko v národnostní otázce, probouzela aktivitu mas v boji za sebeurčení a rovnoprávnost národů Jugoslaviie, za demokratická práva lidových mas. Zejména velmi přispěla k upevnění vlivu naší strany politika mobilisace mas na obranu země před hrozícím nebezpečím útoku mocností Osy.

Současně se Komunistická strana Jugoslaviie v hlubokém podzemí, za krutého teroru a persekuce upevnila vnitřně, očistila své řady a organizačně podchytila celou zemi. Je nesporné, že očista a organizační upevnění Komunistické strany Jugoslaviie, provedené po r. 1937 pod vedením soudruha Tita, bylo předpokladem a jedním z nejdůležitějších činitelů vítězství. Strana vstoupila do

války vnitřně jednotná, hluboce prodechnutá revolučním duchem a současně pevně spjatá s masami. Tak naše strana ještě před válkou byla jedním z nejsilnějších politických činitelů v zemi.

To se ještě více projevilo v době německo-italského přepadení Jugoslavie v dubnu 1941 a v prvních měsících okupace.

I.

Strana v období národně osvobozené války proti fašistickým vetřelcům a zrádcům lidu

Linie naší strany v dubnové fázi války spočívala především v tomto úkolu; všemi silami zvyšovat odpor na frontě proti armádám útočníků; odstraňovat neschopné důstojníky a zrádce mezi nimi a stavět na vedoucí místa hnutí odporu na jednotlivých úsečích fronty schopné vlastence; ozbrojovat občanské obyvatelstvo, zejména dělníky ve městech, a organisovat je pro boj společně s armádou, upevňovat v armádě protifašistické posice; silněji zdůrazňovat nutnost demokratické lidové vlády, která by mohla vést válku proti okupantům; v souvislosti se značnou převahou nepřátelských sil na frontě prosazovat, aby ve válce proti německo-italským útočníkům se pokračovalo použitím partyzánské taktiky.

Ovšem, taková politika naší strany nemohla mít praktické válečné úspěchy v dubnové fázi války, jelikož stará jugoslávská armáda byla rozdracena neuvěřitelně rychle vzhledem k zrádcovské politice značné části politického a vojenského vedení staré Jugoslavie. Všichni reakcionáři — dokonce i z velké části generální štáb — si vědomě počínali tak, aby co nejrychleji zakončili válku za předpokladu, že budou s to ve spolupráci s okupanty udržet moc, bez ohledu na výsledek války. Zatím co si část reakčních sil zajišťovala půdu pro spolupráci s okupanty, druzí v zahraničí, t. j. reakční kruhy emigrantské vlády, se chystali s cizí pomocí po válce se znovu vrátit do země, aby dále prováděli starou, protilidovou politiku. Je pochopitelné, že všichni tito pánové to vůbec nemysleli vážně s válkou proti fašistickému útoku, že se řídili výhradně svými zájmy a zájmy imperialistických pánů, jejichž byli agenti.

Je přirozené, že první a nejtěžší úder okupantů po zotročení naší země byl namířen proti komunistické straně. Avšak její jednotnost a bohaté zkušenosti dlouholeté podzemní práce způsobily, že mohla nejenom odolat teroru, nýbrž se i stát vůdčí silou osvobozené války.

Politická linie Komunistické strany Jugoslavie po dubnových událostech byla jasná: jednota vlasteneckých sil v boji za národní osvobození, pokračování v ozbrojeném odporu proti okupantům formou sabotáží a škůdcovství; odhalení a izolace zrádců a reakcionářů všech odstínů od lidových mas a upevnění vůdčí úlohy dělnické třídy v národně osvobozeneckém hnutí, což byl nutný předpoklad důsledného boje; odhalování proradné úlohy reakčních kruhů emigrantské vlády, odpovědných za hanebnou kapitulaci; rozvíjení všestranného boje proti okupantům a jejich pomahačům — domácím zrádcům; politická a organizační příprava všelidového ozbrojeného povstání v příznivé chvíli.

Příprava k ozbrojenému povstání proti okupantům měla svou politickou a organizační stránku. Politicky bojovala strana za nejintenzivnější rozšiřování Národně osvobozenecké fronty při současném používání různých forem boje proti okupantům, včetně bojkotu a sabotáže opatření okupantů, pasivního odporu, utajování potravin a vytváření všemožných hospodářských obtíží pro okupanty. Strana vedla boj za jednotu všech vlasteneckých sil na platformě boje proti okupantům a snažila se dosáhnout jednoty s vedoucími silami různých stranických seskupení, avšak zároveň bez ohledu na to ustavovala masové výbory Národně osvobozenecké fronty nebo jiné jednotné masové organizace zdola. Tak strana samostatně rozvíjela boj mas proti okupantům, současně podávajíc ruku ke spolupráci všem vlastencům a vlasteneckým skupinám z vedení druhých stran.

K Národně osvobozenecké frontě se skutečně připojily jednotlivé skupiny ze starých politických stran spolu s jednotlivci z vedoucích osob těchto stran, kteří přešli do tábora národně osvobozeneckého boje, vedeni svými národními a vlasteneckými city. Nutno zároveň zvláště zdůraznit, že vedoucí síly starých politických stran vcelku, jakož i všemožné reakční a lži-demokratické kliky různých »západních orientací« se ihned daly cestou spolupráce s okupanty. Někteří tak učinili otevřeně, druzí se pokoušeli po jistou dobu se maskovat, avšak průběhem událostí byli velmi brzo vytaženi na světlo a donuceni ukázat lidu svou skutečnou podstatu, zrádcovskou podstatu pomahačů a pomocníků okupantů. Takový vývoj panujících klik staré Jugoslavie není ovšem náhodný, nezačal teprve za války. Je všeobecně známo, že nynější emigrantští jugoslávští »demokratičtí koryfejeové«, které jejich reakční američtí a ostatní imperialističtí impresariové líčí jako pronásledované oběti »komunismu«, jsou lidmi, kteří nejdříve připravili a podepsali smlouvu s Hitlerem, a pak, když tah se smlouvou se jim plně podle plánu nepodařil, se posřarali vyvolat co nej-

rychlejší kapitulaci staré jugoslávské armády. Když pak tito pánové a jejich nohsledi pokračovali v této linii svou spoluprací s okupanty, zůstali tím jenom věrni sami sobě.

Kde se vzala taková důsledná zrada těchto pánů? Vyplývá ze skutečnosti, že tito reakční pánové za války zůstali tím, čím byli i před válkou: nepřáteli lidu. Privilegovaní boháči a různí kapitalističtí vykořisťovatelé a jejich pomahači spolu s ostatními reakčními klikami se za války báli, stejně jako před válkou, jakéhokoliv demokratického hnutí lidových mas. V každém hnutí lidových mas viděli dozrávání nebezpečí pro sebe sama, nebezpečí pro svůj řád. Proto nepřekvapilo, že tito reakční pánové v boji mezi demokratickými silami a okupanty se bez jakéhokoliv váhání postavili na stranu okupantů, ochránců imperialistické soustavy. Národní zrada se stala základní zásadou činnosti těchto reakčních kruhů. Naše reakce zůstala věrna této zásadě i za války, a to jak ta její část, která byla otevřeně pro Hitlera, tak i ona část, která slynila »západní orientací«. Této proradné reakční a vykořisťovatelské společnosti byli imperialističtí okupanti bližší a milejší než lid, který se chopil zbraní. Podle a nemilosrdně šlapali po národních zájmech, bojíce se, že ozbrojený lid ohrozí jejich vykořisťovatelské třídní zájmy a zájmy jejich imperialistických pánů. Kdyby se bylo nerozvinulo aktivní národně osvobozené hnutí a ozbrojené povstání, možná, že by mohly reakční kliky ještě nějak maskovat před lidem tuto svou proradnou úlohu, jak to bylo možno pozorovat v některých jiných zemích. Zatím rozvoj vnitřního povstání si vynutil, aby každý jasně projevil svou podstatu. Zrádci stále více odkládali masku a všechny poctivé a vlastenecké živly pouštěly jejich tábor.

Je pochopitelné, že v takové situaci nestačilo bojovat za Národně osvobozenou frontu pouze na základě koalice vedoucích vrstev politických stran. Bylo třeba vši silou bojovat za jednotu lidových mas zdola. Boj naší strany, která usilovala vytvořit masové výbory Národně osvobozené fronty a současně dosáhnout jednoty také s vedoucími vrstvami různých politických stran, přispíval k rychlému odhalování lživlasteneckých mluvků a vyjevení stanovisek; zda jsou pro národně osvobozené hnutí směřující k všelidovému ozbrojenému povstání, anebo jsou pro spolupráci s okupanty. Sám vývoj ozbrojeného povstání dovedl ke konci tuto diferenciaci. Za krutého ozbrojeného boje, který zachvátil každý kout naší země, každý, kdo stál »ve středu«, byl nucen brzo říci, na čí je straně.

Organisačně byla příprava ozbrojeného povstání především v tom, že ihned po dubnové porážce 1941 bylo přikročeno v hlu-

bokém podzemí k ustavování vojenských výborů. Úkolem vojenských výborů bylo provést organizační přípravu, organisovat sběr zbraní, školit vojenské kádry, provádět jednotlivé akty sabotáže a diversí. Když Hitler přepadl Sovětský svaz, měli jsme již v celé Jugoslavii síť takových výborů, které se mohly státi bezprostředními vojenskými vůdčími orgány ozbrojeného povstání v první etapě.

Pomlouvači často vytahovali proti národně osvobozenkému hnutí v Jugoslavii »argument«, že široký rozmach národně osvobozenkému povstání začal teprve po přepadení Sovětského svazu Hitlerem, a nikoli před ním. Tímto »argumentem« se pokoušeli »dokázat«, že Komunistická strana Jugoslaviie za války vůbec měla na zřeteli nikoli zájmy národní nezávislosti své země, nýbrž jakési jiné zájmy. Jak lživým a pomlouvačným je tento »argument«, je patrné třebaš z toho, že naše strana začala už v dubnu ustavovat vojenské výborý a dávat jim konkrétní vojenské úkoly. Na druhé straně je také jasné, že se nemohlo rozvinout široké lidové povstání v době, kdy Hitler stál na březích Kanálu La Manche a v Evropě žádná armáda nekladla odpor německo-italským fašistickým hordám. Kromě toho i lidové masy ihned po dubnové porážce nebyly ještě připraveny k hromadnému ozbrojenému vystoupení.

To jsou hlavní činitelé, jimiž se řídil Ústřední výbor KS Jugoslaviie ve svém svolání z června 1941 ke všem jugoslávským vlastencům s výzvou rozvinout široký partyzánský boj proti okupantům, a to s perspektivou rozvinout tento boj ve všelidové ozbrojené povstání. Již v červenci a srpnu se akce partyzánů rozšířily po celé zemi a rychle přecházely v obecné povstání. V září jsme již měli osvobozené území značné velikosti a v polovině téhož měsíce politbyro ÚV KS Jugoslaviie přesídlilo z Bělehradu na osvobozené území. Byl ustaven Nejvyšší štáb partyzánských oddílů v čele se soudruhem Titem jako vrchním velitelem, jakož i národní hlavní štáby.

Naše branné síly ustavičně rostly, a tak bylo až do konce války. Byly provedeny mnohé ofensivy, byly přineseny nesmírné oběti, avšak síly Národně osvobozenké armády rostly a svobodné území se rok od roku zvětšovalo. Široké lidové masy uposlechly výzvy komunistické strany o ozbrojeném povstání. Linie ÚV KS Jugoslaviie se ukázala správnou, pokud jde o rozvíjení partyzánské války jako hlavní formy ozbrojeného povstání proti okupantům. Vítězství linie Komunistické strany Jugoslaviie v národně osvobo-

zeneckém povstání bylo zajištěno především čtyřmi činiteli, čtyřmi hlavními složkami v její taktice.

Prvním činitelem byla beze sporu jasná orientace Komunistické strany Jugoslaviie na ozbrojené povstání od prvního dne okupace. Strana ustavičně bojovala za spolupráci se všemi stranami a se všemi vlasteneckými skupinami, odhodlanými se účastnit ozbrojeného povstání. Ale sám vývoj povstání nečinila naše strana závislým na výsledcích tohoto úsilí. Tím, že rozvíjela ozbrojené povstání, tím, že ustavovala lidovou moc na osvobozeném území, tím, že široko rozvíjela národně osvobozené hnutí po celé zemi, bojovala strana o masy. Byla nejenom iniciátorkou a organisátorkou národně osvobozené povstání, nýbrž i jeho nejdůležitějším a nejorganisovanějším předvojem, vůdčí silou národně osvobozené války. Je pochopitelné, že právě tato okolnost spjala naši stranu tisícerými svazky s lidovými masami.

Také v naší straně byli tehdy lidé, zkosnatělí dogmatici, kteří říkali, že partyzánská válka může být pouze pomocným prostředkem, nikoli však hlavním prostředkem ozbrojeného povstání. Říkali, že města, a nikoli lesy a okrajová území, mohou rozhodnout o výsledku ozbrojeného povstání. Proto pokládali za nesprávné, aby dělníci byli odesíláni z měst do partyzánských oddílů, nebo dokonce aby vedení strany se přestěhovalo z města a zčásti se přeměnilo ve vedení vojenské. Ve skutečnosti tyto a jim podobné theorie byly výrazem oportunistu, který se bál zbraní. Vítězství linie Ústředního výboru naší strany na rozdíl od všech těchto oportunistických »theorií« dokázalo, že za kruté fašistické okupace v naší zemi právě partyzánská válka, kombinovaná s všestrannou aktivitou ve městech i na venkově, byla nejlepší, nejrychlejší a jediné možnou cestou k vítězství.

Je pochopitelné, že Komunistická strana Jugoslaviie v čele se soudruhem Titem nepřestala na organisaci původních partyzánských oddílů. Soudruh Tito jako vrchní velitel partyzánských oddílů vytkl od samého začátku jasně cestu k tvoření pravidelných vojenských jednotek. Původní partyzánské oddíly byly více méně vázány na určité území a byly řízeny stálými teritoriálními štáby. Přesto, že oddíly byly masové a svým hrdinským bojem vepsaly slavné stránky do historie našeho národně osvobozené povstání, bylo jasné, že zůstat stát u původních partyzánských oddílů znamenalo prohrát bitvu. Bylo nutno vytvořit armádu, která by byla s to nejenom působit nepříteli škody, nýbrž ho i ničit, porážet, která by byla s to přijmout i otevřený boj, obsazovat města a pevnosti, osvobodit celou zemi. Proto Nejvyšší štáb, jakmile se k tomu vytvořily vhodné podmínky, již koncem roku 1941 a po-

čátkem roku 1942 vyřazoval z partyzánských oddílů nejlepší jednotky a nejlepší bojovníky a formoval z nich pohyblivé brigády, nevázané na určité území. To byly první pravidelné jednotky naší armády, které byly přesunovány a využívány podle jednotného operativního plánu Nejvyššího štábu. Z těchto jednotlivých brigád vyrůstaly divise a sbory, vznikla Národně osvobozenecská armáda, která se svou kázní, vojenským uměním, bojovou silou a způsobem vedení války velmi lišila od partyzánských oddílů, které byly a zůstaly v základě počáteční organizační formou masového ozbrojeného povstání. V souvislosti s tím soudruh Tito koncem r. 1942 charakterisoval tento proces takto:

»Vytvoření lidové armády je dodnes největším úspěchem lidového povstání v Jugoslavii.

To byl dlouhý a těžký proces, protože naše lidová armáda se rodila z malých partyzánských oddílů, byla vytvářena z neozbrojených vlastenců, rolníků, dělníků, poctivé inteligence, městské a venkovské mládeže, kteří se zvedli k povstání, do boje proti okupantům a jejich přísluhovačům.

Bylo třeba za těžkých obětí brát nepříteli každou pušku, každý ruční granát, každou patronu, každý kulomet, každý minomet, každé dělo a odolávat četným ofensivám početně i technicky silnějšího nepřítele, který se pokoušel stůj co stůj zničit partyzánské oddíly a brigády, zardousit lidové povstání. Naše lidová armáda nebyla tedy utvořena shora, dekretem, násilím, nebyla vyzbrojena dodávkami válečného materiálu z továren... Naopak, každý bojovník naší hrdinné lidové armády v krutém boji a svou krví dobýval a dobývá na nepříteli výzbroj, kterou mu hanebně vydali loni v dubnu zrádci našeho národa, různí vyšší důstojníci a generálové bývalé jugoslávské armády.

K ustavení divisií a sborů, k formování naší lidové armády došlo právě v době, kdy pro to dozrály všechny podmínky, kdy se ukázalo, že je to nezbytně nutné, kdy už byly zformovány četné brigády a prapory, kdy tyto prapory a brigády byly vyzbrojeny téměř všemi druhy zbraní (kromě letectva), kdy už nebylo možno řídit dosavadním způsobem všechny brigády, prapory a oddíly, a kdy konečně byla osvobozena velká část našeho území a bylo nutno přikročit k útočným operacím velkého rozsahu.« (Tito: »Boj za osvobození Jugoslaviie«, české vydání, 1946, str. 113-114.)

Ze všeho toho je patrné, že Komunistická strana Jugoslaviie se naprosto nedívala na rozvoj partyzánské války a ozbrojeného povstání jako na prostředek pouhého oslabení okupantů, jich poškození nebo tlaku na domácí proradnou reakci, nýbrž od samého

počátku viděla v partyzánské válce cestu k úplnému vítězství lidu nad okupanty i nad jejich domácími pomahači.

Druhým důležitým činitelem vítězství v národně osvobozenec-kém boji byl specifický vývoj Národně osvobozenec-ké fronty Jugoslavie, o kterém jsem již dříve mluvil. Jednota Národně osvobozenec-ké fronty nespočívala jen v jednotné politické platformě. Vývoj Lidové fronty byl určen zejména dvěma činiteli:

1. Národně osvobozenec-ká fronta žádala od každé politické sku-piny, pojaté do jejího rámce, a od každého svého člena, aby tak či onak aktivně pomáhal v národně osvobozenec-ké válce. Byli, zejména na počátku, různí politikové, kteří slovy byli ochotni přijmout všeobecnou politickou platformu Národně osvobozenec-ké fronty, avšak neschvalovali ozbrojené povstání a partyzánskou válku. Bylo mnoho takových, kteří, jsouce slovy demokraty a vlastenci, ve skutečnosti se domnívali, že s povstáním nutno počkat do konce války, kdy nás osvobodí spojenci. Tito lidé a po-litické skupiny požadovali, aby Národně osvobozenec-ká fronta byla nikoli bojovou organizací, nýbrž organizací, vydávající jen všeobecné deklarace, neboť chtěli v ní najít toliko dočasné úto-čiště, dokud reakční síly v budoucnosti znovu neobnoví své vůdčí postavení. Komunistická strana Jugoslavie nejenom byla proti přijetí takových politických skupin a lidí do Národně osvoboze-nec-ké fronty, nýbrž odhalovala je před masami, říkala, že to jsou zálohy okupantů, že je to zamaskovaná opora okupantů. Taková politika Komunistické strany Jugoslavie a Národně osvobozenec-ké fronty jí dala mimořádnou bojovou sílu a zároveň odhalovala všechny zrádcovské manévry t. zv. »demokratického středu«, který na jedné straně vyzdvihoval pseudo-osvobozenec-ká a pseudo-demokratická hesla a na druhé straně útočil na komu-nistickou stranu a Národně osvobozenec-kou frontu, že prý vedou národy Jugoslavie do hazardu, ke zbytečným obětem, místo aby se čekalo na osvobození od spojenců. K Národně osvobozenec-ké frontě se připojili všichni, kdož byli skutečnými demokraty a sku-tečnými vlastenci. V podstatě byla cesta vývoje Národně osvobo-zenec-ké fronty zároveň cestou izolace zrádcovské reakce od mas, cestou sjednocování pracujícího lidu a všech vlasteneckých a de-mokratických živlů pod vedením dělnické třídy.

2. Takovému politickému obsahu odpovídal organizační rozvoj Národně osvobozenec-ké nebo Lidové fronty, jak byla přejmeno-vána po osvobození Jugoslavie. Veliký osvobozenec-ký boj vyža-doval jednoty národů pod jednotným vedením. To všechno vedlo k nutnosti sjednotit vedení Národně osvobozenec-ké fronty a všech jejích organizací. Hlavní úlohu v této věci měla jednota nejnižších

organizací fronty, které naprosto paralysovaly aktivitu různých místních politických skupin starých reakčních stran. Tak se stala Lidová fronta obrovskou jednotnou bojovou organizací lidu, která nepostupovala a nepostupuje na základě koalicí nebo na základě paritních výborů, nýbrž na základě jednotných nejnižších masových organizací fronty. Takový rozvoj Lidové fronty jako zvláštní, avšak jednotné masové organizace všech skutečně lidových, demokratických a vlasteneckých sil naší země pod vedením dělnické třídy sehrál rozhodující úlohu při mobilisaci mas do osvobozené války, proti okupantům a domácí, jim sloužící zrádcovské reakci.

Třetím činitelem vítězství národně osvobozené hnutí byly národně osvobozené výbory. Národně osvobozené výbory jako mocenské orgány vznikly u nás ihned r. 1941, jakmile byly osvobozeny první části našeho území. Rozvíjely se po několik let od nižších forem k vyšším a staly se základem jednotné soustavy státní moci zdola nahoru.

Národně osvobozené výbory nevznikaly ovšem náhodou. Vedení komunistické strany Jugoslaviie a Národně osvobozené fronty bylo jasné, že výsledek ozbrojeného povstání proti okupantům závisí na účasti a bojové pevnosti základních lidových mas, t. j. na pracujícím lidu měst i venkova. Zatím však k mobilisaci těchto základních pracujících mas nepostačila pouhá národně osvobozená hesla. Soudruh Tito o tom pravil: »Je pochopitelné, že pro masové upevnění Lidové fronty a její pevnost mělo velký význam správné vyřešení národnostní otázky, správné vyřešení sociální otázky; dále jasné perspektivy stěžejní společenské přestavby v nové Jugoslavii. Je nesporné, že bez takové jasné perspektivy by naše národy nevydržely tak těžké podmínky osvobozené války.« (Tito: »Referát na II. sjezdu Lidové fronty Jugoslaviie«.)

Byli konečně i takoví lidé, kteří tvrdili, že ustavování národně osvobozených výborů a splnění některých revolučně demokratických požadavků lidových mas odraď od národně osvobozené fronty některé vrstvy a politické skupiny. Komunistická strana Jugoslaviie rozhodně bojovala proti takovému názoru. Kdyby se byla dala Lidová fronta Jugoslaviie touto cestou, nezískala by masy, lépe řečeno, lidové masy by nebyly odhodlány bojovat tak sebeobětavě se zbraní v ruce, jako bojovaly, když měly nejenom perspektivu národního osvobození, nýbrž i uskutečnění svých demokratických a sociálních tužeb. Praxe skutečně dokázala, že spojení národně osvobozené povstání s procesem lidové demokratické revoluce nejenom neoslabilo údernou sílu povstání, nýbrž

mu získalo horoucí sympatie lidových mas, dodalo nerozbornou pevnost a životaschopnost.

Bylo třeba rozbít a zničit nenáviděnou starou moc, která utiskovala lid v zájmu vykořisťovatelů, bylo nutno dát záruky, že nová Jugoslavie už nebude žalářem národů jako dříve, že bude v ní uskutečněno sebeurčení a rovnoprávnost všech národů. Bylo třeba jasně zdůraznit, že prokletá protidemokratická a protilidová minulost se nikdy nevrátí. Bylo třeba nepřipustit návrat dynastie jako ohniska všech zrádcovských a protilidových klik. Bylo třeba dáti dělnictvu, rolnictvu a veškerému pracujícímu lidu záruky, že budou moci si vytvořit lepší život, než byl život, kterým žili ve staré Jugoslavii. To všechno bylo třeba prakticky dokázat lidovým masám na osvobozeném území.

Proto byl ihned na osvobozeném území do základů rozbit starý státní aparát a staré formy státní moci. Heslem Národně osvobozené fronty bylo: Veškerá moc na osvobozeném území, pokud nebyla omezena čistě válečnými potřebami, patří národně osvobozeným výborům, t. j. tuto moc musí převzít lid — rolníci, dělníci, všichni pracující a poctiví vlastenci. »Tato forma lidové moci byla známa národům — pravil soudr. Tito o lidových výbo-rech — byla známa proto, že ji čekali, po ní již dávno toužili a chovali v svých srdcích. Byla to právě ona forma moci, která nejvíce odpovídala národům naší země.« (Tito: »Referát na II. sjezdu Lidové fronty Jugoslavie«.)

Národně osvobozené výbory, které svou formou měly mnoho společného se sověty, byly budovány se zřetelem na konkrétní situaci v Jugoslavii, jakož i v souhlasu se zvláštnostmi vývoje našeho národně osvobozeného povstání.

Je zcela pochopitelné, že národně osvobozené výbory, jakož i některá revolučně demokratická opatření, jimi uskutečňovaná, uvedly v zuřivost proradné, protidemokratické kliky u nás, odhodlané spojit se třeba s ďáblem, jen aby byla vyrvána tato silná zbraň z rukou lidu. Na druhé straně národně osvobozené výbory neobyčejně rychle dosáhly nesmírné popularity mezi lidem. Po celou dobu války měly národně osvobozené výbory veliký význam pro semknutí širokých mas v Národně osvobozené frontě pod vedením komunistické strany. Právě tato síla a popularita národně osvobozených výborů, t. j. skutečné lidové moci, umožnila přijmout taková usnesení, jaká schválilo v Jajce 29. listopadu 1944 II. zasedání Proti-fašistické rady národního osvobození Jugoslavie, nejvyššího orgánu lidové moci na osvobozeném území. Toto zasedání prohlásilo svržení emigrantské vlády, zákaz návratu dynastie do země a přetvoření Jugoslavie ve fede-

rativní stát na základě národní rovnoprávnosti. Rada definitivně potvrdila národně osvobozené výbory a celou strukturu státní moci, založenou na těchto výborech až do Protifašistické rady, jako jediné a plnoprávné orgány veškeré lidové a státní moci v zemi. Tento krok mimořádně pozvedl autoritu lidové moci a znamenal definitivní přelom ve vzájemném poměru sil ve prospěch národně osvobozeného hnutí a lidové moci.

Lze říci, že vývoj národně osvobozeného povstání a lidové moci v Jugoslavii je specifickým příkladem spojení národně osvobozené války s procesem lidové demokratické revoluce pod vedením dělnické třídy, usilující ve svém vývoji o vyšší socialistické formy.

Čtvrtým činitelem našeho vítězství byl přesně určený poměr ke spojencům za války. Celá politika Komunistické strany Jugoslaviie a Národně osvobozené fronty sledovala zesílení jednoty protihitlerovského bloku jako podmínky vítězství nad fašistickými okupanty. Přesto však jsme nepopírali nutnost otevřené kritiky toho, co bylo nutno kritisovat ve vztazích mezi spojenci, aby naše lidové masy měly jasnou představu o situaci a vzájemném poměru sil. Právě proto Komunistická strana Jugoslaviie mohla bez obtíží paralyzovat vliv některých oportunistických tendencí, které se objevily v závěrečné etapě války. Někteří lidé byli ochotni uvěřit, že s koncem války začíná období jakéhosi klidného, parlamentního vývoje imperialismu, a nikoli období dalšího zostření všeobecné krise kapitalismu a všech jeho vnitřních rozporů, období, kdy při první možnosti se reakční imperialistické síly pokusí vyprostit z nátlaku demokratických sil a uvolnit si ruce k nové imperialistické expansi, nezabrání-li tomu demokratické síly.

Komunistická strana Jugoslaviie rozbíjela tyto iluze jak za války, tak i bezprostředně po ní. Národy Jugoslaviie se zbavovaly takových ilusí, neboť byly poučeny vlastními zkušenostmi. I v tomto směru bylo ozbrojené povstání nejlepším učitelem. Na frontě je nejlépe patrné, kdo je skutečně upřímným přítelem. Kdyby nebylo ozbrojeného povstání, možná, že by naše národy nemohly zpozorovat a odhalit lžidemokratické fráze. Avšak naše lidové masy znaly, proč je tak malá pomoc zbraněmi, kterou západní spojenci poskytovali Národně osvobozené armádě Jugoslaviie. Naše národy platily vlastní krví za podporu, kterou do posledního dne války i po válce dostávali ze zahraničí četníci Draže Mihajloviče a ostatní zrádci. Byly svědky mnohých případů neupřímnosti západních spojenců za války a sledovaly záludné politické manévry některých imperialistických kruhů v souvislosti s druhou frontou. Všechny tyto a mnohé jiné těžké

zkoušky naučily naše lidové masy nevěřit slovům, nýbrž soudit podle činů. Proto náš lid neměl iluse o imperialistické »demokracii« nebo o tom, že imperialismus »se zlepšil«.

S druhé strany se naše lidové masy z vlastních zkušeností předsvědčovaly každého dne o veliké osvobozené úloze Sovětského svazu a jeho nezištné pomoci, kterou poskytoval našemu osvobozenéckému boji. Naše národy viděly, že Sovětský svaz nese na svých bedrech hlavní břemeno války, sledovaly jeho politiku a nezištnou pomoc všem porobeným národům. Proto pochopily, že boj Sovětského svazu je v plné míře jejich vlastním bojem. Naše národy právě za války nejlépe pochopily, že bratrský svazek Moskva—Bělehrad je hlavní zárukou jejich nezávislosti. Komunistická strana Jugoslaviie neochvějně poukazovala na všechna tato fakta, neboť se řídila hlediskem, že správné objasnění mezinárodních vztahů, správné stanovisko v této otázce je mimořádně důležitým činitelem v boji za mobilisaci mas k vymýcení škodlivých ilusí, k izolaci a potření proraďné reakce v naší zemi.

Kromě všeho toho naučila tato fakta naše lidové masy ještě jedné věci. Naučila je vidět rozdíl mezi skutečnou demokracií, skutečnou demokratickou mocí a mezi formální, vnější »demokracií«, falešnou »demokratickou« mocí.

Na příklad se objevil názor, že každá vláda, které se zúčastní komunisté, je již vládou nové, lidové demokracie. Takový názor je ovšem chybný a velmi nebezpečný. Bohaté zkušenosti dosvědčují, že reakční síly byly často ochotny spolupracovat s komunisty ve vládě, dokud se cítily slabými, jakmile se však začaly cítit silnějšími, byly ochotny porušit všechny demokratické zásady a všechny parlamentní formy, jen aby se zbavily kontroly dělnické třídy a pracujícího lidu, kontroly představované komunistickou stranou. Právě proto demokratické síly v Jugoslaviie, vedené komunistickou stranou, se postaraly, aby zajistily lidovou moc před všemožnými útoky různých imperialistických agentur a všemožnými protidemokratickými a reakčními spiknutími. Komunistická strana Jugoslaviie vycházela z toho, že nová, lidová demokracie začíná tam, kde dělnická třída ve svazku s ostatními pracujícími masami ovládne hlavní posice státní moci, zabezpečující pevnost demokratické lidové moci, schopné zabránit imperialistické reakci vyrvat z rukou lidu demokratické vymoženosti osvobozenéckého boje. Pomlouvači — imperialističtí agenti zvedali ovšem a dosud zvedají pokřik, že je to diktatura. Avšak naše národy jim odpovídají: Je to pouze zajištění skutečné lidové demokracie a naší národní nezávislosti před vašimi protidemokratickými spiknutími, před vaší diktaturou a imperialistickou expansí.

II.

Úloha strany v politické a hospodářské výstavbě nové Jugoslavie

Politika komunistické strany zvítězila. Reakční síly, které sloužily cizímu imperialismu, byly poraženy a obrovská většina lidových mas se již za války pevně sjednotila ve své Lidové frontě, vedené komunistickou stranou. Komunistická strana Jugoslavie, Lidová fronta a soudruh Tito jako vůdce a organisátor všelidového boje za národní nezávislost a lidovou moc, se těší nesmírné důvěře lidových mas.

Stará soustava státní moci byla zničena nejenom ve svém vnitřním obsahu a v osobním složení aparátu, nýbrž i ve své formě. V této přeměně je podstatným faktem, že lidová moc, založená na lidových výborech a jimi aktivně podporovaná, je vyšším typem demokracie v porovnání s parlamentní demokracií. Leckdy lze slyšet, jak špatně informovaní lidé prohlašují, že nová demokracie je v podstatě starou parlamentní demokratickou formou s novým obsahem. Pokud jde o Jugoslavii, neodpovídá ovšem takové tvrzení skutečnosti. Charakteristickým rysem vývoje lidové demokracie v Jugoslavii je právě okolnost, že se nerozvíjela ve formách buržoasní parlamentní demokracie. Lidová demokracie Jugoslavie je výsledkem úporného a krvavého boje za osvobození lidu a za nezávislost našich národů, boje, ve kterém se současně rozvíjel proces lidové demokratické revoluce. Tato demokracie v podstatě je specifickou formou sovětské demokracie, odpovídající našim poměrům a specifickým podmínkám rozvoje národně osvobozené války v naší zemi. Právě proto bylo při obraně lidové moci dosaženo takové jednoty pracujícího lidu, jaké nezná historie národů Jugoslavie.

Všechny administrativně teritoriální jednotky ve Federativní lidové republice Jugoslavie nebo v jejích lidových republikách (obce, města, okresy a oblasti) spravuje samo obyvatelstvo těchto jednotek prostřednictvím mocenských orgánů, t. j. lidových výborů, volených každé tři roky podle přímého a tajného hlasovacího práva. Lidové výbory spravují všechny věci místního významu a zároveň řeší na svém území úkoly všeobecného významu podle usnesení vyšších orgánů státní moci. Jsou tudíž jedinými a nejvyššími orgány státní moci v rámci své administrativně teritoriální jednotky. Proto je v našich lidových výborech skutečně typ lidové samosprávy, který se podstatně liší od samosprávy v zemích buržoasní demokracie.

Spolu se Svazovou lidovou skupštinou a jejím presidiem, skupštinami lidových republik, spolu s vládami lidových republik a svazovou vládou, představují lidové výbory jednotu státní moci, jednotu systému nové, lidové demokracie, která nejenom svým obsahem, nýbrž i svými formami stojí nepoměrně výše než buržoasní parlamentní demokracie.

Už za války byl úplně rozbit starý státní aparát a tím byla zasazena nepřátelům smrtelná rána, neboť jim byla vzata jakákoliv možnost třeba jen nepřímého ovlivňování státní moci. Mohli jsme v poměrně krátké době vytvořit nový státní aparát právě proto, že jsme se opírali o zkušenosti a kádry, které nám dalo národně osvobozené povstání a vývoj národně osvobozených výborů za čtyři léta války. Vytvoření nového státního aparátu pokládáme za jedno z nejdůležitějších a největších vítězství Lidové fronty a komunistické strany. Toto vítězství nám ve značné míře usnadnilo po osvobození rychlou organizační konsolidaci a definitivní upevnění lidové moci přes úporné pokusy poražených zbytků nepřátel lidu, podporovaných z ciziny, kteří se snažili vzít lidu vymoženosti jeho hrdinného osvobozené boje.

Kromě toho se nová Jugoslavie ihned po osvobození dala bez jakéhokoliv kolísání cestou rychlého uskutečňování nacionálních a demokratických požadavků národů Jugoslavie, prohlášených již v Jajce r. 1943. V krátké době se stala Jugoslavie federativní republikou svobodných, rovnoprávných národů. Tím byla vyražena z rukou nepřátel lidu další zbraň, pomocí které dříve drželi v područí lidové masy.

Tato vítězství a struktura Lidové fronty byly základem, na kterém byla utvořena lidová vláda Federativní lidové republiky Jugoslavie. Tato vláda představuje nyní jednotu lidových mas pod vedením dělnické třídy, jim stojící v čele. Lidová vláda vyjadřuje zájmy pracujících mas, je orgánem těchto mas v boji proti zbytkům kapitalismu a za výstavbu socialismu v Jugoslávii.

*

Když národy Jugoslavie dosáhly těchto velkých vítězství, mohly zahájit další etapu svého boje — vytvoření základu pro výstavbu socialismu ve své zemi.

Takový směr politiky vlády byl nevyhnutelný. Nemůže se dlouho udržet stav, při kterém dělnická třída ve svazku s ostatními pracujícími masami má ve svých rukou moc, kdežto hlavní hospodářské zdroje jsou v rukou svržené buržoasie. Proto je jasné, že vláda, která je výrazem svazku pracujícího lidu, vedeného

dělnickou třídou, se nemohla omezit pouze na likvidaci různých zbytků feudalismu a kapitalistických monopolů a musila se dát jasně cestou likvidace kapitalismu v Jugoslavii vůbec, cestou výstavby socialismu. Proces lidové demokratické revoluce se propletl se socialistickými formami, které nyní již převládaly. Ten, kdo by se pokusil postavit zeď mezi tyto dvě formy jednotného procesu, by jen osvědčil, že je buď špatně informován nebo mechanicky aplikuje učení marxismu-leninismu.

Již za války národně osvobozené výbory provedly řadu opatření, která znamenala neobyčejné oslabení hospodářských posic zrádcovské kapitalistické reakce. Je samozřejmé, že po osvobození a upevnění lidové moci se dala nová Jugoslavie bez váhání cestou socialistické přestavby země.

Dříve než bylo možno dát se plnou parou touto cestou, bylo třeba ihned po válce uskutečnit důsledně a rozhodně pozemkovou reformu.

Zákon o pozemkové reformě v souhlasu s ústavou prohlásil zásadu, podle které půda patří těm, kdož ji obdělávají. Podle této zásady byly především konfiskovány velké majetky, které patřily osobám, nezabývajícím se zemědělstvím. Zákon stanoví, že velikými majetky jsou statky o výměře 25—35 a více ha obdělávané půdy anebo 45 ha celkové plochy. Takové statky jsou konfiskovány plně s veškerým živým i mrtvým inventářem, zařízeními a budovami. Z pozemkových majetků církví, klášterů a náboženských institucí jsou konfiskovány všechny pozemky nad 10 ha. Jedinou výjimkou je, že náboženským institucím, majícím historický nebo jiný důležitý význam, lze ponechat do 30 ha obdělávané půdy a do 30 ha lesa. Pozemky uvedených kategorií jsou konfiskovány bez náhrady.

Vlastníkům, nezabývajícím se zemědělstvím, kteří mají nevelké nebo střední pozemky, je vyvlastňována jen výměra, která převyšuje stanovenou normu 3 ha, a někdy 5 ha, podle toho, jaké je materiální postavení vlastníka. Zemědělcům je vyvlastňována půda jediné v těch případech, kdy jejich pozemkový majetek převyšuje nejvyšší výměru 20—30 ha obdělávané půdy, jak bylo stanoveno zákonem lidových republik, při čemž se přihlíží k bonitě a povaze pozemku. Stát za určitých podmínek poskytuje náhradu za takové pozemky ve výši ročního výnosu z hektaru.

Z vyvlastněných a konfiskovaných pozemků byl vytvořen pozemkový fond o celkové výměře 1,564.000 ha, z nichž je 1,075.000 ha obdělávané půdy a 489.000 ha půdy neobdělávané.

Z tohoto fondu obdrželo 438.000 ha podle zákona o pozemkové reformě 246.000 rodin, kterým se nedostávalo půdy, 359.700 ha

obdrželo 60.000 rodin kolonistů, většinou bojovníků jugoslávské armády. Ze zbytku byly vytvořeny státní zemědělské statky nebo statky jednotlivých státních podniků a institucí.

Zákon o pozemkové reformě tedy úplně odstranil velké majetky a omezil zemědělské majetky tak, že jejich nejvyšší výměra je stanovena 30—35 ha, a v některých republikách dokonce 25 ha obdělávané půdy. Zákon zakazuje i v budoucnosti, aby soukromý pozemkový majetek převýšil tuto nejvyšší hranici. Na druhé straně značně vzrostl počet a rozsah státních zemědělských statků.

Pozemková reforma ještě více přiblížila lidovou moc k pracujícím masám a přispěla k izolaci šmelinářů boháčů na venkově. Tím byla samozřejmě zasazena silná rána všem kapitalistickým živlům na venkově, neboť pozemková reforma značně oslabilá jejich tlak na malorolnické výrobce a omezila jejich rozvoj určitými mezemi.

Koncem loňského roku bylo uskutečněno znárodnění veškerého průmyslu s výjimkou místního maloprávního průmyslu. Zároveň byl znárodněn celý velkoobchod. V soukromých rukou zůstal částečně ještě maloobchod. Byly znárodněny všechny banky a pojišťovny, pozemní, námořní, říční doprava atd.

To všechno samozřejmě podstatně změnilo sociální a hospodářskou strukturu naší země. K ilustraci lze uvést několik číslic.

Stát dostane letos od státních podniků přes 30 miliard dinarů na obrátové daní, t. j. na příjmu z akumulací naší státní výroby. Význam této částky lze pochopit, vzpomeneme-li si, že celý rozpočet staré Jugoslavie nikdy nedosáhl této číslice. Tím se vysvětluje, proč náš letošní rozpočet činí 85 miliard dinarů, t. j. téměř třikrát více než rozpočet staré Jugoslavie, převedeme-li jej na nynější dinary.

O nynější sociálně hospodářské struktuře Jugoslavie svědčí ještě jasněji tyto číslice:

Státní sektor zahrnuje banky na 100 procent, průmysl svazového a republikánského významu na 100 procent a průmysl místního významu (spolu s družstevním sektorem) na 70 procent. Celkem státní sektor spolu s družstevním zahrnuje přes 90 procent hodnoty průmyslové výroby. Část své akumulace ve formě obrátových daní odvádí státu ovšem i soukromý sektor. Velkoobchod a mechanisovaná doprava jsou prakticky na 100 procent podchyceny státním a družstevním sektorem. Z celkového počtu detailních obchodních podniků kolem 44 procent patří k státnímu a družstevnímu sektoru, kdežto kolem 56 procent je v soukromých rukou. Avšak pokud jde o obrat zboží, státní a družstevní sektor značně převyšují soukromý obchod. V této věci mám jen číslice, týkající se druhého čtvrtletí letošního roku. V tomto čtvrt-

letí bylo státním sektorem podchyceno 33,95 procenta (podle hodnoty) celého obchodního obratu v drobném prodeji, družstevním sektorem 49,19 procenta a soukromým sektorem 16,86 procent. Vzhledem k tomu si dáme úkol rozšířit síť státních detailních obchodů, zlepšit a rozšířit práci družstevní obchodní sítě. Při tom nutno poznamenat, že pouze konsumní a prodejní družstva ve městech a na venkově zahrnují okolo 11 milionů spotřebitelů. Všeobecně řečeno, družstevnictví, ačkoliv je organizačně dosti slabé a pracuje nedostatečně aktivně, je mimořádně důležitým úsekem socialistické výstavby v naší zemi. Přitom velmi důležitou je okolnost, že pouze zemědělské družstevnictví tak či onak podchycuje tři čtvrtiny našich rolnických hospodářství. Je také charakteristické, že počet výrobních zemědělských družstev, t. j. kolektivních zemědělských hospodářství družstevního typu stoupl na 612 a zahrnuje kolem 30.000 hospodářství. Tato rolnická výrobní družstva jsou ovšem výtvorem nevelké, nejpokročilejší části rolnictva a nelze se na ně dívat jako na všeobecný, charakteristický rys vývoje našeho zemědělství. Avšak není pochyby o tom, že budou mít důležitý výchovný význam na venkově a budou důležitým prostředkem socialistické přestavby našeho zemědělství.

Konečně třeba se zmínit ještě o jedné, snad nejdůležitější věci, a to o obrovském významu uskutečněných opatření k zajištění hospodářské nezávislosti naší země. Uskutečněním znárodnění a jiných opatření vládou naší republiky byl cizí kapitál u nás prakticky likvidován. Cizí kapitál měl ve svých rukou nejdůležitější odvětví jugoslávského hospodářství. Je charakteristické, že na příklad z celkové sumy cizího kapitálu bylo vloženo 52,1 procenta tohoto kapitálu jen do čtyř odvětví, a to do horního a slévárenského průmyslu, do elektroprůmyslu, do naftového průmyslu a do bank. Je jasné, že to byly posice, pomocí kterých mohl cizí kapitál nejlépe kontrolovat celé jugoslávské hospodářství.

Nyní všechny tyto posice cizího kapitálu jsou likvidovány. Jsou v rukou národů Jugoslavie.

Tyto výsledky samozřejmě nikterak neznamenají, že je plně odstraněno nebezpečí vývoje kapitalistických živlů v našem hospodářství, že už neexistuje třídní boj proti zbytkům kapitalismu. Nikoliv, zbytky kapitalismu bojují o svou existenci a za své posílení. Sférou jejich činnosti je zeměna obchod. Kromě toho v základě malovýroba zboží je převládající formou v zemědělství, a s ní, jak pravil Lenin, se rozvíjejí »tržně kapitalistické tendence«. Avšak všechny tyto tendence by se mohly stát nebezpečím jedině tehdy, kdybychom si jich nevšimli. Zatím však v rukou

lidové moci jsou politické a hospodářské prostředky, kterými lze zabránit oživení kapitalistických živlů.

Především »tržně kapitalistická tendence« malého rolnického majetku ještě neznamená, že tento majetek sám o sobě je kapitalistický. Jde o to, aby tento majetek byl hospodářsky, organizačně a plánovitě spojen se státním sektorem v boji proti kapitalistickým živlům a na venkově, a tak aby se ze zálohy kapitalismu přeměnil v oporu socialistického vývoje. Takovým organizačním prostředkem, způsobilým pomoci nám dojít k tomuto cíli, je zemědělské družstevnictví. Promluvím však o tom později.

Máme-li toto všechno na zřeteli, je jasné, že Jugoslavie není už dnes ani kapitalistickou zemí, ani zemí s převládajícím kapitalistickým sektorem, nýbrž, že je typickou zemí, ve které se uskutečňuje přechod od kapitalismu k socialismu, zemí se socialistickými živly převládajícími v hospodářství, a to jako výsledek boje, vedeného dělnickou třídou a veškerým pracujícím lidem. S druhé strany lidová moc, t. j. demokratická moc pracujícího lidu, vedeného dělnickou třídou, má všechny nutné prvky a podmínky dalšího budování socialismu v naší zemi. O tom všem svědčí také struktura našeho národního důchodu, ve které se do značné míry projevují důležitá socialistická vítězství národů naší země.

Z celé sumy nynějšího národního důchodu Federativní lidové republiky Jugoslavie (100 procent) připadá podle přibližných výpočtů, provedených pro všeobecnou orientaci, na všeobecné státní akumulace 54 procenta, na čistý důchod státních úředníků a dělníků 20 procent, na čistý důchod rolníků (v tom důchod zemědělských družstev) 19 procent, na čistý důchod živnostníků (v tom živnostenská družstva) 3,5 procenta a na ostatní soukromý sektor (v tom také soukromo-kapitalistické živly, svobodná povolání atd.) 3,5 procenta. Avšak podrobnější rozbor 26 procent důchodu, který připadá buď na malovýrobce zboží (v tom družstva) anebo na kapitalistické živly, nám ukazuje, že kolem 12 procent těchto důchodů je realizováno ve vztazích mezi soukromým sektorem a státním, 5—7 procent v drobné směně zboží výrobců a jen 7—9 procent v kapitalistické směně výrobků. To ovšem neznamená, že tyto číslíce nemohou čas od času kolísat. Avšak celková linie rozvoje je jasná a všechny tyto cifry výmluvně potvrzují to, o čem jsem mluvil dříve, a to, že nynější Jugoslavie je zemí se socialistickými prvky převládajícími v hospodářství, zemí, ve které se uskutečňuje přechod od kapitalismu k socialismu. Budeme-li mít přítom ještě na zřeteli značné úspěchy

při rozvíjení zemědělského družstevnictví, bude nám tento fakt ještě jasnější. Tedy hospodářské síle kapitalistických zemí v naší zemi byla zasazena smrtelná rána.

*

Všechna tato vítězství umožnila, aby národy Jugoslaviie mohly již letos přikročit k uskutečňování svého prvního pětiletého hospodářského plánu, který úplně přemění tvářnost Jugoslaviie. V zákonu o pětiletém plánu jsou zformulovány naše nejdůležitější hospodářské úkoly takto:

1. odstranit hospodářskou a technickou zaostalost země;
2. upevnit hospodářskou a obrannou sílu státu;
3. upevnit a rozvinout socialistický sektor národního hospodářství a nové výrobní vztahy z něho vyplývající;
4. zvýšit všeobecný blahobyt pracujícího lidu.

Nebudeme se zde obírat podrobnostmi pětiletého plánu a jen k ilustraci uvedeme několik číslic:

Národní důchod r. 1951 stoupne oproti r. 1939 o 193 procenta, t. j. z 132 miliard na 255 miliard dinarů. Národní důchod na jednoho obyvatele vzroste z 8.464 dinarů na 15.625 dinarů. Hodnota průmyslové výroby stoupne téměř pětkrát, z 25,5 miliardy dinarů na 126 miliard dinarů. Hodnota zemědělské výroby se zvýší o 151 procent, t. j. z 63,8 miliardy na 96,7 miliardy dinarů. Zatím co r. 1938 ve staré Jugoslaviie činily nové kapitálové investice 13,5 miliardy dinarů, budou činit r. 1951 69,6 miliardy dinarů, a celková suma kapitálových investic v době prvního pětiletého plánu bude činit 278,3 miliardy dinarů. Výroba elektřiny stoupne r. 1951 z 71 kW na 272 kW na jednoho obyvatele a ještě více vzroste r. 1952, jelikož pak bude dokončena stavba některých větších elektráren, plánovaných první pětiletkou.

Již tyto číslice ukazují celý rozmach prací podle pětiletého plánu. Fakticky pětiletý plán přetvoří zemi a vytvoří pevný základ pro naši socialistickou výstavbu. Budou vytvořeny nutné materiální předpoklady k definitivní likvidaci zbytků kapitalismu v naší zemi. Zároveň se podstatně zvýší životní úroveň pracujících mas.

Je jasné, že příprava k uskutečnění pětiletého plánu si vyžádala předběžné reorganisace celého našeho státního aparátu v oblasti hospodářského řízení. Avšak přes obtíže a četné chyby lze nyní koncem třetího čtvrtletí prvního roku pětiletky říci, že plán je plněn s úspěchem. Nejlepší ilustrací pracovního nadšení mas je skutečnost, že hodnota nynější průmyslové výroby činí 167 procent výroby předválečné.

Je samozřejmé, že industrialisace učinila aktuální také otázku dalšího rozvoje našeho zemědělství. Industrialisace vyžaduje, aby byla podstatně zvýšena zemědělská produkce. Na základě nynější zaostalé malovlastnické struktury našeho zemědělství nemůžeme dosáhnout výsledků, kterých budeme v budoucnosti potřebovat. Vydáváme se nebezpečí, že se ocitneme ve stavu chronické krise, pokud jde o zemědělskou produkci, jestliže její rozvoj bude delší dobu pokulhávat za vývojem industrialisace. Proto bylo nutno zabývat se současně s industrialisací také otázkou přestavby našeho zemědělství.

Hlavním organizačním prostředkem při přestavbě našeho zemědělství je družstevnictví. Již nyní zemědělské družstevnictví v té či oné formě zahrnuje tři čtvrtiny všech rolnických hospodářství Jugoslaviie. Toto družstevnictví je hlavně družstevnictvím konsumním a prodejním. Státní politika se snaží poskytnout co největší pomoc, aby se družstevnictví rozvinulo ve vyšší formy a aby se postupně v jeho rámci rozvíjely i jiné prvky, zejména různé formy zpracovávajícího a výrobního zemědělského družstevnictví. Stát se snaží, aby organizačně byl vytvořen na venkově jednotný typ družstev, která budou mít na příklad svá konsumní a odbytová oddělení, úvěrové oddělení se spořitelny, svoje dílny, jakož i nevelké podniky ke zpracování zemědělských produktů, svůj park traktorů a strojů, a podle možnosti i potřeby nevelkou místní elektrárnu atd. Zkrátka, nynější zemědělské družstevnictví se musí stát silnou hospodářskou jednotkou, která rolníkům v praxi ukáže přednosti plánovité zemědělské velkovýroby. Takové družstevnictví dostane nutné specialisty. Je nesporné, že rozvoj takového zemědělského družstevnictví bude důležitým výchovným prostředkem na venkově.

Proto stát rozšiřuje síť strojné traktorových stanic a velmi pečuje o rozvoj státního zemědělského sektoru. Již letošního roku a zejména r. 1949 budou státní statky v některých zemědělských odvětvích s to uspokojit značnou část spotřeby měst i venkova a v některých odvětvích téměř celou spotřebu. V poslední době stát velmi pečuje také o rozvoj venkovských hospodářství, která jsou zapojena na továrny nebo instituce a mají uspokojiti jejich potřeby. To všechno je důležitým prostředkem přebudování našeho zemědělství.

Konečně, velká vítězství na poli hospodářské výstavby hlavně v uskutečňování pětiletého plánu ještě více zesílila vliv komunistické strany a Lidové fronty. Lidová fronta měla v boji za hospo-

dárskou přestavbu země, v přípravě a uskutečňování pětiletého plánu neobyčejně důležitou úlohu.

»Lidová fronta — praví soudr. Tito — podnítila při obnově naší země nesmírný pracovní tvůrčí rozmach našich národů, nadšení naší mládeže, sebeobětavost našeho dělnictva, rolnictva a lidové inteligence. Jedině zásluhou Lidové fronty mohla být v nevidané krátké lhůtě obnovena naše doprava, obnoveny rozbořené mosty, železnice, říční a námořní doprava. Veliká zásluha Lidové fronty spočívá v tom, že naše rozbité vesnice a města byly z velké části obnoveny. Zásluha Lidové fronty, a především pracovníků fronty, a to zásluha nemalá, je v tom, že naše továrny byly tak rychle obnoveny a tak rychle uvedeny do chodu.

Lidová fronta se velmi zasloužila o úspěšné vyřešení různých sociálních, kulturních a osvětových otázek v nové Jugoslavii. Vláda, a to jak svazová, tak i republikánská, nemohla by vyřešit všechny tyto problémy bez silné, masové lidové organizace, jakou je naše Lidová fronta.« (Tito: »Referát na II. sjezdu Lidové fronty Jugoslaviie«.)

Proto nabývá Lidová fronta u nás stále většího významu. Právě proto Komunistická strana Jugoslaviie ustavičně bojuje o to, aby rostla aktivita Lidové fronty, která má nyní kolem 7 milionů členů a své organizace v každé vesnici. Zejména nyní, kdy je uskutečňován pětiletý plán, má Lidová fronta mimořádně důležitou úlohu v mobilisaci pracujících mas.

Je jasné, že všechny tyto dosavadní úspěchy ještě více zesílily vnitřní jednotu Lidové fronty. Lidová fronta se stala jednotnou masovou politickou organizací pracujícího lidu v boji za obnovu a socialistickou výstavbu země, zesílila tak, že žádné útoky imperialistických agentů nemohly rozbít tuto jednotu. Není pochyby, že taková Lidová fronta je jedním z největších vítězství Komunistické strany Jugoslaviie a všeho pracujícího lidu naší země.

»Jelikož Lidová fronta nejlépe představuje nejenom politickou jednotu našich národů, nýbrž i bratrství a jednotu ve smyslu národnostním — pravil soudr. Tito — nemohou Lidovou frontu nahradit žádné občanské politické strany. Proto se Lidová fronta stává trvalou všelidovou politickou organizací, proto ji nelze ničím nahraditi a proto se liší od všech dosavadních politických stran a bloků těchto stran.« (Tito: »Referát na II. sjezdu Lidové fronty Jugoslaviie«.)

Je pochopitelné, že boj proti zbytkům rozdrčené protidemokratické reakce a kapitalistickým žvlům nabyl naprosto jiné formy. Nemá již formy starého boje mezi stranami. Ohnisko třídního

boje se přeneslo na pole našeho hospodářství a všeobecné státní výstavby. Na hospodářském poli se projevuje činnost nepřítele hlavně snahou zabrzdit uskutečňování pětiletého plánu a všech opatření, činěných vládou. Činnost nepřítele se projevuje také akcemi šmelinářů, sabotérů a škůdců, nebo dokonce propagací různých škodlivých »theorií« v souvislosti s výstavbou země atd. Třídní boj se projevuje také reakční, protilidovou aktivitou jedné části duchovenstva a šmelinářských živlů na venkově.

Nepřátelé navazují také spojení se zpravodajskými a škůdcovskými agenty cizích imperialistů. Vnitřní vzájemný poměr politických sil v každé zemi se nyní nevyhnutelně stává nerozlučnou součástí vzájemného poměru sil na poli mezinárodním. Imperialistická expanse amerických monopolistických kruhů se nyní opírá o takovou hospodářskou převahu nad jinými kapitalistickými zeměmi, jaké nebylo v dějinách kapitalismu. Z toho v nynější době vyplývá tendence, zejména u amerických monopolistů, přeměnit národní buržoasii jednotlivých kapitalistických zemí ve svůj hospodářský i politický nástroj, v nástroj zotročení těchto zemí, jich přeměny v polozávislé, ba dokonce polokoloniální země. Americká imperialistická expanse usiluje o kolonisaci civilisovaného světa, o »afrikanisaci« Evropy nebo alespoň o to, aby z ní učinila něco na způsob Jižní Ameriky v zájmu amerických monopolistů. Kapitalistická reakce společně se svými pravicovými »socialistickými« lokaji v jednotlivých kapitalistických zemích je ve skutečnosti nástrojem této expanse, namířené proti nezávislosti vlastních i jiných zemí. Tendence k vměšování se velkých imperialistů do vnitřních věcí jiných států je nyní silnější a otevřenější než kdykoliv před tím.

Obdobně se pokoušely a pokoušejí i nyní postupovat některé cizí imperialistické kruhy, při čemž se opírají o zbytky proradné reakce, rozdrčené národy Jugoslavie, oné reakce, která je izolována od lidových mas a všech skutečně demokratických živlů v naší zemi, spolupracujících s komunistickou stranou v Lidové frontě na velikém díle socialistické výstavby naší země. Činnost nepřátel lidové moci, řízená z ciziny v zájmu cizích imperialistů, nemá nyní ani stranické ani politické tvárnosti. Boj proti reakci v podstatě nabývá formy boje za zajištění míru a národní nezávislosti naší země. Národy Jugoslavie milují svou svobodu a nezávislost, jsou oddány svobodomilovným tradicím, a proto se nechtějí stát raby nynějších amerických »konquistádorů«. Právě proto nelze připustit, aby agenti imperialistické reakce podkopávali u nás sílu a jednotu našich národů.

Takové jsou výsledky velikého a slavného boje, který národy Jugoslaviie, sjednocené v Lidovou frontu v čele s komunistickou stranou, vedly v průběhu národně osvobozenecké války. Nyní kladou pevný základ své šťastné budoucnosti a uskutečňují dílo, za které položily své životy statisíce bojovníků národně osvobozenecké armády.

Vladislav Gomulka (Wieslav):

O práci Ústředního výboru Polské dělnické strany

I.

V důsledku druhé světové války došlo v Polsku k hlubokým sociálně hospodářským změnám. Hnací silou těchto změn byla dělnická třída, vedená Polskou dělnickou stranou.

Od počátku osvobození země od německých vetřelců zaujímá naše strana klíčové pozice v nejdůležitějších oblastech života obrozeného Polska. Strana má dnes kolem 800.000 členů. Když jsme však přikročili k budování nového Polska, měli jsme jen kolem 20.000 členů, soustředěných většinou v partyzánských oddílech nebo mezi bývalými partyzány.

Strukturální změny ve státním, politickém a hospodářském zřízení Polska byly uskutečněny pokojnou cestou, t. j. cestou nekrvavé revoluce. To bylo možné proto, že sovětská armáda za podpory polských vlastenců po rozdrčení německých vojsk osvobodila polský národ od jařma fašismu. To však neznamená, že k těmto změnám došlo bez boje a obětí. Prošli jsme obdobím mimořádně ostrého třídního boje, který se projevil především v ozbrojené diversifikační reakci fašisticko-reakčního podzemí. V boji proti bandám, kulemi fašistických vrahů jsme ztratili 14.876 osob, většinou členů naší strany. Ozbrojená diverse reakce je nyní v základě zlomena, třebaže jsme ještě nevytrhali všechny její kořeny.

Z toho, co bylo řečeno, vyplývá, že po osvobození Polska Sovětskou armádou v procesu demokratických přeměn v zemi, prováděných ostrým třídním bojem, jsme utrpěli těžké ztráty. Polská pokojná cesta sociálních přeměn a polská revoluce, provedená a prováděná v rámci zákona, naprosto neznamená nějakou třídní idylu, nýbrž zahrnuje ostrý a krvavý třídní boj.

Nebylo nutno, aby naše strana na cestě ke státní moci svrhla starý státní aparát, jelikož tehdy takový aparát vůbec neexistoval. Měli jsme před sebou jen úkol vybudovat nový státní aparát, jelikož starý, předválečný aparát byl rozbit a pohřben

pod troskami německé okupace, kdežto okupační aparát byl likvidován zároveň s potřením německých vetřelců.

Podobná situace v té či oné míře byla ve všech zemích, osvobozených od německé okupace nebo osvobozených od panství vlastního fašismu.

Toto období bylo nejdůležitější a rozhodující ve všech zemích pro vytvoření nového aparátu státní moci.

Ačkoli v Polsku a v jiných zemích, osvobozených Sovětskou armádou, měly revolučně demokratické strany nesporně příznivější podmínky k organisování vlastního státního aparátu než dělnické strany zemí, do kterých přišla anglo-americká vojska, byly tehdy, jak se nám zdá, dány i v těchto zemích reálné možnosti k provedení podstatných změn v obrozujícím se státním aparátu. Tyto možnosti byly zvláště příznivé v zemích, kde dělnické strany organisovaly rozsáhlý národní osvobozenecký boj a měly ozbrojené partyzánské oddíly.

Podstata politických a hospodářských přeměn, ke kterým došlo v Polsku, se neomezuje jen na reformy, které připravily střední a velké kapitalisty o materiální základnu. Hloubku těchto změn nutno měřit přeměnami, provedenými ve státním řádu, stěžejní přestavbou celého státního aparátu a jeho způsobením obraně zájmů dělnické třídy a všech pracujících mas. Starý reakční státní aparát nám ovšem zanechal některé své stinné stránky, ale i tyto stránky postupně zmizí. Naše strana má rozhodující vliv na státní aparát, a to mimořádně usnadňuje její úkol usměrňovat vývoj společenských poměrů v Polsku. Je to snad to nejdůležitější, co lze říci o strukturálních změnách v naší zemi.

V souvislosti s tím bych chtěl poznamenat, že znalost skutečného stavu v tak důležité otázce, jakou je vzájemný poměr sil v celém polském státním řádu, a nejenom ve vůdčí hořejší vrstvě státního aparátu, dává správnou představu o tak zvané polské cestě k socialismu. Jejím nejdůležitějším rysem je, že marxistická strana a jiné skutečně demokratické protimperialistické strany ovládly hlavní články státního aparátu shora dolů.

Není pochyby, že dělnická třída a lidové masy mohou dobýt a udržet moc jedině bojem proti reakci, i kdyby se zmocnily této moci parlamentními volbami. Jestliže připustíme, že v některé zemi skutečně demokratické strany obdržely většinu v parlamentě a tak byla vytvořena vláda lidových mas, lze předvídat, že reakce rozvine rozhodný boj za svržení takové vlády. Státní aparát, oddaný zájmům pracujících mas a ovládaný takovou vládou, bude mít pak nesmírný význam při odražení a potření

sil reakce. Víme, že hlavní kanonáda reakce vždy směřuje proti komunistům, sedícím ve vládě. Polské zkušenosti ukázaly, jak je možno účinně se bránit a přejít do ofensivy proti nepříteli, když v rukou dělnické třídy a pracujících mas je nejsilnější a nejostřejší zbraň — státní moc.

II.

Charakteristiku struktury polského hospodářství a směr jeho vývoje nastínilo dubnové plenum ústředního výboru naší strany (1947).

Zjistili jsme, že v nynějším polském hospodářství jsou tyto hospodářské soustavy:

1. Malovýroba zboží, zahrnující většinu rolnických hospodářství a značnou část řemeslných podniků a maloobchodníků.

2. Soustava soukromokapitalistická: zámožná rolnická hospodářství se stálými námezdními pracovními silami, soukromé průmyslové podniky, část řemeslných podniků, velkoobchodníci a značná část detailních obchodníků, majitelé domů, různí šmelináři atd.

3. Soustava se značnými socialistickými prvky: státní průmysl, obchod, úvěr, doprava atd.

Družstevnictví není možno dnes zařadit vcelku ani do jedné z vypočtených hospodářských soustav, nýbrž je nutno podle toho, jakou úlohu mají fakticky jeho jednotlivé články, hodnotit a oceňovat tyto články.

Plenum ústředního výboru naší strany zjistilo, že náš státní sektor, a zejména náš průmysl, obsahuje značné socialistické prvky, není však dosud důsledně socialistickým. Domníváme se, že naše státní hospodářství je hospodářstvím nikoli kapitalistického, nýbrž demokratického lidového státu a proto je nelze definovat jako státní kapitalismus. Avšak nelze je pokládat ani za hospodářství důsledně socialistické, jelikož jen část nadvýrobku, vyrobeného v rámci státního hospodářství, zůstává v rukou státu a je jím plánovitě rozdělena podle společenských potřeb. Značná část tohoto výrobku je však odssávána tržně kapitalistickými živly.

Plenum naší strany zdůraznilo, že státní sektor našeho hospodářství může být definován jako důsledně socialistický jedině tehdy, až podíl nadvýrobku, který se dostává do rukou tržně kapitalistických živlů, bude námi značně omezen, jinak řečeno, až kapitalistické živly budou zkroceny jich podřízením státní

kontrola a přeměněny ve státně kapitalistické živly, existující ve státu lidové demokracie.

Je jasné, že dosažení tohoto výsledku je možné jedině na základě ustavičného rozvíjení státního sektoru a zvyšování jeho podílu v národním hospodářství.

Až se změní státní sektor v našem hospodářství v sektor důsledně socialistický a až živly soukromokapitalistické se přetvoří v živly státně kapitalistické, bude vytvořena základna pro další postup vpřed, k socialismu.

Uskutečnění těchto cílů je možné jedině v ostrém třídním boji proti kapitalistickým živlům. Kapitalistické živly se snaží vyprostit se ze státní kontroly, tak aby živelnost trhu převládla v našem hospodářství. Snaží se zmocnit co největší části produkce, vyrobené ve státním sektoru, a fakticky přeměnit toto hospodářství v instituci, obsluhující pod státní firmou kapitalistické třídy. Je jasné, že uskutečnění těchto snah by znamenalo konec konců návrat od lidové demokracie ke kapitalistické soustavě se všemi z toho vyplývajícími politickými a hospodářskými důsledky.

Linie naší strany v nejvšeobecnější formulaci tkví tedy ve snaze zkrotit kapitalistické živly, podřídit je státní kontrole a přeměnit ve svérázné státně kapitalistické živly, ve státu lidové demokracie.

Nízká úroveň naší zemědělské produkce a výroby průmyslových předmětů široké potřeby si nutně vyžaduje, a v jistém smyslu dokonce činí žádoucím, aby se v určitých podmínkách a mezích rozvíjela zámožná hospodářství na venkově, řemeslné a soukromé průmyslové podniky ve městech. My také nechceme likvidovat detailní soukromý obchod.

Je však pochopitelné, že kapitalistické živly nutno regulovat tak, aby základním rysem našeho vývoje byla stále rostoucí převaha státního hospodářství.

Zkušenosti ukázaly, že ve státě lidové demokracie, kdy máme v rukou politickou moc a klíčové posice v hospodářství, je úkol podřídit kapitalistické živly politice lidového státu sice obtížný, avšak přece jen možný a reálný.

Podřízení kapitalistických živlů státní kontrole nutno uskutečnit těmito cestami a prostředky:

1. Nutno zajistit státu a družstvům rozhodující úlohu ve velkoobchodě.

Na tomto poli bylo v poslední době dosaženo vážných výsledků, zejména v obchodě obilím.

2. Je nutno upevnit posice státu a družstev v detailním obchodu, zejména ve velkých průmyslových střediscích. Jinak není možno podřídít kapitalistické živly v obchodu státní kontrole.

Uskutečňujeme tento úkol tím, že zřizujeme státní obchodní domy a rozšiřujeme družstevní síť, zejména prodejen vyhrazených zaměstnancům jednotlivých podniků ve velkých průmyslových střediscích.

3. Je nutno rozsáhle rozvinout zemědělské družstevnictví v zásobování a odbytu. S uskutečněním tohoto úkolu jsme se zjevně zpozdili.

4. Je nutno rozsáhle zavést systém uzavírání smluv o nákupu zemědělských výrobků. Takový systém lze úspěšně praktikovat u technických plodin (cukrová řepa, tabák, len, konopí, rostlinné tuky, cikorka). Úkolem je, aby byl tento systém postupně rozšiřován na jiné zemědělské a živočišné výrobky. V souvislosti s patřičnou cenovou politikou to umožní do jisté míry rozvíjet zemědělství směrem žádoucím pro stát.

5. Je nutno zřizovat zemědělská družstva pro společné používání strojů. Zakládání takových družstev bude odvislé od vývoje státního průmyslu, vyrábějícího hospodářské stroje a traktory, jakož i od dovozu z ciziny.

6. Je nutno hojněji združstevňovat řemeslné podniky, především drobné řemeslné podniky a venkovské malovýrobce, aby jim bylo zajištěno opatrování surovin a odbyt hotových výrobků. Zkušenosti v tomto oboru dávají naděje na další úspěšné rozvíjení družstevnictví.

7. Je nutno podrobit hospodářské kontrole soukromý průmysl regulací surovinových dodávek, elektřiny a paliva. Je třeba uzavírat smlouvy o dodávkách zboží určitého druhu a množství pro stát. Máme již p zvané zkušenosti se soukromým textilním průmyslem.

8. Je třeba soustavně vykořeňovat nelegální soukromý obchod, valutovou šmelinu, nelegální úmluvy mezi státním a družstevním aparátem a mezi soukromým sektorem. Je nutno bojovat proti podvodům atd.

9. Je třeba kontrolovat ceny soukromého velkého i detailního obchodu na základě stanovených státních cen a ziskových norm. Tato kontrola je už hojně uskutečňována celkem s úspěšnými výsledky.

10. Je třeba regulovat soukromý obchod, aby byl zmenšen počet nepotřebných článků v obchodu a odstraněny z obchodu zjevně šmelinářské živly.

11. Je nutno provádět patričnou daňovou politiku vůči soukromokapitalistickým živlům, která nepodlamuje jejich další rozvoj, avšak usiluje o omezení jejich nadměrných důchodů. Na tomto poli bylo dosaženo v poslední době vážných úspěchů, což se projevuje zdvojnásobením rozpočtových příjmů ze soukromého sektoru v posledním pololetí.

Nebudu se zdržovat podrobným výkladem hlavních zásad našeho tříletého plánu hospodářské obnovy. Plán byl uveřejněn a pravděpodobně je vám, soudruzi, znám. Cílem tohoto plánu je dosti značné zvýšení předválečné úrovně spotřeby na základě úplné obnovy a rekonstrukce průmyslu, obdělání neosetých ploch a značné zvýšení výnosu půdy za současné industrialisace země a růstu těžkého průmyslu. Uskutečnění tohoto plánu si vyžádá velkého úsilí.

První pololetí roku 1947 ukazuje, že plán je plněn vcelku úspěšně, třebaže neúroda, způsobená letos suchem, způsobí nám další hospodářské obtíže.

Stanovíme tyto hlavní podmínky splnění tříletého plánu:

1. Bude nutno hojně využít všech záloh, které jsou v našem hospodářství, a to prováděním soustavných úspor.

2. Bude nutno značně zvýšit produktivitu práce, a to použitím racionalisace a širokou podporou masového soutěžení pracujícího lidu, které se živelně rozvinulo v některých odvětvích našeho průmyslu počátkem roku 1947.

3. Bude nutno využít pro vyplnění plánu oné části obyvatelstva, která podléhá vojenské povinnosti, a organisovat z ní pracovní armádu.

4. Bude nutno dále rozšiřovat zdravou finanční základnu k vyplnění hospodářského plánu bez inflačních otřesů, a to vhodnou daňovou politikou.

5. Bude nutno značně rozšířit náš vývoz, také i vývoz zemědělský, aby bylo možno zvýšit dovoz nutného zařízení a surovin.

Zahraniční obchod Polska se rozvíjí dosti příznivě a pravděpodobně dosáhne letos ve vývozu okolo 300 milionů dolarů. Tato částka odpovídá přibližně, přihlédneme-li k poklesu hodnoty dolaru, průměrné roční částce polského vývozu v letech 1936, 1937 a 1938. Polsko má obchodní styky se Sovětským svazem a zeměmi lidové demokracie, jakož i v stále rostoucí míře s kapitalistickými zeměmi. Využili jsme vývozu uhlí a tak se nám podařilo obdržet dosti značné úvěry na zboží od řady evropských států. V poslední době kromě normálních obchodních smluv uzavřelo Polsko se Sovětským svazem a zeměmi lidové demo-

kracie četné smlouvy širšího rázu, které se týkají vzájemné výměny technických zkušeností, společné obnovy a rekonstrukce hospodářských objektů, rozsáhlého vzájemného využívání transitu atd.

Abychom mohli zhodnotit národní hospodářství v letech 1945—1947 a jeho úroveň, dosaženou v dnešní době, bude nutno, byť stručně, se zmínit o nesmírných škodách, způsobených válkou. Válečná škoda, způsobená hospodářství Polska, a to v nynějších jeho hranicích, činí v průmyslu 40 procent, u hovězího dobytka 67 procent, u koní 55 procent, u ostatního dobytka 83 procenta, u hospodářských budov 20 procent. K tomu třeba připočítá ohromné ztráty, způsobené vyčerpáním půdy, zpusošením pozemní, námořní i říční dopravy, rozbitím spojení, bytových jednotek ve městech, kulturních institucí atd. Polské zemědělství, ačkoliv se rychle zotavovalo v uplynulých třech letech, nemohlo ještě zdaleka nahradit válečné škody.

Pokles výnosu půdy je způsoben především ostrým nedostatkem hnojiv, zejména přírodních, a nedostatkem tažného dobytka. V celku zemědělská produkce jak rostlinná, tak i živočišná zůstává nedostatečnou. Na příklad celková produkce u žita a pšenice činí letos ve středním Polsku sotva 60—70 procent předválečné produkce, připadající na jednu osobu.

Průmyslová výroba Polska v jeho nynějších státních hranicích (podle hlavních druhů výroby) předhonila předválečnou výrobu Polska v jeho nynějších státních hranicích. Avšak tento růst probíhal nerovnoměrně. Zatím co těžký průmysl vzrostl o 28.2 procenta proti době předválečné a výroba elektřiny o 52 procenta, dosáhli jsme sotva 80 procent předválečné úrovně ve výrobě lehkého průmyslu, při čemž u některých důležitých předmětů spotřeby je tato úroveň ještě nižší (na příklad výroba podešvové kůže činí 23.9 procenta předválečné úrovně). Tento nedostatečný rozvoj lehkého průmyslu se především objasňuje zeslabením surovinové zemědělské základny a omezenými možnostmi dovozu surovin. Z toho vyplývá velký hlad po předmětech široké spotřeby. Tento hlad je zesilován ještě zjevným úpadkem maloprámyslu a řemesla proti předválečné době. ačkoliv počet zaregistrovaných řemeslných podniků vzrostl z 88.700 dne 31. prosince 1945 na 135.900 dne 1. dubna 1947. Avšak počet uvedených podniků ještě naprosto nedosáhl předválečné úrovně (tehdy bylo 250.000 podniků).

Všeobecný index cen na volném trhu činil v srpnu 1947 148 v porovnání ke 100 v dubnu 1945. Označíme-li reálnou mzdu po-

čátkem r. 1946 číslicí 100, činil v červenci 1947 index reálné mzdy pro pracovníky státního sektoru 134—141.

Reálné mzdy dělníků ve středním a velkém průmyslu, jestliže přihlídneme ke změnám v sociálním zákonodárství a k zavedení placených dovolených, činí 80 procent předválečných reálných mezd. Přes dosud nízkou úroveň zemědělské produkce a výroby předmětů široké potřeby, svědčí dosažená úroveň reálných mezd současně o tom, že v rozdělení národního důchodu došlo k značné změně ve prospěch dělnické třídy.

Vzestup reálných mezd značně předhání vzestup produktivity práce, která z několika příčin (opotřebování strojů, nucené zastavování práce, způsobené nedostatkem surovin, velký počet nových nedostatečně kvalifikovaných dělníků, nedostatečná organizace a pracovní kázeň atd.) sotva dosahuje dvou třetin předválečné produktivity.

Provedením pozemkové reformy a osídlením západních oblastí, dosáhne výměra užitečné plochy, připadající na jedno rolnické hospodářství ve středním Polsku, v brzké době 7.7 ha místo 5.5 ha před válkou. Výměra užitečné plochy, připadající na jedno hospodářství, vzroste tedy o 40 procent. Nemáme ještě přesné údaje o nové pozemkové struktuře země, lze však konstatovat, že likvidací statků a latifundií značně vzrostl význam hospodářství středního rolníka na polském venkově.

Znárodněním průmyslu je celý velký a střední průmysl v rukou státu. Podíl drobného, soukromého průmyslu a řemesla v celkové průmyslové výrobě nepřesahuje 15 procent. V rukou státu je úplně bankovníctví.

Současně státní i družstevní sektor se stále více zmocňuje klíčových posic ve velkoobchodu.

Účast státu ve velkoobchodním obratu činí dnes 50 procent, účast družstevního sektoru 26 procent, účast soukromého sektoru 24 procenta. Nutno však poznamenat, že následkem neorganizovanosti trhu se dostává značná část zemědělské produkce bezprostředně od výrobce do detailního obchodu a míjí velkoobchod. Družstevní velkoobchod za nynějšího stavu družstevnictví nepůsobí jako celek v rámci plánovitého hospodářství. Posice státního a družstevního sektoru v detailním obchodu jsou ještě slabé. Účast státu v obrotech detailního obchodu činí dnes 2 procenta, družstevního sektoru 11 procent a soukromého sektoru 87 procent.

Vcelku v rukou státu, který drží velký a střední průmysl, bankovní soustavu a velkoobchod, byly soustředěny klíčové pozice národního hospodářství,

III.

Nejcharakterističtějším rysem politických poměrů v Polsku je vedoucí úloha dělnické třídy v politickém životě národa a významná úloha Polské dělnické strany v bloku s demokratickými stranami. Toho jsme dosáhli organisováním jednotné fronty dělnické třídy a spoluprací s Polskou socialistickou stranou.

Jednotná fronta dělnictva a spolupráce Polské dělnické strany a Polské socialistické strany — toť hlavní hnací síly vývoje Polska na cestě k socialismu. Všechny politické a hospodářské vymoženosti, všechny naše úspěchy a vítězství se zakládají na jednotné frontě dělnické třídy a na spolupraci obou dělnických stran.

Polské dělnické hnutí velmi vážně zatěžují tradice sociáldemokratismu. V minulosti se polská socialistická strana chovala nepřátelsky a zjevně nevlídně k dřívější Komunistické straně Polska. Komunistická strana Polska, zatížená tradicemi luxemburgiánství, dopouštěla se v minulosti četných chyb, zejména v národnostní otázce. Teprve za druhé světové války a německé okupace, Polská dělnická strana, do níž vstoupili jak členové dřívější Komunistické strany Polska, rozpuštěné již r. 1938, tak i jiní skuteční demokraté, zastávající politiku boje za národní a sociální osvobození, se postavila do čela hnutí jako strana, bojující za nezávislost Polska. Tato okolnost nám ve velké míře usnadnila rozšířit politickou základnu strany v dělnické třídě a v jiných vrstvách lidu.

Již v období německé okupace a v době, kdy vznikalo nové Polsko, naše strana dobře chápala, že bez spolupráce s Polskou socialistickou stranou bude velmi těžké organisovat jednotu dělnické třídy. Jedině tato jednota také mohla zajistit vůdčí úlohu mezi lidem. S druhé strany je nám jasné, že bez vykořevení škodlivých tradic sociáldemokratismu a pilsudskismu v řadách polské socialistické strany, nebude možné vytvořit lidovou moc a usměrnit obnovené Polsko cestou socialistického vývoje. Proto naše spolupráce s Polskou socialistickou stranou od samého počátku osvobození Polska byla těsně spjata se snahou vytvořit ideologickou jednotu na marxistickém základě.

Za okupace se Polská socialistická strana rozštěpila na dvě skupiny: Jedna z nich, která vystupovala pod názvem »Svoboda, rovnost a nezávislost« (VRN), představovala starou ideologii Polské strany socialistické. byla plna nenávisti k Polské dělnické straně a k Sovětskému svazu. Druhá skupina, která se z počátku

nazývala »Polští socialisté«, později »Dělnická strana polských socialistů«, tvořila levou socialistickou stranu. S touto levou stranou jsme začali spolupracovat již za okupace.

Tato strana se stala zárodkem nynější Polské socialistické strany, součástí jednotné fronty, strany, do které se však neorganizovaně zapojila téměř celá skupina VRN, s výjimkou několika tuctů nejreakčnějších vůdců. Jejich část je nyní v cizině a tam pokračuje ve své podkopné činnosti.

Polská socialistická strana tvoří nyní krajně levé křídlo mezi evropskými sociálně-demokratickými stranami. Uvědomuje si, že bez ohledu na Polskou dělnickou stranu nebo dokonce bez ní není možno vládnout zemi. Bylo by však nesprávné z toho vyvozovat, že Polská socialistická strana spolupracuje s námi jediné proto, že bere v úvahu sílu naší strany. Spolupracuje s námi také proto, že si vědomě přeje této spolupráce. Historické zkušenosti a zejména zkušenosti poslední války měly velký vliv na politiku Polské socialistické strany. V jejích řadách probíhá proces překonávání škodlivých tradic antisovětismu, pilsudkismu a social-demokratismu. K tomu velmi přispívají všeobecné úspěchy v politické a hospodářské oblasti, které jsou přímým výsledkem existence jednotné fronty a spolupráce obou stran.

Tříleté zkušenosti spolupráce obou stran, v důsledku které vznikla jednotná fronta dělnické třídy, přinesly dobré výsledky. Můžeme s plnou jistotou konstatovat, že jediné díky tomu jsme zachránili Polsko před různými politickými a hospodářskými otřesy a upevnili základy nového řádu lidového Polska. Spolupráce obou stran, jako každý politický jev, je podřízena určitým zákonům vývoje a nemůže zůstat stát na místě. Přejeme si, aby se tato spolupráce rozvíjela i v budoucnosti směrem k organické jednotě obou stran.

Jednotná fronta vážně upevnila dělnickou třídu Polska, postavila ji do čela národa. Dokud však zájmy této třídy budou představovány dvěma stranami, dokud v jejich řadách budou různé ideologické směry, do té doby síla dělnické třídy se nebude moci projevit v celé své plnosti.

Mezi spolupracujícími dělnickými stranami vznikají třenic a nesváry na půdě osobního soupeření, nesprávně pochopeného stranického patriotismu, na podkladě jiných otázek, vznikajících v každodenním životě. Dosavadní zkušenosti spolupráce středních a nejnižších stranických článků ukázaly, že hlavně takovéto otázky vyvolávaly konflikty a byly využívány pro maření spolupráce. Téměř v půldruhbilionové mase členů Polské dělnické strany a Polské socialistické strany, kteří vstoupili do těchto

stran v posledních třech letech, lze těžko postřehnout ideologické rozdíly mezi oběma stranami tím spíše, že spolupracují a v hlavních otázkách státní politiky mají stejné stanovisko.

V odpověď na naši výzvu k organické jednotě schválil Ústřední výkonný výbor Polské socialistické strany resoluci, ve které je kategoricky zdůrazňována nutnost zesílení jednotné fronty a upevnění spolupráce s Polskou dělnickou stranou.

V posledních třech měsících se konalo kolem 1500 společných schůzí a konferencí, jichž se zúčastnilo přes 300.000 členů obou stran. Před určitou dobou se konala porada ústředního aktivu obou stran.

Cílem těchto schůzí je popularisovat myšlenku jednotné fronty dělnické třídy a spolupráce obou stran. Budeme i nadále svolávat společné schůze, chceme podchytit touto kampaní všechny členy obou stran a zavésti společné stranické schůze jako stálou formu spolupráce. Tuto kampaň posledních tří měsíců pokládáme za jeden z největších úspěchů jednotné fronty.

Bylo by nerozumem tvrdit, že lidové moci již nehrozí žádné vnitřní nebezpečí, že v zemi již není podmínek, způsobilých srazit Polsko zpět. Reakce má dosud některé možnosti postupu proti nám. Zachovala si v zemi ještě důležité posice, zejména má ještě silnou hospodářskou základnu. Z názorů reakce ještě žije značná část polské inteligence. Na vysokých a středních školách se nám dosud nepodařilo dosáhnout vážných přeměn ani ve sborech profesorů, ani v učebních osnovách. Teprve začínáme něco dělat v tomto směru. Na vědecké frontě pocíujeme velký nedostatek kvalifikovaných lidí, nám oddaných. Stará, nepřátelská ideologie a staré, konservativní zvyky zatěžují ještě vědomí některých vrstev obyvatelstva. V jiných stranách, které jsou složkami demokratického bloku, jsou skuliny, do kterých se pokouší vklínit náš třídní nepřítel. Mládež je ještě organizačně roztrázena.

To všechno svědčí o tom, že reakce má ještě možnosti zachovat své posice v jisté části obyvatelstva, aby dále organizovala boj proti nynější moci. Hospodářské obtíže, které země prožívá, jsou také využívány reakcí.

Hospodářská struktura lidové demokratického řádu a její politické formy samy o sobě nevylučují, že v Polsku mohou existovat strany, představující zájmy majetných, vykořisťovatelských vrstev. Avšak takové strany se nevyhnutelně stanou opozičními a budou bojovat nejen proti lidové vládě, nýbrž i proti lidovému sociálnímu zřízení. Nutno mít na zřeteli, že vědomí lidových mas zatěžuje ještě stará buržoasní ideologie, která je

spojencem každé opoziční strany. Zákaz činnosti starých reakčních a fašistických stran vede k tomu, že přívrženci těchto stran se soustřeďují v legální opoziční straně. V předválečném Polsku měly reakční fašistické strany velký vliv. V lidovém Polsku jsme nepřipustili jejich existenci, takže reakční živly se soustředily ve velké míře v opozičním Polském stronnictvu lidovém. Opoziční strany v zemi lidové demokracie nechtějí být opoziční v rámci daného zřízení, pokoušejí se rozbit tento rámeček. Vrstvy velikých vlastníků, zbavené politické moci, organizují ofenzivu, aby vydobily zpět sociálně politické posice, které jim vzal nový řád, a bojující proti lidové demokracii, překročí zpravidla zákon. To je dokázáno podkopnou činností Mikołajczykovy strany v Polsku. O tom svědčí také nepřátelská činnost opozičních stran v jiných zemích lidové demokracie. Všeobecným rysem podobné opozice je její spojení s mezinárodní reakcí, hlavně s reakcí anglo-americkou. Opoziční strany, sklouzájící do bahna národní zraedy, urovnávají cestu této reakci pro její vměšování se do vnitřních záležitostí zemí nové demokracie.

K podkopání základny opoziční Mikołajczykovy strany a k oslabení fašistického podzemí, přispělo otevřené spojení polské reakce s reakčními silami v Anglii a Spojených státech. To byla jedna z hlavních příčin porážky Mikołajczykovy strany ve volbách. Vystoupení anglo-saských reakčních kruhů proti západním polským hranicím a současně obrana těchto hranic Sovětským svazem způsobily, že proanglické a proamerické sympatie rychle mizely. Současně zesílily a rostou sympatie k Sovětskému svazu. Neboť polský národ ztotožňoval — a to právem — politiku polské reakce, Mikołajczykovu politiku s politikou anglické a americké reakce. Nehledíme-li k tomu, jakou škodu přinesly řeči Churchilovy a Byrnesovy, v nichž žádali revisi polských hranic ve prospěch Německa, byly tyto řeči velkou propagandou v polském národě pro politiku vlády, pro politiku Polské dělnické strany a demokratického bloku, pro zesílení polsko-sovětského svazku.

Chceme i v budoucnosti zakládat moc na bloku demokratických stran, na dělnicko-rolnickém svazku a na spolupráci s pokrokovou maloburžoasií. Nynější vláda se opírá o koalici pěti stran, t. j. o Polskou dělnickou stranu, Polskou socialistickou stranu, Stronnictwo ludowe, Stronnictwo demokratyczne a Stronnictwo pracy. Stronnictwo ludowe jako strana pracujícího rolnictva, které tvoří většinu polského národa, je nejdůležitějším prvkem bloku,

Rolnické hnutí v Polsku má staré a pevné kořeny. Během 50 let své existence kolísalo rolnické hnutí mezi nacionalisticko-konzervativní stranou národní demokracie, mezi sanací, vládnoucí v předválečném Polsku (od května 1926 do r. 1939), a mezi tehdejší Polskou stranou socialistickou.

Před válkou bylo rolnické hnutí rozštěpeno na několik rolnických stran, z nichž nezávislá rolnická strana byla rozpuštěna pro sociální radikalismus. Rolnické hnutí, úplně odstraněné od moci, pronásledované a rozkládané sanací, se několik let před válkou sjednotilo v jednu rolnickou stranu pod vedením konzervativního vůdce Vitose. Tato strana byla nazvána »Stronnictwo ludowe«. Za války a německé okupace vůdcové této strany jak doma, tak i v emigraci uzavřeli blok s pravými stranami. To způsobilo odštěpení skupiny levých rolnických pracovníků, kteří, aniž se rozešli oficiálně se svou stranou, vytvořili r. 1943 vlastní vedení a začali vydávat podzemní orgán pod názvem »Vůle lidu«. V čele této skupiny byli leví rolníčí pracovníci, ve své většině ze staré nezávislé rolnické strany. Zástupci levého křídla rolnické strany, jakož i zástupci levého křídla socialistické strany vstoupili do podzemní Zemské národní rady. Po osvobození Polska se vedení skupiny »Vůle lidu« postavilo do čela »Stronnictwo ludowe« a praví rolníčí pracovníci zůstali mimo tuto stranu.

Po vytvoření vlády národní jednoty podle usnesení krymské konference, utvořil Mikołajczyk po návratu do Polska vlastní stranu, Polské stronnictwo ludové. V této straně se soustředili všichni reakční vůdcové rolnického hnutí, jakož i část umírněných předáků. Do této strany pronikly rovněž živly sanace a národní demokracie, které neměly své strany, a proto vstoupily hromadně do Polského stronnictva ludového. Tato strana se začala domáhat dominujícího postavení, nazývala se všénárodní stranou. Fakticky se však stávala stranou městské buržoazie a venkovských boháčů, anglo-americkou agenturou v Polsku. Mikołajczyk a jeho strana v boji proti lidové demokracii použili záluďné taktiky. Navenek Mikołajczyk souhlasil s provedenými sociálními reformami, na příklad s vyvlastněním velkostatků a znárodněním základních hospodářských objektů. Formálně souhlasil také se změnami východních hranic Polska, avšak pokládá za svůj hlavní cíl svržení lidové vlády a odstranění Polské dělnické strany od moci. Tak chtěl urovnat cestu k restauraci starých, byť snad poněkud pozměněných sociálních poměrů v Polsku.

Rozhodná ofensiva, kterou provedla hlavně naše strana, porážka ve volbách, jakož i vnitřní krize, která se projevila odstěpením skupiny význačných pracovníků, smýšlejících demokratičtěji, a vytvoření levice Polského stronnictva lidového způsobily, že vliv Mikołajczykovy strany velmi poklesl, že se značně zúžila jeho základna jak na venkově, tak i ve městech. Přesto ještě dnes je tato strana důležitým střediskem protidemokratických sil. Po porážce Polského stronnictva lidového značně zesílilo radikální rolnické hnutí, organisované Stronnictvem lidovým, a rozšiřuje svůj vliv nejenom mezi chudým, nýbrž i mezi středním rolnictvem.

Pořádáme na venkově společné schůze středních funkcionářů Polské dělnické strany a Stronnictva lidového, někdy také společně s Polskou stranou socialistickou. Tyto schůze přinášejí dobré politické výsledky, formují rolnické hnutí a usměrňují je ke spolupráci s dělnickým hnutím, působí na ideové utváření Stronnictva lidového.

Jak již bylo řečeno, vážným nedostatkem lidové demokracie v Polsku je roztržštěnost organisací mládeže. Máme několik organisací mládeže a každá z nich patří k určité politické straně nebo existujícímu politickému směru.

Usilujeme o sjednocení fronty mládeže. Vypracováváme plány na vytvoření jednotného vedení všech organisací mládeže. Současně podle zkušeností Jugoslavie a Bulharska chceme v budoucím roce organisovat pracovní prapory mládeže, ustavené z mladých lidí, zproštěných vojenské povinnosti, jakož i z dobrovolných oddílů organisované mládeže. Pracovní prapory by poskytovaly hospodářskou pomoc a byly by školou výchovy mládeže v duchu lidové demokracie.

Mládež vysokých škol je dosud v značné míře pod vlivem reakce, což se objasňuje sociálním složením studentů, které postupně měníme podle toho, jak přijímáme do škol novou mládež. Proto jsme zřídili speciální studentské přípravné kurzy pro dělnickou a rolnickou mládež.

V našem politickém systému lidové demokracie máme ještě slabá místa. Hlavní naše obtíž spočívá nyní ve funkcionářích, v nedostatku potřebných lidí. Je to nejslabší místo v naší straně. Od samého počátku osvobození Polska existuje naše ústřední stranická škola, která vyškolila ve svých tříměsíčních a šestiměsíčních kurzech kolem 3.000 soudruhů. Máme také oblastní krátkodobé stranické školy, které vyškolily 10.600 soudruhů. Kromě toho máme školy Svazu boje mladých. Také odborové školy připravily mnoho našich soudruhů. Avšak k výchově poli-

tických kádrů je třeba mnoha let. Poslední plenum Ústředního výboru strany stanovilo jako nejdůležitější úkol zvýšení ideologické úrovně členů strany.

Vědomě jsme připustili hromadné přijímání do strany, neboť v našich poměrech lze snáze pracovat, máme-li masové organizace. Výběrová strana nenahradí masové strany, tím spíše, že máme málo stranických funkcionářů o vysoké politické úrovni. Často jsme nuceni posílat desetitisíce členů strany na různé veřejné kampaně, na příklad v boji proti šmelině a drahotě, nebo dříve při vybírání naturálních daní atd. Za voleb se téměř všichni členové strany účastnili volební kampaně. To bychom nemohli učinit bez masové strany. Dubnové plenum Ústředního výboru zastavilo hromadné získávání do strany, a nyní v souvislosti s vydáváním stálých stranických legitimací odstraňujeme ze strany lidi nám cizí a nepotřebné. Předpokládáme, že bude čistkou odstraněno ze strany kolem 5 procent členstva.

Zeptáme-li se, co je nyní hlavní podmínkou úspěšného postupu Polska k socialismu, odpovíme, že je to především kvantita i kvalita našich stranických kádrů, ideologická úroveň celé naší strany.

IV.

Ve své informační zprávě se musím zmínit o zahraniční politice. Náš boj doma za sociální, hospodářskou a politickou přestavbu, za úplnou obnovu země po válečném zpusťování nemůžeme oddělit od boje za státní svrchovanost, za zajištění hranic, nemůžeme oddělit od naší zahraniční politiky.

Žulovým základem naší zahraniční politiky je svazek s SSSR. Snažíme se objasnit lidu životní nutnost ustavičného upevňování tohoto svazku, objasňovat jeho správnost s hlediska zájmů polského státu. Snažíme se rozbít a potřít všechna protisovětská střediska, vykořenit zastaralé protiruské nálady, existující z osmnáctého a devatenáctého století, vykořenit protisovětské předsudky, kterými otravovala reakce veřejné mínění Polska od samého počátku Veliké říjnové revoluce. U vědomí, že úplná likvidace tohoto škodlivého dědictví vyžaduje dlouholeté úsilovné práce, můžeme konstatovat, že jsme již nyní dosáhli velkého přelomu v této věci. Jak bylo již řečeno, hlavní věcí v této otázce je problém našich západních oblastí a vědomí, že Sovětský svaz pomohl Polsku při stanovení hranic na Odře a Nisě. Jak známo, Polská dělnická strana první ze všech ostatních polských stran se dožadovala za války, aby Polsku byla navrácena

západní území. Území, odňaté Němcům, je historickým polským územím, třebaže následkem staleté germanisace tvořilo tam v době navrácení místní polské obyvatelstvo okolo 15 procent celkového počtu obyvatelů.

Němci, kteří se po celá staletí snažili zmocnit slovanských zemí a v poslední válce byli na hlavu poraženi slovanskými národy, jsou nejprůhodnějším nástrojem v rukou anglosaských imperialistických podněcovatelů a organisátorů nové války, kteří chtějí organisovat nové tažení proti Sovětskému svazu, jakož i proti slovanským zemím. Chtějí znovu přeměnit tyto národy v otroky kapitalismu. Hranice Polska na Odře a Nise jsou nejen historicky zdůvodněnými teritoriálními hranicemi Polského státu, nýbrž i nejdále na západ vysunutými hranicemi lidového demokratického sociálního řádu v Evropě. Dělnická třída jiných zemí, jejich komunistické strany a všechny pokrokově-revoluční demokratické síly, bojující proti imperialismu, mají také zájem na utvrzení západních polských hranic na Odře a Nise, a to ve stejné míře, jako polská dělnická třída a celý polský národ.

Druhým základem naší zahraniční politiky je slovanská vzájemnost, která je nejenom jednou z pohnutek našeho spolenectví s SSSR, Jugoslavií, Československem a v budoucnosti také s Bulharskem, nýbrž i zdrojem hospodářského, kulturního a přátelského sblížení Polska s jinými slovanskými národy.

Je nutno však poznamenat, že slovanská vzájemnost přes určitý rozdíl v tradicích, odlišných na příklad od Bulharska nebo Československa, bude získávat stále pevnější půdu v Polsku podle toho, jak se budou upevňovat a sílit styky s bratrskými slovanskými národy. Velkým úspěchem v tomto směru je smlouva o přátelství mezi Polskem a Československem, jakož i všechny hospodářské, dopravní a kulturní smlouvy, které upevňují síly demokracie v našich zemích. Realisace těchto smluv odstraní antagonismus, nasazený a podporovaný celá desetiletí reakcí v zájmu Německa.

Třetím základem naší zahraniční politiky je boj za upevnění míru, založeného na postupimských zásadách, boj za úplné zničení všech ohnisek fašismu a především za denacifikaci, demilitarisaci a demokratisaci Německa, proti jakékoli možnosti nového německého útoku s pomocí jeho nynějších obránců, proti ohrožení suverenity evropských národů americkým imperialismem, proti západnímu bloku a všem pokusům o vytvoření imperialistické, protilidové koalice pod vedením Spojených států.

Těmito zásadami se řídíme a tak chráníme organisaci Spojených národů před všemi pokusy přeměnit ji v poslušný nástroj

imperialistické politiky Spojených států a států na nich závislých. Hájíme zásadu jednomyslnosti velmocí. Řídili jsme se těmito zásadami, když jsme stavěli před organisaci Spojených národů španělskou otázku, když jsme hájili řecký lid před zasahováním cizích imperialistických sil, před potlačením lidového dělnického hnutí, když jsme bránili Indonésii před útokem holandských kolonizátorů, za jejichž zády stojí američtí imperialisté.

Zdůrazňujeme naši dobrou vůli při udržování přátelských styků s anglosaskými státy, ale přesto jsme rozhodně vystoupili proti jejich zesíleným pokusům o politické pronikání, proti jejich snaze vytvořit politickou základnu v Polsku, opřenu o polské stronnictvo lidové a fašistické podzemí.

Vycházejíce z uvedených zásad, zaujali jsme odmítavé stanovisko k otázce t. zv. »Maršallova plánu«. Naprosto neodmítáme možnost využití amerických úvěrů, avšak naprosto nepokládáme Maršallovu formu t. zv. americké pomoci za »záchranu Evropy«, naopak pokládáme ji za formu expanse, kterou Spojené státy ohrožují svrchovanost evropských států, opírajíce se o západoněmeckou, jimi obnovovanou baštu. Američtí imperialisté se snaží usměrnit hospodářský vývoj evropských zemí podle své potřeby, uvést evropské země do postavení americké polokolonie.

Toto naše stanovisko zastáváme důsledně. Proti koncepci podřízení Evropy stavíme koncepci solidarity evropských národů, jejich spolupráce v oblasti hospodářství i politiky na základě obrany jejich svrchovanosti.

Přetváříme Polsko v pevný článek celkového řetězu demokratických, protimperialistických, mírumilovných zemí. Angloameričtí imperialisté se pokoušejí nás postavit za železnou oponu, pomocí které by chtěli oddělit dělnickou třídu a pracující masy země socialismu a zemí lidové demokracie od dělnické třídy a pracujících mas kapitalistického světa.

Nejsme však sami. S námi je veliký a mohutný Sovětský svaz, s námi jsou všechny slovanské národy, s námi je celé světové demokratické a národně osvobozené hnutí.

Vidíme, že kapitalistické státy, třebaže je rozežirají vnitřní rozpory, se dohodují na protisovětské a protidemokratické platformě a snaží se organisovat novou válku.

Americký imperialismus na příkladu Řecka nejjasněji odhaluje svůj úmysl vnutit silou i druhým národům reakčně-fašistický systém. Zdá se, že dosud příliš málo odhalujeme imperialismus Spojených států. Řecká otázka by se měla stát praporem boje všech komunistických stran a všech demokratických sil

proti americkému imperialismu a proti politice vlastní reakce, která prodává americkým imperialistům svrchovanost své země.

Třídní boj, který je veden v každé zemi s výjimkou Sovětského svazu, naprosto jasně přerůstá v boj dvou světů, v boj imperialistického tábora proti táboru protiimperialistickému. Takové je naše stanovisko. A je-li tomu tak, pak je tím nutnější výměna zkušeností marxistických dělnických stran jednotlivých zemí, vzájemné porovnání idejí, aby bylo použito nejlepších method a nejsprávnější taktiky, aby reakce ve vlastní zemi byla poražena a aby byly zmařeny úmysly světového imperialismu.

G. Malenkov:

O práci Ústředního výboru Všesvazové komunistické strany (bolševiků)

Soudruzi!

Ústřední výbor Všesvazové komunistické strany (bolševiků) mne pověřil, abych přednesl na této poradě komunistických stran informační zprávu o práci ÚV VKS(b). Práce ÚV VKS(b) je tak mnohostranná, že mám-li splnit tento úkol poněkud úspěšně a příliš nezatížit vaši pozornost, bude nutno, abych se omezil na určitý rámec. Proto mám v úmyslu ve své informační zprávě se zmínit o práci ÚV VKS(b), týkající se poválečného období, a osvětlit vám za první otázky řízení národního hospodářství Sovětského svazu, za druhé otázky výstavby strany a za třetí otázky zahraniční politiky.

I.

Otázky řízení národního hospodářství v poválečném období

Vítězné ukončení druhé světové války, kterou u nás v Sovětském svazu nazývají Velikou vlasteneckou válkou, a přechod z války k míru postavily naši stranu před nové, složité úkoly likvidace následků války a dalšího rozvíjení socialistické výstavby. Úkolem strany bylo uskutečnit vážný obrat od řešení válečných úkolů k řešení úkolů hospodářských a kulturních.

Úkoly strany a sovětského státu v tomto novém období vývoje země byly plně určeny soudruhem Stalinem:

»Musíme — uváděl soudruh Stalin — co nejdříve vyléčit rány, způsobené nepřítelem naší zemi, a obnovit předválečnou úroveň vývoje národního hospodářství a současně ji v nejbližší době značně překročiti, zvýšit materiální blahobyt lidu a ještě více upevnit vojensko hospodářskou moc sovětského státu.«

Naše strana věděla, že úspěšné řešení těchto úkolů vyžaduje překonání vážných obtíží, jelikož nedávná válka byla pro Sovětský svaz nejkrutější a nejtěžší ze všech válek, které kdy v minulosti prožilo Rusko.

Válka stála sovětský lid veliké oběti. Výsledkem německého vpádu bylo, že Sovětský svaz ztratil v bojích, jakož i okupací a odvečením sovětských lidí do Německa kolem 7 milionů lidí.

Obrovskou škodu způsobili německo-fašističtí vetřelci sovětskému hospodářství. Fašističtí barbaři zničili a spálili desetitisíce průmyslových podniků, sovchozů, strojně-traktorových stanic, kolchozů, zničili celou železniční síť v západní části naší země, vyplenili a zpusťovali celé kraje, zničili plody mnohaleté usilovné práce sovětských lidí, připravili o krov miliony sovětských občanů. Škoda, kterou způsobili němečtí fašisté jen přímým zničením majetku, činí 679 miliard rublů.

Kterýkoliv jiný, dokonce největší moderní kapitalistický stát, který by utrpěl takovou škodu, byl by sražen zpět na desetiletí a stal by se druhořadou mocností. Ale se Sovětským svazem se tak nestalo. Sovětský státní a společenský řád obstál v krutých válečných zkouškách a dokázal, že předčí řád kapitalistický.

Velikých historických vítězství Sovětského svazu ve válce mohlo být dosaženo jedině díky předběžné přípravě k obraně, kterou uskutečnila naše vlast pod vedením soudruha Stalina před válkou. Bylo by chybou se domnívat, že takového historického vítězství bylo možno dosáhnout bez předběžné přípravy celé země k aktivní obraně, nebo, že takovou přípravu bylo možno uskutečnit v krátké době, řekněme za 3—4 léta. Aby mohla naše země odolat úderu takového nepřítele, jakým bylo hitlerovské Německo, abychom se mu mohli postavit na odpor a potom mu způsobit úplnou porážku, bylo nutno, abychom měli kromě bezpříkladné chrabrosti našich vojsk zcela moderní výzbroj, a to v dostatečném množství, dobře zorganizované zásobování, rovněž v dostatečném množství. Bylo nutno, abychom měli kovy, palivo, rozvité strojírenství, obilí a bavlnu. A abychom to všechno měli, bylo nutno, abychom přeměnili naši zemi ze zaostalé agrární země v zemi pokročilou, průmyslovou. Tato historická přeměna byla uskutečněna během tří pětiletěk, počínaje rokem 1928.

Sovětský svaz, dříve než vstoupil do druhé světové války, měl nezbytné nutné materiální možnosti, potřebné k tomu, aby byly uspokojeny v základě potřeby fronty. Tyto materiální mož-

nosti byly vytvořeny uskutečněním tří pětiletých plánů rozvoje národního hospodářství, které naše země, naše strana uskutečnily pod vedením soudruha Stalina a jejichž výsledkem bylo vytvoření hospodářské základny Sovětského svazu, která mohla být využita k vedení vítězné války.

Je známo, že politika strany, usilující o industrialisaci země a kolektivisaci zemědělství, politika, bez které by nebylo možné připravit zemi k aktivní obraně, narážela na zavilý a aktivní odpor nepřátel socialismu nejen za hranicemi, nýbrž i uvnitř Sovětského svazu. Tuto politiku strany bylo nutno prosazovat v rozhořčeném boji proti různým kontrarevolučním trockistickým a bucharinovsko-rykovovským skupinám — odporným zrádcům a kapitulantům, kteří se pokoušeli v žoldu cizí zpravočajské služby podlomit zevnitř moc Sovětského svazu a vytvořit za války situaci příznivou pro naše nepřátele.

Strana se nedala zastrašit ani hrozbami jedněch, ani pokřikem druhých a šla s jistotou vpřed, děj se co děj. Strana se nepřizpůsobovala těm, kdož zůstávali pozadu, nebála se jíti proti proudu a ustavičně zůstávala vedoucí silou. Bez pevnosti a houževnatosti naší strany nebyli bychom mohli uhájit politiku industrialisace země a kolektivisace zemědělství, a tedy nebyli bychom mohli připravit zemi k aktivní obraně, nebyli bychom mohli zajistit nutné hospodářské podmínky pro vítězství ve válce proti fašismu. Strana rozdrtila všechny protistranické, protisovětské síly a tím včas odstranila všechny možnosti, aby se v Sovětském svazu objevila »pátá kolona«. Válka předvedla nevídanou jednotu sovětského lidu, jeho semknutost kolem bolševické strany. To byla jedna z důležitých podmínek vítězství Sovětského svazu ve válce.

Avšak mohutné hospodářské předpoklady, které měl Sovětský svaz na začátku války, ještě samy o sobě nezajišťovaly vítězství. Bylo třeba dovedně využít těchto možností, rychle je zmobilisovat pro potřeby války a reorganizovat je podle potřeb válečné doby. V těžkých válečných podmínkách, v první etapě války, kdy nepřítel dorážel, dovedla strana v mimořádně krátké době přebudovat celé národní hospodářství země pro potřeby války, v souhlasu s potřebami fronty, dovedla uskutečnit heslo »Vše pro frontu«.

Nesplnily se naděje nepřátel, kteří spoléhali na vnitřní nepevnost sovětského politického zřízení. Hitlerovci počítali s tím, že v průběhu války se sovětský mnohonárodnostní stát rozpadne, že mezi národy, obývajícími naši zemi, vzniknou třenice

rozpory. Tyto výpočty se ukázaly falešnými. Válka ukázala nerozbornost svazku sovětských republik, pevnost a nerozbor-
nost přátelství národů naší země. Všechny národy naší země
v čele s velkým ruským národem se sjednotily kolem bolševické
strany a sovětské vlády a bránily svou národní nezávislost a
svobodu, bránily vymoženosti socialismu v naší zemi. Družba
národů naší země, která vznikla jako důsledek vítězství nového
společenského řádu, jako výsledek správné národnostní politi-
ky naší strany, byla zdrojem síly a pevnosti Sovětského svazu.

»Sovětské státní zřízení — pravil soudruh Stalin — se uká-
zalo vzorem mnohonárodnostního státu . . . sovětské státní zří-
zení představuje takovou soustavu státní organizace, kde národ-
nostní otázky a otázky spolupráce národů jsou vyřešeny lépe
než v kterémkoli jiném národnostním státě.«

Přes všechny oběti vyšel Sovětský svaz z války ještě pevnější
a silnější. Přednosti socialistického, společenského a státního
zřízení, vytvoření vyspělého socialistického průmyslu a zavedení
kolchozního zřízení na venkově, které nám zajistily vítězství ve
válce, se zcela jasně projevují i nyní, kdy strana řeší úkoly obno-
vy a dalšího rozvoje národního hospodářství Sovětského svazu.
Zatím co v kapitalistických zemích je provázen přechod z vá-
lečné doby k době mírové dalším zostřením všeobecné krise ka-
pitalistické soustavy a vede v těchto zemích k příkrému zúžení
trhu, poklesu výroby, uzavírání podniků, vzrůstu nezaměstna-
nosti, k nemožnosti využít v hospodářství demobilisovaných
vojáků atp., byl Sovětský svaz, díky socialistické soustavě ná-
rodního hospodářství, ušetřen podobných poválečných otřesů.
V Sovětském svazu není krise, není nezaměstnanosti, naopak
výroba a materiální životní úroveň lidu ustavičně stoupá.

Úkoly poválečné obnovy a rozvoje národního hospodářství
SSSR byly určeny novým pětiletým plánem pro léta 1946—1950.
Hlavním hospodářsko-politickým úkolem pětiletého plánu je
obnovit kraje zpustošené válkou, obnovit předválečnou úroveň
průmyslu a zemědělství a pak ji značně překročit.

Podle pětiletého plánu má být dosaženo předválečné úrovně
v průmyslové výrobě SSSR již r. 1948. V dalších letech stanoví
pětiletý plán, že průmyslová výroba má stoupnout proti před-
válečné úrovni o 50 procent a že má být především zajištěna
obnova a rozvoj těžkého průmyslu a železniční dopravy, neboť
jinak by nebylo možno rychle a úspěšně obnovit a dále rozvinout
celé národní hospodářství SSSR. Obnova těžkého průmyslu má
otvrdit technicko-hospodářskou nezávislost země.

Pětiletý plán předvídá vzestup zemědělství a průmyslu vyrábějícího spotřební statky, aby byl zajištěn materiální blahobyt národů Sovětského svazu a vytvořena hojnost hlavních spotřebních statků.

Je naším úkolem překročit předválečnou úroveň národního důchodu i úroveň lidové spotřeby, zrušit co nejdříve lístkový systém, nahradit jej sovětským kulturním, rozvinutým obchodem, věnovat zvláštní pozornost rozšíření výroby předmětů masové spotřeby, zvýšení životní úrovně pracujícího lidu důsledným snižováním cen zboží, upevnit oběh peněz a sovětskou měnu.

Pětiletý plán vychází z nutnosti zajistit další technický pokrok ve všech odvětvích národního hospodářství SSSR, neboť je to předpoklad mohutného vzestupu výroby a produktivity práce. Proto klademe za úkol nejenom dohonit, nýbrž i co nejdříve předhonit vymoženosti vědy za hranicemi SSSR.

Pětiletý plán nastiňuje velké úkoly, pokud jde o další vzestup materiální a kulturní životní úrovně pracujícího lidu SSSR, pokud jde o obnovu a rozšíření sítě škol a vysokých škol, o zlepšení lidového zdravotnictví, o široké rozvíjení bytové výstavby atd. Jedním z hlavních úkolů pětiletky je zajistit rozkvet sovětské kultury a umění.

Pětiletý plán předvídá další zesílení obranné schopnosti SSSR a vybavení naší branné moci nejmodernější válečnou technikou. Abychom zajistili svou vlast před jakýmkoli nahodilostmi, aby naše země stála na stráži míru a zabránila novému útoku proti Sovětskému svazu a jeho spojencům, jsme povinni upevňovat naši brannou moc, upevňovat vojensko-hospodářskou sílu sovětského státu.

Splnění nového pětiletého plánu, který zajišťuje obnovu a rozvoj národního hospodářství, znamená zároveň, že sovětská společnost jde dále cestou, kterou jsme šli před válkou a kterou přerušila dočasně válka. Je to cesta dovršení výstavby beztrždní, socialistické společnosti a postupného přechodu od socialismu ke komunismu. Nový pětiletý plán znamená v tomto směru velký krok vpřed.

Výsledky roku 1946 a uplynulých měsíců r. 1947 ukazují, že nový pětiletý plán je plněn úspěšně. V prvním roce nové pětiletky byl průmysl přebudován a začal vyrábět předměty pro civilní potřebu. Rychle jsou obnovovány kraje, které byly okupovány Němci.

Pětiletý plán je plněn na základě mohutného pracovního elánu. V celé zemi, v průmyslu i v dopravě se rozvinulo socialistické soutěžení s cílem, aby plán roku 1947 byl splněn před stanovenou lhůtou k 30. výročí Říjnové socialistické revoluce. Podle toho, jak je plán plněn v největších průmyslových obvodech, jako je Moskva, Leningrad, donecká uhelná pánev, Ural, Gorký, kuzněcký uhelný revír a j., máme právo počítat s úspěšným splněním plánu roku 1947 před stanovenou lhůtou. To bude znamenat, že pětiletý plán vcelku bude splněn s urychlením.

Výsledkem je, že v červenci r. 1947 jsme se přiblížili k předválečné úrovni ve výrobě uhlí, mědi, aluminia, niklu, ve výrobě elektrické energie, ve výrobě traktorů, obráběcích strojů a některých jiných strojů.

Tedy půl druhého roku boje za splnění pětiletky ukázalo, že máme možnosti pro rychlejší vzestup četných průmyslových odvětví, než se předpokládalo na počátku. Vzhledem k tomu jsou nyní revidovány četné úkoly pětiletky v jednotlivých průmyslových odvětvích a budou zvýšeny.

Je nutno současně vyzdvihnout význam průmyslového rozvoje východních obvodů. Průmyslová základna na východě, vytvořená v letech stalinských pětiletok, se za války silně rozvinula a upevnila, neboť do východních obvodů bylo přemístěno z obvodů západních přes 1.300 podniků. Byla to jedna z rozhodujících podmínek vítězného vedení války. Za války vyráběl východ desetitisíce tanků, děl, letadel, munice atp. pro frontu. V poválečné době byl průmysl Uralu, na Sibiři, v Zakavkazsku a Střední Asii rychle přebudován na mírovou výrobu. V nové pětiletce ještě více vzrůstá úloha a význam východních obvodů v hospodářství Sovětského svazu.

Je jasné, že poválečná obnova našeho národního hospodářství nemůže probíhat hladce, bez obtíží, sama sebou. Při plnění pětiletého plánu je třeba překonávat mnoho obtíží.

Převod národního hospodářství z válečné výroby na výrobu mírovou už sám o sobě znamená mnoho hospodářských, organizačních a technických obtíží. Přitom se nesmí zapomínat, že tento převod jsme uskutečňovali za velkých nově vzniklých obtíží, způsobených suchem r. 1946. Bylo to největší sucho v dějinách naší země, způsobilo neúrodu obilí v hlavních zemědělských obvodech. Jestliže se nám přesto podařilo úspěšně překonat tyto dodatečné obtíže, zajistit výživu obyvatelstva a splnění úkolů prvního roku pětiletky, vděčíme za to přednostem socialistické

soustavy národního hospodářství a správné politice strany při řízení hospodářství.

Bude účelné poznamenat, jak veliký význam pro pevnost sovětského státu má fakt, že stát má ve svých rukou materiální a potravinové zálohy. Jinak by nebylo možné plánovité řízení národního hospodářství. Tyto zálohy jsou účinným prostředkem k překonání všelikých obtíží a jistou zárukou před všelijakými nahodilostmi a nepředvidanostmi, které se mohou vyskytnout na cestě našeho hospodářského vývoje. Proto strana věnuje mimořádnou pozornost vytvoření státních záloh.

Mluvíme-li o obtížích našeho rozvoje, bude nutno se zmínit především o obtížích spojených se zajištěním pracovních sil pro průmysl, stavebnictví a dopravu. Tyto obtíže vznikly již před válkou. Válka je ještě více zesílila.

V Sovětském svazu není nezaměstnanosti. To vytvořilo zcela nové podmínky pro rozvíjení průmyslu a dopravy s hlediska zajištění pracovních sil pro podniky.

Za kapitalismu odssávají podnikatelé potřebné pracovní síly z rezervní armády nezaměstnaných, která se zvětšuje v době krise, poněkud se zmenšuje v období vysoké konjunktury, avšak nikdy nezmizí, dokud bude existovat buržoasní řád, a je stálým průvodním zjevem kapitalismu. Rezervní armáda nezaměstnaných se doplňuje zbídačováním rolnictva, které strach před hladem nutí hledat výdělky v průmyslu, zbídačováním městské maloburžoasie — živnostníků, řemeslníků, maloobchodníků, kteří jsou konec konců nuceni prodávat svou pracovní sílu kapitalistům.

Socialismus zlikvidoval tyto zdroje doplňování rezerv pracovní síly, které znamenaly nesmírná strádání pro pracující masy. U nás už rolníci neodcházejí pod tlakem nouze z venkova do měst, ve městech není zbídačující se maloburžoasie a přestal samovolný příliv pracovních sil.

Zatím však rozšířená socialistická reprodukce není myslitelná bez ustavičného růstu počtu dělnické třídy. Je třeba, aby ustavičně rostl počet pracovních sil k dispozici našemu průmyslu a dopravě. V letech pětiletky 1946—1950 má vzrůst počet dělníků a úředníků v národním hospodářství SSSR o více než 6 milionů osob. Proto jedním z rozhodujících předpokladů splnění plánu obnovy a rozvoje národního hospodářství je splnění úkolu získat nové pracovní síly do průmyslu, dopravy a stavebnictví. Splnit tento úkol není věc lehká i v normálních poměrech, tím složitější je v poválečném období, kdy se nutně počítují válečné

ztráty na lidech u neaktivnější části pracujícího obyvatelstva sovětské společnosti.

Proto strana a sovětský stát věnují mimořádnou pozornost otázkám plánovitého rozdělení pracovních sil a vyhledávání nových zdrojů pro doplňování národního hospodářství pracovními silami. Socialistický průmysl se nemůže rozvíjeti, nebudou-li vytvořeny nutné zálohy pracovních sil. Proto strana věnuje zvláštní péči otázkám, jak vytvořit státní zálohy pracovních sil, jak školit dělnickou mládež v řemeslných a učednických školách a jak plánovitě je rozdělovat podle potřeb různých odvětví národního hospodářství. Pětiletý plán předvídá, že bude takto vyškoleno 4,500.000 osob.

Máme i jiné obtíže. V souvislosti se vzniklou poválečnou mezinárodní situací nemůžeme počítat s tím, že dovezeme značnější množství nutného nám zařízení z ciziny, a jsme proto nuceni spoléhat ještě více na své vlastní síly. To nás nutí, abychom se zvýšeným úsilím organisovali u nás výrobu nových typů zařízení, které bychom mohli obdržet za normálnějších mezinárodních poměrů dovozem.

Všechny tyto obtíže se nutně projevují zpomalením našeho vývoje, a to pomalejším uváděním do chodu nových podniků a pomalejším plněním investičních plánů.

Také v zemědělství nutno překonávat vážné obtíže. Válka dočasně zabrzдила rozvoj našeho socialistického zemědělství, oslabilo jeho materiálně-technickou základnu. Průmysl byl převeden na válečnou výrobu a přestal vyrábět traktory, značně omezil výrobu hospodářských strojů, náhradních součástí k nim a pohonných hmot pro zemědělství. Za války byly omezeny plochy osevu, zhoršila se zemědělská technika, poklesl výnos půdy, zmenšil se stav skotu, poklesla jeho produktivita. K obtížím způsobeným válkou, se přidružily obtíže, spojené se suchem v četných obvodech roku 1946.

V této situaci učinila strana několik speciálních opatření k pozvednutí zemědělství a upevnění kolchozního zřízení. V únoru r. 1947 schválilo plénum ÚV VKS(b) obsáhlé usnesení »O opatřeních k pozvednutí zemědělství v poválečném období«. Strana věnuje v zemědělství nyní hlavní péči organizačně hospodářskému upevnění kolchozů a zesílení materiálně-technické základny zemědělství. Strana rázně zamezila porušování stanov zemědělského družstva, čímž bylo poškozováno společné hospodářství kolchozů, a učinila řadu opatření ke zlepšení organizace a odměňování práce v kolchozech. Zároveň strana pečuje o to, aby

byla zvětšena výroba traktorů, kombajnů a jiných hospodářských strojů, jakož i strojených hnojiv, potřebných pro zemědělství.

V usnesení plena Ústředního výboru je obsažen rozvinutý program pozvednutí zemědělství v poválečném období. V usnesení se podrobně uvádí, jak zvětšit produkci obilí, průmyslových plodin (bavlny, cukrovky, lnu a jiných), jak zvýšit živočišnou produkci, jak zlepšit zemědělskou techniku a práci strojně-traktorových stanic, jak zdokonalit práci sovchozů. V témže usnesení jsou uvedeny úkoly, které má splnit socialistický průmysl pro technické vybavení zemědělství. Účelem všech těchto opatření je, aby bylo rychle upevněno a zlepšeno zemědělství v naší zemi, aby bylo upevněno kolchozní zřízení. Je nutno zajistit takový vzestup zemědělství, který by dovolil co nejdříve vytvořit hojnost potravin pro naše obyvatelstvo, hojnost surovin pro průmysl a nutné státní potravinové i surovinové rezervy.

Sovětské rolnictvo uvítalo opatření vlády a strany nesmírným pracovním nadšením, které se příznivě projevilo v průběhu plnění celého plánu zemědělských prací r. 1947. V celé zemi se rozvinulo socialistické soutěžení za vysokou sklizeň r. 1947, kterého se zúčastnily nejširší masy kolchozníků. Vláda stanovila zvláštní opatření, aby povzbudila přední pracovníky našeho zemědělství a živočišné produkce (titul Hrdiny socialistické práce, vyznamenávání řády).

Letošní jarní osev byl proveden úspěšně. Plochy osevu pro sklizeň r. 1947 vzrostly v porovnání s loňským rokem přibližně o 8 milionů hektarů.

Stejně úspěšně, a to organisovaněji a rychleji, byla letos provedena sklizeň a výkup obilí.

Předběžné výsledky zemědělského roku dosvědčují, že letos byl vykonán pořádný krok vpřed ve vyřešení obilní otázky, při vytvoření státních potravinových a surovinových rezerv, další krok vpřed v upevnění kolchozů. To vytváří nutné podmínky k dalšímu zlepšení v zásobování obyvatelstva, průmyslových středisek potravinami.

Úspěchy našeho zemědělství vytvářejí podmínky, aby byl ještě letos zrušen lístkový systém u nás. Lístkový systém byl nutný, dokud byla velká válka a dokud bylo třeba omezovat spotřebu v zázemí, aby bylo zajištěno pravidelné zásobování armády na frontě. Když válka skončila, a armáda byla demobilisována, odpadá nutnost lístkového systému a tento systém může být odstraněn. Sovětský stát se může vrátit k normální

směně zboží a k všestrannému rozvoji výroby a spotřeby. Sucho v mnohých oblastech, zmenšení státních potravinových zásob si vyžádaly, aby zrušení lístkového systému bylo odloženo z roku 1946 na rok 1947. Sovětský stát již učinil řadu nutných opatření, aby byla odstraněna různost cen a tím připraveno zrušení lístkového systému.

Naše práce na splnění pětiletého plánu je první etapou při uskutečňování úkolů daného soudruhem Stalinem sovětskému lidu. Je to úkol organisovat další mohutný rozmach národního hospodářství, který by nám umožnil zvýšit úroveň našeho průmyslu přibližně na trojnásobek předválečné úrovně. Musíme dosáhnout v nejbližších třech pětiletkách toho, aby náš průmysl mohl vyrábět ročně na 50 milionů tun surového železa, na 60 milionů tun ocele, na 500 milionů tun uhlí a na 60 milionů tun nafty.

II.

Otázky výstavby strany

Nejcharakterističtějším a hlavním rysem v životě naší strany, základem jejích úspěchů je její neotřesitelná autorita v lidových masách naší země a bezmezná podpora, kterou poskytuje sovětský lid politice strany. Správná politika strany zajistila pevnou morálně-politickou jednotu sovětského lidu.

To umožnilo naší straně, aby organisovala rozdrčení nepřítele ve Vlastenecké válce a zmobilisovala všechn lid k úspěšné práci na likvidaci těžkých následků války.

Morálně-politická jednotu sovětského lidu došla svého pronikavého a jasného výrazu ve vítězství bloku komunistů a bezpartijních ve volbách do Nejvyššího sovětu SSSR loni a do nejvyšších sovětů svazových a autonomních republik letos. Volby se konaly za nesmírného politického elánu a ukázaly znovu bezmeznou důvěru a podporu, kterou poskytuje lid naší straně.

Válka si vyžádala od sovětského lidu nesmírných obětí a strádání. Je samozřejmé, že za války bylo nutno omezit uspokojování každodenních materiálních a duchovních potřeb lidových mas. Přejchod od války k míru vyžaduje proto mnohých opatření, jejichž účelem je zrušit tato omezení a zajistit materiální i duchovní potřeby lidu. Zároveň v letech válečných i poválečných ustavičně stoupá politická i kulturní úroveň mas. Sovětský lid chce žít tak, aby ukojil své potřeby materiální i duchovní.

To vše klade nové, zvýšené požadavky na úroveň stranického vedení a na jakost práce stranických organizací.

Vzhledem k těmto novým požadavkům, v souvislosti s koncem války a přechodem k mírovému životu, bylo třeba důkladně přebudovat práci stranických organizací. To bylo tím nutnější, neboť v práci stranických organizací se ukázaly velké nedostatky, které nebyly patrné za války, a především se projevila zanedbanost stranicko-organizační a ideologické práce.

Úspěchy naší strany a zkouška, kterou prošly kádry strany i sovětského státu v ohni války, nám nedávají práva se napařovat a uspokojovat dosaženým. Naopak, nové úkoly hospodářské a kulturní výstavby, kladené naší zemi po válce, jakož i celá nynější mezinárodní situace naléhavě vyžadují od Věsvazové komunistické strany (bolševiků), aby ustavičně zvyšovala úroveň své stranické a ideově-výchovné práce.

Jedním z nejpřednějších úkolů je upevnění práce našich stranických organizací. Za války vykonaly stranické orgány veliký kus práce, když organizovaly zázemí a převedly hospodářství pro účely války. V období války byly stranické orgány nuceny se starat často prakticky o řízení hospodářství. V tehdejších poměrech to bylo správné. Avšak nutno si uvědomit, že to způsobilo také některé záporné zjevy v práci stranických organizací, přivedlo k zeslabení vnitrostranické práce a současně k tomu, že stranické organizace vykonávaly vlastně funkci státních a hospodářských orgánů. Byla porušena jedna ze základních zásad bolševického vedení.

Strana vytyčila nyní jako jeden z hlavních úkolů upevnění místních stranických orgánů a zesílení práce stranických organizací. Jedním z důležitých úkolů vnitrostranické práce v nynější etapě je zvýšit úroveň vnitrostranické práce a zvýšit úroveň bolševického vedení státní a hospodářské činnosti.

Splnění těchto úkolů je nerozlučně spojeno s rozvíjením bolševické kritiky a sebekritiky, které jsou základní podmínkou rozvoje naší strany.

Jako hlavní úkol klade strana další upevnění sovětského státu, zdokonalení státního aparátu a zlepšení jeho práce.

Státní aparát za války organizoval splnění směrnic strany a vlády a vykonal na tomto poli velké dílo. Projevily se výsledky dlouhé práce strany, která vytvořila pružný a dobře pracující státní aparát, školila kádry státních pracovníků, oddaných věci strany a majících nutné vědomosti a organizační schopnosti.

Pokud jde o práci státních orgánů, má nyní největší význam hospodářsko-organizační a kulturně-výchovná práce, upevnění sovětského právního řádu, boj proti soukromovlastnickým přežitkům, boj za další upevnění socialistického vlastnictví a za zvýšení státní disciplíny ve všech odvětvích naší činnosti.

V této situaci učinila strana opatření, aby byly dále upevnovány orgány státní moci, zesílena jejich organizační úloha při řešení úkolů hospodářské a kulturní výstavby, aby byl dále upevněn styk sovětských orgánů s masami.

V nejbližší době se budou u nás konat volby do místních sovětů poslanců pracujícího lidu, což má značně zlepšit práci místních orgánů sovětské moci.

Nové úkoly stranické a státní práce, které vznikly po válce, kladly zvýšené požadavky na stranické kádry a naléhavě nutily ke zvýšení ideové i praktické úrovně stranických a sovětských kádřů. Jedním z největších úkolů, kterým se nyní zabývá strana, je školení a přeškolení stranických a sovětských kádřů. Účelem tohoto opatření je pomoci milionovým masám pracovníků strany a státního aparátu, aby si osvojili marxisticko-leninskou nauku, aby se naučili znáti zákony společenského vývoje, aby znali hospodářství země a hospodářskou politiku sovětského státu, aby chápali otázky mezinárodní situace a sovětské zahraniční politiky.

Abyste byla důkladně zvýšena politická a theoretická úroveň stranických a sovětských pracovníků, Ústřední výbor VKS (b) stanovil, že je nutno poslat v nejbližších třech-čtyřech letech do stranických škol a kursů pro přeškolení stranických a sovětských pracovníků hlavní stranické a sovětské kádry republik, krajů, oblastí, měst a okresů. K tomu cíli byla reorganizována síť stranických škol a kursů a vykonáno mnoho na tomto poli. Byla vytvořena Vysoká stranická škola s tříletým během, jejímž úkolem je školit stranické a sovětské pracovníky pro orgány republik, oblastí a krajů. Tato škola má dnes kolem jednoho tisíce posluchačů. Kromě toho při Vysoké stranické škole byly zřízeny devítiměsíční kursy pro přeškolení mladých tajemníků oblastních a krajských výborů, předsedů výkonných výborů oblastních sovětů poslanců pracujícího lidu, redaktorů oblastních a krajských listů atd. V těchto kursech je přes 500 posluchačů.

Ve střediscích republik, krajů a oblastí bylo otevřeno 177 dvouletých stranických škol a devítiměsíčních přeškolenacích

kursů, ve kterých je okolo 30.000 stranických, sovětských, mládežnických a novinářských pracovníků.

Při ÚV VKS(b) byla zřízena Akademie společenských věd, jejímž úkolem je školit kádry theoretických pracovníků pro ústřední stranické instituce, pro ústřední výbory komunistických stran svazových republik, pro krajské a oblastní výbory VKS(b), jakož i kvalifikované profesory vysokých škol a theoretických pracovníků vědeckých ústavů a vědeckých časopisů. Akademie společenských věd školí pracovníky podle těchto oborů: politická ekonomie, ekonomika a politika cizích států, theorie státu a práva, mezinárodní právo, historie SSSR, všeobecná historie, mezinárodní vztahy, historie VKS(b), dialektický a historický materialismus, historie ruské a západoevropské filosofie, logika a psychologie, literatura a umění. Akademie je tříletá. Má nyní kolem 300 posluchačů.

Za války a po válce naše strana silně vzrostla.

Přestože strana na frontách Vlastenecké války utrpěla velké ztráty, za války se počet členstva nejen nezmenšil, nýbrž zvětšil. Jestliže před válkou bylo ve straně 3,800.000 členů a kandidátů, má nyní 6,300.000 příslušníků. Asi polovina těchto příslušníků vstoupila do VKS(b) za války a po válce.

Takového bouřlivého početního vzrůstu nedosáhla naše strana nikdy ve své historii. Převážná většina nových příslušníků vstoupila do strany v období smrtelného nebezpečí pro vlast, což znamená, že do strany vstoupily nejpevnější živly lidu.

Rychlý početní růst členstva strany a změny v jejím složení způsobily, že bylo nutno zesílit politické vzdělávání komunistů. Značná část komunistů, zejména ti, kteří vstoupili do strany v posledních letech, nemají dosud nutnou politickou přípravu. Vznikla určitá nesrovnalost mezi početním růstem členstva strany a úrovní politického vzdělání členů a kandidátů. Proto strana klade nyní hlavní důraz nikoli na další růst členstva, nýbrž na to, aby bylo zorganizováno politické vzdělávání členů a kandidátů strany a aby se hlavně dbalo na zvýšení politické úrovně komunistů, neboť konec konců kvalita je důležitější než kvantita.

Nesmírný význam při zvyšování ideově-politické úrovně komunistů a při komunistické výchově pracujícího lidu má studium životopisů V. I. Lenina a J. V. Stalina, které se nyní široce rozvíjí.

Roku 1946 bylo obnoveno vydávání Sebraných spisů Leninových, přerušené válkou, a bylo přikročeno k vydávání Sebra-

ných spisů Stalinových. Tyto spisy jsou vydávány nákladem po 500.000 výtisků.

Kromě toho byla po válce vydána různá díla klasiků marxismu-leninismu v nákladu přes 90 milionů výtisků. Stručný životopis Stalinův vyšel nákladem 1.000.000 výtisků. »Dějiny VKS (b)« vyšly po válce v nákladu 10.000.000 výtisků a celkem v nákladu přes 30.000.000 výtisků.

Úkol vybudování komunismu v naší zemi je nerozlučně spjat s úkolem komunistické výchovy pracujícího lidu. V podmínkách postupného přechodu od socialismu ke komunismu nabývá rozhodujícího významu komunistická výchova pracujícího lidu, překonání přežitků kapitalismu ve vědomí lidí. Po rozdrčení a likvidaci zbytků vykořisťovatelských tříd v naší zemi pozbyla mezinárodní buržoasie jakékoli opory v Sovětském svazu pro svůj boj proti sovětskému státu. Avšak pokouší se využití pro své cíle přežitků kapitalismu ve vědomí sovětských lidí — přežitků soukromovlastnické psychologie, přežitků buržoasní morálky, koření se jednotlivých lidí před buržoasní kulturou západu, projevování se nacionalismu atd.

Mezi úkoly ideově-politické práce má zvláštní význam úkol pěstování a rozvíjení sovětského vlastenectví.

»Síla sovětského vlastenectví — učí soudruh Stalin — spočívá v tom, že má svým základem nikoli rasové nebo nacionalistické predsudky, nýbrž hlubokou oddanost a věrnost lidu sovětské vlasti, bratrské souručenství pracujícího lidu všech národů naší země. V sovětském vlastenectví se harmonicky spojují nacionální tradice národů a všeobecné životní zájmy všeho pracujícího lidu Sovětského svazu.«

Rozvíjení sovětského vlastenectví je nerozlučně spjato s bojem proti projevům nacionální omezenosti a šovinismu. Strana vychovává sovětský lid v duchu respektování druhých národů a uznání jejich práva na samostatný rozvoj.

Strana v poslední době rozvinula rozhodný boj proti různým projevům patolizalství a koření se buržoasní kultuře západu, což je do jisté míry rozšířeno mezi některými vrstvami naší inteligence a představuje jeden z přežitků prokleté minulosti carského Ruska. Strana rozhodně vystoupila proti mnohým konkrétním projevům takového koření se a patolizalství, neboť tyto projevy jsou v nynější etapě vážným nebezpečím pro zájmy sovětského státu, jelikož agentura mezinárodní reakce se pokouší využít lidí, nakažených citem patolizalství a koření se buržoasní kultuře, aby oslabil sovětský stát,

Ríjnová revoluce osvobodila národy Ruska od hospodářského a duchovního otroctví cizího kapitálu. Sovětská moc učinila naši zemi po prvé svobodným a samostatným státem. Náš lid uskutečnil kulturní revoluci, vytvořil svůj sovětský stát a tím rozbil okovy materiální i duchovní závislosti země na buržoasním západu. Sovětský svaz se stal baštou světové civilizace a pokroku.

Jak se mohlo v takových podmínkách stát, že se mohlo projevit patolizalství a koření se cizáctví? Kořeny takového protivlasteneckého chování, takových projevů a nálad tkví v přežitcích prokleté minulosti carského Ruska, které ještě zatěžují vědomí jisté části naší inteligence. Cizí kapitalisté, kteří měli v carském Rusku pevné posice, všemožně podporovali a vštěpovali lidem v Rusku představy o kulturní a duchovní neplnocennosti ruského národa. Vládnoucí třídy carského Ruska odtržené od lidu a jemu cizí nevěřily v tvůrčí síly ruského lidu a nepřipouštěly možnost, že by se Rusko vlastními silami mohlo vyprostit ze zaostalosti. Z toho vyvěrala představa o tom, že Rusové prý vždy mají hrát úlohu »žáků« u západoevropských »učitelů«.

Přežitků těchto starých kapitalistických představ využívá nyní agentura amerického a anglického imperialismu, která nešetří sil, aby našla v Sovětském svazu opěrné body pro své výzvědné orgány a pro protisovětskou propagandu. Agenti cizích zpravodajských služeb usilovně hledají slabá a zranitelná místa mezi některými nepevnými vrstvami naší inteligence, které jsou poznamenány starou nevírou ve vlastní síly a nakaženy nemocí koření se všemu cizímu. Takoví lidé se snadno stávají obětí cizích zpravodajských orgánů.

Ideologická práce strany v nynějších podmínkách má hlavní cíl neochvějně překonávat zbytky buržoasní ideologie, zesilovat bolševickou nesmiřitelnost k jakýmkoli ideologickým pokleskům. V této souvislosti má velký význam usnesení ÚV VKS (b) o otázkách ideově-politické práce (usnesení ÚV o časopisech »Zvězda« a »Leningrad«, o repertoiru činoherních divadel a pod.), jakož i filosofická diskuse, uspořádaná nedávno z popudu Ústředního výboru.

Opatření Ústředního výboru mají cíl zajistit mezi vědeckými a uměleckými pracovníky bojový sovětský vlastenecký duch, zesílit stranický duch sovětské vědy, literatury a umění a postavit na novou vyšší úroveň všechny prostředky naší socialistické kultury: tisk, propagandu, vědu, literaturu i umění.

ÚV VKS(b) zdůraznil, jak velikou úlohu má literatura a umění jako prvek společensky přetvářející, jakou úlohu má při komunistické výchově lidu, zejména při správné výchově mládeže, jakou úlohu má při výchově nové generace, aby byla plna radosti a věřila ve věc komunismu, aby se nebála překážek a byla odhodlána je překonat, a uvedl, že sovětští spisovatelé, umělci a kulturní pracovníci nemají a nemohou mít kromě zájmů lidu a státu, žádných jiných zájmů. Proto jakékoli hlásání bezideovosti, apolitičnosti — »umění pro umění« — je cizí sovětské literatuře, je škodlivé zájmům sovětského lidu a státu, a nemá místa v našich knihách a časopisech. Ústřední výbor uvedl, že literatura a umění v naší zemi se musí ve své tvůrčí práci řídit tím, co tvoří životní základ sovětské země — jeho politikou.

Usnesení ÚV VKS(b) varovala představitelé sovětské kultury, aby se kořili buržoasní literatuře a umění, které jsou ve stavu úpadku a rozkladu.

Ústřední výbor zvláště zdůraznil význam všestranného rozvíjení zásadní a objektivní kritiky, bez níž je nemožný další rozvoj sovětské literatury a sovětského umění. Aby byla rozvíjena kritika nedostatků v různých oborech ideologické práce, zřídil Ústřední výbor nový časopis »Kultura a život«, orgán Správy propagandy a agitace při Ústředním výboru.

Filosofickou diskusí o knize G. F. Alexandrova »Dějiny západoevropské filosofie«, provedenou nedávno z iniciativy ÚV VKS(b), byla odhalena celá řada nedostatků v práci na naší theoretické frontě, zejména na poli zpracování filosofie marxismu-leninismu. Aby byly odstraněny tyto nedostatky a aby se pomáhalo dalšímu vzestupu vědecko-theoretické práce v oblasti filosofie marxismu-leninismu, byl vytvořen nový časopis »Otázky filosofie«.

Ústřední výbor nyní připravuje nový program VKS(b). Nyní platný program zjevně zastaral a musí být nahrazen novým.

Zároveň s přípravou nového programu se pracuje na změnách organizačního řádu strany. Poměry v zemi a ve straně se v posledních letech změnilly natolik, že celá řada článků organizačního řádu zastarala.

III.

O zahraniční politice VKS (b)

Výsledkem vítězné války proti fašismu bylo, že zesílily posice socialismu a demokracie a byly oslabeny posice imperialistického tábora.

Jedním z nejdůležitějších výsledků druhé světové války je upevnění Sovětského svazu a zřízení nových demokratických režimů v několika zemích pod vedením dělnické třídy.

Úplná porážka Německa a Japonska znamená zeslabení tábora imperialismu a další prohloubení všeobecné krise kapitalistické soustavy. Z kapitalistických zemí byly Spojené státy americké válkou značně posíleny, kdežto partneři Spojených států — Anglie a Francie — byli oslabeni.

Byli odstraněni hlavní konkurenti Spojených států — Německo a Japonsko — a byla zeslabena Anglie a Francie. V této situaci přešly Spojené státy k nové otevřené expansionistické politice, jejímž cílem je nastolení světového panství USA.

V této nové poválečné situaci se mění poměr mezi včerejšími válečnými spojenci, kteří spolupracovali za války proti fašistickému Německu a imperialistickému Japonsku. Vyhranily se dva protichůdné směry mezinárodní politiky.

Jednu politiku vede Sovětský svaz a země nové demokracie. Cílem zahraniční politiky Sovětského svazu a demokratických zemí je podkopání imperialismu, zajištění trvalého demokratického míru mezi národy a všemožné upevnění přátelské spolupráce mírumilovných národů.

Přitom se naše zahraniční politika opírá o zvýšený mezinárodní význam Sovětského státu a zemí nové demokracie.

Druhý směr mezinárodní politiky je veden vládnoucí klikou amerických imperialistů. Tato klika se snaží udržet pevně postavení, které zaujal za války v Evropě a v Asii americký monopolistický kapitál, a dala se cestou otevřené expanse, cestou zotročení oslabených kapitalistických evropských zemí, zotročení koloniálních a závislých zemí, cestou přípravy nových válečných plánů proti Sovětskému svazu a zemím nové demokracie pod praporem boje proti »komunistickému nebezpečí«. Tento směr politiky amerického kapitálu se nejjasněji a nejkonkrétněji projevil v plánech Trumana - Marshalla.

Takové jsou dva směry nynější mezinárodní politiky. Prozíravá stalinská zahraniční politika sovětského státu jak před válkou, tak i v průběhu války nám dovolila správně využít rozporů uvnitř tábora imperialismu, a to bylo jednou z nejdůležitějších podmínek našeho vítězství za války.

Vycházíme ze skutečnosti, že nezbytně budou existovat vedle sebe po delší období dvě soustavy — soustava kapitalismu a soustava socialismu — a děláme politiku podpory loyálních dobrych sousedských vztahů se všemi státy, které si přejí přátelsky

spolupracovat pod podílnkou dodržení zásad vzájemnosti a splnění převzatých závazků. Tuto politiku zastává Sovětský svaz, věren všem svým mezinárodním smlouvám a závazkům, zcela důsledně a pevně.

Současně jsme ustavičně připraveni postavit se na odpor jakékoli politice nepřátelské Sovětskému svazu, ať vychází odkudkoliv. Sovětský svaz společně s demokratickými zeměmi neochvějně odhaluje všechny nepřátele míru, nepřátele družby národů, nepřátele mezinárodní spolupráce na demokratických základech, bojuje proti pokusům nepřátelských imperialistických kruhů použít vůči Sovětskému svazu a zemím nové demokracie politiky diskriminace, zmenšit jejich význam nebo obejít je při řešení nejdůležitějších otázek mezinárodní politiky, dělat intriky proti SSSR a zemím nové demokracie, vytvářet nepřátelské bloky a skupiny.

VKS (b) jasně a zřetelně vidí nebezpečí přeorientace, ke které dochází nyní u některých bývalých spojenců SSSR za války. Vidíme velmi riskantní a nebezpečnou hru Spojených států a Anglie, které utíkají od závazků, převzatých v průběhu druhé světové války, hledají si nové spojení mezi vrstvami nepřátelskými demokracii v Německu a Japonsku, v protidemokratickém Turecku a monarcho-fašistickém Řecku, mazlí se s Francovým Španělskem, povzbuzují holandské imperialisty v Indonésii, podporují reakční režim v Číně atp., kdežto vůči skutečně demokratickým státům, jako je Jugoslavie a Polsko, které přinesly velký vklad k porážce fašismu, vedou teroristickou politiku štvanic a diskriminace, bezohledného nátlaku a vměšování se do vnitřních věcí, otevřené podpory protidemokratických, protivládních živlů v těchto zemích atd. Stále drzeji a otevřeněji je vedena propaganda třetí světové války, kuji se plány nové agrese, plány nové války proti Sovětskému svazu a zemím nové demokracie. Přitom iniciátory nových, otevřeně expansionistických plánů jsou vládnoucí kruhy Spojených států.

Je zřejmé, že je třeba rozeznávat mezi přáním nových prezidentů na úlohu útočníků válčit a možností rozpoutat válku. Napodobující hitlerovce, pokládají noví útočníci za jeden z hlavních prostředků působení na malomyslné a nepevné, vyhrožování a vydírání.

Proti plánům amerických a anglických imperialistů stavíme přátelskou spolupráci Sovětského svazu a demokratických zemí, především zemí nové demokracie. Sovětský svaz klidně a jistě odraží všechny pokusy o vydírání a bedlivě sleduje všechny

podezřelé manévry svých bývalých spojenců z imperialistického tábora, aby se nedal oklamat.

Země, které jsou skutečnými přáteli a skutečnými věrnými spojenci sovětského státu — země nové demokracie, je Sovětský svaz vždy připraven podporovat a také je podporuje, poskytuje jim rozsáhlou pomoc a pevně hájí jejich zájmy.

Sovětský svaz a země nové demokracie uskutečňují politiku neochvějně podpory vůči koloniálním a závislým zemím, bojujícím za své národní osvobození od imperialistického jařma.

Takové jsou základy zahraniční politiky VKS (b).

Jelikož v Sovětském svazu jsou likvidovány antagonistické třídy a jelikož bylo dosaženo morálně-politické jednoty sovětské společnosti, přesunulo se celé ostří třídního boje pro Sovětský svaz nyní na mezinárodní arénu. Na tomto poli probíhá soutěžení dvou soustav, soustavy kapitalistické a socialistické. Na tomto poli zkouší naše strana své zbraně v boji proti prohnáným makléřům buržoasní politiky.

VKS (b) si velmi všímá otázek zahraniční politiky a zvláště pečuje o výběr a patřičné školení kádrů, schopných zajistit provedení linie strany na poli zahraniční politiky.

Strana věnuje velkou pozornost tomu, aby její kádry znaly zákony mezinárodního vývoje, aby chápaly mezinárodní situaci a naučily se bránit zájmy socialistického státu na mezinárodní aréně, aby rozeznaly přátele od nepřátel, aby prohlédly záluďné úmysly a tahy imperialistů a jejich agentury.

Za války a po válce vzrostly a zesílily morálně-politické, ideové a kulturní svazky SSSR s dělnickým hnutím a skutečně demokratickými, pokročilými, pokrokovými kruhy a organizacemi na celém světě, a zejména v Evropě.

Po válce nabyly sovětské společenské organizace rozsáhlých možností k aktivní účasti v mezinárodních odborových a jiných demokratických organizacích a k rozvíjení přátelských styků s národními demokratickými organizacemi v převážně většině zemí.

Aktivní účast sovětských odborových a jiných společenských organizací v mezinárodních demokratických organizacích pomáhá dělnické třídě a demokratickým silám cizích zemí v jejich boji za jednotu dělnického a demokratického hnutí, působí proti rozbíječské činnosti pravých socialistů a jiných nepřátel této jednoty, přispívá k růstu a upevnění pokrokových organizací a současně upevňuje mezinárodní vliv Sovětského svazu.

Naše kulturní a politické styky s demokratickými organizacemi různých zemí, uskutečňované v různých formách, přispívají k šíření pravdy o socialistickém státě v cizině a k upevnění vlivu Sovětského svazu, pomáhají práci demokratických organizací.

Na konci své zprávy bych se chtěl dotknout otázky styků mezi komunistickými stranami. Jak známo, po rozpuštění Komunistické internacionály r. 1943 byly porušeny styky mezi bratrskými komunistickými stranami. Zkušenosti ukázaly, že taková odloučenost komunistických stran připravila jak VKS(b), tak i jiné komunistické strany o možnost, aby dostávaly nutnou vzájemnou informaci a měly společné názory na kardinální otázky dělnického a komunistického hnutí.

Jelikož komunistické strany nemají vzájemných styků, připravuje je tato okolnost o možnost, aby jakkoliv koordinovaly akce komunistů různých zemí, a tak se bránily plánům imperialistů nyní, kdy americký monopolistický kapitál organizuje tažení proti komunismu a demokracii, proti Sovětskému svazu a zemím nové demokracie, rozvíjí expansionistické plány, zamýšlí pod rouškou »pomoci« zotročit řadu evropských a jiných zemí a kdy komunisté musí určit svůj poměr k těmto plánům amerického imperialismu.

Podle našeho názoru je nutno uskutečnit určitá opatření, aby byl odstraněn nynější nenormální stav v těchto otázkách.

Proto bychom pokládali za nutné projednat na nynější poradě otázky mezinárodní situace a otázky obnovy spojení mezi komunistickými stranami, projednat otázku, jak zřídit mezi nimi ustavičný kontakt k dosažení vzájemného pochopení, výměny zkušeností a koordinace činnosti komunistických stran na základě vzájemné dohody, a to v těch případech, kdy to budou pokládat za nutné.

Jacques Duclos :

Francouzská komunistická strana v boji za nezávislost země, proti americkému expansionismu

Především bych chtěl jménem Francouzské komunistické strany vyjádřit radost a pohnutí, které pocítujeme při setkání s představiteli bratrských komunistických stran. Jsme zvláště potěšeni tím, že můžeme zde uvítat význačné pracovníky bolševické strany, veliké strany Lenina-Stalina, kterým jsme všichni tolik zavázáni. Dříve než přistoupím k výkladu o situaci, ve které pracujeme ve Francii, chtěl bych jménem Francouzské komunistické strany vyjádřit naši vděčnost a naši bezmeznou lásku soudruhovi Stalinovi.

V posledních měsících se situace ve Francii změnila v tom směru, že zesílila ofensiva reakce proti dělnické třídě a demokracii. O tom svědčí tato fakta: komunisté byli odstraněni z vlády; životní úroveň pracujícího lidu se zhoršila; obnova Francie je sabotována, aby se pomohlo americkým imperialistům zmocnit se nad vládou nad naším hospodářstvím; vláda dělá politiku koloniální války; v zahraniční politice se Francie přidala fakticky k západnímu bloku a projevuje stále se zesilující tendenci stát se satelitem Anglosasů; v zemi lze pozorovat velký neklid a silnou nespokojenost, což vyvolává v dělnické třídě široké masové hnutí.

V takové situaci se konají přípravy k obecním volbám 19. října.

I.

Hospodářská situace země

Vměšování se Američanů do francouzské politiky je stále otevřenější a nesporně ještě více zesílí v souvislosti s nadcházejícími volbami.

Poukázal jsem na tyto hlavní otázky a nyní si dovoluji probrat podrobně nynější situaci a narysovat vývoj průmyslové výroby od osvobození země.

Naše strana, která byla za okupace jednou z hlavních sil hnutí odporu a získala si proto velkou autoritu v lidových masách ve Francii, rozvinula počátkem r. 1945 širokou kampaň za zvýšení průmyslové výroby. X. sjezd naší strany v červnu r. 1945 se konal ve znamení této kampaně.

Maurice Thorez se obrátil s apelem na horníky a brzy se ukázaly výsledky této výzvy. Vcelku průmyslová výroba ve Francii dosáhla v porovnání s r. 1945 velkých úspěchů. K ilustraci uvedu několik příkladů. Jestliže označíme úroveň r. 1938 číslicí 100, dostaneme o rozvoji výroby tyto údaje:

	1945	1946	1947 (I. pololetí)
Elektrina	94	120	136
Železná ruda	40	49	56
Bauxit	36	66	95
Surové železo	30	70	73
Ocel	27	71	94
Parostroje	100	230	140
Vagony	84	157	100
Automobily	32,3	62,7	80,2
z toho nákladní automobily .	73	145	170
Cement	42	95	105
Hlavní výrobky lučebního průmyslu:			
nejnižší stav	22	58	86
nejvyšší stav	40	100	136
Textilní průmysl:			
nejnižší stav	20	65	66
nejvyšší stav	69	144	174

Vcelku dosáhl francouzský průmysl téměř 95 procent předválečné úrovně a mohl by dosáhnout ještě vyšší úrovně, kdybychom obdrželi více uhlí z Poruří.

V znárodněných průmyslových odvětvích, která jdou na prvním místě, máme v porovnání s předválečnou úrovní tyto číslice: výroba elektřiny — 136 procent; uhlí — 108 procent; železnice (znárodněná společnost železných drah) — 120 procent, a to přes nedostatek vozového parku.

Přesto nutno konstatovat, že od května lze pozorovat jistý pokles průmyslové výroby.

Číslice prvního pololetí r. 1947 následkem vysoké produktivity práce v prvním čtvrtletí jsou příznivé. Avšak politika, uskutečňovaná vládou, působila k poklesu pracovního úsilí dělnické třídy. Odstranění komunistů z vlády zvýšilo nespokojnost mas. Poslední zprávy ukazují, že reakční politika vlády zabrzdila výrobu, že vyvolává nespokojenost dokonce některých podnikatelů.

Lze tedy říci, že počátkem r. 1947 byl průmysl ve Francii na vzestupu a měl příznivé perspektivy. Avšak situace v zemědělství je jiná a hrozí nám těžkými následky pro budoucnost. Francie prožívá velmi vážnou vyživovací krizi. Příděl chleba byl snížen na 200 g denně, chléb obsahuje až 20—30 procent kukuřice. Kromě toho mouka se vymílá na 98 procent. Nutno poznamenat, že dokonce tento nedostatečný příděl může být zachován jedině tehdy, bude-li obilí dovezeno z ciziny. Měli jsme dostat 1,800.000 tun, avšak Mezinárodní organizace pro rozdělení potravin nám přidělila jen 820.000 tun. To znamená, že naprosto není vyřešena otázka zásobování Francie obilím.

Zmenšení přídělu chleba způsobilo stávkový, demonstrace a vůbec vedlo k silné nespokojenosti obyvatelstva. Pokud jde o dodávky obilí rolníky, nepůjde to bez obtíží. Rolníci se stali nedůvěřivými, jelikož loni odvedli obilí a sami mnoho měsíců zůstali bez chleba.

Zatím však před válkou Francie produkovala dosti obilí, byly dokonce přebytky. Vzniká otázka: Proč máme takovou situaci s obilím? Je třeba především poznamenat, že letos následkem předčasných mrazů a sucha byla špatná sklizeň, o čemž svědčí tyto číslice:

	Celková sklizeň obilí (v centech)	Množství obilí určeného pro prodej
1939—1940	73,000.000	40,000.000
1946—1947	67,000.000	44,000.000
1947—1948	35,000.000	15,000.000

Jsou však také jiné příčiny. Především zmenšení ploch osevu obilí. Průměrně bylo oseto pšenice: v letech 1930—1939 — 5 mil. 217.000 ha; 1944—1945 — 3,783.000 ha; 1945—1946 — 4 mil. 131.000 ha; 1946—1947 — 3,326.000 ha.

Takové zmenšení ploch osevu bylo způsobeno nízkými cenami pšenice. R. 1945 cena pšenice, stanovená podle dohody s rolníky podle výpočtu všech výrobních nákladů, činila 819 fr za metrický cent. Úřední cena byla stanovena 700 franků. Zároveň ceny druhořadých obilních kultur dosahovaly 900—1.000 fr za metrický cent. R. 1946 žádali rolníci 1.200 franků za metr. cent pšenice,

úřední cena byla 1.003 franky, kdežto cena druhořadých obilních kultur činila 1.500—2.000 franků za metrický cent, a za kukuřici, dováženou ze Spojených států, bylo placeno po 1.400—1.500 franků za metrický cent. R. 1947 pšenice, jejíž cenu ustanovuje vláda, je prodávána po 1.800 franků za metrický cent, kdežto druhořadé obilní kultury jsou ještě dražší než dříve.

Vláda byla nucena vésti boj za obilí, aby bylo oseto 5.000.000 hektarů, avšak nevedla tento boj jak se patří. Ve skutečnosti vedeme tento boj pouze my. Je jednou z hlavních okolností v naší předvolební kampani. Tvrdíme, že nezávislost naší země je těsně spjata s vyřešením obilní otázky.

Rozšíření osevných ploch pšenice je zjevně sabotováno a v tom spočívá proamerická politika. André Philip roku 1944 se staral v Alžiru o zmenšení osevných ploch a američtí představitelé vytýkali ministru zemědělství Tanguy-Prigent v září 1946 v Kodani, že ve Francii jsou příznivější podmínky k pěstování květin než k produkci obilí.

Tedy zásobovací politika odpovídala zájmům zemí, produkujejících obilí, jako jsou Spojené státy a Kanada. Avšak tato politika naprosto neodpovídala zájmům Francie. Tato politika způsobila, že Francie se stala v otázkách zásobování obilím do jisté míry závislou na Spojených státech.

Kromě obilí se Francii nedostává masa, které je vyváženo do ciziny a je předmětem nejhorší šmeliny. Kromě toho zvýšená potřeba masa na venkově vedla k zmenšení dodávek masa do měst. Francii se nedostává také tuků. Volný prodej vína právě začal.

V souvislosti s tím, že pro nedostatek obilí vznikla otázka jeho nákupu ve Spojených státech, a k tomu je třeba dolarů, je dovoz omezen jen na tyto nejnnutnější tovary: dovoz obilí — 138 milionů dolarů; dovoz uhlí — 92 milionů dolarů; dovoz tuků — 15 milionů dolarů.

Celková suma nákupů, v tom i některých jiných předmětů, dosáhla 293 milionů dolarů za čtvrtletí.

Naše výdaje v dolarech na nákup uhlí jsou způsobeny nedostačujícími dodávkami uhlí z Poruří. O tom svědčí tyto číslice:

Dodávky uhlí do Francie:

	Poruří	Spojené státy
Březen	151.505 tun	571.791 tun
Duben	164.000 „	785.000 „
Červenec	174.396 „	1,215.827 „
Srpen	—	1,683.000 „

Za americké uhlí platíme 2.400 franků za tunu, kdežto za uhlí z Poruří 2.140 franků. Kromě toho americké uhlí neodpovídá potřebám našeho průmyslu. Naše vysoké pece potřebují koksující uhlí z Poruří.

V porovnání s rokem 1938 dosáhly naše pracující vysoké pece úrovně 73 procent. Už tehdy sabotěři z Comité des Forges (Sdružení majitelů horního a hutního průmyslu), pomáhající Hitlerovi, uvedli do chodu jen tři čtvrtiny našich vysokých pecí. Francie tedy ve všem, pokud jde o chléb pro lidi a o chléb pro náš průmysl, je uvedena v závislost na Spojených státech amerických.

Ve Francii se nyní rozvíjí kampaň, jejímž cílem je úplné podřízení Francie Spojeným státům americkým. Zdůvodňuje se to tím, že bez americké pomoci Francie nevydrží. V tom spočívá hlavní politický problém, o kterém se zmíním později. Chtěl bych uvést několik příkladů, které charakterisují finanční situaci Francie.

Musíme kupovat obilí a uhlí, avšak Francie nemá už dolary; 60,000.000 dolarů, se kterými jsme počítali, jsou ztraceny tím, že byla zastavena směnitelnost libry sterlinků na dolary. Náš ministr financí žádal v Londýně 250,000.000 dolarů, což je zbytek úvěru 500,000.000 dolarů, který nám poskytl Mezinárodní banka. Ředitel banky John Mac Cloy odjel do Paříže, aby zkontroloval, jak se využilo 250,000.000 dolarů, které jsme obdrželi dříve, avšak dosud není známo, jak bude vyřízena žádost Francie o ostatní částce. Lze s jistotou říci, že této žádosti nebude vyhověno.

Myslím, že by bylo zajímavé zmínit se také o orientaci zahraničního obchodu Francie. Číslice, které chci uvést, se týkají první poloviny roku 1947.

Z celkového množství francouzského dovozu, který činí 125.978 milionů franků, připadá na dovoz ze Spojených států 45 miliard. Dovoz z jiných zemí je rozdělen takto:

Celní unie Belgie a Lucemburska	7.766,000.000	franků
Argentina	7.267,000.000	»
Německo	6.820,000.000	»
Anglie	5.550,000.000	»
Australie	4.994,000.000	»
Švýcarsko	4.185,000.000	»
Kanada	3.724,000.000	»
Brazílie	3.232,000.000	»
Úhrnem	43.538.000.000	franků

Československo	1.105,000.000	franků
Polsko	385,000.000	»
SSSR	345,000.000	»
Jugoslavie	137,000.000	»
Bulharsko	142,000.000	»
Maďarsko	504,000.000	»
Rumunsko	337,000.000	»

Úhrnem 2.955,000.000 franků

Vývoz Francie dosáhl v první polovině r. 1947 64.558,000.000 franků, z nichž 3.223,000.000 připadaly na vývoz do Spojených států, což vůbec nelze srovnat se 45 miliardami, připadajícími na dovoz z této země.

Vývoz do druhých zemí se rozděluje takto:

Celní unie Belgie a Lucemburska	13.526,000.000	franků
Švýcarsko	7.092,000.000	»
Velká Britannie	6.309,000.000	»
Holandsko	4.243,000.000	»
Švédsko	3.166,000.000	»
Německo	2.896,000.000	»
Argentina	2.074,000.000	»
Norsko	2.022,000.000	»

Úhrnem 41.328,000.000 franků

Československo	1.032,000.000	franků
Polsko	258,000.000	»
Jugoslavie	184,000.000	»
Maďarsko	71,000.000	»
Rumunsko	40,000.000	»
Bulharsko	14,000.000	»
SSSR	9,500.000	»

Úhrnem 1.608,500.000 franků

Je tedy naše obchodní bilance pasivní a naše zásoby zlata jsou téměř vyčerpány

Roku 1939 zlaté zásoby Francouzské banky činily 2.159 tun, roku 1947 před odstraněním komunistů z vlády 618 tun. Nyní zbyly jen 394 tuny zlata.

Tedy od doby, kdy byli komunisté odstraněni z vlády, odplynuly do ciziny 224 tuny zlata, což se rovná 30 miliardám franků.

V masách lze pozorovat velký neklid, způsobený možnou a dokonce zamýšlenou devalvací franku. To je tím možnější, jestliže máme na zřeteli, že množství peněz v oběhu se stále zvětšuje.

V dubnu bylo v oběhu 770 miliard franků, 4. září 854 miliardy, což znamená zvýšení o 84 miliardy franků. Nejprovazlivější je okolnost, že zvýšení množství peněz v oběhu neodpovídá stejnému vzrůstu výroby.

Státní výdaje jsou neobyčejně veliké. Výdaje na vojenské potřeby dosahují přibližně 280 miliard franků; válka v Indonésii stojí 100 milionů franků denně.

Řádný rozpočet ve výši 617 miliard franků je theoreticky vyrovnan, avšak zvýšení cen může vésti k deficitu. Pokud jde o mimořádný rozpočet, dosahuje deficit částky 126 miliard.

Konečně, aby bylo možno učinit si představu o zvyšování cen, uvedl bych tyto číslce: v dubnu cenový index činil 837, v srpnu dosáhl 1.068, což znamená zvýšení o 27 procent.

Od té doby, co byli komunisté odstraněni z vlády, je soustavně prováděna politika zvyšování cen. Někdy se rozhoduje o zvýšení cen, aniž to žádají podnikatelé, ba leckdy i proti jejich vůli. Tak tomu bylo letos v srpnu, kdy zvýšení cen anulovalo zvýšení mezd o 11 procent, provedené počátkem měsíce. Cenový index vzrostl z 965 na 1.068.

Jaké je postavení dělnické třídy ve Francii? Životní úroveň francouzského dělnictva poklesla o 50 procent proti předválečné úrovni. Podíl národního důchodu, připadající na dělnickou třídu, neustále klesal, a to přesto, že dělnictvo vyvinulo ve výrobě nejvyšší úsilí. Přesto životní úroveň dělnictva nestoupala tou měrou, jakou stoupala úroveň výroby.

Zároveň rostou důchody kapitalistů. Zisky průmyslníků a obchodníků dosáhly r. 1945 17 miliard, r. 1946 se zvýšily na 110 miliard franků.

Tato fakta vyvolávají oprávněnou nespokojenost mas, tím spíše, že masy jsou nuceny nésti nové daňové břemeno. Náš návrh na zvláštní zdanění vysokých zisků byl zamítnut.

Kromě daně ze mzdy dělníků a úředníků byla zavedena ještě daň z důchodů pracujícího lidu, což způsobilo v masách protestní hnutí.

Jistá část podnikatelů chápe veškerou vážnost takové situace pro budoucnost průmyslu a obnovu země. Vzhledem k tomu organizace průmyslníků podepsala 1. srpna t. r. dohodu s Všeobecnou konfederací práce o zvýšení mezd o 11 procent bez všeobecného zvýšení cen; při tom měla být učiněna opatření jen k úpravě cen, a to tak, že některé měly být sníženy a jiné poněkud zvýšeny.

Vláda se postavila proti této dohodě; zvýšila o 11 procent mzdy nejhůře placených pracujících lidí, aniž se ohlížela na mzdové sazby, a vydala dekret o zvýšení cen přibližně o 11 procent.

Tedy theoretikové začarovaného kruhu, proti kterým jsme bojovali, učinili opatření, aby dokázali neúčelnost zvýšení mezd, aby zprovokovali pracující (projev Ramadiera v Limoge), sabotovali rozvoj průmyslu a připravili panství amerických trustů ve Francii.

V kruzích podnikatelů jsou nesporně lidé, kteří se strachují o své kapitalistické zájmy. Hluboce je znepokojuje fakt, že Francie má být uvedena hospodářsky do stavu mocnosti třetího řádu.

Pozorně sledujeme měnící se situaci a snažíme se nezavrhnout žádnou pomoc, abychom zmařili plány amerických imperialistů a uhájili nezávislost Francie.

Taková je situace ve Francii. Tuto situaci určují tito činitelé: zostření třídního boje ve Francii; aktivisace činnosti reakce; stále otevřenější vměšování se amerických imperialistů do politiky Francie.

Abychom pochopili, jak vznikla podobná situace, jsem nucen objasnit průběh událostí ve Francii od osvobození země.

II.

Vláda Ramadierova v područí amerických imperialistů.

Za války dělala buržoasie politiku dvou železek. Část šla za Pétainem, druhá část za de Gaullem. Za okupace de Gaulle ani na chvíli nepouštěl se zřetele boj proti komunistům. Báł se aktivních akcí lidových mas, u vědomí, že komunisté byli jedinou stranou, schopnou postavit se do čela tohoto masového hnutí.

Proto vyhlásil vyčkávací politiku. Dělal všechno, aby připravil komunisty o zbraně. Postaral se o to, aby postup spojeneckých

vojsk měl ani ne tak povahu skutečného boje proti vetřelcům, jako aby byl využit k zajištění ochrany »pořádku«.

Je možno přirozeně položit otázku, zda nebylo možné ve chvíli osvobození širěji rozvinout ofensivu proti pétainovským zrádcům. Nesmí se však při tom zapomínat, že v srpnu 1944 trvala na půdě Francie válka za účasti spojeneckých armád, že boj proti Hitlerovi byl a musel být na prvním místě. V té chvíli bylo na neštěstí nemožné odstranit de Gaulla. Okolnost, že tento člověk byl předsedou vlády, byla překážkou v pokračování aktivního boje proti německému fašismu, o čemž svědčí rozpuštění francouzských sil vnitřního odporu koncem srpna r. 1944. Jakmile de Gaulle přijel do Francie, pokusil se, opíraje se o svazek socialistů a katolíků, izolovat komunisty a odstranit je z vlády. Socialistická strana pomáhala při provádění této politiky. Po některých ostýchavých pokusech zřídil akční jednotu s námi, provedla obecní volby r. 1945 ve svazku s katolickou stranou »lidově republikánského hnutí«, a pokoušela se, byť bez úspěchu, způsobit porážku Francouzské komunistické strany.

Porážka socialistů ve volbách byla studenou sprchou pro některé vůdce této strany, kteří se pak pokoušeli vystoupit proti katolické straně. Avšak Blum, jenž se tehdy vrátil z Německa, ve svém projevu na sjezdu socialistické strany v srpnu r. 1945 rozvinul rozsáhlou kampaň ve prospěch bloku socialistů a lidově republikánského hnutí. K ospravedlnění tohoto bloku uvedl řadu t. zv. theoretických argumentů. Vystoupil proti dialektickému materialismu a v protikladu k třídnímu boji hájil »humanistický socialismus«; navrhl změnu organizačního řádu socialistické strany, aby vytvořil podmínky pro dohodu s lidově republikánským hnutím.

Léon Blum učinil z katolické strany partnera socialistů a tím umožnil této straně, aby se nazývala »levou«. Ve skutečnosti je tato strana jen novou formou organisace reakce. Lidově republikánské hnutí se snaží odlišit od dřívějších pravicových stran, vydává se za stranu hnutí odporu, využívá sociální demagogie a zastírá pokud možno svou pravou podstatu katolické strany.

Socialisté a strana lidově republikánského hnutí se domluvili o společném postupu, připojili se k de Gaullu a domáhali se omezení práv Ústavodárného shromáždění. Ve všeobecných volbách v říjnu r. 1945 strana lidově republikánského hnutí, podporovaná socialisty, značně předhlonila socialistickou stranu.

Přes všechny tyto úspěchy katolické strany měly komunistická a socialistická strana v Ústavodárném shromáždění většinu. Avšak v lednu r. 1946, když de Gaulle podal demisi, odmítla

socialistická strana vytvořit vládu ze socialistů a komunistů. Socialisté si položili podmínku, že vlády se zúčastní katolická strana, která se stala jazýčkem na váze ve vládní politice.

Tato politika zabránila za prvé, aby byla učiněna energická a důsledná opatření ke znárodnění rozhodujících pilířů našeho hospodářství za lepších podmínek, než které jej dovolily částečně uskutečnit; a za druhé, zabránila provedení skutečné očisty, která by umožnila pronikavě přeměnit státní aparát a vytvořit záruky proti nové ofenzivě reakčních sil.

Stanovisko socialistické strany pomáhalo tomu, že kolísající živly v katolické straně sklouzaly doprava, zatím co politika, založená na akční jednotě socialistů a komunistů, by byla pobízela tyto živly doleva. Výsledkem této politiky bylo, že socialistická strana do jisté míry pozbyla svého vlivu a značné části svého členstva. Avšak pro některé socialistické předáky je obrana buržoasie nad všechny stranické argumenty.

Ve volbách 2. června r. 1946 byla socialistická strana poražena. Poněvadž v mnohých departamentech nebylo kandidátek krajně pravých stran, katolická strana zvýšila počet svých voličů, komunistická strana se dostala na druhé místo a zůstala socialisty daleko za sebou.

Tehdy katolická strana nepokládala za možné ustavovat vládu bez komunistů. Z vnitropolitického hlediska by podobné akce vyvolaly příliš velký neklid mas, v tom i prostých členů socialistické strany a vůbec všech demokratů. V otázkách zahraniční politiky lidově republikánské hnutí ještě nebylo v takové závislosti na politice Spojených států, v jaké je dnes.

Ve volbách 10. listopadu 1946 utrpěla socialistická strana novou porážku. Lidově republikánské hnutí ztratilo určitý počet hlasů, kdežto komunistická strana zaujala první místo. V této situaci komunistická strana žádala vedení vlády.

Další chod událostí je známý. Náš kandidát Maurice Thorez neprošel proto, že pro něho nehlasovalo 20 socialistů. Kandidát lidově republikánské hnutí dostal ještě méně hlasů než kandidát komunistické strany a také neprošel.

Plán reakce tehdy spočíval v tom, aby nám nejenom bylo zabráněno postavit se do čela vlády, nýbrž abychom byli vůbec odstraněni z vlády. Proto byla utvořena Blumova vláda jedné strany, jejímž úkolem bylo zahájit období vlád bez komunistů.

Na poli zahraniční politiky připravil Léon Blum franko-anglickou smlouvu, zapojení Francie do západního bloku a válku v Indočíně.

Po volbách presidenta republiky nemohla Blumova vláda dále existovat. Ramadier ustavil novou vládu, do které vstoupili také představitelé komunistické strany. Ve vnitřní politice prohlásila vláda politiku zvýšení kupní schopnosti mas. Zahraniční politika byla zformulována zcela nejasně, avšak neměla za následek změnu zahraničně politického kursu Francie.

Aby byla zvýšena kupní schopnost mas, prohlásil Ramadier, že chce pokračovat v politice snižování cen, kterou zahájila s demagogickými účely ještě vláda Blumova. Tato politika snižování cen mohla být úspěšně uskutečněna jen mobilisací mas a zejména zapojením hospodyňských výborů a výrobních výborů v podnicích do boje proti drahotě.

Francouzská komunistická strana mobilisovala masy do boje proti drahotě. Avšak vláda, která sabotovala opatření komunistických ministrů, nabyla vrchu a dovedla podkopat v masách víru v účinnost opatření směřujících ke snížení cen.

Jelikož Blumův experiment se snížením cen zkrachoval, Všeobecná konfederace práce, která podporovala požadavky mnohých velkých odborových organizací, se vyslovila pro zavedení prémiových mezd ve všech průmyslových odvětvích, což mělo vésti ke zvýšení mezd. Ramadier se postavil proti těmto požadavkům a počátkem května t. r. položil otázku důvěry. Využil otázky zavedení prémiových mezd jako záminky k odstranění komunistů z vlády.

Byla to skutečně záminka, podobná oné, které se využilo již v souvislosti s válkou proti Vietnamu. Avšak bylo možno pozorovat, že Ramadierovi šlo v podstatě o vyhovění Američanům, kteří žádali odstranění komunistů z vlády.

Měli jsme od této chvíle klásti hlavní důraz nikoli na to, pod jakou záminkou byli komunisté odstraněni z vlády, nýbrž na hluboké příčiny, které určovaly tuto politiku, a to vměšování se amerických imperialistů do politického života Francie.

Nutno přiznati, že jsme to neudělali dosti jasně; z toho vyplývá určitá nejistota ve stanovisku, které zaujala naše strana po květnových událostech v Ramadierově vládě.

Poslední plenum Ústředního výboru naší strany pochopilo nebezpečí, které by mohlo vzniknout, kdyby trvala tato nejasnost našeho stanoviska. Ústřední výbor zdůraznil, že je nutno zesílit boj proti protidělnické, proamerické politice Ramadierovy vlády.

Pevnější stanovisko Francouzské komunistické strany k Ramadierově vládě bylo tím nutnější, neboť po odstranění komunistů z vlády došlo v zahraniční politice Francie k hlubokým změnám

Úloha, kterou sehrál Bidault při svolání konference 16 zemí k t. zv. uskutečnění »Marshallova plánu«, přispěla k tomu, že naše země k našemu velikému rozhořčení a roztrpčení se přeměnila v pouhý nástroj politiky amerických imperialistů, namířené současně proti svrchovanosti a nezávislosti národů a proti míru.

Přesto, že naši odpůrci se snaží přesvědčit lid, že se bez americké pomoci neobejdeme, ve Francii panuje nálada, hluboce nepřátelská expansionismu Spojených států. Spekuluje se s touto pomocí, pokoušejí se nás donutit k souhlasu s tím, aby Spojené státy, využívající našich hospodářských obtíží, si podřídily Francii a učinily z ní nástupiště reakce v Evropě. Vedeme boj proti této politice, musíme jej však ještě zesílit.

Je nesporné, že evropské země mohou vlastním úsilím, na základě vzájemné dohody a obchodních styků zajistit svou obnovu bez pomoci Spojených států. Předvedení takové možnosti by muselo zapůsobit velikým dojmem.

III.

Za svobodnou, nezávislou Francii!

Zmíním se nyní o poměrech, ve kterých naše strana zahajuje novou volební kampaň.

V posledních měsících se zvýšil náš vliv v dělnické třídě, v rolnických masách a mezi městskými středními vrstvami. Proto schválili naši odpůrci volební zákon, namířený proti komunistům, a zavedli poměrné zastoupení v obcích s obyvatelstvem přes 9.000 obyvatel a majoritní systém v obcích s méně než 9.000 obyvatel.

Tímto volebním zákonem nás chtějí připravit o radnice dokonce tehdy, obdržíme-li více hlasů než jiné strany, a uskutečnit v místním rámci to, co bylo provedeno v rámci státu: odstranit první stranu z řízení obcí.

Bude nutno, abychom rozvinuli prudký boj, tím spíše, že za zády francouzské vlády stojí americký imperialismus, který jí diktuje protikomunistickou politiku, jež se nutně stává politikou protifrancouzskou.

Avšak naše strana je silná. Má velký vliv v různých vrstvách pracujícího obyvatelstva; zesílení našeho boje proti reakční politice vlády může jen zesílit tento vliv.

Ve Francii jest velká nespokojenost, která se projevila dokonce v parlamentě, kde Ramadier obdržel jen zcela nepatrnou většinu; zachránila jej jedině okolnost, že krajně pravicové strany se zdržely hlasování o důvěře. Ramadier se drží u vlády a snaží se

vydávat se za člověka zaujímajícího střední posici mezi de Gaullem a komunisty. Odhalujeme tento manévr a objasňujeme, že Ramadier provádí politiku v zájmu de Gaulla.

De Gaulle ve své organizaci »Sdružení francouzského lidu« shromažďuje bývalé vichystické živly a snaží se využít pro své účely lidi, jež má v různých stranách, ovšem s výjimkou naší. De Gaulle se rozhodl zúčastnit se obecních voleb, což může vážně poškodit některé strany. V souvislosti s tím mohou pro nás vzniknout nové možnosti, jak zabránit vytvoření protikomunistického bloku, o kterém sní všichni od Ramadiera až po de Gaulla a dosáhnout sjednocení dělníků a demokratických sil.

De Gaulle spoléhá na nepořádky v zemi, využívá k tomu vražd, bomb i podpalování obilí. V tom pomáhají de Gaulleovi bývalí členové dobrovolců německé armády, kteří se k němu připojili, dále fašisté, propuštění na svobodu, policisté-vichystičtí gestapáci, špioni ze zpravodajské de Gaulleovy organizace. Cílem všech těchto lidí je, aby organizovali nepořádky a pak způsobili všeobecnou touhu po klidu a pokoji, který by jim mohl zajistit silný člověk.

Bojujeme proti této politice a v představách mas jsme stále více stranou pořádku, kdežto Ramadier vystupuje v úloze člověka, který urovnává de Gaulleovi cestu k moci.

Jsou činěny pokusy překroutit podstatu nastávajícího politického boje. Je to snaha Ramadierova, který prohlašuje: »De Gaulle nebo komunisté!« Na to odpovídáme: »Demokracie nebo reakce!«

Nemůže být demokracie bez komunistů. Naší taktikou je, abychom sjednotili všechny demokratické síly, vystupující na obranu národních zájmů, shromáždili všechny živly znepokojené aktivitou de Gaulla.

Ve skutečnosti však otázky vnitropolitické jsou nyní určovány ve Francii problémy zahraničně politickými. Za každým krokem vlády lze rozeznat nátlak amerických imperialistů, kteří si vynutili vyhnání komunistů z vlády, aby zesílili své panství nad naší zemí.

Tato politika ustavičného vměšování se amerického imperialismu do věcí Francie nebyla námi dostatečnou měrou odhalena. Od chvíle, kdy zásahem amerických imperialistů byla naše strana odstraněna z vlády, měli jsme uskutečňovat politiku silné opozice k Ramadierově vládě. To by nám bylo umožnilo upozornit masy na těžkou situaci, ve které se ocitla naše země, a na nesnesitelný nátlak zvenčí.

Kdybychom byli počátkem května zaujali toto stanovisko, mohli jsme překonat kolísání a nejistotu, které se projevíly později ve vedení masového hnutí.

Naš Ústřední výbor poukázal na tyto slabiny a určil linii naší strany, vyzval ji, aby se postavila do čela hnutí mas a použila všech prostředků k politickému uvědomování tohoto hnutí.

Máme před sebou velmi důležitou otázku sjednocení širokých mas, aby bylo zabráněno uskutečňování politiky vnitřní reakce, směřující k likvidaci národní nezávislosti, politiky, uskutečňované pod vedením socialisty Ramadiera. Politika Ramadierova byla předmětem četných kritických projevů na nedávném sjezdu socialistů v Lyonu. Nutno však zdůraznit, že tato kritika se nedotýkala základních otázek, obrany svrchovanosti a nezávislosti Francie. Mezi vůdci socialistické strany se neprojevuje ani nejmenší vůle hájit národní zájmy země a politika podržování americkému imperialismu je vydávána za výraz progresivního »internacionalismu«.

Rozvíjíme boj za záchranu země před područím amerických trustů a doufáme, že najdeme spojence mezi prostými členy socialistické strany a v řadách středních funkcionářů. Najdeme i jiné spojence, neboť je nesporné, že francouzský národ, jako jiné národy, se nikdy nesmíří s jářmem otroctví.

Síly naší strany po jisté stagnaci rostou, nikdo nemůže popřít, že naše strana má velký vliv na masy. Naše strana je si vědoma své odpovědnosti vzhledem k úloze, kterou Francie může mít v oblasti mezinárodních vztahů.

Naš Ústřední výbor na svém posledním plénu se usnesl zesílit boj na ideologické frontě. Bylo usneseno zlepšit práci stranických organizací a zvyšovat politickou úroveň členstva strany zejména zesílením kritiky a sebekritiky.

Byla také schválena opatření ke zlepšení našich časopisů a novin, k rozmnožení a zlepšení našeho tisku. Je organizováno soustavnější politické školení našich vůdčích kádrů a především členů Ústředního výboru.

Komunistická strana Francie, semknutá kolem svého vedení v čele s Mauricem Thorezem, učiní tedy vše potřebné, aby mohla splnit úkoly očekávající stranu.

Schvalujeme návrhy, podle kterých má být zřízen kontakt mezi komunistickými stranami, a mohu vás ujistit, že francouzští komunisté, vědomi si své úlohy ostražitých obránců svrchovanosti a nezávislosti Francie, budou pod praporem Marxe-Engelse-Lenina-Stalina na výši situace.

Rudolf Slánský:

O činnosti Komunistické strany Československa od osvobození země

Československo bylo poslední zemí, osvobozenou od fašistického jařma. Osvobození Prahy Sovětskou armádou bylo dokončeno, jak známo, 9. května 1945, v den vítězství nad Německem.

Po vyhnání německých uchvatitelů přikročilo Československo k uskutečnění řady podstatných přeměn v politickém a hospodářském životě země. Soudruh Gottwald označil tyto přeměny jako národní a demokratickou revoluci.

Na rozdíl od národní revoluce r. 1918, která probíhala pod vedením buržoasie a vedla k utvoření buržoasního československého státu, byla národní a demokratická revoluce tentokrát uskutečňována pod vedením dělnické třídy a pracujícího lidu, jež měly zájem na tom, aby lid provedl tuto revoluci co nejdůsledněji. V průběhu revoluce zmocnila se dělnická třída řady klíčových posic. Zároveň je třeba poznamenat, že některá opatření dělnické třídy překročila rámec národní a demokratické revoluce. Jako výsledek těchto přeměn v Československu byl vytvořen režim, který se u nás nazývá režimem lidové demokracie.

Československo je poměrně vysoce vyvinutou průmyslovou zemí. V době okupace vzrostl jeho průmyslový potenciál ještě více. Početní síla dělnické třídy je značná. Komunistická strana po osvobození země od fašistického jařma vyrostla jako masová strana a má (koncem září) 1,172.000 členů *). Komunistická strana má pevnou většinu mezi dělnickou třídou a je také nejsilnější stranou na venkově.

Vedoucí úloha komunistů v národní frontě a ve státu se zakládá na síle vlivu komunistické strany a na její autoritě v lidu. Komunistická strana je ze všech politických stran jedinou, která

*) 1. února 1948 dosáhl počet členů KSČ již 1,354.601. — Red.

nejenom nemá žádnou odpovědnost za mnichovskou kapitulaci, nýbrž byla také jedinou silou, která důsledně bojovala proti mnichovské politice. Byla hlavní vedoucí a organisující silou národního odporu. Téměř polovina z předválečného počtu členů strany padla v boji za svobodu národa proti německo-fašistickým okupantům. Komunistická strana byla také hlavní hnačí a vedoucí silou národní a demokratické revoluce, iniciátorkou strukturálních změn v uspořádání státu, organisátorkou Národní fronty a pak i řídicí silou poválečné rekonstrukce země.

Pro vůdčí úlohu komunistické strany v státě se vyslovil lid ve všeobecných demokratických volbách v květnu 1946. Komunisté obdrželi v celém Československu 38 procent hlasů (v Čechách a na Moravě přes 40 procent). V důsledku těchto voleb v červenci 1946 byla ustavena nová vláda Národní fronty, jejímž předsedou se stal soudruh Gottwald.

I.

Nová demokracie v Československu

Nový režim byl vytvořen v květnu 1945 na základě t. zv. košického programu, jehož iniciátorem byla komunistická strana. Tento program byl podepsán všemi stranami Národní fronty.

Na VIII. sjezdu Komunistické strany Československa soudruh Gottwald, když charakterisoval nastalé vnitropolitické změny, uváděl, že klika zrádcovské velkoburžoasie byla odstraněna od vedení státního a národního života a veškerá státní moc přešla do rukou Národní fronty, která je politickým výrazem svazku dělnictva, rolnictva, živnostníků a inteligence.

Byly zakázány fašistické, zjevně reakční strany, které sloužily Hitlerovi a rdousily národní svobodu lidu a nezávislost státu. Agrární strana, t. zv. Národní sjednocení, Hlinkova strana na Slovensku a některé jiné fašistické a reakční skupiny.

Národní fronta v Čechách a na Moravě se skládá ze čtyř stran: komunistické, sociálně - demokratické, národně socialistické a katolické »lidové« strany. Na Slovensku se Národní fronta dříve skládala ze dvou stran: komunistické strany a t. zv. demokratické strany. Později se utvořily ještě dvě malé strany, které také vstoupily do Národní fronty. Je to sociálně-demokratická strana a t. zv. »strana slobody«.

Avšak Národní fronta má širší základnu. Může se opírat nejen o politické strany, nýbrž také o jednotné odbory, jednotný

svaz zemědělců, svaz mládeže, sjednocené družstevní hnutí a o jiné organizace pracujícího lidu.

Na základě košického programu byla uskutečněna v politickém a hospodářském životě země tato opatření:

1. Vytvoření národních výborů jako orgánů státní správy.
2. Znárodnění velkopřemyslu a peněžnictví.
3. Vystěhování Němců.
4. Pozemková reforma a provádění nové politiky na venkově.
5. Nová úprava vzájemného vztahu Čechů a Slováků na základě rovnoprávnosti.

Národní výbory

Důležitou oporou nového demokratického režimu jsou národní výbory. Vznikaly již v průběhu národně-osvobozeneckého boje jako nelegální lidové orgány. Na návrh soudruha Gottwalda vydala již londýnská vláda dekret o národních výborech jako orgánech státní správy místní, okresní a zemské. Po osvobození země od fašistických uchvatitelů sehrály tyto výbory velikou úlohu ve výstavbě nového státního aparátu. Jmenovaly své zmocněnce v továrnách, organizovaly zásobování, podřizovaly se jim orgány bezpečnostní a státní aparát na území jim vymezeném.

Národní výbory nahradily dřívější systém okresních hejtmanů a zemských presidentů, kteří byli reakcionáři. Národní výbory jako lidové zastupitelské orgány mají výkonnou moc, provádějí zákony, vydávají směrnice a kontrolují státní úředníky v četných oblastech činnosti: v bezpečnostních orgánech, v zemědělské politice, v otázkách zásobování a kontroly cen, místního průmyslu, obchodu a živnosti.

Strana má v národních výborech pevné posice: všichni tři předsedové zemských národních výborů jsou komunisté, ve 163 okresních národních výborech je z předsedů 128 komunistů (80 procent). V 11.512 místních národních výborech je z předsedů 6.350 komunistů (57 procent). Téměř 140.000 komunistů pracuje v národních výborech a jejich komisích. Učí se ve výborech spravovat státní věci, jsou představiteli širokých lidových mas.

Národní výbory jsou povinny podle zákona podávat zprávu voličům za každého půl roku své práce. Plenární schůze národních výborů jsou veřejné.

System národních výborů dává nový ráz státnímu uspořádání Československa. Ačkoliv tento systém neřeší plně otázku zrušení vlivu staré byrokracie, přece jen značně omezuje tento vliv a staví nejnižší státní aparát pod každodenní kontrolu lidu. Na rozdíl od formální parlamentní demokracie, kde parlament schvaluje zákony, kdežto výkonná moc je plně v rukou byrokracie, je v naší zemi výkonná moc u nižších orgánů v rukou národních výborů, které jsou lidovými zastupitelskými orgány.

Znárodnění velkopřemyslu a peněžnictví

V říjnu 1945 byl vydán zákon o znárodnění velkopřemyslu a peněžnictví. V souvislosti se znárodněním se rozvinul ostrý boj. Určité kruhy bojovaly proti znárodnění, odůvodňující to tím, že znárodnění nemá být provedeno rázem, nýbrž po etapách, že je třeba nejdříve znárodnit lázně a léčebné prameny, potom doly atd. Bylo jasné, že tyto kruhy fakticky chtějí zachránit velkopřemysl před znárodněním. Národní socialisté byli vůbec proti znárodnění bank.

Naše strana, opírajíc se o podporu mas, a především o sjednocené odbory, dosáhla toho, že znárodnění bylo uskutečněno nikoliv po etapách, nýbrž naráz. Byly znárodněny všechny banky, všechny t. zv. obchodní pojišťovny, všecken velkopřemysl. Znárodněný sektor měl kolem 61 procenta dělníků a úředníků celého průmyslu. Letos na jaře bylo přijato usnesení, aby podniky, konfiskované Němcům a zrádcům, kterých se netýkaly dekrety o znárodnění, byly připojeny hlavně ke znárodněným podnikům. V důsledku toho činí počet dělníků a úředníků znárodněného sektoru na 66 procent dělníků celého průmyslu, a pokud jde o rozsah výroby, vyrábí znárodněný sektor přes 75 procent produkce celého průmyslu. Prakticky je úplně znárodněn důlní, hutnický a energetický průmysl. V lučebním, kovodělném a strojírenském průmyslu bylo znárodnění provedeno přibližně ze tří čtvrtin. Neznárodněný sektor má značný rozsah v průmyslu potravinářském, mlynářském, dřevařském a textilním. V průmyslu stavebních hmot převládá soukromý sektor. Znárodnění dalo reálnou ekonomickou základnu nové demokracii jako státu nového typu, kde hlavní výrobní prostředky byly odňaty velkoburžoasii a odevzdány státu.

Znárodnění průmyslu usnadnilo rychlou likvidaci následků okupace v hospodářství země. Ačkoliv důsledky německé okupace nebyly pro československé hospodářství tak těžké jako pro

některé jiné země, zůstalo u nás 400 miliard nekrytých bankovek, měli jsme nedostatek surovin, měli jsme rozbořené velké závody. Strana byla nucena rozvinout boj za zdoání velkých hospodářských obtíží, nedostatku uhlí, nedostatku pracovních sil v různých odvětvích. Byli jsme nuceni pomáhat novým nezkušeným lidem v hospodářských institucích, aby se učili překonávat obtíže. Reakce se pokoušela rozdmýchat nespokojenost v souvislosti s měnovou reformou a těžkou zásobovací situací v zemi. Všeemožně šířila názor, že malé soukromé podniky pracují lépe, a že znárodněný průmysl utrpí bankrot.

Avšak strana se nezalekla obtíží. Obrátila se k lidu, organizovala dobrovolnické brigády pro obnovu továren rozbořených bombardováním, poslala brigády do dolů, na stavby, k nakládání vagonů, do závodů, kde vznikal nedostatek pracovních sil. Začala organisovat soutěžení a podnítila veliký pracovní rozmach. Komunisté byli v práci příkladem ostatním. Pražská stranická organisace za jednu neděli zmobilisovala 100.000 svých členů na práci pod heslem:

»Milion pracovních hodin republice!«

Tak jsme postupně rozvínovali a zvedali výrobu, dávali na trh stále více zboží.

Počátkem r. 1946 z iniciativy strany byl podán návrh na vypracování **dvouletého plánu**. Po květnových volbách byl tento plán uzákoněn. Dvouletý plán není všeobecným plánem, plánuje jen nejdůležitější sektory národního hospodářství. Vytyčuje úkol zvýšit průmyslovou výrobu do konce r. 1948 na 110 procent proti předválečné úrovni; v některých odvětvích velkopřůmyslu na 130 procent a 140 procent. Splnění dvouletého plánu má zvýšit životní úroveň obyvatelstva o 10 procent v porovnání s předválečnou úrovní. Uskutečnění dvouletého plánu upevní hospodářskou základnu československé lidové demokracie — znárodněný průmysl.

Znárodněný průmysl pracuje nyní lépe, neboť nabyl určitých zkušeností. Ačkoliv znárodněný průmysl utrpěl velké škody, jelikož nálety anglo-amerických letadel před samým koncem války byly zničeny celé závody (Škodovy závody v Plzni, Baťa ve Zlíně, Českomoravská-Kolben-Daněk v Praze) a bylo třeba od samého počátku velkých kapitálových investic, již v prvním pololetí dvouletého plánu se stává náš znárodněný průmysl v mnohých odvětvích finančně aktivním.

Dvouletý plán v prvních osmi měsících byl splněn na 100 procent a průmyslová výroba dosahuje již 95 procent předválečné

úrovně (1937). Opoždujícím se úsekem je nyní hlavně průmysl stavebních hmot, kde sektor znárodněných podniků je nepatrný. Doufáme, že v příštím roce dohoníme zameškané. V hornictví a stavebnictví se stále pocituje nedostatek pracovních sil a hlavním problémem zde je vytvoření pracovních záloh.

Výsledky práce při splnění dvouletého plánu se již příznivě projevují v životní úrovni pracujícího lidu.

Vzestup průmyslové výroby za současného snížení výrobních nákladů umožnil letos na jaře snížení cen spotřebních předmětů. Tyto ceny byly sníženy pomocí t. zv. intervenčního fondu. Takto provedené snížení cen upevnilo svazek dělnictva a rolnictva, jelikož nesnížilo výkupní ceny zemědělských produktů, nýbrž byly sníženy ceny průmyslových výrobků, potřebných rolníkům (hospodářské stroje, pohonné hmoty, petrolej). Hospodářskou situaci obyvatelstva charakterisuje, že přes listkový zásobovací systém spotřební dávka na jednu osobu u brambor, cukru, masa, dále u obuvi je již větší než před válkou.

Spotřeba roste proto, že se nám podařilo zvýšiti reálnou mzdu dělnictva přibližně o 34 procenta v porovnání s r. 1939.

Základem naší úspěšné cenové politiky byla měnová reforma, provedená v listopadu r. 1945, čímž se nám podařilo nejenom udržet v rovnováze cenový a mzdový index, nýbrž i dosáhnout vzestupu průměrné mzdy na 397 procent (1939 — 100 procent), zatím co se index životních nákladů dělnické rodiny zvýšil jen na 286 procent.

Nyní následkem sucha se situace zhoršila. Sklizeň je značně menší než loni. Přestože nám pomáhá Sovětský svaz, jakož i Rumunsko a jiné země nové demokracie, přece jsou značné obtíže v zásobování obyvatelstva zemědělskými produkty. Jsme však přesvědčeni, že vláda zvládne tyto obtíže, že pokusy reakčních živlů a šmelinářů využívat těchto obtíží k obohacení se a vytvoření nespokojenosti v zemi budou zmařeny. Náš lid učiní vše, aby překonal tyto obtíže.

Hospodářské úspěchy jsou velmi účinným politickým činitelem v boji proti reakci. Ukazují, že nový režim dovede lépe řídit hospodářství, než kapitalisté. To všechno naplňuje pracující lid větší důvěrou ve vlastní síly.

Myšlenka znárodnění se těší velké popularitě v širokých masách. Lid chápe, že hospodářské úspěchy jsou výsledkem znárodnění a plánovitého hospodářství. Chápu to nejenom dělníci, jejichž životní úroveň je dnes vyšší než byla před válkou, avšak

také drobní a střední rolníci, jejich životní úroveň stoupla přibližně na předválečnou úroveň.

To všechno zužuje základnu reakce v masách.

Soukromokapitalistický sektor má dosud silné posice ve velkém a drobném obchodu.

Výkup obilí, mléka a jiných zemědělských produktů je uskutečňován z 90 procent zemědělskými družstvy. Některé znárodněné podniky mají svou síť maloobchodu, na př. továrna Baťa, která prodává všechny své výrobky (obuv a j.) ve svých vlastních prodejnách.

Ceny jsou regulovány státem. Stát určuje ceny, jak velkoobchodní tak i maloobchodní. To se týká všech товарů. Vzhledem k tomu, přesun části dodatečné hodnoty produkce do soukromokapitalistického sektoru je pod státní kontrolou. Letos na jaře podíl této dodatečné hodnoty produkce se zmenšil, jelikož velkoobchod musí platit dvě procenta do intervenčního fondu.

Všechna naše opatření, směřující k upevnění znárodněného hospodářství a k hospodářské konsolidaci země, jsou uskutečňována v ostrém boji proti reakci, která se úporně brání a nalézá podporu u reakčních sil uvnitř Národní fronty a ve státním aparátu.

Vystěhování Němců, pozemková reforma a nová zemědělská politika

Vystěhování více než 3 milionů Němců z Československa bylo věcí historického významu. Československý lid ví, že to bylo umožněno jen podporou Sovětského svazu a osobně soudruha Stalina při projednávání této otázky na postupimské konferenci.

Veškerá půda, která patřila Němcům, českým a slovenským zrádcům, byla konfiskována bez náhrady.

Od května 1945 bylo rozděleno 1.700.000 ha zemědělské půdy. Tuto půdu obdrželo přibližně 170.000 rodin, hlavně zemědělských dělníků a chudých rolníků. Nyní jsme dosáhli, že byl usnesen zákon o revisi první pozemkové reformy z r. 1920. Na základě tohoto zákona bude rozděleno dalších 500.000 ha statkářské a církevní půdy.

Naše strana věnuje velkou pozornost venkovu. Ačkoliv Československo je převážně průmyslovou zemí, žije v něm kromě dvou a půl milionu dělníků a úředníků téměř milion rolníků. Reakce chovala naděje, že rolnictvo se stane její oporou. Před rokem 1938 byli rolníci téměř úplně pod vlivem reakční agrární

strany. Komunistické straně se podařilo získat mezi rolníky velikou autoritu. Strana provádí takovou politiku, která pomáhá drobným a středním rolníkům. Zavedli jsme odstupňované ceny při výkupu zemědělských produktů u rolníků. Drobní a střední rolníci do 20 hektarů půdy dostávají nejvyšší výkupní ceny; rolníci od 20 — 50 ha dostávají nižší ceny a rolníci přes 50 ha ceny nejnižší. Rozdíl mezi těmito cenami představuje několik set milionů korun, kterých je používáno podle pokynů ministerstva zemědělství k vybudování mateřských školek, společných prádel, domů kultury na venkově, atd.

Letos na jaře byly z naší iniciativy sníženy ceny hospodářských strojů o 30 procent, pohonných hmot a petroleje pro rolníky o 40 procent, pracovní obuvi a oděvů o 20 procent. Rolníci dostávají stále větší množství hospodářských strojů; aby tyto stroje sloužily středním a drobným rolníkům, jsou organizovány státní a družstevní strojní stanice. Máme už 30 státních stanic a 258 družstevních. Do konce dvouletky má být zřízeno ještě 94 státních a družstevních stanic. Tyto stanice pracují za podmínek výhodných pro rolníky. Kromě toho bylo založeno 2.202 místních družstev k nákupu strojů. Během dvouletého plánu dostanou rolníci hospodářské stroje v hodnotě přes 2 miliardy korun.

Nedostatek pracovních sil v zemědělství překonáváme také pomocí dobrovolných brigád pro žňové práce a opravy strojů. Iniciátorkou při organizování brigád je komunistická strana. Tyto brigády značně přispívají k upevnění svazku dělnictva a rolnictva. Brigád se zúčastnilo letos téměř půl milionu lidí.

Podporujeme program zvláštních opatření, kterými se má pomáhat drobnému a střednímu rolnictvu. Ministerstvo zemědělství připravilo osnovy těchto zákonů, které předložilo k posouzení rolníkům:

1. Zákon o nové pozemkové reformě, který stanoví rozdělení všech pozemků o výměře přes 50 ha.

2. Zákon o reorganizaci výkupu a prodeje zemědělských produktů. Zákon stanoví, že výkup a prodej všech zemědělských produktů se má provádět jen prostřednictvím čtyř státních monopólních společností ve spolupráci se zemědělskými družstvy.

3. Zákon o demokratisaci zemědělských družstev. Má usnadnit vstup drobných rolníků do družstev a zvýšit jejich váhu a význam v orgánech družstevní správy.

4. Zákon o úvěru pro rolníky.

5. Zákon o jednotné zemědělské dani, která zmenší daňové břemeno drobných a středních rolníků.

6. Zákon o mechanizaci zemědělství, který usnadní úvěr na koupi strojů pro strojní stanice a družstva.

Nyní vzhledem k suchu jsme dali rolníkům doplatky na ceny obilí; kromě toho rezervujeme půl miliardy korun pro drobné rolníky, kteří mají málo tržního obilí anebo je vůbec nemají.

Taková je naše nová zemědělská politika. Skutky přesvědčujeme rolníky o správnosti nové cesty. To nám pomáhá úspěšně vésti boj proti reakci na venkově. Víme, že pozice reakce na venkově je ještě silná, a že ze statkářů se rekrutují nejzavilejší pomahači reakce, podpichující rolníky k sabotáži vládních opatření a vedoucí zběsilou protivládní agitaci. Boj proti reakci na venkově je zdoluhavým procesem.

Sektářský poměr části našich venkovských stranických organizací k středním a drobným rolníkům nám překáží při provádění naší zemědělské politiky. Snažíme se překonat tyto nedostatky, neboť víme, že správný poměr k rolníkům, upevnění svazku dělnictva a rolnictva je nejdůležitějším předpokladem dalšího upevnění nového režimu v Československu.

Situace na Slovensku

Červnové zasedání Ústředního výboru Komunistické strany Československa projednalo slovenský problém.

Podzemní fašistické hlinkovské organizace osnují spiknutí pod bezprostřední ochranou t. zv. demokratické strany, která ve volbách dostala přes 60 procent slovenských hlasů a těší se podpoře některých skupin katolického duchovenstva. Státní a hospodářský aparát se hemží reakčními elementy. Řádění benderovců usnadňuje cizím zpravodajským orgánům vésti podkopnou činnost nejenom proti Československu, nýbrž i proti všem zemím nové demokracie.

Státní uspořádání na Slovensku má nyní zvláštní ráz. Košický program vytyčil nové zásady svazku Čechů a Slováků. Slováci byli uznáni za svébytný národ a bylo stanoveno, že společný státní život se má uskutečňovat na základě rovnoprávnosti obou národů, při čemž byly zřízeny národní slovenské orgány: Slovenská národní rada a sbor pověřenců.

V červnu r. 1946, po volbách, podepsali slovenští představitelé dohodu, podle které byla stanovena podřízenost slovenských po-

věřenců ministrům a vládě Československé republiky. Avšak tato dohoda se v praxi neprovádí.

Poprava Tisa zasadila těžkou ránu reakčním živlům na Slovensku. Ihned po jeho popravě byla odhalena řada faktů, svědčících o protistátních spikleneckých akcích některých činitelů demokratické strany. Řešení slovenského problému naráží na obtíže, jelikož české reakční živly berou pod svou záštitu spiklence.

V souvislosti s odhalením nového spiknutí na Slovensku je třeba rozhodně odhalit nejenom slovenskou reakci, nýbrž i všechny ty, kdož ji chrání, kdož provádějí dvojakou politiku vůči slovenským protistátním živlům. Je třeba ukázat lidu na ty, kdož sabotují opatření proti protistátním živlům.

II.

Národní fronta a boj proti reakci

K vedení úspěšného boje proti reakci a k definitivnímu upevnění nového režimu je třeba upevňovat Národní frontu, jako svazek pracujícího lidu.

V procesu národní a demokratické revoluce byla zakázána řada zrádcovských reakčních stran, klika velkoburžoasie a statkářů byla odstraněna od správy státu. Avšak reakce nekapitulovala. Reakční síly se snažily vytvořit vlastní stranu, avšak později se vzdaly tohoto úmyslu a začaly pronikat do jednotlivých vládních stran.

Za předvolební kampaně v květnu r. 1946 počítala reakce s velkým úspěchem. Avšak volby přinesly velký úspěch naší straně, která obdržela 40 procent všech českých hlasů. Kdyby byli komunisté a sociální demokraté postupovali v dohodě ve všech otázkách, měli by v parlamentě většinu 154 poslanců ze 300.

V poslední době začala se reakce chovat drzeji. Činnost vlády byla bržděna, mnohé zákony, které jsme navrhovali, byly ve vládě značně měněny, zhoršovány, řada otázek zůstala nerozřešenou.

Letos v lednu soudruh Gottwald na zasedání Ústředního výboru komunistické strany vytyčil úkol rozhodnějšího boje proti reakci, při čemž poukázal na nutnost opírat se při odhalování reakcionářů o podporu pracujícího lidu a všech demokratických živlů.

Když se nedávno jednalo o doplatcích rolníkům k výkupním cenám zemědělských produktů v důsledku sucha, navrhovali komunističtí ministři, aby byl zvláštní daní postižen majetek milionářů. Proti tomu hlasovaly ostatní strany Národní fronty. Naše strana se rozhodla odhalit reakci před celou veřejností, ukázat prstem na jednotlivé strany Národní fronty, ve kterých se ukrývají reakcionáři, mobilisovat lid proti piklům reakce.

Po hlasování ve vládě jsme uveřejnili jména jedenácti ministrů, kteří hlasovali proti milionářské dávce. To vyvolalo bouřlivou odezvu ve veřejnosti. Továrny, odborové organizace, místní národní výbory a celé organizace jiných stran protestovaly proti ochráncům milionářů společně s námi. Představenstvo sociálně-demokratické strany začalo vyjednávat s představiteli naší strany a byla uzavřena dohoda o tom, že komunisté a sociální demokraté předloží společný návrh o zdanění milionářů.

Komunistická strana se snaží sjednotit skutečně demokratické a vlastenecké živly všech stran a tím upevnit Národní frontu. Předpokladem toho je, aby byli vyhnáni představitelé reakce ze stran Národní fronty.

Je třeba poznamenat, že ve vedoucích kruzích Národní fronty není jednoty. Oproti tomu stoupenci různých politických stran pracují svorně na vyplnění dvouletého plánu v továrnách, na venkově i ve městě, kde společně postupují. Myšlenka jednoty uchovala si zde svou mobilisující sílu.

Národní frontu nepředstavují jen politické strany; Národní fronta se opírá o mohutné sjednocené organizace: o odbory, které sdružují 2,200.000 dělníků a úředníků, o jednotný svaz mládeže, jednotné družstevní organizace, jednotný svaz zemědělců atd.

Tyto organizace, zejména odbory, mohou v budoucnu hrát aktivnější úlohu v Národní frontě, aktivněji pomáhati jejímu upevnění.

III.

Otázka stranické práce

Strana, která pracovala za německé okupace v hlubokém podzemí a ztratila 25.000 členů, mezi nimi své nejlepší střední a vedoucí kádry (v tom 42 soudruhů, členů Ústředního výboru), přistoupila po osvobození země od fašistických uchvatitelů

k praktickému vyřešení otázek výstavby strany v nových podmínkách.

Tři měsíce po osvobození počet členů strany vzrostl na půl milionu a za rok měla strana už přes jeden milion členů. Kromě toho má Komunistická strana Slovenska 180.000 členů.

Jaká je organizační výstavba strany?

Základní organizace jsou ustaveny v továrnách, ve městech a na vesnicích. Každý člen závodní organizace je zaregistrován také v místní organizaci (podle místa bydliště), aby se zúčastnil řešení místních otázek. Tím se zesiluje vliv dělníků v místních organizacích.

Druhým základem naší organizace jsou okresy, které odpovídají státnímu administrativnímu dělení. Dalším stupněm jsou kraje, které odpovídají volebním krajům.

Ústřední výbor strany má 101 člena a 33 náhradníků, z nichž je voleno předsednictvo o 14 členech. Jeho pomocným orgánem je politický a organizační sekretariát.

Důležitým činitelem organizační struktury naší strany je systém t. zv. desítkářů. Desítkář je pomocníkem výboru základní stranické organizace, je spojovacím článkem mezi výborem a členy strany a pomáhá jim při plnění stranických úkolů. Desítkář má na starosti 8—10 členů a plní tyto základní úkoly: informuje své členy o nejdůležitějších politických kampaních, oznamuje jim den stranických schůzí, vybírá od nich členské příspěvky, zajišťuje odběr stranického tisku. Systém desítkářů se dobře osvědčil a pomohl vytvořit aktiv funkcionářů v počtu 100.000—120.000. Kromě toho existují okrskoví důvěrníci, kteří mají na starosti 5—7 místních organizací, informují je o všech otázkách a pomáhají jim v práci.

Otevřeli jsme široce dveře do strany dělníkům, rolníkům, pracující inteligenci a pečlivě se snažíme, aby se do strany nedostali lidé, nezasluhující důvěry. Kdo chce vstoupit do strany, musí mít doporučení dvou členů strany a jeho přijetí je schválováno na stranické schůzi. Koncem roku 1946 byla provedena přeregistrace členů strany, byly vyměněny prozatímní legitimace strany za definitivní. Přeregistrace byla zakončena letos na jaře. Během přeregistrace byla provedena velká vnitrostranická práce. Byla přezkoušena práce a chování každého člena strany. Každý člen byl povinen vyplnit dotazník, který byl projednáván a zkoumán vedením organizace. Ze strany byli vyloučeni ti, kdož se prohřešili proti stranické disciplíně.

Předávání nových stranických legitimací bylo prováděno všude na stranických schůzích, kde po referátu o úkolech a úloze strany se členové zavazovali plnit svědomitě všechny úkoly, které jim ukládá příslušnost ke straně.

Přeregistrace upevnila stranu, byly vytvořeny předpoklady pro nové přijímání členů, k němuž jsme přikročili počátkem letošního roku. V prvních osmi měsících vstoupilo do strany 130.000 nových členů. V přijímání se pokračuje.

Do strany vstupují ve velkém počtu ženy (42.2 procenta) a mládež (47.7 procenta). Podle stáří je ve straně 17.4 procenta členů do 25 let a do 45 let 51.6 procenta.

Noví členové strany ještě neznají dějiny a tradice naší strany, málo znají učení marxismu-leninismu. Proto zvláště zdůrazňujeme význam stranického školení nejenom funkcionářů, nýbrž i všech členů strany. Pořádáme v základních organizacích pro všechny členy strany cyklus referátů, seznamujících s hlavními zásadami naší ideologie a naší politiky. Máme 10 stálých krajských škol, kde jsou školeny kádry pro práci v okresech a místních organizacích. Byla utvořena ústřední škola se šestiměsíčním během. Po ukončení školy jsou posluchači využiti na vedoucí práce v krajských výborech, jakož i v aparátu Ústředního výboru. Kromě toho jsme zorganizovali při ústřední škole řadu speciálních kursů pro novináře, pracovníky mládeže a ženského hnutí, pro okresní sekretáře, pro zemědělské funkcionáře atd.

»Dějiny Vsesvazové komunistické strany (bolševiků)« vyšly u nás nákladem 250.000 výtisků, životopis Stalinův v nákladu 80.000 výtisků, kniha soudruha Stalina »O Velké vlastenecké válce Sovětského svazu« v nákladu 98.000 výtisků, sborník článků a projevů soudruha Gottwalda v nákladu 70.000 výtisků. Máme Socialistickou akademii, která kromě vědecké práce pořádá pravidelné týdenní veřejné přednášky. O popularitě těchto přednášek svědčí, že za dva měsíce na sedmi přednáškách bylo přítomno 15.300 osob.

Pro naše funkcionáře je vydáván zvláštní časopis »Funkcionář«, časopis o otázkách mezinárodní politiky »Světové rozhledy«, nedávno začal vycházet theoretický časopis »Nová mysl«.

Ústřední orgán strany »Rudé právo« je největším listem v Československu. Vydáváme kromě toho čtyři krajské deníky a 22 týdeníků.

Ovšem na poli ideově-politického školení členů strany máme před sebou ještě nesmírnou práci.

IV.

Zahraníční politika

Válka, ve které byl rozdrčen německý a japonský fašismus, zesílila autoritu Sovětského svazu, který nesl hlavní břímě války, posílila pokrokové demokratické síly v Evropě. V řadě zemí nastolil lid nové, lidově-demokratické režimy. Toto vítězství pokrokových sil je trnem v oku mezinárodní reakci vůbec a naší reakci v Československu zvláště, která se snaží oslabit všemi silami frontu pokroku, dobýt zpět svých starých posic.

Československo jako nejzápadnější bašta nové demokracie je vystaveno zvláště silnému nátlaku amerického imperialismu a domácí reakce. Reakční živly útočí na spojení Československa se Sovětským svazem a ostatními slovanskými národy. Každou otázku zahraniční politiky je třeba řešit v ostrém boji proti domácí reakci. Tak tomu bylo v poslední době v otázce smlouvy s Polskem, kterou sabotovala reakce téměř rok, to bylo možno pozorovat v otázce t. zv. »Marshallova plánu«, který reakce líčila jako záchranu pro československé hospodářství. Nutno zdůraznit, že slovanská politika nalézá mohutnou podporu v širokých masách českého a slovenského národa, které jsou prochnuty vděčností a láskou k Sovětskému svazu a vidí v něm svého osvoboditele.

Náš lid vidí a ví, že jedině politika Sovětského svazu odpovídá zájmům Československa, a s veškerou rozhodností odmítá snahy amerického imperialismu vzkrísit militaristické Německo, které by ohrožovalo samu existenci Československa.

Náš těsný svazek se slovanskými národy má velký význam pro československé hospodářství. Spolupráce se slovanskými zeměmi, vedoucími plánovitě hospodářství, zabráňuje, aby Československo bylo zataženo do hospodářské krise, hrozící západním kapitalistickým státům. Tak na př. hospodářská spolupráce se Sovětským svazem, Polskem, Jugoslavií, Bulharskem zajišťuje plnou zaměstnanost našich továren a rozvoj našeho zemědělství. Význam, jaký mají pro nás dlouhodobé smlouvy, je patrný z toho, že nyní v době neúrody dostáváme od Sovětského svazu 200.000 tun obilí a 200.000 tun krmného obilí *), zatím co západ nám dává jen sliby.

Naše politika přátelství se slovanskými zeměmi je jedinou pevnou, skutečnou zárukou pokojné budoucnosti, svrchovanosti

*) Později byla tato pomoc zvýšena o dalších 200.000 tun chlebového obilí.
— Red.

a nezávislosti Československa. O tom znovu nedávno mluvil soudruh Gottwald a uvedl, že zrádcem vlasti je každý, kdo v té či oné formě pomlouvá naše slovanské spojence a pokouší se oslabit náš svazek s nimi.

* * *

V závěru bych chtěl zdůraznit, že vítáme iniciativní návrh polských soudruhů, kteří nám umožnili sejít se zde a vyměnit si názory o politických otázkách.

Zejména vítáme návrh, aby byly nalezeny formy těsnější spolupráce komunistických stran.

Boj proti reakčním silám v Československu není ještě skončen. Čeká nás ještě úporný a těžký zápas. Reakce se opírá nejenom o své vnitropolitické zálohy; je spjata především s americkou a anglickou reakcí a jejími útočnými plány.

Na poli zahraniční politiky pokouší se reakce změnit orientaci československého státu, porušit spolupráci slovanských národů a států nové demokracie. V souvislosti s růstem útočnosti anglo-amerických válečných paličů, v souvislosti se zesílenou přípravou nové války, nutno předpokládat, že takové pokusy se budou zesilovat.

Na poli vnitřní politiky se pokouší reakce způsobit v zemi chaos a hospodářský rozvrat, izolovat komunisty, dát dohromady protikomunistický a současně protidemokratický blok.

Avšak střízlivé zhodnocení reálných sil svědčí o tom, že nejenom je možno úspěšně bojovat proti těmto reakčním plánům, nýbrž je také zmařit.

Vždyť komunisté v tomto boji nebudou mluvit jenom svým jménem, nýbrž budou hájit celý národ, jeho stěžejní národní zájmy, bezpečnost a nezávislost Československa proti nebezpečí obrody německého imperialismu. Náš lid chápe, jaký význam má pro jeho osudy stalinská zahraniční politika Sovětského svazu — politika míru, bezpečnosti a rovnoprávnosti národů, politika rozhodného odporu proti válečným paličům.

Náš lid také chápe, že součástí plánů reakce je vrácení znárodněného průmyslu, bank a dolů cizím i domácím kapitalistům a bankéřům. A lid, který již pocítil výsledky nové lidově demokratické cesty, který si uvědomil své vlastní síly, nikdy to nepřipustí.

Zostření mezinárodní situace, rostoucí boj mezi silami míru a silami války, bude urychlovat proces nové diferenciacie sil uvnitř stran Národní fronty. S námi jistě půjdou všechny de-

mokratické živly ve všech stranách Národní fronty. Bude třeba vyhnat reakční síly z Národní fronty a tím upevnit jednotu lidu. Ve svém boji se můžeme opírat o většinu dělnické třídy a o svazek dělnictva s rolnictvem, který i nadále budeme upevňovat.

Na těchto cestách dosáhneme zesílení posic dělnické třídy, upevnění režimu nové demokracie a navždy pohřbíme naděje mezinárodní i domácí reakce, která se pokouší podřídit Československo svému vlivu.

M. Djilas:

Otázky organizační práce Komunistické strany Jugoslavie

Komunistická strana Jugoslavia se rozvíjela v podmínkách těžkého nelegálního boje, ozbrojeného povstání a napjaté práce při výstavbě a obnově zničené země.

V cizině se často myslí, že jedině válečné a některé zvláštní příznivé politické podmínky v souvislosti s okupací země přispěly k tomu, že Komunistická strana Jugoslavie dosáhla tak velkých úspěchů.

To je však nesprávné. Jako pro každou revoluci, tak i pro revoluci v Jugoslavii bylo třeba určitých historických podmínek. Aniž je budu podrobně rozbírat, chci jediné zdůraznit: Ať už byly okolnosti jakkoli příznivé, samy o sobě, jak známo, nestačí k vítězství pracujícího lidu, neexistuje-li revoluční, dobře organizovaná strana, schopná vésti lid do boje. V Jugoslavii byla právě taková strana, dobře organizovaná a ideologicky zcela připravená, pevně se bila s nepřáteli — fašistickými okupanty a jejich pomahači. Roku 1941, když Hitler okupoval Jugoslavii, byla Komunistická strana Jugoslavie ideologicky i politicky jednotnou stranou, dobře organizovanou a očištěnou od cizích živlů. Vedení strany v čele se soudruhem Titem, jak vyplývá ze stranických dokumentů, uveřejněných v oné době, si zcela jasně uvědomovalo sílu a organizovanost strany, uvědomovalo si, že strana bude s to splnit daný jí těžký úkol. A opravdu. zásluhou své semknutosti a ideové zocelenosti rozvinula Komunistická strana Jugoslavie ihned po okupaci země lidové ozbrojené povstání jako jedinou účinnou metodu boje v podmínkách války.

Což by mohla naše strana bez jakéhokoli kolísání v řadách členstva, bez jakékoli materiální pomoci zvenčí zahájit a vésti ozbrojené povstání v nejtěžších podmínkách čtyřletého boje, kdyby nebyla důkladně organizována, ideologicky i politicky silná a připravená? Je zcela pochopitelné, že takový boj mohla vést a řídit jediné strana, která byla organizačně a ideologicky

dosti silná a která byla dosti ukázněná. Komunistická strana Jugoslavie skutečně také byla takovou stranou.

Naše strana vstoupila do války po dvacetileté nelegální, podzemní práci. Na počátku, jakož i v průběhu války ve straně nebylo kolísání. Ve straně nebyly žádné protistranické skupiny. Nepřihlížíme zde k jednotlivcům nebo k některým případům, které nemohly ovlivnit ani život a rozvoj strany, ani splnění jejích úkolů. Ústřední výbor rychle přizpůsobil veškerou činnost strany potřebám války, stanovil, že ozbrojený boj proti okupantům je »nejpřednějším a nejdůležitějším úkolem« (Tito). Stranické organizace se skutečně rychle přeorientovaly a přikročily k vytváření partyzánských oddílů. Po celé Jugoslavii se rozvinulo pod vedením komunistické strany ozbrojené povstání proti okupantům a jejich pomahačům.

Díky správné politické orientaci strany, díky pevné linii ozbrojeného boje proti okupantům byly řady strany přes nesmírné ztráty rychle doplňovány novými bojovníky a novými kádry. Strana stále více podchycovala masy, získávala je pro ozbrojený boj a tak mohla přistoupit k vytváření orgánů lidové moci zdola, k rozšíření a upevnění organizací Lidové fronty.

Komunistická strana Jugoslavie se stala skutečně bojovou stranou, předvojem lidových mas proto, že vždy za všech podmínek se neochvějně řídila organizačními zásadami bolševismu, aplikovala v boji tvůrčím způsobem veliké zkušenosti výstavby strany.

Komunistická strana Jugoslavie kladla vždy přísné požadavky na ty, kdož vstupují do jejích řad. Touto zásadou se řídila vždy, a to jak v období nelegální činnosti, za války, tak i nyní, po osvobození země. Při přijímání do strany se velmi dbalo a dbá na to, aby každý nový člen byl prověřen v boji, aby byl morálně bezúhonný a oddán věci strany. Čekatelská doba je povinnou. Členem strany se může stát každý, kdo platí stanovený členský příspěvek, uznává program strany a aktivně pracuje v jedné ze stranických organizací. Strana je organizována podle zásady buněk v podnicích, na vesnicích, v institucích i v městských čtvrtích. Vedoucí orgány strany jsou voleny demokraticky. Ústřední výbor ani za války, ani později nebyl nucen činit nějaké zvláštní zákroky proti jednotlivým organizacím.

Komunistická strana Jugoslavie se skládá z národních komunistických stran, které jsou organizovány v jednotlivých republikách. Každá taková strana má své vedení, které se zaráveň podřizuje Ústřednímu výboru Komunistické strany Jugoslavie,

Jedině díky čistotě řad, díky vnitřní pevnosti a organisovanosti mohla naše strana semknout a sjednotit kolem sebe většinu lidu v takových masových organisacích, jako je Lidová fronta, Lidová mládež atd., a opřít se o ně ve své činnosti. Kdyby naše strana nebyla tak pevně organisována, byla by poražena při prvních těžkých okolnostech, nebyla by s to vytvořit pomocné masové organisace, organisovat masy a vésti je do boje.

Na počátku války měla naše strana kolem 15.000 členů, vyzkoušených v těžkém nelegálním boji a skvěle organisovaných. Z nich padlo za povstání kolem 80 procent. Ztráty mezi členy strany, přijatými za války, byly také velké. Přesto však strana ustavičně rostla. Za války (od ledna 1945) dosáhla přes 100.000 členů. V této době (v lednu 1945) řídila již armádu téměř o půl milionu mužů, milionové organisace Lidové fronty a mládeže, státní život na osvobozeném území, které tehdy zahrnovalo více než polovinu země. Tato fakta názorně ukazují, že Komunistická strana Jugoslaviie rostla ustavičně, bez skoků, ustavičně upevňovala a rozšiřovala své řady.

Bezprostředně před osvobozením a ihned po něm vzrůstala strana rychleji. Dnes má kolem 400.000 členů.

Jádro naší strany tvoří kádry, které prošly krutou školou povstání a čtyřleté války.

Sociální i národnostní složení strany je uspokojivé. Ve straně jsou zastoupeny všechny pracující vrstvy: dělnictvo, rolnictvo, lidová inteligence, jakož i všechny národnosti Jugoslaviie. Uspokojivý je také počet žen a kandidátů strany. Ideologická a politická práce je povinností všech členů strany. Strana má šest středních a jednu vysokou (dvouletou) stranickou školu a větší počet kursů a seminářů.

Komunistická strana Jugoslaviie se opírá o masové politické a jiné organisace.

Zde nutno především vyzdvihnout Lidovou frontu, která se stala v Jugoslaviie lidovou v pravém slova smyslu. V této frontě se za války semkla nesmírná většina lidu — v boji proti fašistickým okupantům a vnitřní reakci, dnes pak, jak lze říci, v boji za výstavbu nové, socialistické společnosti.

Za války se Lidová fronta rozvinula v milionovou masovou organisaci, která sjednotila nejširší vrstvy lidu jak na osvobozeném území, tak i na území okupovaném. Do Lidové fronty vstoupila masová organisace žen (Protifašistická fronta žen), mládeže (Sjednocený svaz protifašistické mládeže Jugoslaviie, který se později rozvinul v organisaci Lidové mládeže Jugoslaviie) a o něco později, koncem války, i nově organisované jed-

notné odbory. Do Lidové fronty vstoupili také jednotlivě politické skupiny, jakož i jednotliví význační politici a kulturní činitelé.

Organisace Lidové fronty dole jsou jednodité. Na vesnicích, v továrnách i v městských čtvrtích jsou jednotné organisace Lidové fronty, t. j. není v nich žádných stranických skupin. Všichni členové Lidové fronty určitého území se scházejí na společných shromážděních a projednávají na nich různé otázky: politické, hospodářské, státní atd., nastiňují své úkoly, vyplývající z těchto otázek.

Komunistická strana Jugoslaviie používá v Lidové frontě takových pracovních forem, které všemožně přispívají k upevnění Lidové fronty jako jednotné masové politické organisace, o kterou se strana především opírá při uskutečňování svého programu. Soudruh Tito ve svém referátu na II. sjezdu Lidové fronty zvlášť zdůraznil vedoucí úlohu strany v Lidové frontě, jakož i fakt, že v podstatě je program strany programem Lidové fronty.

V souvislosti s tím vzniká před stranou nová perspektiva a úkol upevnit Lidovou frontu a využít jí jako hlavní organizační formy politické výchovy širokých mas. V souvislosti s tím bude nucena strana vyvinout ještě větší úsilí, aby organisace fronty byly ideologicky sjednocovány, politicky a organizačně upevňovány, aby se postupně měnily v jednotný mnohamilionový kolektiv, ve kterém zmizí nynější rozdíly. Je samozřejmé, že strana bude nucena řídit tento proces velmi obezřetně, nepředbíhat, nýbrž ustavičně jít v čele mas, všemožně pomáhat jejich dalšímu politickému růstu, přispívat k jejich všestrannému sjednocování v jednotné Lidové frontě.

Lidová fronta Jugoslaviie sehrála za války význačnou úlohu.

Úloha Lidové fronty v poválečné době při výstavbě nové společnosti se stává ještě významnější. Vzhledem k tomu si klade Komunistická strana Jugoslaviie za svůj nejdůležitější úkol ještě více upevnit Lidovou frontu politicky i organizačně.

Jak se upevnila Lidová fronta a jaký veliký význam má, ukazuje skutečnost, že má nyní podle počtu vydaných legitimací 4,200.000 členů. Do tohoto počtu není pojata organisace Lidové jugoslávské mládeže, která má 1,250.000 členů a je jako zvláštní organisace také členem Lidové fronty. Vezmeme-li proto v úvahu, že nebylo možno zaregistrovat všechny členy fronty, nutno se domnívat, že počet členů Lidové fronty Jugoslaviie činí kolem 7 milionů osob.

To je velká síla, s jejíž pomocí lze překonat všechny obtíže, stojící před námi na cestě boje za výstavbu nové země.

Dnes je Lidová fronta mobilisujícím činitelem v boji za uskutečnění pětiletého plánu. Je velmi vhodnou formou politické výchovy a masové politické práce.

Lze říci, že Lidová fronta je ukázněnou organizací, která přesně a bez kolísání uskutečňuje všechny úkoly, které stojí před jejím vedením.

Členem fronty může být každý, kdo pracuje v jedné z organizací fronty, není pošpiněn spoluprací s nepřitelem a svým chováním nepoškozují autoritu fronty. Nejsou stanoveny ani ideologické, ani náboženské, ani žádné jiné překážky k vstupu do Lidové fronty.

Druhou masovou organizací je Lidová mládež Jugoslaviie. Tato organizace vznikla ze Sjednoceného svazu protifašistické mládeže Jugoslaviie, jako její vyšší forma. Hlavní zásady organizace Lidové mládeže jsou stejné jako zásady Lidové fronty, jediné s tím rozdílem, že nyní je Lidová mládež organizačně pevnější a stabilnější.

Je třeba se zvláště zmínit o odborech, které mají 984.200 členů a zahrnují 80 procent všech dělníků a úředníků. Odbory mají významnou úlohu ve zvýšení pracovního elánu, v zavádění pořádku při práci, v boji za vyplnění plánu a vůbec ve zvyšování hospodářské i kulturní úrovně země. V jugoslávských odborech nejsou žádné vážnější směry, které by byly nepřátelské zájmům dělnické třídy, t. j. směry, které by se stavěly proti linii komunistické strany v činnosti odborů. Nynější jugoslávské odbory jsou výrazem úplné jednoty a bojového vzruchu dělnické třídy a pracujících mas Jugoslaviie.

Ve své práci se opíráme také o masovou organizaci žen (Protifašistická fronta žen), která měla značný význam za války, zejména v boji za uspořádání zázemí a za pomoc armádě, jakož i po válce, v boji za obnovu zrušované země.

Nakonec nutno se zmínit o nedávno ustaveném Svazu bojovníků osvobozené války jako o jedné ze zvláště významných organizací, jejímž úkolem je střežit a rozvíjet vymoženosti velkého národně-osvobozené války.

Celý státní aparát nové Jugoslaviie byl vytvářen zdola, v procesu ničení starého státního stroje shora dolů. Místo rozbitého starého aparátu byl vytvořen nový, demokratický stát na základě lidových výborů a jiných zastupitelských lidových orgánů pro Lidovou Skupštinu.

Všechny tyto otázky bylo nutno vyzdvihnout proto, aby byla objasněna skutečná organizační struktura naší strany a její úloha ve vedení mas v nové Jugoslavii.

Máme-li mluvit o našich organizačních nedostatcích, je třeba se zejména zmínit o nedostatku odborníků a ideologicky vyzkoušených kádrů.

Přestože inteligence v obrovské většině má kladný poměr k novému režimu v Jugoslavii, určitá část se stále nemůže plně smířit s nynějším stavem. Budeme nuceni, zejména v souvislosti s hospodářskými úkoly, překonat i tuto překážku.

Členové strany, byť i vyhovují v hlavní věci — pokud jde o oddanost a bojovou pohotovost — jsou dosud v dosti značné míře ještě mladí s hlediska délky členství ve straně a jsou na poměrně nízké ideologické a politické úrovni. Tím se také objasňuje, že dole dochází někdy k přehmatům, a to buď jsou zkrucována jednotlivá státní opatření, anebo se zachází ohleduplně s nepřáteli lidu. Stranické vedení ustavičně bojuje proti takovým zjevům a napravuje různé chyby.

V oblasti kulturního života se nám podařilo usměrnit některá odvětví správnou cestou, vyhledat a organisovat zdravé, byť ideologicky nedosti zkušené síly. Avšak na vědecké a filosofické frontě je naše práce, abych tak řekl, v zárodečném stavu. Máme dosud velmi málo těchto kádrů, které by ve školách a na univerzitách správně objasňovaly vědecké, filosofické otázky. Pro nedostatek kádrů pracují na mnohých místech v těchto oborech živly nám cizí a dokonce nepřátelské. Učinili jsme ovšem celou řadu opatření, abychom zlepšili tento stav. Avšak rychlé výsledky nelze bohužel očekávat, zejména proto, jelikož jsme měli velké ztráty mezi vedoucími funkcionáři a nejlepší, politicky vyzkoušené kádry byly nuceny zaujmout vedoucí místa ve státním i hospodářském životě.

Bohaté ideové a organizační zkušenosti, nahromaděné Komunistickou stranou Jugoslaviie, jsou nám pevným základem k ještě pevnějšímu sjednocení veškerého pracujícího lidu v boji za skutečnou lidovou demokracii, za socialismus.

V. Červenkov:

O práci Bulharské dělnické strany (komunistů)

V průběhu více než dvou desetiletí vedla naše strana v hlubokém podzemí nepřetržitý hrdinný boj proti fašismu. Přes nesmírné oběti a ztráty, zejména v řadách vedoucích funkcionářů, dovedla naše strana udržet spojení s nejširšími lidovými masami, získat zkušenosti ze svého boje, překonat právě oportunistické a levě sekretářské úchytky. Upevňovala se politicky, takticky a organizačně jako revoluční strana, shromažďovala kolem sebe skutečně demokratické síly v zemi a tak připravila a úspěšně uskutečnila svržení fašistické diktatury a nastolení lidové moci.

Rozhodující význam v bolševickém vývoji strany měla skutečnost, že po fašistickém převratu v červnu r. 1923, ačkoliv se dopustila v době tohoto převratu velmi vážné chyby zachováním neutrality v době, kdy v zemi se rozmáhala občanská válka, dovedla strana nalézt v sobě sílu a smélost napravit v praxi tuto chybu, vyzvat masy k ozbrojenému povstání proti fašismu v září r. 1923 a postavit se do čela tohoto povstání. Záříjové povstání r. 1923, třebaže bylo poraženo, mělo mimořádný význam pro další osudy země v tom smyslu, že upevnilo svazek dělníků a rolníků a vytvořilo hlubokou propast mezi pracujícím lidem a fašismem, kterou nemohl přes všechny snahy fašismus zahladit během dvaceti let.

Druhá světová válka zastihla naši stranu jako zocelenou bojovou stranu a jedinou organisovanou sílu v zemi, schopnou postavit se do čela a vésti bulharský lid do boje proti německým uchvatitelům a jejich agentům v podobě vládnoucí kliky. V zimě r. 1940—41 vedla naše strana široké lidové hnutí, které se dožadovalo uzavření smlouvy o přátelství a neútočení mezi Bulharskem a Sovětským svazem.

Klika cara Borise a Filova zapojila 1. března 1941 Bulharsko k zemím Osy a ihned vpustila německá vojska do země. Pospíchala, aby se opřela o německou ozbrojenou moc, neboť se bála lidu a komunistické strany. Bulharští agenti německého impe-

rialismu rozšířili legerdu o německých »spojencích«, s jejichž pomocí prý Bulharsko uskuteční své odvěké tužby po »národním sjednocení«. Když bulharská vojska s požehnáním hitlerovských lupičů okupovala Macedonii, Thrakii a části Srbska, bylo to vydáváno právě za vytvoření »Velikého Bulharska«. Tímto pokřikem se Hitlerovi agenti v Bulharsku snažili obalamutit náš lid a odzbrojit jej morálně a politicky vzhledem k hitlerovské agresi. To dočasně zapůsobilo na některé vrstvy drobné buržoazie a inteligence. Vtržení německých vojsk do Bulharska nebylo provázeno rozbitím státního aparátu, zavedením čistě německých pořádků. Němci ve skutečnosti poroučeli v Bulharsku a přeměnili je v nástupiště pro vedení lupičské války proti Sovětskému svazu, Jugoslavii a Řecku, avšak své lupičství v zemi obstarávali rukama bulharských fašistických vládců. Tak na příklad dosti štědře platili za výrobky, kupované v Bulharsku, avšak všeobecně bylo známo, že peníze na to brali z Bulharské národní banky.

Naše strana se ostře postavila proti připojení Bulharska k zemím Osy, proti vpuštění německých vojsk do země a odsoudila tyto činy jako zradu životních zájmů země. Odhalovala lživost t. zv. »národního sjednocení« a vyzývala lid k sjednocení všech demokratických sil k obraně národní nezávislosti vlasti, do boje proti zatažení Bulharska do války.

Po zákeřném přepadení Sovětského svazu hitlerovským Němckem vyzvala naše strana dělníky, rolníky, živnostníky, vlastence v armádě, inteligenty oddané lidu do ozbrojeného boje proti hitlerovským uchvatitelům a jejich bulharským agentům, do boje, který ve svém vývoji musil vésti k lidovému ozbrojenému povstání, k svržení fašistické vlády, k vyhnání Němců ze země a ustavení lidové vlády.

Přes zběsilý vojenský a policejní teror začaly již r. 1941 vznikat jednotlivé partyzánské oddíly, záškodnické a bojové skupiny, skládající se převážně z členů strany a komso-molců. V letech 1941—1942 se však činnost partyzánských oddílů ještě široce nerozvinula.

Fašistická vláda, která měla dosud silný státní aparát a všechny ozbrojené síly, která si uvědomovala nebezpečí partyzánského hnutí, učinila nejkřutější opatření, aby je v zárodku potlačila. Věznice a koncentrační tábory byly přeplněny komunisty, soudy vynášely četné rozsudky smrti. Boj přesto trval dále. Strana rozvíjela partyzánské hnutí a sjednocovala demokratické síly ve společnou frontu boje proti německé útočnosti a fašismu. V létě r. 1942 z iniciativy soudruha G. Dimitrova,

byly položeny základy Vlastenecké fronty a byl uveřejněn její program, jehož hlavním cílem bylo nepřipustit, aby Bulharsko bylo zataženo do války proti Sovětskému svazu, a odtrhnout Bulharsko od zemí Osy. Program vyzýval ke svržení fašistické vlády a k vytvoření skutečně národní bulharské vlády, která by byla s to zajistit svobodu a nezávislost země. Z iniciativy komunistů byly ustavovány výbory Vlastenecké fronty, v jejichž místních organisacích měli převážnou většinu komunisté.

Přelom ve vývoji Vlastenecké války, ke kterému došlo ve veliké stalingradské bitvě, byl také přelomen ve vývoji odbojného hnutí v Bulharsku. V druhé polovině r. 1943 hnutí odporu sílilo; avšak teprve r. 1944 podchytilo širší masy, když jednotlivé partyzánské oddíly se sdružily v brigády. Země byla rozdělena na vojenská operační pásma, ve kterých již bojovaly velké partyzánské síly. Partyzánské hnutí řídil hlavní štáb, vedený význačnými stranickými funkcionáři, na příklad Christo Michajlovem (padl), Antonem Jugovem, Dobry Terpeševem a jinými. Síly ozbrojeného odporu natolik vzrostly, že se vůči nim ukázalo slabým vládní četnictvo, speciálně zformované k boji proti partyzánům a posílené pravidelnými vojenskými jednotkami. V téže době vznikla v zemi i síť výborů Vlastenecké fronty v čele s Národním výborem, do něhož vstoupili kromě komunistů také představitelé jiných demokratických organisací.

Na růst a rozvoj hnutí odporu v Bulharsku mělo velký vliv slavné osvobozené hnutí v bratrské Jugoslavii. Jugoslávští bojovníci byli příkladem pro naše partyzány.

Když Sovětská armáda dosáhla Dunaje a severo-východních hranic Bulharska a když Sovětský svaz vypověděl válku bulharské fašistické vládě, byl tím uspíšen výbuch lidového hněvu, připravovaný a řízený Bulharskou komunistickou stranou.

5.—6. září byly zahájeny hromadné stávky horníků, tramvajáků, textilních a jiných dělníků v průmyslových střediscích. Partyzánské oddíly scházely s hor a obsazovaly jednotlivá města. V noci na 9. září pod bezprostředním vedením hlavního štábu národně-osvobozené armády a pod všeobecným vedením ÚV Bulharské dělnické strany (komunistů) došlo v Sofii a v největších bulharských městech k vítěznému ozbrojenému povstání bulharského lidu, jehož výsledkem bylo svržení fašismu a nastolení moci lidu v podobě Vlastenecké fronty.

I.

Boj za moc lidu v Bulharsku.

9. září 1944 došlo v důsledku ozbrojeného lidového povstání k historickému převratu v celém vnitřním i zahraničně-politickém vývoji Bulharska. Došlo k radikální změně ve vzájemném poměru společenských sil a v jejich úloze ve státu, ve společenském, politickém, hospodářském i kulturním životě země. Státní moc byla vyrvána z rukou velkokapitalistických skupin, sjednocených kolem monarchie, těsně spjatých s německým imperialismem a přešla do rukou lidu, do rukou bojového svazku dělníků, rolníků, živnostníků a pokročilé inteligence, ztělesněného ve Vlastenecké frontě. V čele tohoto svazku byla komunistická strana. Tak se stala státní moc u nás mocí lidovou.

Vláda Vlastenecké fronty vyhlásila mobilisaci všech materiálů a morálních zdrojů země pro válku proti hitlerovskému Německu. Během osmi měsíců se bulharská armáda pod vedením Sovětské armády společně s národně-osvobozeneckou armádou bratrské Jugoslaviie bila za vyhnání německých vojsk z Balkánu.

9. září 1944 byly poraženy fašistické síly v Bulharsku. Velmi kladnou úlohu měly při tom speciálně ustavené lidové soudy. Byli zneškodněni nejnebezpečnější fašističtí zločinci a ostatní nepřátelé lidu. Pilíře monarcho-fašistické diktatury byly v podstatě likvidovány brzo po 9. září. Referendum, provedené po dvou letech, t. j. 8. září 1946, ve kterém 92 procent všech bulharských voličů se vyslovilo pro odstranění monarchie a vyhlášení Lidové republiky, pouze sankcionovalo faktickou likvidaci monarchie v zemi — tohoto nejnebezpečnějšího hnízda německých agentů.

Nová moc zasadila 9. září a v pozdějších týdnech zdrcující politickou ránu fašismu a reakci, rozdrtila jejich organisace, přesto však je nemohla zbavit hospodářské základny a plně se s nimi nevypořádala.

Reakce po první sondovala půdu v prosinci 1944 prostřednictvím známého doktora G. M. Dimitrova-Gemeto, chráněnce Anglo-Američanů, který byl za války v anglických državách na Středním východě. Když se vrátil po 9. září do Bulharska, stal se předsedou Zemědělského svazu a dosti neomaleně se pokusil postavit tento svaz proti komunistické straně. Pokoušel se vydat heslo o samostatné moci rolníků a o nutnosti zbavit komunisty rozhodujícího vlivu ve Vlastenecké frontě a ve správě

země. Skupina dr. G. M. Dimitrova-Gemeto zaujala poraženecké stanovisko k vlastenecké válce a pokoušela se působit v tomto směru. Bylo nutno učinit energická opatření, povolat masy do boje proti gemetovskému směru. První pokus reakce, podniknutý po 9. září 1944, vnesl rozkol do Vlastenecké fronty, do tohoto hluboce lidového hnutí, poštvat rolníky proti dělníkům, k tomu využít starého hesla Alexandra Stambolijského o samostatné rolnické moci, úplně a hanebně zkrachoval. G. M. Dimitrov-Gemeto uprchl do Ameriky, v čemž mu pomohl americký velvyslanec v Sofii Burns.

K novému, již vážnějšímu pokusu reakce o akci proti Vlastenecké frontě, došlo v létě 1945. Tento pokus souvisí s hrubým vměšováním se vlády USA a Anglie do vnitřních bulharských věcí. Na pokyn zvenčí se odštěpilo od Vlastenecké fronty reakční křídlo Bulharského zemědělské lidového svazu v čele s Nikolou Petkovem, jakož i reakční křídlo sociálně-demokratické strany. Tato dvě reakční křídla se ustavila v opozici a otevřeně se postavila proti Vlastenecké frontě ve všech otázkách — v otázkách zahraniční i vnitřní politiky. Oposice se všemožně snažila využívat dočasných obtíží v zemi a zejména dosud nepevného mezinárodního postavení nového Bulharska, při čemž se kryla demagogickými hesly o boji za demokracii a svobodu. Reakční opozici se podařilo ve volbách do Velikého lidového shromáždění získat 29 procent hlasů všech voličů. S tribuny Velikého lidového shromáždění začali její představitelé vésti ještě otevřenější boj proti Vlastenecké frontě, jasně vyzývali obyvatelstvo, aby neposlušalo nařízení vlády a zákonů, spojovali všechny své výpočty s nadějemi na pomoc zvenčí, na zásah západních států, hlavně Spojených států, do našich vnitřních věcí.

Naše strana jako nejaktivnější a hlavní síla ve Vlastenecké frontě, společně se svými spojenci vedla úporný boj o to, aby isolovala opoziční vůdce od masy voličů, kteří hlasovali pro jejich kandidátku. V tomto boji bylo dosaženo vážných úspěchů.

Bulharsko podepsalo mírovou smlouvu. Velká Británie byla nucena uznati nás de jure. Vládě Vlastenecké fronty se podařilo pomocí Sovětského svazu zachránit obyvatelstvo před hladem a přikročit k uskutečnění vážných reforem k provedení svého programu. Když výpočty oposice se beznadějně hrotily, když voliči, kteří hlasovali pro kandidátku opozičních vůdců, se postupně účastnili výstavby rozvinuvší se v zemi a tak v podstatě opouštěli opozici, dali se opoziční předáci cestou konspirace a sabotáže opatření lidové moci, cestou organisace reakčních spik-

nutí, aby vyvolali v zemi zmatek a tak vytvořili podmínky vnějšího zásahu.

Naše strana vychovávala masy k ostražitosti a mobilisovala je do boje proti sabotérům a škůdcům. Jedna po druhé byly odhaleny konspirativní organizace v armádě, jejichž nitky vedly do štábu Nikoly Petkova. Oposice se tedy odrodila a stala hnízdem spiklenců proti lidové moci, hnízdem zjevných agentů západního imperialismu. Bylo třeba ji bezpodmínečně a úplně rozdrtit a zničit v zájmu míru a demokracie v zemi i na Balkáně.

Rozdrčením Petkovovy oposice bylo ranou nejenom fašistickým a reakčním silám Bulharska, nýbrž i reakčním plánům anglosaských imperialistů v Bulharsku i na Balkáně. Bylo to nesporně vítězství Vlastenecké fronty a lidové demokracie, které bude mít příznivé výsledky v dalším demokratickém vývoji naší země. Toto vítězství však naprosto nesmí oslabovat ostražitost naší strany a Vlastenecké fronty, jelikož reakce u nás není ještě plně rozdrčena a zahraniční ochránci petkovovců dále provokují Lidovou bulharskou republiku.

Demokratická bulharská ústava, která za krátkou dobu bude definitivně schválena Velikým lidovým shromážděním, je výrazem hlubokých změn, ke kterým došlo v politické, sociální a hospodářské struktuře země svržením fašismu. Hlavní zásady nové ústavy byly zformulovány soudruhem Dimitrovem již před referendem, ve kterém se rozhodovalo o odstranění monarchie a vyhlášení Lidové republiky.

»Za prvé — pravil soudruh Dimitrov — nebude Bulharsko sovětskou republikou, nýbrž bude Lidovou republikou, ve které vedoucí úlohu bude mít obrovská většina lidu — dělníci, rolníci, živnostníci a lidová inteligence. V této republice nebude žádné diktatury, avšak v Lidové republice bude hlavním rozhodujícím činitelem většina pracujícího lidu, lidé společensky užitečné práce, a nikoli kapitalisté, ani menšina politicky i morálně shnilých buržoasních hořejších vrstev.

Za druhé, Bulharsko bude Lidovou republikou, ve které soukromé vlastnictví, získané prací, bude skutečně chráněno státní mocí proti vyžiračům a šmelinářům, ve které však velkokapitalistickému šmelinářskému soukromému vlastnictví nebude dovoleno odsuzovat pracující lid — dělníky, rolníky, živnostníky, úředníky a lidovou inteligenci — k hladu a bídě.

Za třetí, Bulharsko bude Lidovou republikou, která neponechá žádné možnosti k návratu hanebné minulosti: monarchismu, fašismu a velkobulharskému šovinismu, která vytvoří všecky nutné ústavní, politické, hospodářské, materiální a kulturní zá-

ruky pro rozvoj naší země cestou pokroku až do zničení jakékoli vykořisťování člověka člověkem.

Za čtvrté, Bulharsko bude Lidovou republikou, svobodným a nezávislým státem se svou národní a státní svrchovaností. Nebude tancovat podle píšťaly různých kapitalistických koncernů a trustů, které chtějí zotročit politicky i hospodářsky malé národy.

Za páté, Bulharsko bude Lidovou republikou — činitelem slovanské jednoty a bratrství proti jakékoli možné útočnosti. Nebude nástrojem protislovanské a protisovětské politiky, vedoucí k nepřátelství mezi národy.

Za šesté, Bulharsko bude Lidovou republikou, která společně s jinými demokratickými svobodmilovnými národy bude pevným činitelem míru a demokracie na Balkánu a v Evropě, nebude nástrojem vojenských dobrodružství a útočných válek.«

II.

Hospodářský vývoj země.

Nejvážnějším problémem, před kterým stála od počátku vláda Vlastenecké fronty, byla obnova hospodářství země, vypleněného Němci. Nejde tu ovšem o prostou obnovu hospodářství, nýbrž o jeho obnovu a další rozvoj na nových demokratických základech. Základem hospodářské politiky Vlastenecké fronty je zásada spojování a kombinace vývoje státního, družstevního a soukromého sektoru hospodářského života země (při čemž přednost a vedoucí role zůstává státnímu sektoru), zásada plánovitosti, státní a veřejné kontroly výroby, směny a úvěru, zásada rychlé industrialisace země.

Lidové shromáždění schválilo dvouletý hospodářský plán, na jehož uskutečnění nyní soustřeďuje pozornost vláda i lid. Hlavní úkoly dvouletého plánu jsou:

1. Překonat hospodářské obtíže, zůstavené fašismem a válkou a prohloubené suchem následujícím dvě léta po sobě, dosáhnout a překročit předválečnou úroveň výroby v zemědělství, v průmyslu i jiných odvětvích národního hospodářství.

2. Uskutečnit rychlou industrialisaci země, a to výstavbou nových továren z prostředků státu, na základě bankovního úvěru, vnitřních půjček, z prostředků vesnických i městských správ, družstev i soukromých úspor, podle možnosti i z prostředků zahraničních věřitelů, jakož i rozšiřováním a racionální reorganizací existujícího průmyslu.

3. Co nejrychleji překonat krizi v zásobování energií a zaostalost v uhelné těžbě, a to výstavbou nových tepelných a vodních elektráren, otevřením nových dolů a obnovou opotřebovaného důlního zařízení.

4. Radikálně zdokonalit techniku a co nejvíce jí využít ve všech již pracujících výrobních odvětvích, což je nejdůležitější podmínkou zvýšení výroby a výrobnosti práce.

5. Všestranně podporovat rozvoj rostlinné i živočišné výroby v zemědělství, lesnictví, rybářství, podporovat a uskutečňovat agrikulturní, veterinářská a jiná opatření v zemědělství, všestranně podporovat výrobní zemědělská družstva, organizovaná na základě úplné dobrovolnosti.

6. Zlepšovat vývoj železniční, automobilové, vodní i letecké dopravy.

7. Modernisovat řemesla a zajistit řemeslníkům pravidelnější zásobování surovinami, při čemž bude podporováno tvoření řemeslného družstevnictví.

8. Zesílit a rozšířit vnitřní i zahraniční obchod, odstranit sociálně škodlivé prostředkování a regulovat ceny zemědělských i průmyslových výrobků, při čemž tyto ceny budou uvedeny v soulad s cenami na mezinárodním trhu.

9. Zavést přísný úsporný systém a snížit výrobní náklady.

10. Vyskolit nutné kvalifikované kádry.

11. Všeobecně zvýšit materiální i kulturní úroveň obyvatelstva.

Dvouletý hospodářský plán má položit první základy industrialisace a elektrisace země, přispět k přetvoření zemědělství a značně zvýšit význam společenského sektoru ve výrobě i směně.

Průmysl je u nás slabě vyvinut. Průmyslová výroba činí 26 procent celkové národní výroby. Zejména je slabě vyvinuta těžba rud, výroba elektřiny, výroba kovů (černých a barevných), strojírenství, průmysl lučební, jakož i uhelný průmysl. Průmyslová výroba r. 1946 činila 91 procent výroby r. 1939. Je plánováno zvýšení průmyslové výroby r. 1947 o 34 procenta a r. 1946 o 67 procent proti r. 1939.

U nás je 6250 velkých i malých průmyslových podniků, z nichž v našich bulharských podmínkách je vedoucích 492. Z vedoucích podniků patří státu 16.6 procenta, družstvům 2.6 procenta, soukromým kapitalistům 77.8 procenta. Doprava, doly a banky jsou v rukou státu. Kromě toho byl zaveden státní monopol na výrobu tabáku, alkoholových nápojů a v pojišťovnictví. Značná část vnitřního obchodu je v rukou státu a družstev. Obchodování všemi nejdůležitějšími předměty denní potřeby je

státním monopolem. Zahraniční obchod je pod kontrolou státu. Zřizujeme státní lidové prodejny a obecní obchodní domy a tak budeme postupně vytlačovat soukromý detailní obchod.

V posledních třech letech vzrostlo družstevní hnutí v Bulharsku a stalo se mohutným činitelem v hospodářském životě. Družstevnictví, jak prohlásil soudruh Dimitrov, má mít v hospodářském životě země týž význam, jaký má Vlastenecká fronta v životě politickém. Letos v dubnu se všechny družstevní svazy sjednotily v Ústřední družstevní svaz. Tento Ústřední svaz má kolem 5000 družstevních organizací s 1.000.000 členů.

Účast družstevnictví ve vnitřní směně zboží bude r. 1947 vyjádřena částkou 99 miliard lvů, což činí 60 procent hodnoty celkového obrátu zboží. V zahraničním obchodu dosáhne jeho účast 14 procent.

Některá průmyslová odvětví, na příklad průmysl cukrovarnický a dřevařský, jsou téměř úplně v rukou družstev. V konserвовém průmyslu má družstevnictví dosáhnout roku 1947 podle hospodářského plánu 48 procent celkové výroby, v masném průmyslu 50 procent a v průmyslu mlékařském 90 procent. V letech plnění hospodářského plánu se družstevní hnutí ještě více rozvine, zejména v řemeslné výrobě a v zemědělství.

Ve dvouletém plánu se předpokládá také zvýšení zemědělské produkce. Plán stanoví rozšíření ploch zorané půdy o několik desetitisíců hektarů. Toho bude možno dosáhnout hlavně vysušením zabahněné půdy při Dunaji. Zemědělská výroba má být zvýšena proti r. 1939 o 13 procent r. 1947 a o 34 procenta r. 1948.

Výsledkem pozemkové reformy, provedené vládou Vlastenecké fronty, bylo, že obdrželo půdu 88.358 rolnických hospodářství, kterým bylo přiděleno 100.000 hektarů. Avšak skutečná záchrana bulharského rozptýleného malovlastnického zemědělství spočívá v družstevním hnutí, v pracovním výrobním venkovském družstevnictví, kterým budou vytvořeny podmínky pro mechanizaci zemědělství a odstranění zaostalosti na venkově. Budeme podporovat výrobní združšťevňování venkova. Dnes je u nás již 565 pracovních družstev, která mají kolem 200.000 ha půdy. Podle plánu hospodářského vývoje bude r. 1948 osm set takových družstev, což bude znamenat, že družstevním hnutím bude podchycena jedna třetina všech bulharských vesnic.

Ačkoliv mechanizace pracovních družstevních hospodářství je dosud nedostatečná a máme mnoho obtíží, způsobených nedostatkem zkušeností a nevykoleností kádrů, prokázalo družstevnictví svou životaschopnost.

Pracovní družstevní zemědělská hospodářství nejsou ovšem kolchozy. Tato hospodářství zachovávají vlastnictví půdy, kterou družstevně organisovaní rolníci věclenili do svého hospodářství. Kromě toho část příjmů združstevněného hospodářství plyne vlastníku ve formě pozemkové renty. Přesto přednosti této organisace jak s hospodářského hlediska, tak i s hlediska výchovy rolníků v kolektivním duchu, jsou značné. K rozvoji zemědělství přispívají také zřizované strojné-tractorové stanice, kterých je nyní 30. Roku 1948 jich bude 50 s 1317 traktory a četnými jinými hospodářskými stroji.

Máme vážné obtíže při plnění hospodářského plánu. Jsou způsobeny nejenom objektivními příčinami (nedostatkem surovin a strojů), nýbrž i slabou organizační prací, ještě neodstraněnými byrokratickými průtahy, nehybností, jakož i sabotáží a škůdcovstvím reakčních a nepřátelských živlů.

Avšak zárukou splnění plánu je odhodlání, se kterým lidové masy reagovaly na tento plán, a neutuchající pracovní nadšení, kterým jsou tyto masy prodchnuty. V tomto směru je na prvním místě mládež, organisovaná v brigády, dobrovolně pracující na výstavbě nového Bulharska.

Mládežnická brigáda soudruha Dimitrova přijala letos 80.000 členů. Soutěžení a údernictví zahrnuje stále širší kruhy pracujících mas. Upevňuje se pracovní kázeň. Zvyšuje se produktivita práce. V tomto směru mají mimořádně velký význam dělnické odbory. Zvláštní pozornosti také zasluhuje hnutí pracovních kulturních brigád, organisovaných městy na pomoc venkovu. O rozsahu tohoto hnutí a jeho výsledcích lze soudit podle těchto fakt: V prvním čtvrtletí r. 1947 bylo posláno z měst na venkov 9.543 brigád, které měly celkem 1.061.000 členů. Tyto brigády odpracovaly 1.067.000 pracovních dnů a vykonaly tak na venkově užitečné dílo v celkové hodnotě 348 milionů lvů.

Při uskutečňování hospodářského plánu spoléhá naše strana především na vlastní síly a na pomoc bratrských slovanských zemí, zejména Sovětského svazu, který nás dosud účinně podporuje.

K plnění dvouletého plánu jsme překročili teprve 1. dubna roku 1947.

III.

Otázky zahraniční politiky.

Mezinárodní postavení Bulharska lze pokládat za ustálené. Bulharsko je v normálních diplomatických stycích téměř se

všemi státy, s výjimkou Spojených států amerických a monarchistického Řecka. Pomoc, kterou nám poskytuje veliký Sovětský svaz a jiné bratrské slovanské země, přispěla k tomu, že s Bulharskem byla uzavřena mírová smlouva, která sice obsahuje některé těžké podmínky, zejména pokud jde o reparace Řecku, avšak zachovává celistvost území, nedotknutelnost národní nezávislosti a státní svrchovanosti. Přesto, že mírové smlouvy byly podepsány a vláda Vlastenecké fronty dělá mírovou politiku, je třeba velké ostražitosti strany a lidu, jelikož Bulharsko hraničí s takovými státy jako Řecko a Turecko. Monarcho-fašistické Řecko a reakční Turecko jsou ohnisky ustavičného nebezpečí pro balkánské demokratické státy. To potvrzuje řada pohraničních provokací, ke kterým v poslední době dochází na našich hranicích s Řeckem, jakož i pokusy anglo-amerických imperialistů vměšovat se do našich vnitřních věcí. Nátlak, který Angličané a Američané vyvíjeli proti vládě Vlastenecké fronty, aby zachránili svého agenta Nikolu Petkova, odhaluje jejich útočné plány proti svobodě a nezávislosti Bulharska a jiných balkánských demokratických států.

Základní linie naší zahraniční politiky spočívá v zachování národní nezávislosti a státní suverenity země stůj co stůj ve spolupráce se všemi svobodomilovnými národy. Hlavními zásadami této politiky, jak častěji zdůraznil soudruh Dimitrov, je věčné přátelství s naším osvoboditelem — velikým Sovětským svazem, bratrský svazek s novou Jugoslavií, těsná spolupráce se všemi ostatními slovanskými zeměmi a s jinými demokratickými národy.

Konference v Bledu a usnesení na ní přijatá znamenají začátek nové fáze ve vzájemném poměru mezi Bulharskem a Jugoslavií, znamenají velký krok vpřed v navázání těsných styků mezi těmito zeměmi. Na konferenci v Bledu byla schválena usnesení o koordinované činnosti a všeobecné obraně míru na Balkáně.

Máme ještě uzavřít smlouvy o přátelství a vzájemné pomoci s Jugoslavií, Rumunskem, Československem a Polskem. Tyto smlouvy ještě více upevní mezinárodní postavení Bulharska.

Bulharsko rozhodně odmítlo účast na pařížské konferenci, svolané k uskutečnění t. zv. »Marshallova plánu«, jelikož se nechce ani v nejmenším zřítí své politické a hospodářské nezávislosti. Naše strana se domnívá, že nejpodstatnějším úkolem zahraniční i vnitřní politiky naší země je nyní boj za definitivní utvrzení národní nezávislosti a státní svrchovanosti Lidové republiky.

IV.

O politické a organizační práci strany.

Ve státě a v celém společensko-politickém životě země má naše strana vedoucí úlohu. První parlamentní volby na podzim 1945 byly uskutečněny podle předběžné dohody s politickými spojenci a na základě společné kandidátní listiny. Při tom jsme při rozdělení mandátů přistoupili na paritu se Zemědělským svazem. Volby do Velikého lidového shromáždění byly provedeny na podkladě společné platformy, avšak zavedli jsme volební lístky různé barvy. Volební kampaň jsme provedli společně s našimi politickými spojenci a společně jsme vystupovali na schůzích a táborech. Na zasedáních Národního výboru Vlastenecké fronty společně s vůdci stran, které byly členy této fronty, bylo schváleno speciální usnesení o methodách vedení volební kampaně, ve kterém bylo stanoveno, že účastníci se plně vzdají jakýchkoli vzájemných útoků. Ve volbách, jak známo, dosáhla naše strana velkého vítězství. Dostala 54 procenta všech hlasů a 286 poslanců, což je 60 procent všech poslaneckých míst ve sněmovně. Naše strana tedy obdržela v parlamentě absolutní většinu. Podle parlamentní praxe by naše strana mohla ustaviti čistě komunistickou vládu. Vycházela však z úvah, že je nutno upevnit Vlasteneckou frontu a jednotu lidu a umožnila účast ve vládě všem stranám Vlastenecké fronty bez ohledu na to, kolik dostaly ve volbách hlasů. Tak strana přispěla k ještě většímu upevnění Vlastenecké fronty a posílila důvěru našich spojenců k této frontě.

Naše strana je nyní hlavní, nejaktivnější vedoucí silou ve Vlastenecké frontě a při řízení země.

Vlastenecká fronta není prostou koalici stran. Je to především lidové hnutí, bojový svazek dělníků, rolníků, živnostníků, úředníků a lidové inteligence pro boj a práci za obnovu země na skutečně demokratických základech. Naše strana usiluje o upevnění Vlastenecké fronty, bojového svazku aktivních sil lidu. Z naší iniciativy schválil Národní výbor Vlastenecké fronty společně s vedením stran řadu zásadních pravidel, ve kterých byl položen základ vnitřního režimu a vnitřní kázně Vlastenecké fronty, závazné pro všechny její členy. Národní výbor Vlastenecké fronty působí jako jednotné středisko sjednocených demokratických sil země. Často praktikujeme společná zasedání Národního výboru Vlastenecké fronty s vedeními stran a masových organizací, na kterých jsou projednávány nejdůležitější otázky vnitřní a zahraniční politiky země.

Výbory Vlastenecké fronty dole jsou ustaveny stále ještě podle zásady parity. Každá politická strana posílá do výboru své zástupce, stejně i masové organizace. Usnesení jsou přijímána jednomyslně. Avšak tento způsob ustavování výborů neodpovídá skutečnému rázu Vlastenecké fronty.

Vlasteneckou frontu tvoří pět politických stran: naše strana, Bulharský zemědělský lidový svaz, lidový svaz »Zveno«, sociálně demokratická strana a radikální strana. Členy Vlastenecké fronty jsou také všechny masové odborové, hospodářské, kulturní, ženské, mládežnické a jiné organizace.

Naše strana má (podle údajů z 30. června 1947) 510.000 členů.

Složení strany se po 9. září roku 1944 příkře změnilo. Do strany byly přijaty statisíce nových členů z řad dělníků, rolníků a inteligence, po prvé se zapojivších do aktivního politického života. Bylo třeba je převychovat v bolševickém duchu, bylo nutno politicky i ideově vyškolit tuto masu členů strany v marxisticko-leninském duchu. Z toho vyplývají nesmírné úkoly naší strany na poli výchovné práce.

Fakticky bylo nyní zastaveno masové přijímání do strany. Dnes jsme soustředili svoji pozornost na politickou marxisticko-leninskou výchovu členů strany, na upevnění kázně ve stranických organizacích, zejména venkovských. Vážně se zabýváme očistou strany od náhodných a cizích živlů, které vstoupily do naší strany, aby jí využily k osobním výhodám nebo aby se v ní schovali a zahladili stopy své dřívější temné činnosti.

Sociální složení členstva strany je toto: 132.153 dělníků, 223.386 rolníků, 82.345 úředníků, 72.108 živnostníků, obchodníků, studentů, pensistů, žen v domácnosti a j., a celkem přes 509.000 členů, z toho 67.105 žen.

U nás není žádné větší obce, kde by nebyla naše stranická organizace.

Mluvíme-li o stranických kádrech, je nutno zdůraznit: dnešní kádry strany byly za fašistické diktatury v různých podmínkách a šly různou cestou.

Jedna kategorie našich funkcionářů byla ve straně již před 9. zářím, někteří z nich byli ve straně od roku 1923, aktivně se účastnili boje proti fašismu, byli v partyzánském hnutí, účastnili se povstání 9. září 1944 a nyní aktivně pracují ve straně. Někteří byli delší dobu ve vězeních a koncentračních táborech, jiní byli nuceni na delší dobu emigrovat. To je první a hlavní kategorie našich stranických funkcionářů.

Druhou kategorií tvoří členové strany, kteří před 9. zářím nebyli aktivní, nebyli členy strany, avšak pomáhali jí podle svých sil, někdy skrývali stranické funkcionáře, poskytovali jim materiální pomoc. Tito lidé se za fašistické diktatury báli riskovat vstup do strany, avšak sympatisovali s ní.

Třetí kategorií tvoří lidé, kteří byli ve straně do roku 1923, kdy strana přešla do podzemí. Za fašistického režimu ji opustili a starali se o své osobní věci. Straně nepomáhali, ale také nebyli proti ní, nepřešli k nepříteli a nepomáhali fašismu.

Čtvrtou kategorií tvoří lidé, kteří vstoupili do strany po 9. září, kdy se otevřely široké možnosti pro politickou práci. Tito lidé začali pracovat jako noví straničtí funkcionáři ve státním aparátě, ve společenských organizacích i v samotné straně.

To jsou čtyři hlavní kategorie našich kádrů. Snažíme se racionálně využít všech těchto kategorií pro práci ve straně, ve státním aparátu, ve společenských organizacích — všude. Chceme uspišit proces úplného sjednocení těchto různých kategorií v jeden celek.

Přistupujeme však různě k těmto kategoriím. Vedení strany v ústředí, v oblastech a v okresích se skládá většinou z členů první kategorie. Tato kategorie je páteří strany. Je zárukou jejího správného vývoje a výchovy. Po této kategorii následuje druhá, t. j. ti, kdož v té nebo oné míře pomáhali straně za fašistického režimu. K třetí kategorii se chováme s určitou obezřetností, neboť nezaručuje správné vedení. Tito lidé se zpravidla zpozdili nejméně o dvacet let. Mají ještě mnoho sektářských přežitků. Využíváme těchto lidí hlavně ve státním aparátu, v masových organizacích, v hospodářství, avšak pod vedením strany. Jsou to především advokáti, lékaři, inženýři a učitelé.

Pokud jde o čtvrtou kategorii, všemožně jim pomáháme, aby si osvojili zkušenosti strany před 9. zářím, aby si osvojili hlavní zkušenosti z historie strany, chceme je politicky zocelit a vychovávat a učiniti z nich plnocenné členy strany.

Nejpodnělnějším úkolem při výchově všech našich kádrů je naučit je spravovat stát ve spolupráci s našimi spojenci. Velmi důrazně upozornil na tuto vůč soudruh Dimitrov počátkem roku 1946 ve svém projevu na oblastní stranické konferenci v Sofii: »Nebyli jsme vládnoucí stranou, byli jsme stranou opoziční; tehdy jsme kritisovali, bojovali, avšak nespravovali... Nyní po 9. září nabýváme zkušeností jako vládnoucí strana. Nezbytně potřebujeme těchto zkušeností. Naši funkcionáři, ať jsou kdekolí, jsou povinni se učit... Jsme všichni povinni se naučit budovat společně s našimi spojenci ve Vlastenecké frontě, družně

s nimi spolupracovat; organisovat soutěžení mezi námi a našimi spojenci, abychom mohli vychovat nejlepší odborníky, aby naši lidé byli na prvním místě a vždy splnili důvěru, která jim byla projevena. A k tomu je třeba práce, znalostí, umění a nikoli lenosti, sebeuspokojení, sektářské ješitnosti, k tomu je třeba nikoli spočívat na vavřínech, nýbrž se učit a znovu učit, ustavičně se zdokonalovat...«

Od té doby máme nesporně v tomto směru značné úspěchy. Naši lidé se učí spravovat stát, řídit hospodářskou, kulturní i jinou práci. Avšak heslo soudruha Dimitrova — naučit se spravovat — má stále plnou platnost.

Naši straniční funkcionáři na venkově (tajemníci a členové výborů stranických organizací) jsou většinou politicky slabí. Další vývoj strany jako vedoucí síly ve Vlastenecké frontě a při řízení země závisí nyní na tom, jak rychle odstraníme tuto slabinu. Proto ústřední výbor strany klade do popředí úkol uskutečnění neodkladných opatření, kterými se má uskutečňovat ideová a politická výchova našich funkcionářů, zejména na venkově. Ve straně pracuje 4000—5000 kroužků, zabývajících se historií VKS(b), historií Bulharské dělnické strany (komunistů) a politickou situací. Učí se v nich 50.000 členů. Zřizujeme četné měsíční a čtrnáctidenní večerní kurzy. Pravidelně pracují tříměsíční kurzy v Plovdivu, v Plevně a Sofii. Máme roční školu v Sofii pro 60 členů. To přináší kladné výsledky, avšak tato opatření nedostačují. Jelikož strana naléhavě potřebuje kvalifikovaných a vyškolených funkcionářů, stará se ústřední výbor strany o všemožné zesílení ideové a politické výchovy členstva.

Strana má značný agitační aparát. Společně s komsomolci jsme zmobilisovali v době volební kampaně statisíce agitátorů. Nyní upevňujeme stálý agitační aparát strany, aby naši agitátoři měli trvalé spojení s obyvatelstvem svého úseku a prováděli tam každodenní výchovnou práci. Zpravidla provádíme agitaci mezi obyvatelstvem společně s našimi spojenci. Obyčejně svoláváme společné instruktivní konference pro agitátory všech stran Vlastenecké fronty. Agitační kanceláře, ve kterých je propagační materiál a kde je prováděna instruktáž, jsou společné celé Vlastenecké frontě.

Strana rozvinula rozsáhlou vydavatelskou činnost. Naše stranické nakladatelství je největší v zemi. Vydáváme ve velkých nákladech marxisticko-leninskou literaturu. Byla přeložena a vydána bulharsky nejdůležitější díla Leninova a Stalinova. Vyšlo již několik svazků Vybraných Leninových spisů. Brzy

vyjde životopis J. V. Stalina. Jsou připraveny k vydání Sebrané Stalinovy spisy.

Ústřední orgán strany »Dělnická věc« vychází nákladem 240.000 výtisků. Strana vydává svůj theoretický časopis »Nová doba« nákladem 25.000 výtisků, jakož i časopis »Filosofická mysl« nákladem 10.000 výtisků. Kromě toho vydává ústřední výbor časopis »Stranický pracovník« (o otázkách výstavby strany, agitace a propagandy) nákladem 10.000 výtisků, »Zápisník agitátora« nákladem 10.000 výtisků.

V provincii nemáme stranické noviny. Tam vycházejí noviny výborů Vlastenecké fronty. Naše stranické oblastní výbory mají sice tiskárny, avšak tisknou jen letáky a jiné pomůcky.

Ideologická práce strany je ještě slabá. Zkušenosti nové výstavby jsou theoreticky propracovávány slabě. Je také omezen kruh dobře vyškolených marxistických sil. Snažíme se je seskupit kolem časopisu »Nová doba«. Dosud ještě nebylo odhaleno a důsledně potřebo fašistické ideologické dědictví.

Naše strana má velmi značný vliv v inteligenci. Inteligence se ve své převážně většině přiklonila k Vlastenecké frontě. Nejvýznačnější představitelé bulharského umění, vědy a techniky jsou členy naší strany. V opozici nebyl žádný významnější představitel bulharského umění a vědy.

Strana si velmi všímá věcí kulturních.

Odborové hnutí v Bulharsku je jednotné. Je sjednoceno ve Všeobecném dělnickém odborovém svazu, který má 576.000 členů (ze 747.000 pracovníků, zaměstnaných ve výrobě). Sdružuje tedy odborová organizace 77 procent všech dělníků, zaměstnaných ve výrobě.

Poznamenávám, že pro nás má zvláštní důležitost organizace venkovských hospodářů — Všeobecný zemědělský odborový svaz, který má 1,200.000 členů (z nichž asi polovinu tvoří ženy). Tato organizace má tyto úkoly: za prvé má přispět ke zvýšení blahobytu venkovských hospodářů. K tomu má využít pomoci všech jiných společenských organizací, organizací družstevních, úvěrních ústavů, výborů Vlastenecké fronty, obecních rad. Za druhé se má starat o zvýšení kultury na venkově, rozvíjet v tomto směru iniciativu. Za třetí má přispět k upevnění svazku dělnictva a rolnictva.

Nejtěsněji je spjata se stranou organizace komunistické mládeže, která má 500.000 členů. Rozvíjí nyní velmi významnou činnost na frontě práce. Je iniciátorkou a organizátorkou pracovních brigád v různých oblastech naší výstavby. Jejím dílem je především ustavení národní Dimitrovovy brigády, o které

jsem již mluvil. Organizace komunistické mládeže zřizuje také celou řadu místních mládežnických brigád na venkově a v podnicích ve městech.

Pod vedením strany bojuje organizace komunistické mládeže za jednotu veškeré bulharské demokratické mládeže. V tomto směru dosáhla velkých úspěchů. V celé zemi byly ustaveny výbory demokratické mládeže. Máme dnes kolem 4000 takových výborů. Koordinují společnou práci svazů mládeže. Stojí v čele hnutí pracovních brigád mládeže. Kromě svazů mládeže (100.000 členů — Zemědělský svaz mládeže, 15.000 — SSM, 10.000 — »Zveno«, radikálové) sdružují výbory demokratické mládeže také široké bezpartijní masy mládeže. Organizace komunistické mládeže postupně soustřeďuje svoji výchovnou práci ve výbo-rech demokratické mládeže. Lze pozorovat velkou snahu mlá-deže po jednotě a vytvoření jednotné organizace.

Budoucí sjezdy svazů komunistické a zemědělské mládeže v říjnu t. r. se budou konat za velmi těsné spolupráce.

Studující mládež středních škol je plně sdružena v jednotné organizaci (180.000 členů). Vlastenecké frontě se podařilo paralysovat na středních školách škodlivý vliv reakčních živlů a ovládnout situaci. Máme zde ovšem před sebou velkou práci, aby bylo rozvinuto a upevněno skutečně demokratické vzdělávání studentů středních škol a jejich výchova, aby byla plně vykořeněna reakční ideologie.

Dětská organizace žáků obecných škol má 600.000 členů.

Charakteristickým rysem nové demokracie je velká politická aktivita žen. Z iniciativy naší strany byl ustaven všeobecný ženský svaz, který sdružuje všechny demokratické ženy ve městech i na venkově. Nyní má tento svaz 407.000 členek.

Strana věnuje velkou péči tělovýchovnému hnutí (tělovýchovou a sportem se zabývá 362.000 členů). Strana si také velmi všímá bulharsko-sovětských spolků, které mají 1 milion členů, popularisují usilovně vymoženosti Sovětského svazu a upevňují bulharsko-sovětské přátelství.

V.

Hlavní úkoly strany.

Jaké jsou nejdůležitější budoucí úkoly strany?

Lze je zformulovat takto:

1. Úkolem je bránit všemi silami a chránit jako oko v hlavě nezávislost a státní svrchovanost země proti jakémukoliv vmě-

šování se cizího imperialismu do našich vnitřních věcí; je třeba všestranně upevňovat naše přátelství s velikým Sovětským svazem, s bratrskou Jugoslavií, se všemi slovanskými národy a s jinými demokratickými státy; nesmí být oslabována ostražitost k piklům reakce, která není ještě zničena.

2. Úkolem je všemi silami zajistit splnění a překročení dvouletého hospodářského plánu.

3. Úkolem je uskutečňovat nejpřísnější úsporný systém, mít na zřeteli, že při uskutečnění plánu spoléháme především na sebe, na své vlastní síly.

4. Úkolem je dobře provést jarní osev, aby byl zabezpečen obilím náš lid budoucího roku.

5. Úkolem je schválit definitivně novou ústavu, učinit v ní některé podstatné změny (zřídit presidium, odpovědné Lidovému shromáždění, namísto presidenta republiky, propracovat otázku místních orgánů státní moci atd.) a uvést v soulad zákonodárství s ústavou. Je třeba přebudovat na základě ústavy organizační státního aparátu (vytvořit státní kontrolní orgán, plánový orgán a j.).

6. Úkolem je upevnit svazek dělnictva a rolnictva.

7. Úkolem je ještě více upevnit Vlasteneckou frontu, učinit z ní jednotnou politickou organizační demokratických sil v zemi se zlepšeným programem.

Na Vlasteneckou frontu pohlížíme jako na nejúčelnější formu postupu vpřed k upevnění demokracie a k socialismu v našich bulharských podmínkách. Hledisko strany v této otázce zformuloval soudruh Dimitrov takto:

»Co vlastně představuje — praví soudruh Dimitrov — naše politika v této etapě společenského vývoje, t. j. v éře Vlastenecké fronty? Několika slovy lze ji nastínit takto: S hlediska naší strany jako strany dělnické třídy, jako strany pracujícího lidu nyní i v budoucnosti, znamená důsledné uskutečnění programu Vlastenecké fronty vytvoření nutných podmínek, které by dovolily našemu lidu přejíti k socialismu. Je známo, že budoucnost všech národů konec konců spočívá v uskutečnění socialismu. Avšak nyní linie boje za socialismus je jiná než roku 1917, kdy byla uskutečněna Říjnová revoluce. Tehdy bylo nutno svrhnout carismus a pro přechod k socialismu byla nezbytná diktatura proletariátu. Od té doby uplynula, jak víte, téměř tři desetiletí, a Sovětský svaz jako socialistický stát se stal velikou světovou silou. Ve Veliké vlastenecké válce projevila tato země socialismu nejvyšší životaschopnost, vnesla největší vklad do

vítězství nad fašismem, za záchranu civilisace v Evropě i na celém světě. Právě tato válka byla skvělým potvrzením síly, mohutnosti a přednosti socialistického společenského řádu. To působilo a dále působí velkým vlivem na celý mezinárodní vývoj. V důsledku války a vlivem velikého díla Sovětského svazu došlo k hlubokým demokratickým přeměnám v mnohých zemích. K těmto zemím patří Jugoslavie, Československo, Polsko, Maďarsko, Rumunsko, Finsko a Bulharsko. Tyto demokratické přeměny, tento vývoj cestou pokroku proti starým, reakčním režimům na světě, proti režimům šmelinářského velkokapitálu, kartelů, koncernů a imperialismu — tento vývoj vidíme v koloniích i polokoloniích, v Indonésii, v Indii i četných jiných oblastech světa. Existence Sovětského svazu, tohoto velikého socialistického státu, a historické demokratické přeměny, ke kterým dochází po válce, staví mnohé země před otázku uskutečňování socialismu jako otázku spolupráce dělnické třídy s rolníky, živnostníky, inteligencí a jinými pokrokovými vrstvami lidu.

Až u nás, v Bulharsku, vznikne otázka přechodu od nynějšího společenského řádu k řádu novému, k řádu socialistickému, pak budou komunisté, opírajíce se o lid, budovat novou, socialistickou společnost společně s rolníky, živnostníky a inteligencí jako všennárodní historické dílo.«

G. Georgiu-Dej:

Komunistická strana Rumunska v boji za demokratisaci země

Aktem z 23. srpna 1944 vystoupilo Rumunsko, které bylo spojencem hitlerovského Německa, z války, přešlo na stranu protihitlerovské koalice a obrátilo zbraně proti Němcům. Způsobilo to průlom hitlerovské fronty v Moldavsku sovětskými vojsky, což vedlo k rozkladu a panice v armádě i ve státním Antonescově aparátě. Třebaže v době, kdy se Rumunsko zúčastnilo války na straně hitlerovského Německa, se u nás nerozvinul široký protihitlerovský boj, byly iniciátory aktu z 23. srpna 1944 vlastenecké síly v čele s komunistickou stranou, která organizovala ozbrojenou dělnickou gardu a vyzvala pracující lid, aby vystoupil proti Antonescově hitlerovskému režimu.

I.

Boj za nový režim v Rumunsku.

Naše strana zahajovala boj za vydobytí demokratického režimu v Rumunsku v těžkých podmínkách. Přesto, že naše strana v době, kdy Rumunsko vystoupilo z hitlerovské války, byla malá, měla velkou autoritu a vliv v zemi. Komunistická strana ihned začala sjednocovat demokratické síly země, stranické organizace byly přebudovány, byly vytvořeny jednotné odbory, které se v krátké době staly vlivnou společenskou silou. Dnes mají odbory asi půldruhého milionu členů a sdružují převážnou většinu dělníků a úředníků. Tvoření odborů se zúčastnila sociálně demokratická strana, se kterou uzavřela naše strana dohodu o jednotné frontě již v květnu 1944. Organizace pracujícího rolnictva — Fronta zemědělců — pod vedením Petru Groza rozšířila svůj vliv v celé zemi. Z iniciativy naší strany byla utvořena Národně demokratická fronta, do které vstoupily demokratické strany — komunistická strana, sociálně demokratická strana, zemědělská fronta a jiné.

Poněvadž naše strana byla iniciátorkou jednotných akcí demokratických sil, získala v lidových masách nesmírnou autoritu. Uspořádala v celé zemi a především v Bukurešti četné mohutné demonstrace, aby dosáhla rychlejší demokratisace vnitřního režimu Rumunska. Sanatescova vláda, která se chopila po 23. srpnu moci, se skládala hlavně z reakčních generálů, kteří působili podle pokynů reakčních vůdců — Maniu, Bratianu a j. Komunistická a sociálně demokratická strana měly v této vládě jen po jednom ministru bez portefeuille. Jiné demokratické strany vůbec nebyly ve vládě zastoupeny. Lidové masy vyšly do ulic, dožadující se, aby byla utvořena vláda, sestavená z představitelů politických stran. Komunistická strana žádala uskutečnění pozemkové reformy, žádala, aby pracujícímu lidu byly poskytnuty rozsáhlé občanské svobody, aby bylo provedeno odfašiování země a aby se Rumunsko účinně zúčastnilo společně se Sovětským svazem války proti hitlerovskému Německu. Výsledkem této kampaně bylo, že demokratické síly dosáhly prvních úspěchů. Vláda generálů byla nucena ustoupit vládě, která se skládala z představitelů politických stran. V nové vládě obdržela komunistická strana ministerstvo spravedlnosti a dopravy, jakož i místo náměstka ministra vnitra. Přesto měly dále vedoucí úlohu v této vládě reakční strany — nacionálně carnistická strana Maniova a nacionálně liberální strana.

Demokratický tábor v čele s naší stranou rozvíjel dosažený úspěch a mobilisoval lidové masy do boje za uskutečnění demokratických reforem. Vystoupili jsme proti ministrovi vnitra, který činil perzekuční opatření proti dělnickým organisacím a rolnickému hnutí.

Nová vlna demonstrací donutila i tuto vládu, aby podala demisi. V třetí vládě byly posice Národně demokratické fronty značně silnější. Demokratické strany dosáhly, že náměstkem ministerského předsedy byl jmenován předseda zemědělské fronty Groza. Avšak reakční strany podržely také v této vládě vedoucí úlohu, sabotovaly uskutečňování příměří se Sovětským svazem a vedly urputný boj proti demokratickým reformám. V čele vlády byl generál Radescu, který byl těsně spjat s anglo-americkými imperialistickými kruhy.

Po té, co se ujal vlády generál Radescu, nabyl boj demokratických sil proti nadvládě reakce ve vládě a za uskutečnění demokratických reforem ještě ostřejšího rázu. Reakce přikročila k organisování otevřených útoků fašistických band na dělnické kluby a na vůdce dělnického hnutí. Generál Radescu odvolal s fronty pěší, ba dokonce tankové jednotky a soustředil je v Bukurešti.

Vojska střílela do dělnických demonstrací. V Sedmihradsku byly organisovány pogromy proti maďarskému obyvatelstvu.

V této situaci použila naše strana nových method boje. Když Radescu odmítl sesadit okresní prefekty a předsedy obecních správ — Antonescovy chráněnce, vyzvali jsme obyvatelstvo, aby všemocně provedlo tyto akty a dosadilo do čela okresů a obecních správ nové vedoucí, volené masami. Tato výzva byla uskutečněna v mnohých okresech přesto, že v mnohých případech Radescovi chráněnci používali zbraní. V odpověď na sabotáž pozemkové reformy vyzvala komunistická strana společně se zemědělskou frontou bezzemky a malozemědělce, aby si navzájem rozdělili statkářskou půdu. Podle této výzvy přikročily rolnické masy k uskutečnění pozemkové reformy faktickou cestou v souhlase s normami, stanovenými ve vládním programu, který byl uveřejněn Národně demokratickou frontou. Když Radescu podepsal rozkaz o sesazení náměstka ministra vnitra, týž podle pokynu naší strany odmítl opustit své místo a přes hlavu vlády se obrátil s oběžníkem na administrativní orgány a oznámil, že bude dále vykonávat svou funkci.

Národně demokratická fronta se pustila do boje, aby svrhla Radescovu vládu, která byla všemožně podporována anglo-americkou reakcí a reakčními stranami. Rozsáhlé masové hnutí, které vyvrcholilo demonstrací před královským palácem a trvalo celých 24 hodin, donutilo Radescu, aby podal demisi. Radescu našel útočiště u anglické misse a později byl Američan přesunut do ciziny, odkud vede zloajnou kampaň proti demokratickému Rumunsku. Výsledkem lidových demonstrací bylo, že král dal souhlas k utvoření koaliční vlády demokratických stran v čele s dr. Grozou, bez účasti reakčních stran.

V nové vládě, která se chopila moci 6. března 1945, dostala naše strana i jiné strany Národně demokratické fronty (Fronta zemědělců, sociálně demokratická strana, nacionálně lidová strana a j.) důležité posice. Komunistická strana obdržela ministerstvo vnitra, spravedlnosti a dopravy. Nová vláda měla širší politickou základnu než Národně demokratická fronta, jelikož se jí účastnil také Tatarescu se svou stranou. Přes obtíže, které způsobila účast Tatarescovy strany ve vládě (tato strana se pokoušela omezit pozemkovou reformu, útočila na finanční politiku vlády atd.), bylo takové rozšíření politické základny vlády v tehdejších podmínkách kladným činitelem.

V době, kdy přišla k moci Grozova vláda, až do parlamentních voleb 19. listopadu 1946, byli jsme nuceni překonávat nesmírné hospodářské obtíže. Hospodářství bylo ve stavu chaosu a úpadku.

Měli jsme dvě suchá léta. Avšak v této době byly přes všechny obtíže provedeny četné reformy a kroky, které znamenaly velký pokrok v demokratisaci Rumunska.

Byla zakončena a uzákoněna pozemková reforma. Mezi 726.000 rolníků bylo rozděleno 1,400.000 ha půdy. Uskutečnění reformy se zúčastnily co nejaktivněji masy chudých rolníků pod vedením rolnických výborů podle výzvy naší strany, která postupovala ve spolupráci s Frontou zemědělců.

Při uskutečňování pozemkové reformy měly velký význam dělnické brigády, které naše strana a odbory poslaly na venkov k pomoci rolnictvu. Dělníci pomáhali také rolnictvu při jarním osevu, při opravách hospodářského inventáře atd. Dělníci mnohých podniků darovali rolníkům zemědělské nářadí.

Podporou, kterou poskytl chudým rolníkům proletariát, mobilizovaný komunistickou stranou, byl upevněn svazek dělníků a rolníků a byla posílena v tomto svazku vedoucí úloha dělnické třídy.

Když se chopila moci demokratická vláda, stala se účinnou účast Rumunska v protihitlerovské válce. 14 rumunských divisí bojovalo na frontě po boku sovětských vojsk.

V zahraniční politice Rumunska způsobilo odstranění reakčních vlád, které sabotovaly plnění podmínek příměří se Sovětským svazem a účast Rumunska v protihitlerovské válce, že došlo k historickému obratu a byly navázány přátelské styky se Sovětským svazem.

Demokratické Rumunsko nabylo možnosti využívat podpory Sovětského svazu. Dokud byly u moci reakční vlády, sovětská vláda vzhledem k řádění fašisticko-reakčních band v Sedmíhradsku vydala rozkaz, aby rumunská reakční správa byla vyvezena ze Sedmíhradska. Už třetího dne po nastoupení Grozovy vlády dal soudruh Stalin ve své odpovědi na dopis rumunské vlády souhlas k tomu, aby v Sedmíhradsku byla obnovena rumunská správa.

Nová rumunská vláda uskutečňovala demokratickou národní politiku, založenou na rovnoprávnosti všech národů. Tak byly vytvořeny podmínky pro odstranění odvěkého antagonismu mezi Rumuny a Maďary v Sedmíhradsku. Naše vláda otevřeně odsoudila imperialistický akt anexe jižní Dobrudže Rumunskem r. 1913 a tak odstranila všechny sporné otázky ve vztazích mezi Rumunskem a Bulharskem.

Vláda přikročila k odstranění fašistů ze státního aparátu. Byli odsouzeni a popraveni hlavní váleční zločinci.

Aparát ministerstva vnitra byl reorganizován. Úřednictvo tohoto ministerstva bylo omlazeno aktivními demokratickými živly

z pracujících vrstev obyvatelstva. Z armády byli odstraněni mnozí reakční generálové a důstojníci. Byl vytvořen a uzákoněn aparát politické výchovy v armádě. Byla provedena volební reforma, která odstranila dvoukomorový systém a dala hlasovací právo ženám i vojákům. Vláda přikročila k obnově hospodářství. Značných úspěchů bylo dosaženo v železniční dopravě, která byla silně zpustošena válkou.

Naše strana byla iniciátorkou i nejaktivnější účastnicí pomocné kampaně hladovějícím krajům. Podařilo se nám vyhnout se hladu v rozsáhlém měřítku. Byla utvořena speciální organizace za účasti státních orgánů a četných masových organizací, ve které měla vůdčí úlohu naše strana. Bylo dosaženo kladných výsledků při záchraně dětí v hladovějících oblastech.

Tyto reformy a opatření byly uskutečňovány v ostrém boji mezi silami demokracie a vnitřní reakce, inspirované cizími reakčními kruhy.

Pod vlivem cizích reakčních kruhů a brzo po vytvoření Grozovy vlády žádal král, aby tato vláda odstoupila. Král prohlásil, že neuznává Grozovu vládu, přerušil s ní jakékoliv styky a odepřel podepisovat zákony a dekrety vlády, aby jim dal «neústavní» ráz.

V takové situaci spravovala Grozova vláda zemi pět měsíců a dále uskutečňovala program demokratických přeměn.

Současně se anglo-americké reakční kruhy pokoušely diplomatickým nátlakem odstranit novou vládu z důvodu, že prý »nikoho nepředstavuje«, a dosadit zpět reakční strany k moci. Díky energické podpoře sovětské vlády byli představitelé Anglie a Spojených států nuceni dát souhlas k rozhodnutí, které bylo učiněno v Moskvě v lednu 1946. Grozova vláda zůstala u moci. Reakční strany nabyly možnosti dostat do vlády jen po jednom ministru bez portfeuille, avšak tito ministři museli být potvrzeni vládou. Když bylo schváleno toto rozhodnutí, obnovil král kontakt s demokratickou vládou.

Nový pokus o vměšování se do vnitřních věcí naší země učinily vlády Anglie a Spojených států před volbami, kdy žádaly, aby byl pozměněn volební zákon. Naše vláda tento požadavek kategoricky odmítla.

Na pařížské mírové konferenci anglická a americká delegace, jakož i jiné delegace, postupující podle jejich pokynů, se pokoušely vepsat do mírové smlouvy mimořádně těžké podmínky, které ohrožovaly naši politickou a hospodářskou nezávislost. Stanovisko sovětské delegace způsobilo, že jejich úmysly byly uskutečněny pouze částečně. Anglo-Američanům se podařilo dostat do mírové smlouvy s Rumunskem některé těžké podmínky, týkající se ná-

hrady ztrát, které utrpěl anglo-americký kapitál v Rumunsku atd.

V zemi hlavním nástrojem boje reakčních sil proti demokratickému režimu a jeho reformám byla nacionálně caranistická strana.

V boji proti novému režimu přikročovaly reakční strany ke krajním methodám. Kromě široké protikomunistické, protisovětské a šovinistické propagandy, šíření provokačních pověstí přešly reakční strany k vraždám, k ozbrojeným útokům na stranické, odborové a rolnické aktivisty atd. V listopadu 1945 zahájily fašistické bandy palbu do dělnické demonstrace, při čemž bylo zabito 9 osob. Bezpečnostní orgány odhalily rozsáhle rozvětvenou síť podzemních fašistických organizací, které připravovaly ozbrojené povstání.

Proti této činnosti reakčních stran byla učiněna rázná represivní opatření.

Podářilo se nám překazit manévry reakce jak vnitřní, tak i zahraniční, která se pokoušela vyprovokovat rozkol ve vládní koalici a izolovat naši stranu od jejích spojenců. Reakce skládala naděje v bývalého předsedu sociálně demokratické strany Titela Petrescu, který se otevřeně postavil proti spolupráci sociálně demokratické strany a strany komunistické a uzavřel tajnou úmluvu s reakčními stranami. Na sjezdu sociálně demokratické strany, který se konal v březnu 1947, byl Petrescu odhalen a vyloučen ze strany. Pokusil se vytvořit novou, »nezávislou« sociálně demokratickou stranu, ale šel za ním jen nevelký počet pravých sociálních demokratů. Jednotná fronta a vládní koalice trvala dále. Petrescu a jeho skupina byli izolováni a odhaleni jako přímí agenti reakce.

Vnitřní a zahraniční reakce vykonávala také silný nátlak na Tatarescovu stranu. Skupina vůdců této strany se odštěpila a přešla do reakční liberální strany, vyslovila se proti účasti Tatarescovy strany v bloku demokratických stran. Avšak pokusy rozštěpit vládu neměly úspěch. Okolnost, že lidové masy aktivně podporovaly naši politiku rozhodného boje demokratických sil proti reakci, nám umožnila zachovat politickou stabilitu a vyhnout se vládní krizi, přes těžkou hospodářskou situaci.

V dubnu 1946 byl pro společné provedení voleb utvořen blok demokratických stran. Bylo učiněno rozhodnutí, aby všechny vládní strany vystoupily ve volbách s jednotnou kandidátkou.

Nutno znovu zdůraznit podporu, kterou poskytl rumunskému lidu v tomto těžkém období sovětský stát. Kromě diplomatické podpory, která nás ochránila před hrubým vměšováním se anglo-

amerického imperialismu do našich vnitřních věcí, ulehčila sovětská vláda Rumunsku podmínky příměří, jakož i poskytla nám hospodářskou pomoc, takže země se vyprostila z těžké situace, způsobené suchem.

Takové byly podmínky, za kterých jsme zahájili jednu z nejdůležitějších politických kampaní, které naše strana provedla v uplynulých třech letech. Cílem této kampaně bylo dosáhnout upevnění demokratického režimu, a to vítězstvím v parlamentních volbách a získáním pevné demokratické většiny v parlamentě.

II.

Demokratické přeměny v zemi.

Vítězství, kterého dosáhly demokratické strany v parlamentních volbách v listopadu 1946, přispělo k zesílení procesu demokratického vývoje Rumunska.

Komunistická strana vystupovala v těchto volbách v bloku s jinými stranami (sociálně demokratickou stranou, zemědělskou frontou, Tatarescovou stranou, nacionálně lidovou a nacionálně rolnickou stranou Alexandrescovou). Spolupráce s jinými stranami se naše strana domáhala na přísně zásadních základech. Vypracovali jsme platformu bloku demokratických stran, která byla přijata všemi jinými stranami. Platforma obsahovala program vládní činnosti ve všech oblastech státního života. Stanovila řadu důležitých reforem, zestátnění Národní banky, demokratisaci daňového systému, reformu spravedlnosti, zkrácení vojenské služby atd.

Ve volební kampani jsme vedli rozhořčený boj proti koalici reakčních stran, které byly otevřeně podporovány některými představiteli Anglie a Spojených států v Rumunsku. Tyto strany si ještě zachovaly určitý vliv, zejména mezi zámožnými vrstvami rolnictva. Pokoušely se využívat ve svém zájmu těžké materiální situace obyvatelstva.

Volební kampani byly podchyceny nejširší masy lidí. V obyvatelstvu pracovalo přes 20.000 agitátorů. K zajištění vítězství byly zmobilisovány všechny síly naší strany, jakož i ostatních demokratických stran.

Úspěch, dosažený ve volbách, znamenal upevnění posic demokratického režimu a vlády. Blok demokratických stran, třebaže zvenčí i zevnitř byly činěny pokusy ho rozbít, byl zachován. Volební kampaň znovu ukázala, že hlavní silou v naší zemi je dělnická třída, pracující rolnictvo a pokroková inteligence v čele

s komunistickou stranou. V novém parlamentě je pevná demokratická většina.

Posice naší strany ve vládě se upevnily: k ministerstvům, která jsme řídili před volbami, přibýlo ministerstvo průmyslu a obchodu, které dříve držela Tatarescova strana.

Strana a veškerý lid byl po volbách postaven před úkol přikročit k obnově národního hospodářství. Bylo nutno učinit radikální opatření proti činnosti kapitalistických kruhů, jejichž cílem bylo podkopat naši měnu. Bylo třeba také skoncovat s inflací a vyprostit naše hospodářství z chaosu.

Za poměrně krátkou dobu byla schválena řada důležitých hospodářských zákonů. Emisní ústav Rumunska — Národní banka, která byla v rukou Bratianovy reakčně kapitalistické skupiny, přešla do rukou státu. Byl prosazen zákon o reorganizaci ministerstva průmyslu a obchodu, podle kterého byla značně rozšířena pravomoc tohoto ministerstva. Parlament schválil zákon o vytvoření průmyslových správ pro hlavní průmyslová odvětví, takže byla získána širší možnost uskutečňovat státní vedení a státní kontrolu průmyslové a obchodní činnosti soukromých podniků.

V červenci r. 1947 uveřejnila naše strana své návrhy, směřující k zlepšení hospodářského a finančního stavu země. Tyto návrhy, které byly schváleny vládou, obsahují program práce průmyslu na 6 měsíců, jehož cílem je dosažení 70 procent úrovně průmyslové výroby proti r. 1938. Návrhy stanoví jako hlavní úkol vlády demokratických sil uskutečnění peněžní reformy a stabilisace.

Rada nových demokratických zákonů se týká zemědělství. Dobrá letošní úroda otvírá příznivé perspektivy pro celé naše hospodářství. Byly zavedeny dodávky obilí, aby bylo zajištěno zásobování městského obyvatelstva chlebem. Byl schválen zákon, který upravuje prodej pozemkového vlastnictví a brání koncentraci rolnických pozemků v rukou velkosedláctva a stanoví přednostní právo státu na koupi půdy. Prodej půdy, který byl uskutečněn rolníky v době hladu, byl anulován. Byl zrušen jeden z feudálních přežitků v našem zemědělství — systém odpracovávání. Byly zřízeny speciální instituce, aby byly upevněny a státem racionálně využívány zemědělské majetky (státní farmy atd.).

Současně s těmito zákony a opatřeními, jejichž cílem je upevnění naší demokracie na hospodářském poli, byla uskutečněna některá opatření, jejichž cílem je další demokratisace státního aparátu. Zmenšení počtu státních úředníků vedlo k očistě státního aparátu od četných reakčních a korupčních živlů.

Volbami byly upevněny svazky mezi naší stranou a jejími nejbližšími spojenci. Volební kampaň byla pro dělnickou třídu a komunistickou stranu bitvou za spojení a zejména za hlavního spojení — pracující rolnictvo. Důležitou úlohu v tomto boji měla zemědělská fronta. V četných místech pronikly do vedoucích orgánů zemědělské fronty kulacké, protidělnické a protikomunistické živly. Po volbách se vedení zemědělské fronty usneslo na odstranění kulackých živlů z vedoucích orgánů zemědělské fronty a rozhodlo, že zemědělská fronta se přetvoří ve stranu pracujícího rolnictva. V resoluci vedení zemědělské fronty se zdůrazňuje nutnost svazku mezi dělnictvem a pracujícím rolnictvem, uznává se vedoucí úloha proletariátu, jakož i nutnost těsné spolupráce mezi komunistickou stranou a zemědělskou frontou.

Podobný proces demokratisace vedoucích orgánů nastal také v Maďarském lidovém svazu — demokratické skupině sedmihradských Maďarů, představovaných v parlamentě 29 poslanci.

Práce mezi mládeží byla dlouhou dobu jedním ze zaostalých úseků činnosti demokratických sil. Letos byl utvořen Svaz dělnické mládeže. Za krátkou dobu se stal nejpočetnější a nejvlivnější organizační mládeže.

Svaz dělnické mládeže, mládež zemědělské fronty a demokratická studentská organizace mají dominující postavení v Národní federaci mládeže, sjednocující všechny organizace mládeže.

Pokud jde o ženské hnutí, jsou u nás všechny organizace žen sjednoceny v Demokratické federaci žen. Největší a nejvlivnější organizací žen je Protifašistický svaz žen.

Mezi inteligencí má reakce ještě hluboké kořeny. Na univerzitách zůstalo dosud mnoho reakčních profesorů. Zároveň však mezi inteligencí sílí pokrokový směr. Velký počet nejvýznamnějších představitelů inteligence — vědci, spisovatelé, umělci, herci — vstoupil do naší strany nebo má blízko k ní.

Opatření, jejichž cílem bylo upevnění posic demokracie, byla uskutečňována v zostřujícím se boji proti reakci.

Nacionálně caranistická strana rozvinula podzemní činnost. Učinila nové pokusy vyprovokovat cizí intervenci. V interviewu, které dal Maniu americkému žurnalistovi, otevřeně žádal ozbrojenou intervenci proti Grozově vládě. Skupina význačných vůdců nacionálně caranistické strany se pokoušela uprchnout do ciziny, chtěla tam vytvořit emigrantskou vládu.

Činnost nacionálně caranistické strany byla překážkou na cestě demokratického vývoje Rumunska, což dále nebylo možno trpět. Před určitou dobou rozpustila vláda nacionálně caranistickou stranu. Mandáty jejích poslanců byly anulovány a část poslanců

i vedení strany bylo zatčeno. Proces nad Maniu je nejenom těžkou ranou vnitřní reakci, nýbrž i anglo-americkým reakčním kruhům.

Rozpuštění nacionálně caranistické strany zasazuje těžkou politickou ranu nejreakčnější a nejučtější části velkokapitálu a vyvlastněných statkářů, tlumočnickem jejichž zájmů je nacionálně caranistická strana.

Uvnitř bloku demokratických stran vedla komunistická strana a jiné demokratické strany boj proti antidemokratickým akcím liberálů Tatarescovy strany.

Tatarescu, jak lze soudit podle jeho projevů, chce učinit ze své strany jednotící středisko buržoasních skupin, nepřátelsky se stavících proti demokratickému režimu. Avšak jeho pokusy manévrovat uvnitř vládního bloku, podkopat jednotu demokratických sil a izolovat komunistickou stranu, neměly úspěch.

Již v době pařížské mírové konference vystupoval Tatarescu proti vnější i vnitřní politice vlády a pokoušel se vnutit své stanovisko druhým členům rumunské delegace, kterou vláda poslala, aby bránila národní, hospodářské a politické zájmy rumunského lidu.

Po mírové konferenci rozvinul Tatarescu zesílenou činnost uvnitř vládního bloku i mimo něj. Jako předseda liberální strany vyložil Tatarescu své stanovisko v »memorandu«, k jehož sestavení byl inspirován týmiž kruhy, z jejichž iniciativy byli odstraněni komunisté z vlády ve Francii a Itálii. V tomto »memorandu« jsou bráni pod ochranu nepřátelé demokratického režimu a je žádána revize veškeré vnitřní i zahraniční politiky Rumunska. Ačkoliv formálně toto »memorandum« bylo vydáváno za základ pro diskusi uvnitř bloku, byl fakticky určen pro reakční rumunské a cizí kruhy, aby ho využily jako nástroje proti vládě a rumunskému státu.

V srpnu 1947 uspořádal Tatarescu v městě Krajova schůzi v souvislosti s tím, že uplynula 4 léta od dne, kdy vydal dopis svým stoupencům. Bude účelné poznamenat, že v tomto dopisu Tatarescu neútočil na Němce a vytyčoval řadu demagogických úhel. Dopis byl rozšiřován s podporou úřadů generála Antonescu. Když Tatarescu vystupoval v Krajove, charakterisoval svůj názor na zahraniční politiku Rumunska v tom smyslu, že pojí-li nás se Sovětským svazem geografická poloha, tedy pojí Rumunsko se západními mocnostmi dlouholeté tradice a sympatie.

Je tedy zřejmé, že se blíží svému konci spolupráce s Tatarescovou skupinou. Ve vládním táboře došlo k novému přeskupení sil, jež souvisí s tvrdším kursem.

V naší spolupráci se sociálně demokratickou stranou jsme narazili na některé obtíže, způsobené protikomunistickým, reakčním a protisovětským stanoviskem pravých živilů. Vinou těchto živilů jednotná fronta obou stran fakticky určitou dobu neexistovala. Komunistická strana vystoupila proti pravému křídlu sociálně demokratické strany. Na druhé straně v řadě průmyslových středisek ostře vystupovali sociálně demokratičtí dělníci proti pravým. Ústřední výbor sociálně demokratické strany vyloučil ze strany několik vůdců pravého křídla, a dva z nich byli odvoláni z vlády. Tato opatření upevnila jednotnou frontu komunistů a sociálních demokratů.

Nedávno se v Rumunsku konaly volby do odborových organizací. V těchto volbách, které byly provedeny na základě odborové autonomie, odevzdala většina dělnictva své hlasy komunistům, kteří jsou všude nejlepšími pracovníky ve výrobě a veřejnými pracovníky, kteří si získali autoritu a popularitu v dělnických masách.

Nutno říci, že přes obtíže, které existovaly v našich vztazích se sociálně demokratickou stranou, postupovaly obě strany ve všech rozhodujících otázkách v dohodě.

Společné akce obou stran, komunistické strany a strany sociálně demokratické, odhalení pravého křídla sociální demokracie a konečně skutečnost, že naše strana byla iniciátorkou všech základních vymožeností demokratického režimu, způsobily, že v sociální demokracii se utvořil široký směr pro jednotu s komunistickou stranou. Po úspěšném provedení měnové reformy tento směr v sociálně demokratických masách značně zesílil, zejména mezi dělnictvem.

Usilování dělnických mas o jednotu činí aktuální otázku vytvoření jednotné strany dělnické třídy. Vytvoření jednotné strany bude předcházet rozsáhlá uvědomovací, ideologická kampaň. Vytvoření jednotné dělnické strany, opírající se o učení Marxe-Engelse-Lenina-Stalina, povede k dalšímu upevnění vedoucí úlohy dělnické třídy; bude usnadněn úkol odstranění cizích vlivů v dělnickém hnutí a bude vytvořen jeden z předpokladů vývoje Rumunska cestou socialismu přes lidovou demokracii.

Chceme vypracovat návrh platformy jednotné dělnické strany, který má být předložen k veřejnému projednání.

Měnová reforma, která byla nedávno provedena, ještě více upevnila autoritu naší strany. Tato reforma, která je důležitým krokem na cestě uskutečňování návrhů komunistické strany na hospodářskou obnovu země, dala silnou ránu šmelinářskému kapitálu, který nahromadil v období inflace nesmírné zisky. Měnová

reforma vedla ke zvýšení životní úrovně pracujícího lidu, při čemž má mimořádný význam, že byla uskutečněna bez anglo-amerických úvěrů, přes tvrzení reakčních stran a Tatarescových liberálů, že anglo-americké úvěry jsou nezbytnou podmínkou hospodářské obnovy Rumunska.

III.

Za další výstavbu nové demokracie.

Úspěšně provedená měnová reforma, zvýšený prestiž a vliv naší strany způsobily, že vznikají před námi nové politické a hospodářské úkoly.

Máme ještě mnohé vykonat. Státní sektor v průmyslu a v obchodu je slabý. Úroveň výroby a produktivita práce jsou ještě nízké. Administrativní aparát je demokratisován jen zčásti atd.

Vypočtu některé úkoly, k jichž provedení přikročujeme:

Je třeba dokončit stabilisaci, zvýšit průmyslovou výrobu, postupně zvyšovat životní úroveň pracujících mas snížením cen; je nutno upevnit a rozšířit státní sektor v průmyslu; je třeba kontrolovat a řídit soukromý sektor prostřednictvím průmyslových správ. Je třeba bojovat proti nadměrným ziskům daňovými opatřeními, úvěrní politikou, státní hospodářskou kontrolou a použitím zákona o boji proti sabotáži.

Je třeba soustředit banky, uskutečnit kontrolu úvěru a soukromých vkladů prostřednictvím znárodněné Národní banky.

Je nutno zásobovati rolníky, především ty, kteří obdrželi pozemky podle pozemkové reformy, hospodářským náradím a inventářem; je nutno rozvíjet státní farmy, využívat přednostního práva státu na koupi půdy, rozšiřovat spotřební družstevnictví i družstevnictví výrobní.

Je nutno zavést státní řízení zahraničního obchodu, zřídit státní prodejny pro vnitřní trh a rozsáhle rozvíjet dělnická konsumní družstva.

Je nutno provést administrativní reformu.

Je třeba reformovat justici, zavést lidové přisedící ve všech stupních soudního aparátu.

Je třeba provést daňovou reformu.

Je nutno demokratisovat školství.

Bude třeba schválit novou ústavu, která by odpovídala nastávším změnám.

Poslední otázka, o které se chci zmínit, je provedení naší zahraniční politiky a upevnění přátelských vzájemných styků s našimi demokratickými sousedy.

Naše zahraniční politika má nový ráz. Není to už politika Rumunska jako vasala imperialistických zemí. Základem naší zahraniční politiky je přátelství se sovětským socialistickým státem. Náš lid pokládá perspektivu uzavření smlouvy o přátelství a vzájemné pomoci se Sovětským svazem za záruku naší nezávislosti a svrchovanosti a za cenný vklad do věci míru.

Usilujeme ustavičně o to, aby ve vědomí mas byla rozvinuta láska a vděčnost k Sovětskému svazu. Rumunská společnost pro upevnění styků se Sovětským svazem je jednou z největších a neaktivnějších organizací u nás.

Pokud jde o náš vzájemný poměr k ostatním sousedům, navštívily naše vládní delegace v poslední době Sofii, Bělehrad a Prahu, kde bylo jednáno o zesílení našich styků s těmito zeměmi. Lze očekávat další upevnění hospodářských a kulturních styků se všemi našimi sousedy: Bulharskem, Jugoslavií, Maďarskem, Československem a Polskem.

Vážné úkoly máme před sebou na poli stranické práce. Z malé strany jsme se přeměnili v největší politickou stranu v zemi. Komunistická strana Rumunska má dnes 710.000 členů, z nichž je 44 procent dělníků a 39 procent rolníků. V průmyslových okresech dosahuje procento dělnictva 60—70 procent.

Tyto četné mladé kádry potřebují výchovy a politického školení. U nás pracuje rozvětvená síť stranických škol různého typu: šestiměsíční vysoká stranická škola, čtyřměsíční ústřední kádrová škola, tříměsíční škola novinářů, ústřední škola s vyučovacím jazykem maďarským, ústřední ženská škola, ústřední škola mládeže, jakož i 21 okresních kádrových škol.

Máme kolem 32.000 agitátorů, kteří jsou školeni v krátkodobých kursech, aniž přestávají pracovat ve výrobě.

Strana má četné deníky a týdeníky. Ústřední orgán »Jiskra« je nejrozšířenějším listem v zemi.

Naše strana rozvinula rozsáhlou vydavatelskou činnost. Vyčali jsme četná díla klasiků marxismu-leninismu. Letos v srpnu vyšel po prvé v rumunském překladu Marxův »Kapitál«. Vychází ve velkých nákladech sovětská literatura.

Naše strana zesiluje boj proti cizím ideologickým vlivům a zejména proti reakčnímu ideologickému vlivu anglo-amerických imperialistických kruhů na literaturu, umění, film, radio a tisk.

Máme ve stranické práci vážné nedostatky, které jsou způsobeny hlavně nízkou ideologickou a politickou úrovní našich kádrů.

Často se stává, že naši střední a nižší funkcionáři přespřiliš administrují, což poškozuje naši věc.

Část našich aktivistů, dokonce i ti, kteří byli postaveni nedávno na tato místa z podniků, mají špatné spojení s masami a isolovali se od nich.

V některých oblastech, zejména v Sedmihradsku, nebyli ještě definitivně překonány šovinistické přežitky mezi členy strany.

Naši aktivisté se dopustili v některých oborech chyb při uskutečňování politiky jednotné fronty. Leckde se stalo, že došlo k přerušení styků se sociálně demokratickými organisacemi z nezásadních důvodů.

Konečně nutno konstatovat, že kritika i sebekritika se ještě dosti neprojevuje v práci našich stranických organisací.

Hlavním úkolem našich stranických organisací je organizační upevnění zesíleného vlivu naší strany a zároveň odstraňování cizích živlů ze strany. To nám pomůže úspěšněji překonávat nedostatky ve stranické práci.

Domníváme se, že nyní i v Rumunsku se rozvíjí proces výstavby nové demokracie. Upevnění strany a jejího vlivu vytváří perspektivy k rychlejšímu rozvíjení tohoto procesu.

Naše strana s velikým uspokojením vzala na vědomí iniciativní návrh našich polských soudruhů, aby byla svolána informační porada komunistických stran. Víáme návrh, aby byly hledány formy stálé výměny zkušeností a koordinace akcí mezi komunistickými stranami a myslíme, že to přinese cennou pomoc v boji za věc demokracie a míru.

J. Révay :

O práci Ústředního výboru Maďarské komunistické strany

I.

Politická situace v Maďarsku

Chtěl bych začít referát o situaci v Maďarsku zhodnocením výsledků parlamentních voleb, jelikož to umožní zabývat se nejdůležitějšími politickými problémy a objasnit vzájemný poměr sil v zemi.

Maďarská reakce, podporovaná americkým imperialismem, byla vůbec proti novým volbám. Plán maďarské reakce spočíval v tom, že chtěla využít parlamentní většiny malozemědělské strany, aby po ratifikaci mírové smlouvy a likvidaci Spojenecké kontrolní komise byla vytvořena nová, pravicová vláda bez komunistů, a aby s touto vládou byly provedeny volby v protikomunistické a protisovětské atmosféře. Reakcionáři si tedy chtěli zajistit většinu v parlamentě, radikálně změnit vnitřní a zahraniční politiku Maďarska a svést zemi na cestu podpory amerického imperialismu.

Sama skutečnost, že se nám podařilo provést volby, znamenala krach plánů reakce. Dokonce v době volební kampaně se pokusili Američané dosáhnout toho, aby malozemědělská strana a dokonce sociální demokraté bojkotovali volby.

Náš plán spočíval v tom, abychom ve volbách upevnili naši stranu, vytvořili většinu levých demokratických stran a tak zajistili převahu levých stran v parlamentě a ve vládě.

Uzavřeli jsme volební dohodu čtyř vládních stran, jelikož náš návrh na vytvoření bloku čtyř stran se společnou kandidátkou byl sociálními demokraty a malozemědělci zamítnut.

Volební dohoda zavazovala tyto strany, aby na sebe neútočily a společně bojovaly proti reakčním stranám. Avšak dohoda se

ukázala více méně formální, jelikož demokratické strany vedly volební boj i mezi sebou navzájem. Proto Maďarská národní fronta nezávislosti (která byla utvořena v březnu 1944 za okupace Němci, kdy sociální demokraté i malozemědělci byli stranami v podzemí) se přeměnila z bojového svazku demokratických sil, opřené o lidové hnutí, v parlamentní koalici.

Nutno říci, že Maďarská národní fronta nezávislosti byla již v době svého vzniku spíše svazkem vůdců demokratických stran, než výrazem národního odporu proti Němcům a jejich maďarským agentům. V krajích, osvobozených sovětskou armádou, se utvořily r. 1944 — 1945 národní výbory, byly však ustaveny na základech parity, byly slabé, a zatímni vláda, která byla utvořena v prosinci 1944 v Debrecíně, nemohla se o ně opřít.

Reakcionáři pronikli do fronty národní nezávislosti, jelikož dovedli využít malozemědělské strany, a tak se fronta národní nezávislosti postupně přeměnila v prostou koalici, uvnitř které byl veden ustavičný boj.

Jaké jsou kladné výsledky parlamentních voleb?

Stali jsme se vedoucí stranou, zatím co po dobu 25 let byla naše strana v podzemí a v podstatě byla nevelkou skupinou.

Když naše země byla osvobozena Sovětskou armádou, podařilo se nám tvůrčí prací a rozhodným bojem proti nepřítelům lidu se stát první stranou v zemi.

Roku 1945 obdržela komunistická strana 800.000 hlasů, t. j. 17 procent, kdežto r. 1947 obdržela 1,118.000 hlasů, t. j. 22,3 procenta všech hlasů.

Hlasy, které jsme obdrželi, se rozdělují podle sociálního složení takto:

Rolníci	500.000
Dělníci	450.000
Inteligence a maloburžoasie	160.000

Velmi zajímavé jsou i tyto čísllice: komunističtí kandidáti obdrželi 70 — 80 procent hlasů horníků, ve střediscích těžkého průmyslu dostali 65 procent všech hlasů a v Budapešti 27,5 procenta (oproti 22 procentům, které obdrželi r. 1945).

Jestliže r. 1945 jsme byli v provinciálních městech v menšině, máme tam dnes více hlasů než sociální demokraté.

V šesti největších městech dostali komunisté r. 1945 145.000 hlasů, sociální demokraté 207.000 hlasů; r. 1947 obdrželi komunisté 203.000 hlasů, kdežto sociální demokraté 186.000 hlasů.

Bylo by však nesprávné přeceňovat zvýšení našeho vlivu v dělnické třídě. Fakta a statistické údaje dosvědčují, že jsme ještě nezískali rozhodující většinu dělnické třídy.

Jsou nyní důležitá průmyslová střediska a města, ve kterých komunisté a sociální demokraté mají stejné síly, a někdy jsou sociální demokraté dokonce silnější (na př. v předměstích hlavního města).

Novým a kladným zjevem v Maďarsku je přesun rolnictva doleva. Není ovšem všeobecný, nezahrnul dokonce všechny chudé a střední rolníky. Mezi rolnictvem je ještě velká nespokojenost. Vliv církve zůstává na ven. ově silný, avšak přesto nutno zaznamenat takový kladný zjev jako 1,450.000 rolnických hlasů, t. j. dvě třetiny celého rolnictva, odevzdaných pro koalici čtyř stran. Z 1,450.000 rolnických hlasů obdržela komunistická strana půl milionu, sociální demokraté 200.000, rolnická strana 350.000, a celkem obdržely levé strany 1,050.000 rolnických hlasů.

Tato skutečnost nabývá mimořádného významu, jestliže uvážíme, že maďarská reakční buržoasie se snaží postavit rolníky proti dělníkům a s pomocí rolníků izolovat dělnickou třídu, které stojí v čele komunisté.

Nelze říci, že tento plán buržoasie byl již definitivně zmařen. Boj o rolnictvo pokračuje a my jsme v tomto boji dosáhli, jak ukazují volební výsledky, určitých úspěchů.

Národní rolnická strana ve volbách zesílila a obdržela 420.000 hlasů, t. j. o 90.000 hlasů více než r. 1945.

Nutno mít na zřeteli, že tato strana je stranou chudého rolnictva.

Koalice vcelku tedy obdržela 60.8 procenta hlasů neboli 65 procent mandátů, a tři levé strany, které obdržely 46 procent hlasů, dostaly 50 procent mandátů.

Dovolte mi, abych nyní přešel k výkladu momentů, které ukáží, že se nám přece jen zcela nepodařilo dosáhnout našeho cíle, t. j. vytvořit pevnou levou většinu v parlamentě a tak zajistit vývoj Maďarska cestou lidové demokracie.

Situace ve vládní koalici je komplikována tím, že sociální demokraté a malozemědělci utrpěli vážné ztráty; sociální demokraté ztratili ve volbách kolem 80.000 hlasů, malozemědělci téměř 2 miliony hlasů. V souvislosti s tím zosnovaly pravé skupiny v těchto stranách vzbouření a pokusily se zmocnit vedení.

Pokud jde o sociální demokraty, jejich politiku za volebního kampaně diktovalo pravé křídlo. Chtěli se stát dědici malozemědělci.

mědělské strany a proto usilovali o získání hlasů reakčních živlů. Aby dosáhli svého cíle, převzali od reakce protikomunistická, zčásti protisovětská hesla a argumenty. Na příklad v celé zemi byly rozšiřovány provokační pověsti o tom, že zvítězí-li komunisté ve volbách, okamžitě budou zřizovány kolchozy.

Tedy protikomunistickou a protisovětskou agitací pomáhali sociální demokraté nikoliv sobě, nýbrž pravým stranám.

Plán sociálních demokratů, kteří se chtěli stát nejsilnější stranou, se nezdařil. Za prvé proto, že vůdce pravých Karel Peyer vystoupil ze sociálně demokratické strany a byl na kandidátce jedné z buržoasních stran. To ovšem způsobilo zmatek u sociálních demokratů. Za druhé proto, že mezi sociálními demokraty a buržoasními stranami se rozvinul boj o hlasy maloburžoasie, a v tomto boji sociální demokraté utrpěli vážnou porážku.

Sociálním demokratům se nejenom nepodařilo proniknout do rolnických mas, naopak dokonce ztratili svůj dřívější vliv v hlavních zemědělských krajích, ztratili četné hlasy právě tam, kde rolnictvo vcelku smýšlí demokraticky.

U malozemědělské strany došlo doslova ke katastrofě. Tato strana, jak jsem již řekl, ztratila kolem dvou milionů hlasů. Byla hlavní oporou maďarské reakce. Na tuto stranu sázel hlavně americký a anglický imperialismus, tím spíše, neboť měla 57 procent hlasů voličů, měla v minulosti demokratické tradice, opírala se o značnou část nejenom bohatých velkosedláků, nýbrž i středních rolníků, a byla v opozici k vládě za režimu Horthyho. Všechny síly reakce — statkáři, buržoasie a jiné — jednomyslně podporovali tuto stranu ve volbách 1945.

Vyprostit demokratické jádro a rolnické masy této strany z vlivu reakcionářů se nám v značné míře podařilo po dvouletém boji.

Znáte historii reakčního spiknutí, kterému stáli v čele předáci této strany. Rozhodující ránu dostala reakce, ukryvající se v této straně, když jsme odhalili Nagy Ference, bývalého ministerského předsedu a vůdce malozemědělské strany jako jednoho z vůdců spiknutí. Stalo se tak v době, kdy byl na dovolené ve Švýcarech. Nagy Ferenc, třebaže mu Američané radili, aby neodstupoval a vrátil se do Maďarska, aby tam dále organizoval spiknutí, neměl odvahu předstoupit před soud.

Jak je tomu s touto stranou nyní?

Když se malozemědělská strana zkompromitovala ve spiknutí, když do jejího vedení přišly levé živly, větší část reakčních živlů opustila tuto stranu.

Vnitřní boj mezi demokratickými a reakčními živly o vedení ve straně, který se rozvíjel za voleb, trvá i nyní.

Rozpadem malozemědělské strany zahraniční i vnitřní reakční síly pochopily, že již není možné využít této strany jako hlavního nástroje v boji proti maďarské demokracii. Proto vytvořili nové reakční strany.

Jde hlavně o dvě strany:

1. T. zv. demokratická lidová strana. V jejím čele stojí Barankovič. V podstatě je to strana značné části katolického duchovenstva.*) Obdržela ve volbách 800.000 hlasů a politicky se opírá o nejzaostalejší vrstvy rolnictva a především o ženy.

2. Hlavním nepřítelem maďarské demokracie je polofašistická Pfeifferova strana, t. zv. maďarská strana nezávislosti. Obdržela v posledních parlamentních volbách přes 600.000 hlasů, hlavně ve městech. Pfeifferova strana je otevřenou agenturou amerického imperialismu, který využívá hlavně této strany, aby se vměšoval do vnitřních věcí Maďarska.

Nutno přiznati, že jsme nedoceňovali síly těchto reakčních stran a proto teprve v posledním stadiu předvolebního boje jsme zahájili proti nim palbu.

Dovolte mi, dříve než přejdu k výkladu o nynější situaci v Maďarsku, abych učinil stručné závěry:

1. Demokratické síly, a především naše strana, se upevnily. To znamená, že základna maďarské demokracie se upevnila.

2. V zemi došlo a dochází k další diferenciaci sil. To opět znamená, že se zostřejuje boj mezi demokratickými a reakčními silami. Dobře známe své síly, vidíme upevňování našich posic, zároveň však jasně vidíme také síly nepřítele a naprosto je nechceme nedoceňovat.

3. Současně s všeobecným přeskupováním sil nastává diferenciacie v samotném táboře demokracie, kde se tvoří pravé skupiny, které chtějí v jisté míře spolupracovat s protikomunistickými silami. S druhé strany levé živly v demokratických stranách se k nám postupně přibližují, aby společně s námi bojovaly proti reakci.

*) V této straně vedle nepřátel maďarské demokracie jsou takové živly, které by nechtěly jít cestou reakce. Proto se stala možnou v této straně určitá diferenciacie.

Máme-li toto vše na zřeteli, jakož i zostření mezinárodní situace, je nutno říci, že maďarská demokracie jde do vážných a velikých politických bojů.

II.

Boj o vytvoření nové vlády

Zostření rozporů, o kterém jsem již mluvil, se projevilo za jednání o ustavení nové vlády.

Pravé skupiny v malozemědělské straně se pokoušely zmocnit vedení ve straně, aby poslaly do nové vlády své představitele, kteří by byli v podstatě důvěrníky profašistů. Kromě toho stanovily tyto skupiny takové podmínky, jichž přijetí by určilo téměř reakční program pro novou vládu.

Praví sociální demokraté svalovali odpovědnost za porážku ve volbách na levé a aby se zmocnili vedení strany, pořádali masové demonstrace proti levým vůdcům. Pod tímto nátlakem se sociálně demokratické vedení usneslo, že sociální demokraté vstoupí do vlády jedině za určitých podmínek, t. j. bude-li jim dána celá řada rozhodujících míst ve státním aparátu.

Tak se mohla vytvořit situace, přinášející nebezpečí izolace naší strany, brzdící formování nové vlády, a nejen to, mohla vzniknout situace, která by znemožnila ustavení vlády anebo podmínila její ustavení vážnými ústupky demokratických sil.

Jak jsme paralysovali toto nebezpečí?

Mobilisovali jsme masy do boje proti reakčnímu nebezpečí a uveřejnili náš vládní program. Na velkém táboru lidu na Náměstí hrdinů v Budapešti bylo přítomno 300.000 osob.

Vytyčili jsme tato hesla:

Okamžitě utvořit novou, pevnou demokratickou vládu. Zastavit politické intriky, osnované v souvislosti s ustavováním vlády, a pustit se do práce. Pryč s nepřáteli demokracie!

V našem vládním programu jsme vytyčili požadavek tříletého hospodářského plánu, navrhli jsme řadu opatření k odstranění schodku ve státním rozpočtu, v boji proti drahotě, korupci a k zajištění výživy pracujícího lidu.

Na základě těchto hesel a našeho vládního programu jsme organizovali lidové hnutí. Zároveň plenum Ústředního výboru naší strany kategoricky prohlásilo, že komunistická strana nebude rozšiřovat vládní koalici doprava, nepojme do ní právě živý demokratický stran.

Tak se nám podařilo dosáhnout dohody o ustavení nové vlády.

Z 15 členů nové vlády je 5 komunistů, 4 sociální demokraté, 4 malozemědělci a dva členové rolnické strany. Složení vlády znemožňuje schválení opatření, směřujících proti levým demokratickým silám.

Jsmo si však vědomi, že pokusy pravých živlů o vytvoření jednotné fronty proti komunistům byly odraženy jen dočasně a že se budou opakovat.

III.

Linie strany v nové situaci a perspektivy

Utvořením nové vlády jsme vyhráli jednu bitvu, avšak jsme si vědomi, že stěžejní otázka maďarské demokracie — otázka, bude-li nakonec maďarská demokracie demokracií lidovou nebo buržoasní — není ještě definitivně vyřešena.

V souvislosti s tím není vyřešena definitivně ani druhá, hlavní otázka, zda se Maďarsko přidruží k sousedním lidovým demokraciím anebo se stane v té nebo oné formě oporou anglo-amerického imperialismu.

Nemůže pochopit vnitropolitický boj v Maďarsku ten, kdo nepřihlíží k politice amerického imperialismu, jejímž cílem je přeměnit Maďarsko v základnu boje proti Sovětskému svazu a zemím lidové demokracie.

Maďarská demokracie je směsicí živlů lidové a buržoasní demokracie.

Jaké hospodářské prvky lidové demokracie byly již v Maďarsku uskutečněny?

1. V zemi byly zničeny feudální poměry, byla provedena radikální pozemková reforma. Na úkor statkářské a církevní půdy obdrželo půdu 650.000 chudých rolníků a zemědělských dělníků. a demokratický stát jim všemožně pomáhá v upevnění jejich hospodářství.

2. Těžký průmysl — průmysl hutnický, uhelný a výroba elektřiny — je znárodněn. Brzy bude znárodněna těžba bauxitu a výroba alumina.

3. Budou znárodněny velkobanky, kterým patří kolem 60 procent maďarského průmyslu.*)

*) Maďarský parlament již schválil zákony o znárodnění těžkého průmyslu a bank. — Red.

4. Byla uskutečněna státní kontrola hospodářského a finančního života země Nejvyšší hospodářskou radou, ve které mají převážný vliv levé demokratické živly.

5. Byl zaveden tříletý plán obnovy národního hospodářství, který upevňuje a rozvíjí státní sektor národního hospodářství a drží na uzdě kapitalisty.

Jaké máme u nás politické prvky lidové demokracie?

1. Rozhodující úloha dělnické třídy v politickém životě země je zajištěna jednotnou frontou přesto, že spolupráce dvou dělnických stran je dočasně v krizi.

2. Svazek dělnické třídy se značnými vrstvami pracujícího rolnictva, který je uskutečněn hlavně přes těsný svazek komunistické strany s národní rolnickou stranou a s demokraty z malozemědělské strany.

3. Největší dělnickou a rolnickou stranou u nás je komunistická strana.

4. Dělnické strany mají rozhodující vliv na brannou moc, na policii a armádu.

Jaké máme u nás prvky buržoasní demokracie?

1. Značná část průmyslu a téměř celý obchodní aparát jsou dosud v rukou kapitalistů.

2. Velkosedlácká hospodářství, která podkopávají dodávky obilí, zásobují černý trh.

3. Administrativní aparát se převážně skládá ze starých úředníků.

4. Vliv klerikální reakce, která představuje vážnou reakční sílu, není zdaleka překonán.

5. Existují reakční strany a zasedají profašistické strany v parlamentě.

6. V demokratických stranách jsou pravé, protikomunistické skupiny.

Od doby, co byla země osvobozena Sovětskou armádou, zesílil boj mezi dvojími prvky maďarské demokracie. Průběh tohoto boje ukazuje, že prvky lidové demokracie rostou a mají již převahu nad prvky buržoasní demokracie.

Jaká fakta to potvrzují?

Provedení pozemkové reformy r. 1945; stabilisace měny roku 1946, odhalení a likvidace spiknutí proti republice, schválení tříletého plánu r. 1947 a utvoření demokratické vlády po volbách v srpnu letošního roku,

Boj mezi těmito dvěma liniemi pokračuje a zostruje se.

V hospodářské obnově Maďarska bylo dosaženo vážných úspěchů. Náš průmysl dosáhl 80 procent předválečné úrovně. Byla obnovena naše doprava, zpuštěná válkou, díky skvělé práci soudruha Görö, ministra dopravy. V našem horním průmyslu dosáhla těžba uhlí již 65 procent předválečné úrovně.

Stabilisace měny v srpnu r. 1946 umožnila maďarskému hospodářství rychle zvednout a zvýšit životní úroveň pracujícího lidu. Tak na příklad 1. srpna 1946 mzdy dělnictva nepřevýšily 50 procent předválečných mezd. Za rok reálné mzdy vzrostly a dosahují průměrně kolem 60 procent předválečné úrovně.

Stabilisace hospodářské základny upevňovala politickou sílu demokracie. Je třeba však uvážit, že tato stabilisace zároveň upevňovala také pozice kapitalistů, zejména v obchodu.

Třeba říci, že těžká hospodářská a finanční situace země vytváří dodatečné obtíže.

Tři léta po sobě jsme měli sucho. To znamená, že letos sklizeň obilí činila jen 30 procent, t. j. o 5 milionů centů méně, než se očekávalo. Proto byla vláda nucena snížit příděly chleba. Národní důchod letos poklesl o 150 milionů amerických dolarů, t. j. o 10 procent.

Z toho vyplývá, že stabilisace, kterou jsme provedli loni v srpnu vlastními silami, se ještě nedostatečně upevnila a že je třeba usilovat o její další upevnění.

Ústřední výbor naší strany vypracoval řadu opatření, jejichž účelem je překonat vzniklé obtíže v oblasti hospodářství, financí a výživy lidu. Jsou to tato nejdůležitější opatření:

1. Zvýšení produktivity práce v průmyslu. Úroveň průmyslové výroby v celku dosáhla kolem 80 procent předválečné úrovně a v jednotlivých odvětvích, na př. v textilním průmyslu 100 procent, avšak produktivita práce je velmi nízká, proto výrobní náklady jsou poměrně vysoké, což způsobuje schodek ve znárodněném průmyslu.

2. K odstranění schodku se předpokládá provést racionalisaci, zejména ve státních podnicích, upevnit pracovní kázeň atd.

3. Bude třeba bojovat proti drahotě hospodářskými i administrativními prostředky.

4. Bude nutno podstatně zvýšit daně z důchodů a majetku kapitalistů.

5. Bude nutno zavést přísný úsporný systém. Proto jsme se rozhodli dokonce snížit kapitálové investice, stanovené tříletým plánem, o 25 procent v prvních měsících uskutečňování plánu,

abychom později při zlepšení hospodářské situace uspíšili realizační plán.

Hlavním úkolem v hospodářské a finanční politice naší strany je, hájit stabilisaci, paralyzovat tendence k inflaci a zároveň energičtěji držet na uzdě kapitalisty.

Naše zkušenosti ukazují, že inflace podkopává hospodářsky i politicky základy demokracie. Bez zachování pevné hospodářské základny demokracie nelze vyřešit naše politické úkoly.

Zkušenosti také ukazují, že jíti vpřed a zajistit vítězství lidové demokracie v Maďarsku není lehké v době, kdy jsou právě živly v demokratických stranách. Koalice čtyř stran, které koncem roku 1944 ustavily u nás zatímní národní vládu na základě Národní fronty nezávislosti, se v podstatě přeměnila ve spolupráci v parlamentě a ve vládě. Právě živly pokládají politiku spolupráce s komunisty za dočasné zlo a při první vhodné příležitosti se pokusí vystoupit proti komunistům a budou se snažit se s nimi rozejít.

Naše strana musí vésti politiku upevňování svazku demokratických sil, který může vyřešit hlavní otázky vývoje maďarské lidové demokracie.

Jaká cesta vede k dalšímu upevnění lidové demokracie?

Je třeba:

1. Pomoci levým živlům v sociálně-demokratické straně úspěšněji bojovat proti agresivní politice pravých sociálních demokratů, upevnit jednotnou frontu a tím přiblížit možnost utvoření jednotné strany maďarské dělnické třídy.

2. Je nutno pomoci demokratickým živlům v malozemědělské straně, opírajícím se o rolnické masy této strany, upevňovat jejich spolupráci s dělnickými stranami.

3. Je nutno všestranně upevňovat svazek s Národní rolnickou stranou.

4. Je nutno dále rozšiřovat masovou základnu komunistické strany.

5. Za důležitý krok k upevnění lidové demokracie pokládáme rozdrčení profašistické Pfeifferovy strany, této legální zástěrky maďarského fašismu. *)

*) Maďarská vláda rozpustila profašistickou Pfeifferovu stranu a parlament anuloval poslanecké mandáty této strany. — Red.

IV.

Otázky stranické práce

Za dva a půl roku po osvobození země sovětskou armádou získala naše strana velkou autoritu. Dokonce naši nepřátelé přiznávají, že hnací silou celého státního života v Maďarsku je komunistická strana. Ústav pro zkoumání veřejného mínění postavil před volbami otázku, kdo je nejpopulárnějším státním činitelem? Ukázalo se, že většinu hlasů obdržel soudruh Rákosi. Má větší autoritu a popularitu než všichni druzí vůdcové maďarské demokracie.

Naše strana má nyní přes 750.000 členů. Jen v srpnu r. 1947 ve volební kampani vstoupilo do naší strany 100.000 nových členů. Sociální složení členstva strany je toto:

Dělníků	420.000
Rolníků	280.000
Inteligentů, živnostníků, drobných obchodníků atd.	50.000

Ve straně je 25—35 procent žen. Máme 4.700 základních organizací v továrnách, na venkově a ve městech. Ze 3.200 vesnic nemáme stranické organizace jen v 60. Ze 750.000 komunistů bylo v nelegální straně kolem 10.000. Téměř 50.000 členů bylo dříve v legální sociálně demokratické straně nebo odborech, které byly persekvovány Horthyovým režimem.

Naše strana po osvobození země byla v podmínkách, které se podobaly situaci v jiných zemích, o čem zde mluvili soudruzi z bratrských stran. Vzrůst počtu členů strany znamenal, že do strany vstoupilo mnoho lidí bez praktických zkušeností a bez ideologického zocelení. Naše strana, pokud jde o kádry, má stejné nedostatky jako druhé bratrské strany. Nechci však mluvit především o nedostatecích, chci promluvit o úspěších a síle mladých, nedávno do strany vstoupivších komunistů. S pouhými starými stranickými kádry bychom nedovedli plnit v posledních dva a půl letech úkoly, které se nám podařilo vyřešit.

S pomocí těchto mladých kádrů jsme počátkem r. 1945 do slova za několik týdnů rozdělili statkářskou půdu. Naše budapeštská organizace poslala stovky a tisíce dělníků na venkov, aby pomohli rolnickým výborům rozdělít půdu. S pomocí těchto mladých kádrů jsme dovedli rozdělít mezi rolníky tři a půl milionů jiter půdy, vytvořit a upevnit dělnícko-rolnický svazek.

S pomocí mladých kádrů mohla naše strana vytyčit heslo obnovy dopravy a uskutečnit je. Znovuzřízením desetitisíců

vagonů a 500 lokomotiv do 31. prosince 1945 nezhynula naše města hladem v zimě 1945—1946.

Naše strana, opírajíc se o pomoc mladých kádrů, se mohla postavit do čela velkého lidového hnutí za hospodářskou obnovu země, které vzniklo ihned po osvobození Maďarska. Mladí komunisté povzbuzovali dělníky v těžkém období inflace, kdy za mzdu nebylo lze nic koupit a kdy dělníci hladověli. Společně s ostatními členy strany upevňovali pracovní kázeň a dosáhli toho, že průmyslová výroba každým měsícem stoupala a dosáhla v srpnu 1946, v období stabilisace, 60—70 procent předválečné úrovně.

S pomocí mladých kádrů jsme mohli za dvě léta mobilisovat lidové masy proti reakci a vítězně obstát v tomto boji.

Nechceme zatajovat nedostatky mladých kádrů. Často se projevují jistým nepochopením demokratické a národní politiky naší strany.

Ve vědomí širokých mas žila naše strana jako strana r. 1919, jako strana diktatury proletariátu. Bylo mnoho t. zv. »starých komunistů«, kteří se domnívali, že Sovětská armáda osvobodila Maďarsko, aby vytvořila sovětskou moc a pokračovala v tom, co nebylo vykonáno r. 1919. Tito lidé nerozuměli politice spolupráce s jinými demokratickými stranami, hráli si na »maličké diktátory« na venkově i v okresech a velmi poškodili stranu.

Levé sektářství, zejména v poměru k sociálním demokratům, existuje dosud přesto, že jsme již mnohé levičáky odvolali z odpovědných míst.

Naše organisace začaly provádět každodenní uvědomování mezi pracujícím lidem, začaly se zajímat o otázky obecního hospodářství, navštěvovat vesnice o nedělích. Touto přeměnou jsme dosáhli úspěchů v poslední volební kampani.

Snažíme se překonat theoretickou i politickou slabost našich kádrů. Stranická výchova je u nás organisována takto: v každé župě jsou třítydenní kurzy, dále jsou dvě tříměsíční školy a je otevřena ústřední škola šestiměsíční.

Kromě toho jsme zřídili stovky seminářů a speciálních kursů pro důstojníky, studenty, obecní pracovníky atp. Před volbami jsme vyškolili tisíce agitátorů ve speciálních kursech. Celkem prošlo různými stranickými školami, kurzy a kroužky přes 150 tisíc komunistů.

Určitý význam ve výchově stranických kádrů má náš theoretický orgán, který vychází v 15.000 výtisků.

Komunistický denní tisk je široce rozšířen v zemi. Náš ústřední orgán je největším maďarským listem, vychází nákladem 110.000 výtisků, v neděli 160.000 výtisků. Kromě toho vycházejí tři lidové listy v nákladu 180.000 výtisků. Vydáváme 15 deníků a 45 listů, vycházejících jednou až třikrát týdně.

Naše nakladatelství vydalo velké množství politické a krásné literatury. Máme značný vliv na film a radio.

Strana má velký vliv mezi inteligencí. Kolem 20 procent lékařů a inženýrů jsou komunisté. Členy strany jsou mnozí významní spisovatelé, herci, vědci a umělci.

V Maďarsku je mnoho masových organizací. Z nich nejdůležitější jsou odbory. Mají téměř 1 a půl milionu členů. Vliv komunistů v hlavních odborových organizacích sílí.

Masové organizace žen (Demokratický svaz maďarských žen) a mládeže (Maďarský svaz demokratické mládeže) nemají dosud toho významu, který by měly mít.

Nejdůležitější masovou organizací na venkově je Svaz nových majitelů půdy, který byl vytvořen z naší iniciativy pro rolníky, kteří obdrželi půdu na základě pozemkové reformy. Ve vedení tohoto svazu jsou rolníci, členové různých stran.

Máme vliv také v demokratických organizacích řemeslníků a drobných obchodníků.

Mluvíme-li o dalších úkolech naší strany, je nutno poznamenat, že je třeba, aby strana ještě více zesílila kontakt s masami, zvyšovala ideologickou úroveň svých členů, odstraňovala od práce kariéristy, cizí živly, a stavěla na vedoucí místa takové komunisty, kteří zasluhují plné důvěry lidu a mají velkou popularitu.

V.

Zahraniční politika

Otázky zahraniční a vnitřní politiky maďarské demokracie navzájem úzce souvisí. Reakční vrstvy maďarské společnosti — velkokapitalisté, bývalí statkáři, velkosedláci, Horthyho byrokracie — jsou nepřáteli lidové demokracie a nositeli anglo-americké orientace v zemi. Oslabení a zničení vnitřní reakce znamená zároveň zúžení základny anglo-amerického imperialismu v zemi a zajištění demokratického směru zahraniční politiky Maďarska.

Dřívější panující třídy Maďarska byly vasaly německého fašismu a bojovaly na jeho straně do posledního okamžiku. Následkem jejich politiky zůstávalo Maďarsko Hitlerovým vasa-

lem — ony přivedly zemi do katastrofy. Maďarští velkokapitalisté a statkáři byli těsně spjati s Německem, viděli v německém fašismu ochranu proti maďarským dělníkům a rolníkům.

Snaha panujících tříd Maďarska po panství nad slovanskými národy a nad Rumuny v Sedmihradsku učinila z nich vasaly německého fašismu. Šovinismus a revisionismus byly vždy prostředkem velkomadžarské politiky k odvrácení pozornosti maďarských pracujících mas od vnitřního vykořisťování a národní zrady panujících tříd, jakož i k tomu, aby nenávisť maďarských pracujících mas byla obrácena proti sousedním národům.

Boj proti německému nebezpečí, za nezávislost Maďarska byl vždycky úzce spjat s bojem za maďarskou demokracii a za svazek se slovanskými národy. Tradice maďarského hnutí za nezávislost jsou plny pokusů o sblížení se slovanskými sousedními národy.

My, maďarští komunisté, jsme již za války prohlašovali, že boj proti německým uchvatitelům je spjat s bojem za nezávislost ve svazku s obklopujícími nás slovanskými národy, bojujícími za svou svobodu, a s odmítnutím velkomadžarského šovinismu. Toto stanovisko jsme hájili také po osvobození země, v období přípravy k pařížské mírové konferenci. Tehdy se u nás znovu rozhořel šovinismus.

Vystoupili jsme proti šovinistickým snahám, neodmítali jsme obranu některých skromných národních požadavků na mírové konferenci, jak to odpovídalo spravedlivým národním citům maďarského národa. Když byla však mírová smlouva uzavřena, komunistická strana rozhodně prohlásila: je třeba skoncovat s revisionismem, maďarská demokracie nesmí trpět žádné snahy, směřující proti demokratickým sousedům. Řídíme se učením Lenina a Stalina o tom, že národnostní otázka musí být podřízena všeobecným otázkám demokratického pokroku.

Velkomadžarský šovinismus ještě v Maďarsku nevymizel. Místo hitlerovců jej dnes povzbuzuje anglo - americký imperialismus.

Avšak vliv maďarského šovinismu na lidové masy slábné. Dělnická třída vděčí Sovětskému svazu za své osvobození. 650.000 maďarských rolníků nikdy nezapomene, že vděčí Sovětské armádě za statkářskou půdu. Když byla mezi rolníky rozdělována půda, na venkově bylo možno uvidět nápisy: »Děkujeme Stalinovi za půdu«.

Maďarský lid má zájem na tom, aby byl pojat do svazku demokratických národů za svobodu a nezávislost. Demokratické

národy mají zájem na tom, usnadnit Maďarsku toto zapojení, aby byla znemožněna přeměna Maďarska v nástroj anglo-amerického imperialismu v dunajské pánvi.

Maďarská demokracie ukázala svoji sílu také v otázkách zahraniční politiky.

Komunistická strana se zdarem vystupovala proti maďarskému šovinismu v souvislosti s mírovou smlouvou.

Vláda se jednomyslně usnesla odmítnout účast na pařížské konferenci k projednání »Marshallova plánu«.

V našem vládním programu se mluví o uzavření smluv o přátelství a pomoci s našimi demokratickými sousedy. Chceme okamžitě přikročit k řešení těchto otázek.

Vychováváme v maďarském lidu nenávist vůči anglo-saským, zejména americkým imperialistům a spojili jsme tuto nenávist s bojem za maďarskou nezávislost, odhalujeme reakční třídy jako zrádce lidu a jako lidi, kteří jsou ve službách cizího imperialismu.

Maďarská demokracie potřebuje, aby mohla splnit své vnitřní i zahraničně politické úkoly, pomoci sousedních demokracií. Tato pomoc může být hospodářskou, jako na příklad obchodní smlouva se Sovětským svazem anebo hospodářská smlouva s Jugoslavií, nebo to může být pomoc morálně-politická.

Nechceme však jen pomoc. My, maďarští komunisté, vždy si uvědomujeme povinnosti, které nám připadají. Také si uvědomujeme, že hlavní pomoc, kterou my můžeme poskytnout našim soudruhům v sousedních zemích, spočívá v tom, zničit vlastní reakci a vybudovat v Maďarsku stát, kterého by se nemusely obávat sousední národy a o který by se mohly opřít jako o spojení. Abychom uskutečnili tento úkol, potřebujeme rady, konsultace, výměny zkušeností s našimi bratrskými stranami.

Je dosti mezinárodních otázek, které lze vyřešit jedině kolektivně. Jménem Ústředního výboru naší strany vítám svolání této konference.

Luigi Longo:

O práci Ústředního výboru Komunistické strany Italie

I.

Boj za svržení fašistického režimu. Organizace národně osvobozenického hnutí. Partyzánská válka

Fašistický režim existoval v Itálii přes dvacet let — od konce roku 1922 do července roku 1943.

Od příchodu fašismu k moci byla komunistická strana krutě pronásledována a potom jako první byla postavena mimo zákon. Byla jedinou stranou, která pokračovala ve své protifašistické činnosti v nejtěžším podzemí. R. 1934 uzavřela komunistická strana se socialistickou stranou dohodu o akční jednotě. Podle této dohody se zavázaly obě strany, že rozvinou v zemi společné akce proti fašistické diktatuře. Dohoda o akční jednotě, která byla později několikrát revidována a byla měněna podle nových podmínek, je dosud základem spolupráce obou stran v Itálii.

V době pádu Mussoliniho měla komunistická strana 5.000 až 6.000 organizovaných členů, avšak v zemi existovaly také četné komunistické skupiny, které působily neorganizovaně a nebyly spojeny navzájem, ani s vedoucím ústředím strany. Tuto různorodou práci komunistů v Itálii řídili soudruzi, kteří aktivně pracovali v zemi po dobu celých dvaceti let fašistického režimu. Mnozí z nich prošli žaláři a vyhnanstvím, kde udržovali kontakt s uvězněnými vůdci strany a dovedli zvýšit svou ideologickou i politickou úroveň. Velká část těchto soudruhů před uvězněním pracovala aktivně v nelegálních organizacích nebo se učila ve stranických školách v Itálii nebo v cizině. Konečně ve straně byly stovky veteránů lidové války ve Španělsku, které vichysťická vláda vydala Mussoliniho úřadům. Když byli propuštěni z vězení, stali se nejlepšími organizátory a vůdci partyzánského hnutí.

Dvacet let fašismu způsobilo v politickém vědomí mas italského pracujícího lidu hluboké změny. Komunistická strana, která v době příchodu fašismu k moci byla nevelkou opoziční stranou a měla vliv hlavně v některých velkých průmyslových střediscích a v krajích s velkým počtem zemědělského proletariátu, získala svou věrností ideálům svobody, svým hrdinským a neohroženým bojem velikou prestiž a autoritu ve všech vrstvách italského obyvatelstva.

Přes obtíže nelegálního postavení dovedla komunistická strana udržet v zemi dosti značnou a pevnou organizaci, což jí umožnilo vždy reagovat včas na události v zemi a být v neustálém kontaktu s masami. Toto neustálé spojování politických i organizačních akcí v zemi umožnilo naší straně, že dokonce v podmínkách nelegální práce získala pevnou základnu ve všech největších střediscích země, že rozvinula za války aktivní činnost a organizovala soustavný odpor proti fašismu a válce.

Již koncem roku 1942 v některých střediscích severní Itálie propukaly stávky, organizované naší stranou. Na jaře roku 1943 nejdříve v Turinu a potom v Miláně a Janovu se vzedmula velká vlna stávek, které měly zjevně politický ráz. Porážka hitlerovských armád na východní frontě a výsadka spojeneckých vojsk na Sicílii uspišily chod událostí a pohnuly italskou buržoasií, aby učinila nějaká opatření. Italská buržoasie zejména počítala, že zamění-li Mussoliniho nějakým jiným, méně zkompromitovaným představitelem buržoasie, zabrání povstání lidových mas. K tomu účelu byl vyhlédnut maršál Badoglio, který se opíral o nejméně extrémní část fašismu a o nefašistické konservativní živly a měl najíti pro Itálii východisko z těžké válečné, politické a hospodářské situace, ve které byla.

Zpráva o demisi Mussoliniho vyvolala mohutné demonstrace ve všech italských městech. Lid žádal, aby se skoncovalo s fašismem a válkou. Všechny strany byly okamžitě obnoveny. Vedení bývalých fašistických odborových organizací přešlo do rukou komisařů, kteří byli jmenováni většinou z komunistů, socialistů a křesťanských demokratů. Ve všech městech byly ustaveny »výbory odporu«. V těchto výborech byli představitelé různých protifašistických stran — od komunistů po křesťanské demokraty a liberály. Po jistých průtazích byli propuštěni všichni političtí vězni, v tom i komunisté, které chtěli držet ve vězení.

Po 25. červenci r. 1943, kdy padl Mussoliniho režim a byla ustavena Badoglioova vláda, přes Badogliův odpor se rozvinula

v celé zemi rozsáhlá agitační a organizační kampaň, žádající vytvoření skutečně demokratické vlády, která by byla sto přerušit styky s Německem a uzavřít okamžitý mír se spojenci. Pod nátlakem této kampaně a vlivem ofensivy spojeneckých armád byl maršál Badoglio donucen požádat o příměří, což bylo také ohlášeno italskému národu 8. září 1943. Avšak ve chvíli, kdy bylo vyhlášeno příměří, vláda maršála Badoglia a královský dvůr, místo aby vyzvaly lid k odporu a k boji proti Němcům, opustily Řím a odebraly se na jih vstříc spojeneckým vojskům. Italská armáda, čítající ještě velký počet divisí, i lid, který prožíval veliký protifašistický vzmach, byly ponechány samy sobě. Armáda, prostoupená fašistickými důstojníky, se úplně rozpadla. Tu vzal lid prapor odporu a boje do vlastních rukou. Protifašistické strany, sdružené dříve ve »výborech odporu«, ustavily »výbory národního osvobození«, které si vytkly za úkol koordinovat a řídit boj za osvobození země.

Velká část země byla okupována Němci za součinnosti fašistů, kteří se vydávali za republikány a nyní reorganizovali svoje řady pod vedením Mussoliniho, který byl osvobozen nacisty.

Italie byla tedy rozdělena na dvě části: na jedné straně území na krajním jihu, osvobozená spojenci, ve kterých vlivem historických tradic, hospodářských a sociálních podmínek bylo dělnické a lidové hnutí nejzaostalejší; na druhé straně střední a severní Italie, okupovaná Němci, t. j. oblasti, ve kterých, zejména na severu, je soustředěna nejpokročilejší a nejbojovnější část obyvatelstva. V krajích, okupovaných Němci a italskými fašisty, se boj rychle rozrůstal a sílil. Tento boj se ihned přeměnil v masový odpor proti fašistickému jařmu a v ozbrojený partyzánský boj proti okupantům. V nejsevernější části Italie se bojovalo přes dvacet měsíců a do boje byly zataženy statisíce ozbrojených lidí.

Hlavním úkolem všech protifašistů na okupovaném území byl odpor a neúprosný ozbrojený boj proti okupantům. Komunistická strana od samého počátku byla v čele hnutí odporu. Organizovala vojáky rozloživších se vojenských jednotek, shromáždila zbraně, odhozené vojáky. Přikročila k masové mobilisaci dělníků a pokročilých bojovníků a ustavovala první partyzánské oddíly. Představitelé komunistické strany ve výborech národního osvobození a jimi ustavovaných vojenských výborech na rozdíl od všech druhých stran od samého počátku prosazovali nutnost neúprosného ozbrojeného boje proti německo-italským fašistům.

S velkými obtížemi, ne vždy a ne všude se komunistům podařilo překonat odpor liberálů a křesťanských demokratů, kteří byli odpůrci aktivního boje proti fašismu a navrhovali se omezit na prostou pomoc důstojníkům a rozprchnuvším se vojákům v očekávání osvobození, neboť se domnívali, že osvobození má být výhradně věcí spojeneckých branných sil. Zatím co představitelé komunistické strany ve výborech národního osvobození a ve vojenských orgánech hnutí odporu se snažili přimět tyto orgány k rozhodnějšímu boji proti nepřátelům vlasti, aby co nejvíce rozšířili frontu boje, sama komunistická strana přikročila samostatně, ve spolupráci se všemi, kdož s ní souhlasili, k ustavování partyzánských oddílů, k organizování přeпадů na místnosti, na vojenské jednotky okupantů a na jejich jednotlivé představitele. Komunistická strana burcovala lid k účinnému odporu a k sabotáži, tak aby byly zmařeny pokusy Němců využít italského průmyslu a zemědělství pro potřeby války.

V průběhu boje jsme si dovedli vydobýt prostředky, kterých se nám nedostávalo, a získat vedoucí a dominující úlohu ve všech úsecích boje za národní osvobození. Organizovali jsme úderné brigády Garibaldiho jako vzorné jednotky ozbrojeného boje. Vytvořili jsme tak zvané »skupiny vlastenecké akce« a »oddíly vlastenecké akce«, nevelké úderné skupiny pro bojové operace ve městech i na venkově. Rychle jsme sjednotili všechny tyto formace pod vedením místních, provincionálních a oblastních štábů, připojili k nim pomocné služby, službu zdravotnickou, spojovací atd. Jiné strany využily našich zkušeností a podle našich zásad ustavovaly vlastní vojenské organizace. Rozvinuli jsme politickou a vojenskou činnost pod heslem spolupráce všech politických protifašistických organizací a všech vojenských jednotek. V průběhu celého boje jsme dokazovali nutnost sjednotit pod jednotným velením rozptýlené partyzánské jednotky. Postupně se nám dařilo vytvořit jednotné vojenské velení, které rozšířilo svou pravomoc na všechny partyzánské oddíly.

V okupované Itálii spojovala naše strana partyzánský ozbrojený boj s bojem širokých dělnických a rolnických mas, které se bránily proti násilí a řádění okupantů a s nimi spolupracujících podnikatelů.

Od listopadu r. 1943 organizovala a vedla strana velké stávky v Piemontu, Lombardii, Ligurii a Toskansku. Počátkem března r. 1944 z iniciativy naší strany a za podpory výboru národního osvobození severní Itálie byla provedena generální stáv-

ka na celém území, okupovaném Němci. Celý týden stávkovalo přes milion dělníků. Toto široké masové hnutí vytvořilo mimořádně příznivé podmínky pro rozvíjení partyzánského boje a pro jiné formy odporu mas. Po celou dobu německé okupace ve všech italských krajích docházelo k četným lidovým projevům a akcím proti okupantům a fašistickým úřadům. Velkým rozmachem masového hnutí v mnohých okupovaných oblastech bylo způsobeno, že tam fakticky existovalo dvojvládí: oficiální fašistické orgány, které se stále více diskreditovaly, a protifašistické mocenské orgány, které existovaly nelegálně, avšak těšily se velké popularitě v obyvatelstvu. Avšak kromě těchto krajů, ve kterých existovalo dvojvládí, bylo v sev. Itálii za německé okupace mnoho pásem, která byla úplně osvobozena od německých nebo italských fašistických úřadů. Tato pásma byla spravována demokratickými mocenskými orgány, které byly svobodně zvoleny pod ochranou partyzánských sil.

V zimě r. 1944—1945 bylo partyzánské hnutí podrobeno těžkým zkouškám, způsobeným krutými podmínkami tohoto ročního období, terorem německých vojsk a pokusy stran i proudů, které se držely vyčkávací taktiky a desorganisovaly partyzánské hnutí. Generál Alexandr, vrchní velitel anglo-amerických vojsk, vydal nařízení, adresované partyzánům, ve kterém žádal, aby zastavili boj, šli domů a čekali na »příznivější počasí«.

Naše strana se rázně postavila proti této demoralisující a demobilisující kampani. Obrátila se s výzvou ke všemu lidu, organizovala shromáždění potravin, oděvů i všech ostatních předmětů nezbytných pro partyzánský boj v zimě. To nám umožnilo nejenom zachovat bojeschopnost partyzánské organizace, nýbrž i vytvořit nová pouta solidarity mezi odbojovými bojovníky a lidem.

Podle příkladů bojovníků Garibaldiho brigád se také jiné partyzánské jednotky rozhodly nezastavovat boj v zimě. To mělo dobré výsledky, jelikož na jaře zachovalo italské partyzánské hnutí plně své kádry a své formace. Počátkem dubna r. 1945 přes 300.000 partyzánů v severní Itálii zahájilo aktivní boj a postupně osvobodilo města Bolognu, Modenu, Parmu, Piacenzu, Janov, Turin, Milán, Veronu, Paduu a celou benátskou oblast, ještě před příchodem spojeneckých vojsk. Partyzáni zachránili průmyslové podniky a komunikace před zpustošením, které bylo připraveno Němci, zajali desetitisíce lidí a ukořistili značnou výzbroj. Všude nastolili moc výborů národního osvobození. Popravili hlavní pohlaváry italského fašismu. Partyzá-

ny Garibaldiových brigád byli zajati a popraveni, téměř všichni členové fašistické vlády v čele s Mussolinim.

Za války byly výbory národního osvobození v okupované Itálii koaličními orgány všech protifašistických stran, ale především byly orgány mobilisace mas do ozbrojeného boje. V některých okresech a v určitá období byly také skutečnými mocenskými orgány, které určitou dobu byly oficiálně uznány spojeneckými úřady a ústřední italskou vládou, v jejímž jménu uskutečňovaly svou moc.

Pod vedením Ústředního výboru národního osvobození severní Itálie a všude ustavených oblastních výborů národního osvobození propracovávaly výbory národního osvobození plány na reorganizaci výroby a administrativního aparátu. Výbory národního osvobození zřizovaly lidové soudy nad fašistickými zrádci. Jmenovaly komisaře pro řízení podniků, opuštěných fašistickými majiteli. Jmenovaly starosty, prefekty a policejní komisaře, kteří se chopili svých funkcí ihned po likvidaci fašistických mocenských orgánů. Podle dekretu Ústředního výboru národního osvobození severní Itálie, vydaného před povstáním, byly ve všech velkých továrnách na severu ustaveny závodní rady, jejichž úkolem bylo zavést takový systém, při kterém vedle podnikatelů a vládního komisaře se účastnili správy podniků také dělníci, úředníci, inženýři a technici.

V celé severní Itálii během deseti dnů do příchodu spojeneckých vojsk a úřadů řídily výbory národního osvobození veškerý politický, sociální a hospodářský život. Policejní službu vykonávaly partyzánské oddíly, které nebyly zaměstnány pronásledováním a odzbrojováním německo-fašistických jednotek.

Spojenecké úřady, když přišly na sever společně se spojeneckými vojsky, sesazovaly účastníky hnutí odporu s odpovědných míst, na která byli jmenováni výbory národního osvobození, a nahrazovaly je úředníky starého státního aparátu. Římská vláda, jakmile jí spojenci koncem roku 1945 odevzdali správu celé Itálie, rychle se rozhodla všechny odpovědné pracovníky, jmenované výbory národního osvobození, nahradit t. zv. »specialisty«, t. j. úředníky starého administrativního aparátu.

II.

Práce strany v období anglo-americké okupace

Abychom pochopili vývoj událostí v Itálii, musíme si uvědomit, že náš lid si svobodně nezvolil svou vládu. Všechny vlády,

ustavované v Itálii, musely být sankcionovány spojenci, a to jak podle svého složení, tak i podle své politické orientace.

Je jasné, že za takových okolností nejkonzervativnější směry v protifašistickém italském hnutí měly rozsáhlé možnosti paralyzovat a sabotovat jakoukoliv skutečně demokratickou iniciativu kterékoli strany nebo skupin stran. Tyto konservativní směry protifašistického italského hnutí byly přímo podporovány spojeneckými, politickými i vojenskými úřady, které kontrolovaly veškerou činnost vlády a všechny klíčové posice národního života v zemi.

Všechny akce, jimiž měly být odstraněny překážky, kladené pravými směry snahám o obnovu, vycházejícím od levých živlů, narážely na odpor spojeneckých sil.

Tedy v době okupace Itálie spojenci vznikla otázka volby dvou cest. První cesta spočívala v rozhodném boji za zmaření jakéhokoliv odporu konservativních živlů, což mohlo vésti k ozbrojenému konfliktu se spojeneckými silami; druhá cesta spočívala ve využívání poměrné svobody, které se podařilo dosáhnout k dalšímu rozšiřování a upevňování bloku demokratických sil před nastávajícími volbami do obecních rad a do Ústavodárného shromáždění, do jehož svolání bylo odkládáno vyřešení nejdůležitějších ústavních otázek, jakož i otázek strukturálních přeměn.

Zvolili jsme druhou cestu, která byla logickým a přirozeným rozvíjením veškeré politiky naší strany v období války za národní osvobození. Aby mohlo být pochopeno toto rozhodnutí naší strany, nesmí se zapomenout, že Itálie právě prožila dvacet let fašistické diktatury, během které naše strana pracovala v hlubokém podzemí. Po osvobození bylo nutno rozvíjet a upevňovat všechny demokratické organizace, rozvíjet a upevňovat samotnou stranu, bylo třeba vstěpovat demokratické a pokrokové ideje širokým lidovým masám na jihu Itálie, které v základě zůstaly stranou boje za demokracii v předfašistickém období a které následkem vývoje událostí za války zůstaly dokonce stranou boje za národní osvobození. S touto politickou orientací jsme se připravovali na obecní volby, k referendu o státním zřízení a k volbám do Ústavodárného shromáždění.

Jestliže po povstání se nám nepodařilo uskutečnit velké strukturální přeměny, jako na příklad znárodnění průmyslových monopolů a bank, pozemkovou reformu atd., přesto se nám podařilo dosáhnout značných úspěchů ve zlepšení životní úrovně pracujícího lidu měst a venkova. Dosáhli jsme toho, že

bylo zakázáno propouštět dělníky z podniků, což je zachránilo před nezaměstnaností v těžkém období obnovy průmyslu. Také se nám podařilo dosáhnout toho, že byla zavedena pohyblivá stupnice s automatickou revisí mezd podle zvyšování cen, což je důležitá vymoženost zejména v období devalvace peněz a nedostatku zboží. Z iniciativy komunistického ministra zemědělství byl vydán zákon, podle kterého dostali rolníci bezzemci neobdělávanou a špatně obdělávanou půdu. Tímto zákonem, přes sabotáž a odpor statkářů, byly podstatně podkopány v mnohých obcích v jižní Itálii staré sociální a polofeudální poměry a vztahy mezi statkáři a pracujícím rolnictvem. Rozsáhlé hnutí podílňích pachtýřů dosáhlo toho, že byly provedeny změny ve smlouvách o podílňím pachtu, jejichž podmínky byly stanoveny odvěkými tradicemi. Tyto změny donutily vládní orgány přiznat, že rozdělení produktů mezi podílňým pachtýřem a majitelem se nemá dít rovným dílem, nýbrž tak, aby podílňému pachtýři připadlo 53% výrobků kromě 4%, určených na meliorace. Závodní rady, vytvořené v podnicích výbory národního osvobození a vyjádřující novou zásadu kontroly a účasti dělnictva ve správě podniku, nejsou dosud zákonně uznány v celé Itálii, přesto však existují a pracují ve všech velkých průmyslových podnicích nejenom na severu, nýbrž i v Neapoli, Tarantu atd.

Ve všech volbách, které se konaly v prvních šesti měsících r. 1946, komunistická strana, která vystupovala samostatně nebo společně se socialistickou stranou, dosáhla velkých úspěchů. Na základě referenda o státním zřízení v Itálii byla prohlášena republika, pro kterou se vyslovilo přes 12 milionů voličů. Tak byl dosažen jeden z nejdůležitějších politických cílů, ke kterému směřovaly všechny akce naší strany v boji za národní osvobození. V době obecních voleb jsme společně se socialisty obdrželi většinu míst v 35 procentech obcí. Socialističtí starostové jsou hlavně v malých obcích, kdežto ve velkých městech převládají komunističtí starostové. Ve všeobecných volbách do Ústavodárného shromáždění, které se konaly 2. června 1946, obdržela naše strana 19% všech podaných hlasů, socialistická strana 20,7%, křesťansko-demokratická strana 35% hlasů. Ostatní hlasy obdržely různé politické skupiny podřadného významu. Avšak v pozdějších volbách, které se konaly koncem roku 1946 a počátkem roku 1947, bylo možno všude zaznamenat značný vzrůst počtu hlasů, podaných za komunistické kandidáty, kdežto na druhé straně, zejména na jihu Itálie, rozhodně

oslabení posic křesťanských demokratů. Jih Itálie, který byl dříve základnou nejkonservativnějších a nejreakčnějších sil v zemi, nyní dohání politicky i sociálně nepokročilejší obvody střední i severní Itálie. Po povstání a osvobození severní Itálie se rychle a rozsáhle rozvíjely všechny lidové masové organizace. Počátkem letošního roku měla Všeobecná italská konfederace práce přes 6 milionů členů. Za posledních voleb do vedoucích orgánů konfederace obdrželi komunističtí kandidáti 58 procent hlasů, t. j. absolutní většinu, kdežto socialisté obdrželi 22% a křesťanští demokraté jen 19.5% hlasů. V největších odborových organizacích dosáhl komunistický směr ještě větších úspěchů. Na příklad v Konfederaci pracujících v zemědělství obdržel náš směr 67% hlasů, ve Federaci kovodělníků 63%, v odborové organizaci stavebníků 71% atd.

Po likvidaci fašismu se rozsáhle rozvinulo a upevnilo také družstevní hnutí. V Itálii je přes 3 miliony členů družstev, organizovaných v »Národní lize družstev«, proti které stojí národní družstevní organizace, která je pod vlivem křesťanských demokratů. V družstvech, sjednocených v »Národní lize«, obdržel komunistický směr v posledních volbách přes 70% hlasů.

Kromě těchto velkých odborových a družstevních organizací jsou v Itálii masové organizace žen, mládeže, bývalých frontových bojovníků. Svaz italských žen sdružuje kolem půl milionu členek, při čemž má tato organizace vliv na více než milion žen. »Fronta mládeže« sjednocuje 273.000 jinochů a dívek a ovlivňuje přes 500.000 osob. »Národní sdružení italských partyzánů« sjednocuje přes 200.000 partyzánů. Ve všech těchto organizacích mají komunisté převládající vliv. Náš vliv se projevuje také v některých jiných masových organizacích, na př. ve sdruženích veteránů války, frontových bojovníků, invalidů, ve sdruženích vzájemné pomoci, v kulturních, tělovýchovných organizacích atd.

Pevnost protifašistické linie naší strany, kterou vždy projevovovala za fašistického režimu, její hrdinný boj proti německým a italským fašistům, její energická obrana demokratických zájmů pracujícího lidu i veškerého lidu v Itálii, neúměrná práce strany ve všech masových organizacích — to vše způsobilo, že počet členů naší strany, která měla 25. července 1943, v době pádu Mussoliniho 5.000—6.000 členů, vzrostl na 1,800.000 koncem r. 1945 a na 2,145.000 koncem r. 1946. Koncem července 1947 měla naše strana 2,279.000 členů.

V oblastech severní Itálie a v některých oblastech střední Itálie je poměrný počet komunistů vzhledem k celkovému počtu obyvatelstva značně vyšší než v jižních oblastech. V sedmi oblastech Itálie tvoří členové strany přes 5% obyvatelstva (12 procent v Emilii, 9% v Toskánsku, 7% v Umbrii atd.). V jednom z okresů Toskány — v Sieně — 20% obyvatelstva jsou členové strany.

Ústřední orgán strany — list »Unita« — vychází ve čtyřech vydáních v celkovém nákladu kolem 340.000 výtisků. Kromě toho vydává strana přes 50 deníků v celkovém nákladu přes 400.000 výtisků. Ústřední týdeník strany má náklad 65.000 výtisků, kdežto stranický měsíčník 40.000 výtisků.

Přesto se Ústřední výbor domnívá, že organisovaný vliv strany v širokých lidových masách Itálie ještě nestačí a neodpovídá možnostem a schopnostem tak velké masové strany, jakou je Italská komunistická strana, která má přes dva miliony členů. Tato slabost naší strany je výsledkem některých nedostatků její politické linie, je výsledkem jistého nedostatku kádrů a jejich nedostatečného politického vyškolení. Ústřední výbor ukázal na tyto nedostatky a učinil opatření k jejich odstranění.

Aniž bychom upadli v přílišný optimismus, můžeme říci, že uvedené údaje přece jen ukazují, že naše strana je pevně spojena se všemi rozhodujícími vrstvami italského obyvatelstva a že její vliv a prestiž nejenom se nezmenšuje, nýbrž ustavičně roste. Kromě bezprostředního vlivu, který má naše strana na různé vrstvy obyvatelstva, má významné styky s jinými politickými směry a se širokými sociálními vrstvami, které se ještě neodhodlávají bezpodmínečně přijmout naše cíle boje. Máme úmluvu o akční jednotě, která nás těsně spojuje s italskou socialistickou stranou. V odborech a v některých masových organisacích spolupracují naši aktivisté nejenom se socialisty, nýbrž i s představiteli křesťanských demokratů, strany akce a republikánské strany.

Reakční protikomunistické živly se snaží všemi prostředky rozbít tuto jednotu demokratických lidových sil, které bylo dosaženo v době osvobozené války, a která se dosud udržela přes všechny překážky v celé řadě oblastí. Nejreakčnější křídlo křesťansko-demokratické strany vynakládá veškeré úsilí k tomu, aby rozbilo jednotu lidových sil. Tomuto křídlu se podařilo postupně vyklestit výbory národního osvobození, které vznikly v procesu boje, a pak je rozpustit. Nyní se snaží tato strana rozbít odborovou jednotu. K tomu cíli již vytvořila rozbíječské

organizace, na příklad »Křesťanské sdružení italských pracujících«, jakož i organizaci »Křesťanských vlastníků půdy«. Rozkol je již hotovým faktem v družstevním hnutí, jakož i v organizacích žen a mládeže.

Nepřátelé demokracie a lidové jednoty působili také uvnitř socialistické strany, snažili se přimět ji k rozbití úmluvy o akční jednotě s komunisty a k uzavření bloku s reakčními protikomunistickými silami a proudy. Tito lidé však nedosáhli svého cíle a byli nuceni se spokojit rozkoem v socialistické straně, kterou opustili pravicoví socialisté, jakož i některé skupinky trockistických dobrodruhů, kteří založili v čele se Saragatem novou stranu — »Socialistickou stranu italského pracujícího lidu«.

Tato strana tvrdí, že bojuje za »socialismus nezávislý na komunistech a oproštěný od jakéhokoli cizího vlivu«. Ve skutečnosti je tato strana »nezávislou« jedině na dělnické třídě a nemá nic společného se socialismem. Tato strana je placenou agiturou amerického imperialismu, jak to dokazují uveřejněné nezvratné dokumenty. Je předvojem protikomunismu mezi pracujícím lidem.

Strana Saragatova se rychle odhalila před lidovými demokratickými silami, u kterých chtěla vydělat. Pravda, podařilo se jí rozštěpit socialistickou parlamentní frakci, avšak ve volbách dostala jen nepatrnou část hlasů voličů, kteří dříve hlasovali pro socialisty. Lze s jistotou říci, že pokusy Saragatovy rozbit socialistickou stranu, přimět socialisty sejít s cesty akční jednoty s komunisty, plně zkrachovaly.

V socialistické straně ještě zůstalo několik představitelů rozbíječského, reformistického a protikomunistického směru, kteří chovají iluze, že se jim podaří odtrhnout socialistickou stranu od strany komunistické a vyprovokovat nový rozkol. Avšak vzhledem k tomu, že první pokus Saragatův zkrachoval a akční jednotu měla zřejmě úspěchy, reformisté, kteří zůstali v socialistické straně, se dostávají do stále větší izolace a pozbývají jakéhokoliv vlivu na široké masy členstva strany.

Rozkol, způsobený Saragatem v socialistické straně v lednu r. 1947, usnadnil manévry de Gasperiho, jejichž účelem bylo vytlačit socialisty a komunisty z vlády. De Gasperi měl neúspěch v době lednové vládní krise a proto pod bezprostředním nátlakem Spojených států a Vatikánu vyprovokoval v květnu 1947 druhou vládní krizi. K nové krizi došlo pod touto záminkou:

Italie prý nemůže existovat bez americké pomoci, a Spojené státy nepomáhají vládám, ve kterých mají zastoupení komunisté, tudíž je nutno vyloučit komunisty z vlády.

Tak de Gasperi provedl skutečný státní převrat, otrocky splnil úkol svých amerických pánů. Rozbil spolupráci s velkými masovými stranami, které vznikly v průběhu osvobozené války, onu spolupráci, jejíž síla byla potvrzena v době voleb do Ústavodárného shromáždění. De Gasperi rozbil svazek s levými a uzavřel blok s pravými přes politický program, se kterým předstoupoval před voliče.

Vyloučení komunistů a socialistů z vlády podstatně změnilo politickou situaci v Itálii. Soudruh Togliatti prohlásil v parlamentě, že takový způsob vyřešení vládní krise znamená rozkol v italské demokracii.

Komunistická strana otevřeně odhalovala vnitřní i zahraničně-politické příčiny vyloučení komunistů z vlády. Tím, že odstranila z vlády představitele levých stran, si uvolnila reakce ruce v oblasti zahraniční politiky ve snaze zapřáhnout Itálii do služeb anglo-amerického imperialismu.

Hned první kroky nové vlády de Gasperiho okamžitě odhalily reakční a protidemokratický ráz jeho politiky. Hlasy poslanců křesťansko-demokratické strany byly v Ústavodárném shromáždění odsunuty parlamentní volby, které se měly konat na podzim r. 1947, na jaro r. 1948. Všechny demokratické svobody, vydobyté v osvobozené válce, jsou nyní ohroženy. Policie pořádá prohlídky v místnostech jednotlivých organizací komunistické strany, zatýká partyzány, připravuje se zákaz nástěnných novin a dělnických schůzí v továrnách a zároveň je povolováno vydávání fašistických novin a z vězení jsou propouštěni fašističtí zločinci.

Policejní represalie nezastrašily komunistickou stranu. Naopak dodaly celé její práci více energie a bojovnosti. Do komunistické strany vstupují noví členové. Našich táborů a demonstrací se účastní stále širší masy. V mnohých italských střediscích jsou ustavovány koordinační výbory různých politických směrů a výbory boje k obraně demokracie a republiky.

Hospodářská politika vlády de Gasperiho se těžce projevuje v životní úrovni pracujících mas. Došlo k novému zvýšení cen. Líra se znehodnocuje. Podnikatelé se snaží obnovit své právo na hromadné propouštění dělníků a úředníků. Chtějí zrušit pohyblivou mzdovou stupnici. Zatím co se vláda snaží zrušit všechny politické vymoženosti pracujícího lidu, kterých vydobyl povstáním, snaží se podnikatelé za podpory vlády zrušit všechny hospodářské vymoženosti.

III.

Za vytvoření široké lidově demokratické fronty boje, za mír a národní nezávislost!

Boj mezi demokracií a reakcí, mezi silami práce a podnikateli se stále zostřuje. V poslední době, po prvé po osvobození, silné nepokoje a velké stávky zachvátily široké masy italského pracujícího lidu. Stávky zemědělských dělníků v pádské oblasti se zúčastnilo přes milion osob. Demonstrativní stávka 600.000 kovodělníků trvala 24 hodin. Po celé zemi se šíří hnutí rolníků, kteří zabírají neobdělané nebo špatně obdělávané pozemky. 20. září ve všech velkých italských městech byly uspořádány velké protestní demonstrace proti drahotě. Tyto demonstrace byly uspořádány komunisty společně se socialisty, stranou akce a stranou demokracie práce.

Podle toho, jak se zostřuje politický i hospodářský boj, zesilují demokratičtí katolíci svou rozbíječskou činnost v odborových organisacích, snažice se všemi prostředky zabrzdit a paralyzovat jejich práci. Na sjezdu odborových organisací, který se konal v červnu r. 1947 ve Florencii, odmítli křesťansko-demokratičtí odboroví předáci hlasovat pro resoluci, dávající odborům právo vyhlášovat politickou stávku. Tato resoluce, navržená komunisty a socialisty, byla přesto schválena převážnou většinou sjezdu. Křesťansko-demokratičtí vůdci učinili řadu výhrad, avšak neodvážili se přivést věc k rozštěpení konfederace. V nynější době se křesťansko-demokratičtí předáci přeměnili ve vykonavatele a obránce protidělnické a protilidové politiky de Gasperiho vlády. Snaží se sabotovat jakoukoli akci mas a rozbít jejich jednotu.

V zahraniční politice prohlásila nová vláda de Gasperiho, že je ochotna uzavřít jakoukoli dohodu se Spojenými státy. Podporuje a řídí rozhořčenou kampaň lží a pomluv proti Sovětskému svazu a zemím nové demokracie. Tato kampaň je inspirována Vatikánem a americkými agenty. Má zastřít manévry a politiku rozpoutávání nové války amerických imperialistů a italských šovinistů. Reakce se snaží agitovat tím, že Itálie musí obdržet pomoc z ciziny, a to proto, aby dokázala, že tato pomoc může být poskytnuta jedině ze Spojených států a jedině pod podmínkou provádění protikomunistické politiky, politiky podřizování se snahám a plánům amerických imperialistů. »Marshallův plán« je hlavním prostředkem boje domácí i mezinárodní reakce proti demokracii, svobodě a nezávislosti naší země.

Stanovisko naší strany v otázce pomoci z ciziny a v otázce poměru ke Spojeným státům je jasné. Lze je shrnout takto: obrana svobody a nezávislosti Itálie, obrana míru, přátelské vztahy a spolupráce se Sovětským svazem a se zeměmi nové demokracie. Potřebujeme Ameriku, ale také Amerika potřebuje nás. Potřebujeme americkou pomoc, ale potřebujeme také hospodářskou spolupráci se všemi ostatními zeměmi, zejména se zeměmi východní Evropy. Jsme proti jakémukoli plánu, jehož cílem je svázat nám ruce a vydat nás v cizí područí.

Italská komunistická strana odhalila »Marshallův plán« jako plán, který poškozujeme naše hospodářství a ohrožuje naši národní nezávislost, jelikož vede: a) k vytvoření bloku zemí, vedoucích nepřátelskou politiku k Sovětskému svazu, b) k stálému rozdělení Evropy na dva bloky, c) k cizímu se vměšování do hospodářského života jiných zemí, d) k politickému se vměšování do vnitřních věcí evropských zemí, jak to jasně ukazuje příklad Řecka.

Vysvětlujeme italskému lidu, že je třeba mluvit nikoli o »pomoci«, nýbrž o hospodářské spolupráci. Slovo »pomoc« vyvolává představu o almužně, o područí. Máme dostatečné prostředky a zdroje, abychom svobodně jednali se Spojenými státy na základě rovnosti, a nikoli jako chudí příbuzní Američanů.

Soudruh Togliatti prohlásil na plénu Ústředního výboru naší strany, že přes nové podmínky, vytvořené státním převratem de Gasperiho, zůstává hlavním strategickým cílem naší strany nastolení režimu pokrokové demokracie v naší zemi. Tohoto cíle může být dosaženo, bude-li zachován a upevněn široký a pevný blok demokratických a lidových sil, způsobilý zatarasit cestu reakci a dát činnosti vlády nový, demokratický a převratný směr.

Politickým cílem našeho boje je nyní svržení de Gasperiho vlády jako protinárodní vlády, ohrožující existenci Itálie jako samostatného státu.

Bojujeme za vytvoření vlády, v které by byly zastoupeny všechny lidové a levé republikánské síly. Ale dobře si uvědomujeme, že takové řešení může být uskutečněno jedině širokým demokratickým nátlakem pracujících mas.

Strana nechce zůstávat v obraně, zatím co reakce a de Gasperiho vláda na ni útočí se všech stran. Nedáme se zahnat do podzemí. Budeme se bránit a protiútočit, budeme zůstávat v čele širokých lidových mas, které bojují za chléb, práci, mír a svobodu. Vyvoláme k tomuto boji všechny strany, všechny organi-

sace, nazývající se demokratickými a levými. Budeme odhalovat všechny ty, kdož jsou představiteli křesťansko-demokratické a americké reakce v řadách demokracie. Budeme pracovat v základních organizacích i ve vedoucích orgánech, uzavírat dohody mezi stranami a organizacemi, vytvářet hnutí ve prospěch jednoty v továrnách i na venkově, vytvářet mohutnou jednotnou frontu, která sdruží všechny poctivé demokraty, všechny vrstvy pracujícího lidu, a povedeme je do boje proti de Gasperiho vládě, na obranu demokracie a svobody.

Takové jsou hlavní rysy práce naší strany v nynější době!

Ústřední výbor naší strany jasně prohlásil, že je nepřijatelné pasivně čekat na pád de Gasperiho vlády, způsobený nějakými parlamentními kombinacemi. Chceme-li skutečně dosáhnout změny v politickém vedení země, je především nutno, aby veškeré obyvatelstvo přijalo cíle našeho boje, a k tomu může dojít jen nepřetržitou agitačně-propagační prací. Vycházejí z této práce v nejbližších měsících tyto otázky: 1. obrana demokratických svobod, 2. obrana životní úrovně mas, 3. obrana drobných a středních vlastníků před daňovým útlakem, 4. boj proti jakékoliv nespravedlnosti, násilí a šmelině. Bude nutno, aby vedení průmyslu a zemědělství bylo zbaveno vlivu kořistných a egoistických zájmů velkých monopolistických sdružení a velkostatkářů. K tomu cíli povede strana agitaci za dělnickou kontrolu výroby přes závodní rady a za okamžité provedení pozemkové reformy, která by umožnila uspokojit nejnaléhavější požadavky italského venkova.

K provedení této linie se naše strana semkla kolem svého Ústředního výboru a svého vůdce soudruha Togliattiho. Uvědomujeme si svoji sílu i své nedostatky, uvědomujeme si stojící před námi velké úkoly a vážíme možnosti, které se nám poskytují při dnešním vzájemném poměru sil mezi různými sociálními skupinami a různými politickými hnutími v Itálii.

V procesu tohoto boje odstraníme nedostatky, které dosud máme. Uvědomujeme si, že jdeme k zostřování všech sociálních a politických poměrů v Itálii i v Evropě. Chceme se k tomu připraviti ideově, politicky i organizačně. Proto se připojují k prohlášení soudruha Duclose a vyjadřují uspokojení italské delegace se svoláním této konference, která nám umožnila vyměnit si s největšími bratrskými evropskými stranami zkušenosti našeho boje, který má tak mnoho společných stránek a cílů.

Tato výměna zkušeností nám pomůže zlepšit celou naši politickou a organizační práci a pomůže nám vésti opravdu veškerý italský lid cestou odporu proti reakci a americkému imperialismu, které chtějí učinit z naší země figurku na bojišti za své plány zotročení Evropy. Jsme si jisti, že povedeme-li italský lid cestou obrany lidových svobod a národní nezávislosti, budeme s to jej přivést k novým politickým a sociálním úspěchům a umožnit mu prolomit si cestu k největším vítězstvím socialismu.

PROHLÁŠENÍ K MEZINÁRODNÍ SITUACI

usnesené na poradě představitelů Komunistické strany Jugoslaviie, Bulharské dělnické strany (komunistů), Komunistické strany Rumunska, Maďarské komunistické strany, Polské dělnické strany, Všesvazové komunistické strany (bolševiků), Komunistické strany Francie, Komunistické strany Československa a Komunistické strany Italie.

Představitelé Komunistické strany Jugoslaviie, Bulharské dělnické strany (komunistů), Komunistické strany Rumunska, Maďarské komunistické strany, Polské dělnické strany, Všesvazové komunistické strany (bolševiků), Komunistické strany Francie, Komunistické strany Československa a Komunistické strany Italie, pojednali o mezinárodní situaci a dohodli se na tomto prohlášení:

V důsledku druhé světové války a v poválečném období došlo k podstatným změnám v mezinárodní situaci.

Tyto změny spočívají v novém rozdělení základních politických sil na světové aréně, ve změně vztahů mezi vítěznými státy druhé světové války a v jejich přeskupení.

Pokud trvala válka, spojenecké státy ve válce proti Německu a Japonsku šly společně a tvořily jeden tábor. Avšak ve spojeneckém táboře už během války byly rozdíly jak při stanovování válečných cílů, tak při určování úkolů poválečného uspořádání světa. Sovětský svaz a demokratické země za hlavní cíl války považovaly obnovu a upevnění demokratických řádů v Evropě, likvidaci fašismu a odstranění možnosti nové agrese se strany Německa, dosažení všestranné a dlouhodobé spolupráce národů Evropy. Spojené státy a spolu s nimi Anglie si vytyčily ve válce jiný cíl: zbavit se konkurentů na trzích (Německo, Japonsko) a upevnit své dominující postavení. Tento rozdíl při stanovování válečných cílů a úkolů poválečného uspořádání se prohluboval v období poválečném. Vytvořily se dvě protikladné politické linie: na jednom pólu politika SSSR a demokratických zemí, směřující k podlomení imperialismu a k upevnění demokracie:

na druhém pólu politika USA a Anglie, směřující k posílení imperialismu a k zardoušení demokracie. Poněvadž SSSR a země nové demokracie se staly překážkou při uskutečňování imperialistických plánů boje za světovládu a za zničení demokratických hnutí, bylo vyhlášeno tažení proti Sovětskému svazu a proti zemím nové demokracie; nejhorkokrevnější imperialističtí politikové v USA a Anglii podporují toto tažení hrozbou nové války.

Takto se vytvořily dva tábory — tábor imperialistický a anti-demokratický, jehož základním cílem je nastolení světovlády amerického imperialismu a zničení demokracie; a tábor anti-imperialistický a demokratický, jehož základním cílem je podkopání imperialismu, upevnění demokracie a likvidace zbytků fašismu.

Zápas dvou protilehlých táborů — imperialistického a proti-imperialistického — se odehrává za podmínek dalšího zostření všeobecné krise kapitalismu, zeslabení sil kapitalismu a upevnění sil socialismu a demokracie.

Imperialistický tábor a jeho vedoucí síla — USA — projevuje proto zvláště agresivní aktivitu. Tato aktivita se uplatňuje současně všemi směry — po linii vojensko-strategických opatření, po linii hospodářské expanse a po linii ideologického boje. Trumanův a Marshallův plán je jen částí — evropskou kapitolou celkového plánu světové expanzivní politiky, prováděné Spojenými státy ve všech koutech zeměkoule. Plán ekonomického a politického porobení Evropy americkým imperialismem je doplňován plány ekonomického a politického porobení Číny, Indonésie, jihoamerických zemí. Včerejší agresori — němečtí a japonská velkokapitalističtí magnáti jsou připravováni Spojenými státy americkými k nové úloze: mají se stát nástrojem imperialistické politiky USA v Evropě a Asii.

Arsenál taktických prostředků, používaných imperialistickým táborem, je neobyčejně rozmanitý. Kombinují se zde přímé hrozby násilím, vyděračství a nátlak, různé metody politického a ekonomického nátlaku, podplácení, využívání vnitřních rozporů a rozepří k posílení svých posic; všechno to se provádí pod liberálně pacifistickou rouškou, která má oklamat a nachytat lidi nevyznající se v politice.

Zvláštní místo v arsenále taktických prostředků imperialistů zaujímá využívání zrádcovské politiky pravicových socialistů typu Bluma ve Francii, Attleeho a Bevina v Anglii, Schumachera v Německu, Rennera a Schärfa v Rakousku, Saragata v Itálii atd. Pravicoví socialisté se snaží zakrýt fakticky lupičskou podstatu imperialistické politiky maskou demokracie a

socialistické fraseologie, ve skutečnosti jsou však ve všech věrnými pomocníky imperialistů, vnášejíce rozklad do řad dělnické třídy, otravující její vědomí. Není náhodou, že zahraniční politika anglického imperialismu nalezla v osobě Bevinově svého nejdůslednějšího a nejhorlivějšího vykonavatele.

Za těchto okolností je třeba, aby antiimperialistický, demokratický tábor se semknul, dohodl se na jednotné platformě postupu, stanovil svou taktiku proti hlavním silám imperialistického tábora, proti americkému imperialismu, proti jeho anglickým a francouzským spojencům, proti pravicovým socialistům především v Anglii a ve Francii.

Ke zkřížení plánů imperialistické agrese je třeba úsilí všech demokratických antiimperialistických sil Evropy. Pravicoví socialisté jsou v této věci zrádci. S výjimkou zemí nové demokracie, kde blok komunistů a socialistů s jinými demokratickými progresivními stranami tvoří základnu obrany těchto zemí proti imperialistickým plánům, socialisté ve většině jiných zemí, především francouzští socialisté a angličtí labouristé — Ramadier, Blum, Attlee, Bevin — svou otrockou ponížeností a podlizavostí usnadňují americkému kapitálu jeho úkol, podněcují jej k vydírání a ženou své země na cestu vasalské závislosti na Spojených státech amerických.

Z toho vyplývá, že komunistickým stranám připadl mimořádný úkol. Musí chopit do svých rukou prapor obrany národní nezávislosti a svrchovanosti svých zemí. Budou-li komunistické strany pevně hájit své posice, nedají-li se zastrašit a vydírat, budou-li mužně stát na stráži demokracie, národní svrchovanosti, svobody a nezávislosti svých zemí, dovedou-li ve svém boji proti pokusům o ekonomické a politické zotročení svých zemí se postavit do čela všem silám, ochotným hájit čest a národní nezávislost — pak nemohou se stát skutkem žádné plány na zotročení zemí Evropy a Asie.

Toť nyní jeden ze základních úkolů komunistických stran.

Je třeba mít na zřeteli, že mezi přáním imperialistů rozpoutati novou válku a možností takovou válku organisovat — je obrovská vzdálenost. Národy světa si nepřejí války. Síly, podporující mír, jsou značné a veliké; budou-li tyto síly pevné a nezlomné při obraně míru, obstojí-li v pevnosti a rozhodnosti, pak plány agresorů úplně ztroskotají. Nezapomínejme, že pokřik imperialistických agentů s válečným nebezpečím chce zastrašovat nepevné lidi a lidi slabých nervů a dosíci za pomoci vydírání ústupků pro agresora.

Hlavní nebezpečí pro dělnickou třídu tkví nyní v podceňování vlastních sil a v přeceňování sil imperialistického tábora. Jako v minulosti mnichovská politika uvolnila ruce hitlerovské agresi, tak ústupky novému kursu USA a imperialistického tábora mohou jeho iniciátory povzbudit k ještě větší drzosti a agresivitě. Proto komunistické strany se musí postavit do čela odporu proti plánům imperialistické expanse a agrese ve všech směrech — po státní, politické, ekonomické a ideologické linii, musí spojit a sjednotit své úsilí na podkladě společné antiimperialistické a demokratické platformy a shromáždit kolem sebe všechny demokratické a vlastenecké síly lidu.

RESOLUCE

o výměně zkušeností a o koordinaci činnosti stran zastoupených na poradě.

Porada konstatuje, že nedostatek styků mezi komunistickými stranami, zastoupenými na této poradě, je v současné situaci vážnou slabinou. Zkušenost ukázala, že takováto vzájemná izolovanost komunistických stran je nesprávná a škodlivá. Potřeba výměny zkušeností a dobrovolné koordinace činnosti jednotlivých stran se stala naléhavou zejména nyní, kdy poválečná mezinárodní situace se zkomplikovala a kdy vzájemná izolovanost komunistických stran by měla za následek újmu pro věc dělnické třídy.

Vycházejíce z toho, účastníci porady se dohodli:

1. Zříditi informační byró z představitelů Komunistické strany Jugoslavie, Bulharské dělnické strany (komunistů), Komunistické strany Rumunska, Maďarské komunistické strany, Polské dělnické strany, Vsesvazové komunistické strany (bolševiků), Komunistické strany Francie, Komunistické strany Československa a Komunistické strany Italie.
2. Informační byró pověřiti úkolem organisace výměny zkušeností a v případě potřeby koordinace činnosti komunistických stran na základě vzájemné dohody.
3. Informační byró je složeno ze zástupců ústředních výborů, po dvou zástupcích za každý ústřední výbor, při čemž delegace ústředních výborů jmenují a změní v nich provádějí příslušné ústřední výbory.
4. Zříditi při informačním byru časopis — vycházející čtrnáctidenně a později týdně. Časopis vydávati ve francouzštině a ruštině a podle možnosti i v jiných řečech.
5. Za sídlo informačního byra určití Bělehrad.

ZASEDÁNÍ DEVÍTI KOMUNISTICKÝCH STRAN

Z ruštiny přeložil Dr. Jaroslav Procházka. Vydala v nákladu 10.000 výtisků redakce Světových rozhledů, výtiskla Sveboda v Praze. — Cena brožovaného výtisku 30 Kčs.